

BIBLIOTECA NAZ.

Vittorio Emanuele III

XL

A

41

NAPOLI

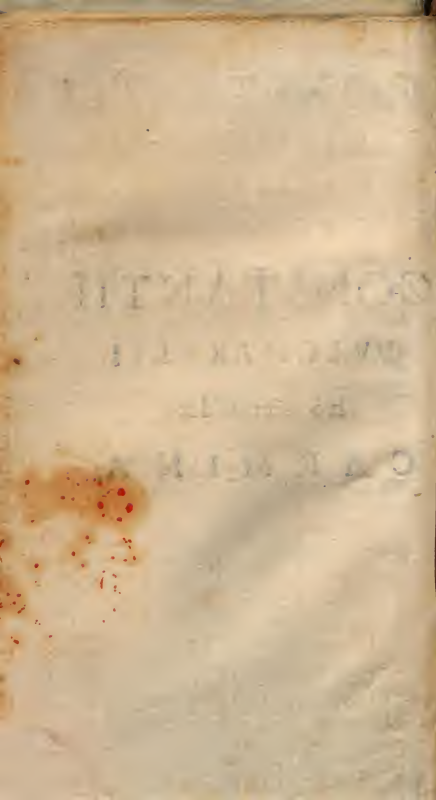

CONSTANTII

PVLCHARELII

E Societate Iesu

C A R M I N A.

CONSTANTII
PVLCHARELLII
A MASSA LVBRENSI

E Societate Iesu

C A R M I N V M
L I B R I Q V I N Q V E

*His adiecti Dialogus de vitijs Se-
nectutis, & Homericæ Iliadis
libri duo è græco in lati-
num conuersi.*

BONONIÆ, MDCCL.

Apud HH. de Ducia. Super. Permissu.

COMPTON

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Superiorum licentia.

Cum Carmina P. Constantij
Pulcharellij Societatis nostrę
Sacerdotis, quatuor eiusdem So-
cietatis, quibus id commissum fuit,
recognouerint, & in lucem edi pos-
se probauerint: ego Antonius Mar-
chesius in Prouincia Neapolitana
eiusdem Societatis Prepositus Pro-
uincialis, potestate ad id mihi fa-
cta à Reuerendo admodum P. Mu-
tio Vitelleto ~~Præposito Generali~~,
facultatem concedo, vt typis man-
dentur; si ita ijs, ad quos pertinet,
videbitur. In quorum fidem has
litteras manu nostra subscriptas, &
sigillo nostro munitas dedimus.
Neapoli 25. Nouembris. 1617.

Antonius Marchesius.

Vid. Virgilius Galaminus è So-
cietate Iesu pro Eminentiss,
Card. Archiep.

D. Inuentius Tortus Cler. Re-
gul S. Pauli Poenitent. pro
Eminentiss. Card. Archiep.

Imprimatur

Fr. Ioannes Mariæ Gottinus Le-
ctor, Not. S. Officij Bono-
niæ, ex Commissione Reue-
rendiss. Patris Inquisitoris.

Illustrissimo D.

D. C O: IVTSINIANO
DE MONTECVCOLIS:

Carolus Manolesius felicitat.

Gregius hic fauus
Musarum (ita
poeticam Con-
stantij Pulchra-
li laborem, qui
tibi nuncupatur, appello) in-
ter florentes amœnioris orę de-
licias, in vernantibus verticis
parnasfici viridatis conforma-
tus non alibi iustius, quam in
cognatis tibi Virtutis tuæ fasti-
gijs collocandus videtur, ne
vulgaribus labijs pateat, qui

A 4 cras-

crassæ tantum mineruæ latices
 è lacunis haurire consuerunt.
 Hic scilicet liber ex augustissi-
 mis gentilitij tui stemmatis
 montibus te sole illustrante lu-
 cem faustissimam auspicator, &
 auram clementiorem qua diu-
 tissime viuat, aucupatur; & ex
 aggestis Excelsissimorum mon-
 tium culminibus, in Cælum,
 hoc est in eorum hominum cæ-
 tum ac finem, quos ardens ad
 huc euehit ad æthera virtus,
 ascensum meditatur, ausu
 fortasse dicet aliquis gigan-
 teo, sed nihilominus citra Gi-
 gantum scelus, ac pœnam, qui-
 pe qui non terræ, sed cœli par-
 tus, entheæ nimirum animæ
 filius, imo loco, ne degeneret
 à Pa.

à Parente, nequit consistere ;
 septusq; præterea comanti lau-
 ro, fulmina non perhorrescit,
 & aquilarum tuarum fretus
 auspicijs iratum Iouem suspi-
 cari non potest . Apollineum
 igitur opus serenissimo qui so-
 lem deceat, frontis aspectu
 complectere . Quod summo
 tuorum vertice montium si di-
 gnandum non censeas, illorum
 umbra saltem protegendum
 non abnuas .

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is extremely faded and illegible due to the age and quality of the scan. It appears to be organized into several lines of text, possibly a list or a series of entries.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a date. The characters are difficult to decipher but appear to be in the same cursive script as the main body of text.

II

I O · P A V L V S
C A C C A V E L L V S

Lectori S.

*Q*VI præ manibus tibi est,
humanissime Lector, ma-
gni viri est haud magnus
liber; solus auctori su-
perstes, tãquam exigua
ex ingenti naufragio tabula. Illum
Missi Lubrensis extulit, Neapolis
aluit, Societas IESV doctrina, & pie-
tate informavit. in quo ne illa quidẽ
presagii desideres, quæ virorum illu-
strum pueritiam ornare solent, &
futuræ magnitudini præludere. ijs, in-
quam, similia, quæ in Athanasio, Am-
brosio, & Platone miramur. quorum
ille Episcopales infulas, hi verò mel-
leam oris dulcedinem, quæ viros ma-
nebant, pueri præceperunt. Nam Con-

stantium etiam infantem, cum tabes
 ignota conficeret; mater an fatidico
 afflatu, an miserantis viciniae suasu,
 laurinis folijs tumulatum Soli expo-
 suit. quæ re illi salus reddita: indi-
 catum verò nobis, Constantium ali-
 quando rediuiuum è tumulto in lucem
 non Medæ venifico, sed Apollinaris
 laureæ beneficio proditurum. Sed mit-
 tamus puerilia. Adolescens postquam
 in Societatem IESV transcriptus est,
 pietatem adeo impese coluit, vt anti-
 quæ virtutis exempla præbere videre-
 tur. scientiarum verò nulli non ido-
 neus, multas insigniter calluit. Phi-
 losophiæ, ac Theologiæ studijs adeo
 erat deditus, vt præ illis omnia parui
 duceret. & nisi præclara tum indoli,
 tum voluntati, corporis imbecilli-
 tas obstitisset; habuissemus Constan-
 tium illustriorem Theologum, quàm
 Poetam. In Rhetoricis, ac Poeti-
 cis, quæ tamquam aduersæ valetudi-
 nis

nis lenimenta libenter tractabat, erat ad miraculum eruditus. Græcè, et Latine cum scriberet, Athenis, aut in Latio, idq; priscis illis seculis, educatus videbatur. Testor hunc ipsum, qui nobis relictus velut ex Crasi diuitijs obolus, suauissimum libellum. Eminēbat in eo vbertas quædam ingenij, & fecunditas inexhausta, qua numquam Horatiano illi edicto parere necesse habuit.

Et quæ

Desperas tractata nitescere possunt se, relinque.

Nihil .n. adeo rude erat, quod excultum Constantij industria nitorem accipere non posset. Vide sis vel in his reliquijs quanta tum concinnitate, tum suauitate Christiana mysteria adeo vel pedestri sermone imperuia, atq; ardua molliat. Hac ingenij felicitate multa partim amicorum rogatu, partim vt genio morem gereret, pleraq;

ado.

adolescentior scripsit; quorum ma-
 ximam partem igni tradidit, & præ-
 cipuè chiliadem epigrammatum ve-
 nustissimorum. idem exitium illatu-
 rus omnibus, nisi nonnulla opportunitè
 confugium apud amicos reperissent.
 Ad extremum Pæoniã aggressus est,
 opus magnitudine, & varietate in-
 signe, quod si ad coronidem deducere
 potuisset; dignum fortasse, quod po-
 steritati transmitteret, iudicasset.
 Sed dum alia omnia sollicitius accu-
 rat; dum morbis pertinacissimis di-
 stinetur; phthisi longa consumptus,
 magno cum omnium mærore, rebus
 humanis valere dixit, & plaudere,
 post exactos vitæ annos vnum &
 quadraginta Idibus Ianuar. anno cIc
 Ic cx. Mærentis amici collatis, quæ
 apud se quisque seruabat, reliquijs,
 hanc veluti rhapsodiam confecere.
 de cuius editione cum quæreretur; in
 hanc omnes sententiam pedibus iue-
 re,

re, non magis abhorrere ab humano
 more, magnorum virorum ossa inhu-
 mata pati, quam ludicras etiam, ne-
 dum serias descriptiones contemptui
 habere: esse hoc posteritati iniurium,
 quæ tantum virum cogereetur ignora-
 re: esse etiam Constantij virtutibus,
 que herum nature negligentem laudis
 humane, cohibiti fluminis more, vio-
 lentius gestirent in publicæ famæ pe-
 lagus erumpere, si quidem hec inanis
 gloriolæ despicientia non funerare,
 sed fenerari veram gloriam solet. ad
 extremum illud Aeschyli in rem no-
 stram detorsimus, qui aiebat sufficere
 sibi, si Homericarum mensarum vel
 reliquijs vesceretur. Habes igitur
 amicorum quidem aliorum cura, mea
 autem impesa expressum, ut ille olim
 fecit, digituli vnus articulum, ex
 quo possis giganteam molem æsequi
 coniectura. quod vbi feceris, tibi etiã
 Constantij verbis dictum puta. Vale,
 & plaude.

CONSTANTII
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV
 CARMINVM
 LIBER PRIMVS.

NATO DEO
 GENETHLIACON

I.

A quodam e nostris, eius audire,
 bipertito habitum.

GENETHLIACON

Pars prior.

VÆ noua perati rupere silentia
 Coeli

Gaudia? qui Superum festis concen-
 tus ab astris

Ingeminat, pictisq; fremens exer-
 citus alis,

Pertacitum sub nocte chaos nigrantis Olympi
 Letitia, plausuq; choros exercet ouantes?

O quis

O quis honos, quæ forma die! qui Lucifer! ô quæ
 Vox audita sonat, terrasq; ad mutua poscit
 Carmina! quo terras tantus nitor afflat Eoo,
 Incenditq; Polos, Diuûmq; ab sede coruscat! (bo
 Nosco equidē. Iā Phebe nouo redimite corym-
 Incipe, si quis amor Superûm, te si qua voluptas
 Allicit, æternæ tangit si gloria laudis.
 O animum huc aduerte: tuis nunc viribus vsus
 Hic omnes molire tubas, animataq; dulci
 Æra sono, neruoq. loquax ebur omne canoro,
 Et lituum vocale melos, numerosq; fugaces.
 Castaliæ tecum properent, tua cura, sorores,
 Vna tuis regnata cohors, addictaq. iussis.
 Omnia nunc audere parent: seu mobile plectrum
 Expediant, animentq. vago cita nablia pulsu,
 Seu magis argutos numeroso pollice neruos.
 Seu liquido vocum flexu variabile carmen,
 Sive modos meditata cauo tumida æra metallo:
 Omnia sint operata Deo. Fremat vñdiq. totum
 Arte noua cœlum, & pulsus admurmuret astris.
 Ergo alacres ordire choros: age, Diue, quid eris
 Indubitas? ordire modos, & fœdera vocum.
 Hic age Bethlemæ sub mœnibus, hic vbi solum
 Aut specus, aut tuguri paruû, & sine nomine cul-
 Cœtu fremit, & Superûm plaudete senatu: (mē
 Hic voti te silete reum, & noua gaudia cantu
 Nascenti modulare Deo, modulare gementi.
 En quibus affusæ Diuûm concentibus alæ
 Bis genitum cœli Regem eecinere, secundis
 Experientem vltro nostras natalibus auras,
 Et teneros membrorum artus, & nostra gerentem
 Ora Deum, & duro fati sub fasce gementem.
 En Deus in terris. Quid non speremus amantes,
 Si vel notus Amor, vel amoris amabile Numen.
 O quibus expectata salus, quibus ardua cœli
 Regia iam desponsa nouo cum fœdere Diuum,
 Ite

Vid. Virgilius Galaminus è So-
cietate Iesu pro Eminentiss,
Card. Archiep.

D. Inuentius Tortus Cler. Re-
gul S. Pauli Poenitent. pro
Eminentiss. Card. Archiep.

Imprimatur

Fr. Ioannes Mariæ Gottinus Le-
ctor, Not. S. Officij Bono-
niæ, ex Commissione Reue-
rendis Patris Inquisitoris.

Illustrissimo D.

D. C O: IVTSINIANO

DE MONTECVCOLIS.

Carolus Manolesius felicitat.

Gregius hic fauus
 Musarum (ita
 poeticam Con-
 itanti) Pulcharel-
 li laborem, qui
 tibi nuncupatur, appello) in-
 ter florentes amænioris orę de-
 licias, in vernantibus verticis
 parnassici viridatijs conforma-
 tus non alibi iustius, quam in
 cognatis tibi Virtutis tuæ fasti-
 gijs collocandus videtur, ne
 vulgaribus labijs pateat, qui

A 4 cras

9
crassæ tantum mineræ latices
è lacunis haurire consuerunt.
Hic scilicet liber ex augustissi-
mis gentilitij tui stemmatis
montibus te sole illustrante lu-
cem faustissimam auspicator, &
auram clementiorem qua diu-
tissime viuatur, aucupatur; & ex
aggestis Excelsissimorum mon-
tium culminibus, in Cælum,
hoc est in eorum hominum cæ-
tum ac finem, quos ardens ad-
huc euehit ad æthera virtus;
ascensum meditatur; ausu
fortasse dicet aliquis gigan-
teo, sed nihilominus citra Gi-
gantum scelus, ac pœnam, quip-
pe qui non terræ, sed cœli par-
tus, entheæ nimirum animæ
filius; imo loco, ne degeneret

à Parente, nequit consistere ;
 septusq; præterea comanti lau-
 ro, fulmina non perhorrescit,
 & aquilarum tuarum fretus
 auspicijs iratum Iouem suspi-
 cari non potest. Apollineum
 igitur opus serenissimo qui so-
 lem deceat, frontis aspectu
 complectere. Quod summo
 tuorum vertice montium si di-
 gnandum non censeas, illorum
 umbra saltem protegendum
 non abnuas.

10
The first part of the book
is devoted to a general
description of the
country and its
resources. The second
part contains a
detailed account of
the principal towns
and their commerce.
The third part
describes the
manner of life
of the inhabitants
and the state of
the arts and
manufactures.
The fourth part
contains a list of
the principal
trading companies
and a description
of their operations.
The fifth part
contains a list of
the principal
ships and
merchants who
trade with the
country.

II

I O. P A V L V S
C A C C A V E L L V S

Lectori S.

*Q*VI præ manibus tibi est,
humanissime Lector, ma-
gni viri est haud magnus
liber; solus auctori su-
perstes, tâquam exigua
ex ingenti naufragio tabula. Illum
Missi Lubrensis extulit, Neapolis
aluit, Societas IESV doctrina, & pie-
tate informavit. in quo ne illa quidẽ
præsagix desideres, quæ virorum illu-
strum pueritiam ornare solent, &
futuræ magnitudini præludere. ijs, in-
quam, similia, quæ in Athanasio, Am-
brosio, & Platone miramur. quorum
ille Episcopales insulas, hi verò mel-
leam oris dulcedinem, quæ viros ma-
nebant, pueri præceperunt. Nam Con-

stantium etiam infantem, cum tabes
 ignota conficeret; mater an fatidico
 afflatu, an miserantis viciniae suasu,
 laurinis folijs tumulatum Soli expo-
 suit. qua re illi salus reddita: indi-
 catum verò nobis, Constantium ali-
 quando rediuiuum è tumulo in lucem
 non Medeæ venifico, sed Apollinaris
 laureæ beneficio proditurū. Sed mit-
 tamus puerilia. Adolescens postquam
 in Societatem IESV transcriptus est,
 pietatem adeo impesc coluit, vt anti-
 quæ virtutis exempla præbere videre-
 tur. scientiarum verò nulli non ido-
 neus, multas insigniter calluit. Phi-
 losophiæ, ac Theologiæ studijs adeo
 erat deditus, vt præ illis omnia parui-
 duceret. & nisi præclaræ tum indoli,
 tum voluntati, corporis imbecilli-
 tas obstitisset; habuissemus Constan-
 tium illustriorem Theologum, quàm
 Poetam. In Rhetoricis, ac Poeti-
 cis, quæ tamquam aduersæ valetudi-
 nis

nis lenimenta libenter tractabat, erat ad miraculum eruditus. Græcè, et Latine cum scriberet, Athenis, aut in Latio, idq; priscis illis seculis, educatus videbatur. Testor hunc ipsum, qui nobis relictus velut ex Crasi diuitijs obolus, suauissimum libellum. Eminebat in eo vbertas quædam ingenij, & fecunditas inexhausta, qua numquam Horatiano illi edicto parere necesse habuit.

..... Et quæ

Desperas tractata nitescere possunt se, relinque.

Nihil .n. adeo rude erat, quod excultum Constantij industria nitorem accipere non posset. Vide sis vel in his reliquijs quantatum concinnitate, tū suauitate Christiana mysteria adeo vel pedestri sermone imperuia, atq; ardua molliat. Hac ingenij felicitate multa partim amicorum rogatu, partim vt genio morem gereret, pleraq;
ado

adolescentior scripsit; quorum ma-
 ximam partem igni tradidit, & præ-
 cipuè chiliadem epigrammatum ve-
 nustissimorum. idem exitium illatu-
 rus omnibus, nisi nonnulla opportuni
 confugium apud amicos reperissent.
 Ad extremum Pæoniã aggressus est,
 opus magnitudine, & varietate in-
 signe, quod si ad coronidem deducere
 potuisset; dignum fortasse, quod po-
 steritati transmitteret, iudicasset.
 Sed dum alia omnia sollicitius accu-
 rat; dum morbis pertinacissimis di-
 stinetur; phthisi longa consumptus,
 magno cum omnium mærore, rebus
 humanis valere dixit, & plaudere.
 post exactos vitæ annos vnum &
 quadraginta Idibus Ianuar. anno cIæ
 Io cx. Merentis amici collatis, quæ
 apud se quisque seruabat, reliquijs,
 hanc veluti rhapsodiam confecere.
 de cuius editione cum quæreretur; in
 hanc omnes sententiam pedibus iue-
 re,

re, non magis abhorrere ab humano
 more, magnorum virorum ossa inhu-
 mata pati, quam ludicras etiam, ne-
 dum serias scriptiones contemptui
 habere: esse hoc posteritati iniurium,
 quæ tantum virum cogereitur ignora-
 re: esse etiam Constantij virtutibus,
 que herum nactæ negligentem laudis
 humanæ, cohibiti fluminis more, vio-
 lentius gestirent in publicæ famæ pe-
 lagus erumpere, si quidem hec inanis
 gloriolæ despicientia non funerare,
 sed fenerari veram gloriam solet. ad
 extremum illud Aeschyli in rem no-
 stram detorsimus, qui aiebat sufficere
 sibi, si Homericarum mensarum vel
 reliquijs vesceretur. Habes igitur
 amicorum quidem aliorum cura, mea
 autem impesa expressum, ut ille olim
 fecit, digituli vnus articulum, ex
 quo possis giganteam molera æqui
 coniectura. quod vbi feceris, tibi etiã
 Constantij verbis dictum puta. Vale,
 & plaude. Vi

CONSTANTII
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV
 CARMINVM
 LIBER PRIMVS.

NATO DEO
 GENETHLIACON

I.

A quodam e nostris, eius audire,
 bipertito habitum.

GENETHLIACE

Pars prior.

QVAE noua perat rupere silentia
 Coeli

Gaudia? qui Superum festis concen-
 tus ab astris

Ingeminat, pictisq; fremens exer-
 citus alis,

Per tacitum sub nocte thabs nigrantis Olympi
 Lætitiâ, plausuq; choros exercet ouantes?

O quis.

O quis honos, quæ forma die! qui Lucifer! ò quæ
 Vox audita sonat, terrasq; ad mutua poscit
 Carmina! quo terras tantus nitor afflat Eoo,
 Incenditq; Polos, Diuûmq; ab sede coruscat! (bo
 Nosco equidē. Iâ Phebe nouo redimite corym-
 Incipe, si quis amor Superûm, te si qua voluptas
 Allicit, æternæ tangit si gloria laudis .

O animum huc aduerte: tuis nunc viribus vsus
 Hic omnes molire tubas, animataq; dulci
 Æra sono, neruoq. loquax ebur omne canoro,
 Et lituum vocale melos, numerosq; fugaces .
 Castaliæ tecum properent, tua cura, sorores,
 Vna tuis regnata cohors, addictaq. iussis .

Omnia nunc audere parent: seu mobile plectrum
 Expediant, animentq. vago cita nablia pulsu,
 Seu magis argutos numerofo pollice neruos.
 Seu liquido vocum flexu variabile carmen ,

Sive modos meditata cauo tumida æra metallo:
 Omnia sint operata Deo. Fremat vndiq. totam
 Arte noua cœlum, & pulsus admurmuret astris.
 Ergo alacres ordire choros: age, Diue, quid orsis
 Indubitas? ordire modos, & fœdera vocum.

Hic age Bethlemæ sub mœnibus, hic vbi solum
 Aut specus, aut tuguri paruû, & sine nomine cul-
 Cœtu fremit, & Superûm plaudete senatu: (mē
 Hic voti te siste reum, & noua gaudia cantu

Nascenti modulare Deo, modulare gementi .
 En quibus affusæ Diuûm concentibus alæ
 Bis genitum cœli Regem eccinere, secundis
 Experientem vltro nostras natalibus auras,
 Et teneros membrorum artus, & nostra gerentem
 Ora Deum, & duro fati sub fasce gementem .

En Deus in terris . Quid non speremus amantes,
 Si vel notus Amor, vel amoris amabile Numen.
 O quibus expectata salus, quibus ardua cœli
 Regia iam desponsa nouo cum fœdere Diuum .

Ite: solum natale Deo, natalia regna,
 Maternos lustrate toros, lustrate penates,
 Et mecum his tuguri tandem succedite tectis
 Unde, quis hic infans hæc ad magalia? qui Sol
 Fronte micat tenera? salve mea gloria, salve
 Nate Deo, æternùm salve, fate Virgine salve.

O quibus hanc lucem auspicijs sperare dedisti,
 Quam dudum promissæ tuis, quam debite dudum,
 Quantum optate venis? Ut te post fata parentum
 Tristia conspiciamus, casuq; miserrima nostro!
 Quam rata, quæ tale in cecinere oracula noctem
 Aduentus testata tuos! quam vera priorum,
 Quam te digna fides! quam fallere nescia mentes
 Pollicitis animosa tuis! quam vera loquuti
 Fatidici vates, tua quæ speranda canebant:
 Sera licet, ventura tamen primordia vitæ!
 Ergo erat in fatiis, humiles te inuisere terras
 Indutum humanos nostra sub imagine vultus?
 Ah qualis puer, ah quantus regnator amatum
 Sed. bus è superis terras delapsus ad imas,
 Os, habitūq; hominis vero cum numine præfers!
 Quam nobis sperate diu, quibus obaie fatiis!
 Te pietas, te noster amor, te dura parentum
 Vincula, te genitus, lacrymæq; & inæsta tuorum
 Funera, te stygijs tellus damnata sub armis,
 Te patrijs tua gens pœnis addicta vocabat.
 Ah quoties, dum lenta trahit per secula pœnas
 Æterna mortale genus, dum prima parentum
 Crimina captiuos vrgent in fata nepotes;
 Ingemuit, traxitq; graues de pectore questus,
 Dum petit auxilium superum, dum nulla facultas
 Excutere indignam fortunam, & ponere curua
 Primæuum ceruice iugum, morumq; malorum.
 Verùm animos cœli memores spes sola fouebat,
 Perpetuum solata metum, dubiumq; laborem.
 Ah tua progenies quantis gemit anxia curis,

Quæ

Quæ, quibus interrupta iacit suspiria votis,
 Dum poscit liquidis diuinum è nubibus imbrem,
 Factaq; pacati terris commercia cœli!

Nil frustra optatum miseris, non irrita gentis
 Vota tuæ, non vlla precum iactura, nec astris
 Contempti gemitus, nec spes decepta precatum.

O memores patrio mentes aduertite cœlo
 Mortales: en pignus adest, en obsecres Olympi:

En Domini Natura sui felicior ortu
 Sponte nouas submittit opes, & prima gementis,

Qua potis, effusa celebrat cunabula pompa.
 Vera fides. Deus, ecce Deus: non lumina fallunt,

Si qua fides oculis: quamquã hæc miracula lucis,
 Atq; oculos generosa fides, & signa refellit.

Ipsa sibi testis cœco videt omnia vultu.
 Nunc monstris animosa nouis, & nocte diurna

Aucta, nouos proprijs è vitibus elicit ortus.
 Quale solet campis dudum sata semine paruo,

Florea vis, & sponte ferax, operosaq; foetu,
 Vere virere nouo, & proprio pubescere partu,

Maior vt è paruo naturæ pignore crescat.
 Sic Fidei vis alma fatu non irrita primo,

Fœnere foeturæ felix, & viuida cultu,
 Cultori nunc fida suo, sub lumine tanto,

Nocturno sub Sole, licet brunalibus Euris,
 Vere suo lætis è sensibus efflorescit.

Nec virtute quidem propria, sed semine maior
 Orta suo, sese occulto sibi sufficit æuo.

Et tanti diuine iaces tu germinis autor!
 O numquam sperate satis! quo munere nostræ,

Aut quibus illecebris vitæ, quo mortis amore
 Accersite venis, tantos obiture labores?

O ades, o tandem lacrymis luperate tuorum.
 Nostrarum instaurator opum, vitæq; repertor.

Et vitam in medio mortis venate periclo.
 Venisti tandem (o pietas) datur ora tueri

Diue tua, & tecum nostros componere vultus
Et fandi, flendiq; vices, vitæq; labores. (runt

Quâquâ ò quale iaces ! quò te pulcherrime re-
Deiectum aspicio ! quæ te cunabula tantum
Excipiunt cœli pignus ! quo limina cultu !
Ah stipula in nuda, cumuloq; horrentis auenæ
Diue iaces, folijs, & stramine fultus agresti,
Qualis litorea per noctem abiectus in vluæ,
Nescius amitti, proprio micat igne pyropus.
Et cupido se monstrat hero : vel quale relectis
Abstrusum in terræ venis micat eminus aurum,
Atq; oculos vltro spectantum accersit auaros.

Ah Puer, ah nostri venate cupidinis ignes
Igne tuo, & teneris vltro Deus indite membris.
O quis in hanc, diuine Puer, te compulit ædem ?
Quid pietas tales in te tua prouocat iras ?
Ecquid amas tantum nostri miserescere casus.
Nil obitus miserate tuos : te numine tanto,
Te ne sub hospitium hoc, te ne hæc sub iura coactum
Haccine nos mercede doces, amor emptor amoris
Quâ sit emax, quas largus opes, quid prodigat au-
Pro dulci consorte, suæ pro compare flammæ ! (n
Ah nimium contempte tibi. Te, prodige, tantum
Mercedem, ò pietas, tali pro mercede dedisti !
Tâm ne oculis ignote tuis ! Te ne ista coercent
Vincla Deum ! te lina ligent, & textile vellus !
Scilicet inuitum : aut excussa potentia dextræ
Diue tuæ. te lina ligent, & vellere textum)
Sutile tam vili, & paruis data carbasæ cunis !
Ah laqueis captiue tuis, ah debite quantis
Cladibus, ò regni nobis date cœlitis obses
Crimine pro nostro fati reus ! Hoccine vitæ
Seruitium tam sponte subis, subiture tuorum
Triste satellitium, & lethi fatale tributum !
Tu ne illi antiqui fator ætheris ! illa potentum
Cœlicolum vna parens, rerumq; æterna potestas!

O vbi regifici postes: vbi tecta coruscis
 Flammea Luciferis? vbi Sole nitentior aula,
 Et rutilum dextræ gestamen, & igne decoro
 Stellarum, & salua solium Thaumantide cinctum,
 Et numquam excussum capiti diadema verendo
 Imperiosum, augustum, ingens, & sidere texto
 Ter geminum, sublime, suo par omnia Regi.

Tu ne ille omnipotēs, quē cœlitis alma Parētis
 Mēs habet vnigenam! quem numine foeta perēri
 Æternū paritura parit, fingitq; tuendo?

Scilicet in se aciem dum colligit, & sua cernit

Ora pater, sat nota tibi, sat prompta videri,

Et propriam visu faciem pulcherrimus haurit;

Nec sese aspectu cessat lustrare profundo:

Tu faciem in tantam viuax obtutus ab alta

Mente venis. fixi tu luminis edite iactu

Irradias, vultumq; Deo, numenq; Parenti

Exprimis, innascens oculis spectantis imago.

Ille tua se fronte notat, se luce figurat

Illucente tuis natalibus in tua semper

Inditus ora simul, simul obuius aspectat se.

Te specimen legit ille suis imitabile ceptis.

Exemplumq; ferax in te fata lumine viuo

Dum rerum simulacra videt, quæ pulchrior ipse

Pulchra refert, & visa Deo, meditandaq; seruas:

Nempe tua finxisse nouos ab imagine gaudet.

Et varios rerum vultus, artemq; ministram.

Omnia tu manuum solus regis orsa potentum:

Te varias operum moles formare docentem,

Signantemq; viam, & rebus decus omne creandis,

Et genus inscribentem, & nomina vera notantem

Consultit ad certos operosa potentia nutus.

Hinc variam formosa trahunt miracula rerum

Effigiem, & tantos variat natura labores.

Scilicet insignire tuum est, & fingere certas

Omni genam formas operum, quæ deinde creatrix

Cura libens vno discriminar omnia voto,
 Inq; nouos tua per vestigia dirigit ortus.
 Tantum oritur tecum ingenij: spectabile tantis
 Instar imaginibus tecum tua ducit origo.
 Nil faciat, nullo Genitor molimine dextram
 Exerat, aut vsquam nutus, & prouida mentis
 Lumina conuertat: nisi lumine gignat eodem
 Te sibi conspicuos animantem ad singula visus,
 Atq; acie in summa mentis clarescere natum
 Pro viuo intentu, & fixo pro luminis ictu.
 Tu patrijs vis vna oculis, tu parta videndo
 Forma Dei, quamuis eadem diuersa videnti,
 Nec viso diuersa Deo, nec dedita sensu
 Progenies, quamuis partu discreta paterno.
 Tu genus æternum, tu Numinis incrementum
 Ætherij, tu Numen idem, tu pectoris hæres
 Arcani, tu pectus idem, tu pignus amanti,
 Tu gremium geniale Patri, tu nata propago.
 Olli idē omnipotens, idē arbiter, & Superum Rex
 Idem Orbis moderator, & idem innasceris auro
 Alter ab æquæuo Genitore, nec alter ab vno
 Diue. Deo. sic ille tuo se prodigit ortu.
 Nempe sui te dulcem animam, te mentis opimam
 Possessorem æquæuum, æternam, & iure beandam
 Sponte parem, rerumq; æqua ditione potentem
 Tam similē aspectu, quam Numine gignit eundem
 Quos inter medius vegeta spirabilis aura
 Urget Amor flammis. pariterq; amplexus vitæ
 Alterum in alterius præcordia condit amantem
 Tertiaq; elicitur de Numine forma triforimi.
 Illa fouet fax vna duorum indiuiduum cor,
 Atq; olli cor idem, fons, & vitalis origo.
 Si non illa venit partu fata mentis imago,
 Pectoris ex adyto tamen expirata profundo
 Secum haurit sine fine suum vis ignea fontem.
 Illa duos secum dum pectore colligit vno,

Hunc

Hunc, illum intercurrit amans, & fœdus amoris,
 Nil vtriq; impar, vtriq; simillima vultu,
 Pro simili tamen exemplo non obuia cerni,
 Visa Deo, sed non specie furata videntem.
 Vna eademq; anima simul editur, inditur illa,
 Vna inter geminos, & vtriq; alterna voluptas,
 Mutua, par, simplex, eademq; ad vota cupido,
 Non ea Naturæ, vel Numinis altera censu,
 Verùm habitu vultus, & originis altera ductu.
 Scilicet indiscreta, tamen discrimine certo
 Hinc, atq; hinc afflata vices committit amandi.
 Illa sibi indulgens, vltro sibi conscia veri
 Cura boni, & mensura sui sibi debita voti.
 Tu ne ah tanta Dei soboles! tu ne ille Tonanti
 Fons operum, rerumq; vltro consulta potestas!
 At quibus hanc lucem auspicijs deuote subisti,
 Et quibus exitijs! in te mala cardine verti
 Nostra tuo, & nullos infanti parcere casus!
 Te ne laborantem tali sub lege videri,
 Et caput, ah, tantum tali supponere fato!
 Infantem, ne virum ne potes te, Diue, fateri
 Ore, fatu, ingenio, & perituri finibus æui!
 O quid, amor diuine, Deo, quàm sœua laborum
 Montrâ paras, quàm dira paris portenta malorū!
 Ah saltem dum vita recens, & debile corpus,
 Dum gemit in teneris lactens infantia cunis;
 Dura minus fortuna foret, nec tale iacentem
 Aspicerē, & rigida subeūtem incommoda noctis.
 Ah male maturis innate laboribus infans, (oris!
 Quantulus hęc, & quantus ades! quibus hospes ab
 En vbi, quàm secure tui, quàm triste laboras
 Et tenero vagitu, & fluminibus lacrymarum,
 Vix dum prima subis ad limina flebilis æui!
 Ah Paer, ah tantis cum fletibus intabescis,
 Et turgentia lumina lacrymulis irroras,
 Et suspiriolis matrem, & singultibus afflas,

Molle

Molle ciens animam per tenuia interualla .
 Ut Virgo, ut lacrymis , ut mollibus ablanditur
 Sensibus , ah afflans animam ori intermoriente
 Ut porrecta sinus, & virgineos amplexus
 Ora super gremio sese ingerit acclinato ,
 Vberaq; immulgens teneris materna labellis,
 Mille faces, & mille cupidineos ardores
 Promicat, & longum tabescens inter amorem ,
 Liquitur obtutu flagrantis ignea visus ,
 Dum suspiria lenta magis magis increbrescunt .
 Et mea quam tuus hic haurit præcordia fletus ?
 Quam dulce immorior tanto lacrymantis amori ?
 En geminas meâ vita fores abitura recludit.
 Elicit ex oculis animam tua silentis imago.
 Haurit ab aure animâ tua vox , & languidulû cor
 Auram interpellans vagitibus interruptis .

O cœlum, o auræ nil parcitis : ite per Arctos ,
 Crudeies hyemes, cœli furor. ite cadentis ,
 Ite renascentis largas Hyperionis oras
 Obrute imperio vetitas licet. ite per omnes
 Terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum:
 Infernas turbate domos, turbate supernas .
 Omnia sint vestro, si fas, regnata furori .
 Tantum oro (si vester amor clementior Orco)
 Oro hyemes, & te cœli spirabile frigus ,
 Hoc vno, vnam noctem , vno hoc assistite restos
 Dulcis vbi hic infans horrentes inter aristas,
 Stramine gramineo , & nullo fultus hyacintho
 Flos Superûm. dulces hominû meditatur amores,
 Triste citans auram vagitus inter anhelos .

GENETHLIACI

Pars posterior.

Quam idem postridie dicturus, sanguinem misit è pectore, factumq; percommode, ut per aliquot, dum is conualesceret, dilata dies, initium eiusmodi sortiretur.

Irgineos dudum peregrino in limine partus.

Infantemq, Deum Diuæ genitricis in vlnis

Vidimus, & terris natum, & mortale gementem.

Ius erat actutum sacris dare munera cunis,

Et diuina nouis præsepia cingere fertis.

Non licuit tantum nobis, quia munere digno
Forte fuit tum cassa manus, non pectus auarum.

Digressi rursus Aonias iustrauius oras:

Hinc ad Acidalium celexes peruenimus amnem,

Ut noua si qua forent huc munera portare rur.

Seu quis honos Phoebi, & florentis adærea Pindi,

Seu gregis Arcadij quantum pluit vbere nectar,

Seu Charitū composta manus pro matre supellex,

En iterum natale Deo nunc imus ad antrum

Nescio quid patria Pindi de rupe ferentes.

Tu modo, vectigal tantum cui subdita portant

Mœnala, cui tantum Parnassi fœnus abundat;

Pollicitis sta, Phœbe, tuis, & debita profer

Dona memor fidei, & cumulū superingere penso.

Nec mihi (si munus dudum moror) errat amando

MENS animi, musamue dies elapsa sefellit.

Ipsa moram fecit nimium festina voluntas,
 Quæ dubio varias implendi muneris artes
 Dum sequitur studio, metuitq; ingrata videri :
 Ingenium longa curarum ambage moratur .
 Dumq; Deo votos Pietas mediratur honores,
 Quæq; paret lustrare nouo donaria cultu :
 Non ea diuitias optat Garamantidis vndæ ,
 Non aurum, aut Inda vectas à Doride merces,
 Aut Arabum succis halantem , & fruge Sabææ
 Ambrosiam, aut Tyrio flammantia vellera fūco.
 Verùm alias arcas, alios popolata recessus ,
 Thesauros vitæ sacros, animæq; repostas
 Haurit opes, altumq; suo de fonte cruorem,
 Primitias voto sacras, & dulce tributum
 Nascenti solemne Deo, vel munus amanti.
 Atq; ego iam venas arcano vulnere tactus
 Purpureos ibam in riuos. ah saucius issem
 Irriguum (quid fata vetant?) in sanguinis annem.
 Venissem ad festas melior tibi victima cunas
 Diue Puer, dulciq; animam cum voce dedissem.
 Sed quando tantum nequicquam optauimus: ò vos
 Pergite Pierides iterum, nec parcite nostri
 Carminis elapsum tempus reuocare canendo.
 Tuq; meo iam Phœbe Deo date muneris obfes
 Solue moræ pretium: neque enim cūctamur in Æ.
 Temporis occasu. vendit sese hora cadendo. (pto
 Ne fuge promisso mesitum superaddere culmen,
 Nec fidei mensuram vllam. aut compēdia quæras:
 Fœnus enim officij poscit mora . fœnus honoris
 Tardus honos. votiq; dies huc lapsa requirit .
 Da, suus optanti constet prouentus amori,
 Qui ductâ in longas magno spem fœnerat horas.
 Ergo animi porrecte sinus, ex omnibus omnes
 Exere fortunas adytis, atq; vberè largo
 Munificas hic pande manus. da, prodige, quantum
 His lacrymis, quantum hoc gemitu Deus imperat
 infans.

En vt inops, en quale gemit! quàm dura iacētis,
 Quàm deserta quies inter fœnilia tosto
 Aspra toro, & fœdos pecudum redolentia somnos!
 Quale patet dissuta domus, nec inhospita nimbis;
 Horrida dum summis Aquilonibus asperat annū
 Bruma, nec à pleno veniunt fomenta camino.
 Tantùm interlucens lento vix lumine flammæ
 Cœcūlus immoritur nocti focus. Ilicet illum
 (Ah pietas) medium recubātem, & molle timētē
 Quadrupedum par vile fouet, quæ pectore pronō
 Incumbunt, geminumq; afflant auido ore teporē,
 Et Boream argente m certant arcere reflando,
 Naturæ miserantis honos. Ah conscia tanti
 Pignoris hospitio, & tali sacra limina partu,
 Ne gelidos tantis accite meatibus Euros,
 Nec pluuium rimosa Iouem defundite tecto.
 Vos quoque syluestres animæ, spes vnica ruris,
 (Sic vobis ignara doli dent pabula campi, (ces)
 Et metuant vestras nemorum monstra omnia vo-
 Vos, quibus hic infans, atq; hæc cunabula curat
 Vicinæ pecudes, seu tu dare fortis aratro
 Ceruicem, seu ferre humeros tu mitis onustos;
 Ah, folles animate animæ, crebrescite flatu,
 Aspirate Deo per noctem, & stabile frigus
 Assensu prohibete pio, cordisq; flabello.
 Ah teneras, dum spirat hyems, obsidite cunas
 Instantes gemina face pectoris. En ego vestro
 Tertius obsequio, pars flaminis vltima nostri.
 Sufficiam hanc animā, & vitæ penetrale recludā;
 Vt mea vel tectum hoc (si quā licet) ora vaporent.
 Vel meus in tepidam difflet me spiritus auram,
 Spiritus intentu mecum immoriturus anhelō.

Ah quid ego imploro ventos, & muta laceſſo
 Frigora, vel sæuas hyemes, & Orionis iras?
 Quid placidi fortuna Iouis, quid mitior anni
 Tempeſtas, quid blanda iuuet clementia cœli?

Scilicet effugij satis hoc, & cladis asylum, (Ætus.
 Dum cupis in te omnes iam dudum accrescere lu-
 Ah flammis data præda tuis! tu legifer huius
 Est tibi tibi Diue venis, auctorq; pericli.
 Ergo erat in votis talem tibi ponere sedem,
 Hos tibi natales quondam meditate futuros;
 Cum tu olim primos facilis molitor in ortus
 Naturam eliceres, cœliq; volubile templum!
 Quantæ molis erat meritum tibi conderc tectum,
 Et solium tantis aptum præfigere cunis!
 Scilicet ille idem es, nullo sata semine nasci
 Omnia qui nutu rerum primordia mandas.
 Tu numen molite tuum, variabile fati
 Imperium capiti creuisti imponere nostro,
 Certus in hanc vitæ nobiscum incurrere sortem.
 Tu verbo, nutuq; potens ingentia Diuum
 Limina, tu magni posuisti inmane theatrum
 AETHERIS, & fixis radiata sedilia flammis,
 Sydereo nobis fingens laquearia tecto.
 Tu sua tellurem collectam in pondera circum,
 Sponte suo subnixam oneri, fixuq; perenni
 Pendentem ab sese nullo fundamine libras,
 Seu nobis natale solum, seu pensilis vltro
 Naturæ momentum ingens, nec mobile pondus.
 Illam inter vario florentes germine campos
 Extollentem altis montana cacumina siluis,
 Visceraq; abruptis pandentem effossa barathris,
 Neptuno foetam esse iubes, & fonte profundo.
 Hunc etiam certos vetitum transcendere fines,
 Porrigis immensum spatij, & littore vallas
 Indomitum quamquam furij, cœloq; minaces
 Attollentem iras, & agentem ad sydera fluctus.
 Tene illum aspicio, quem quondam aspexit Olym-
 Flore coronantem terras, totoq; serentem (pus
 AETHERE luciferos, oculatæ lumina noctis!
 Tu faciles obuius, faciles das ite per ortus,

Quà regis æternos mundi versatilis ignes,
 Taurumq; Plaustrumq; Lycaoniosq; Triones,
 Et sobolem Ledæ, & noctiuagâ Cynosurâ, (pen,
 Atq; Helicen, atq. Hydrâ, atq; auripodem Melanip-
 Et pluuias Hyadum flammâs, toruumq; Booten,
 Anguineumq; iubar cum Iydere Centaureo,
 Et formidatam nautis Oriona nimbo,
 Errantemq; Iouem cum pignore Cylleneo,
 Et tardum genitorem æui sua secla morantem,
 Graduumq; partem, & dulcem insidijs Cythereâs
 Et regem Titana die, lucisq; parentem,
 Et ceteram cursu Dianam, & fronte bicorni,
 Quæq; pares spatijs distinguunt sydera menses
 Et versas duodena vices, annumq; reducant,
 Et quæ alios ineunt alio discrimine cursus,
 Seu maris occidua properent se mergere fluctu,
 Seu numquam casura Poli se vetrice summo
 Semper agant circum paruo labentia gyro.
 Tu Genitor, primo mundum qui ducis ab æuq;
 Talibus accensum lustras funalibus Orbem.
 Atq; illum generi regnandum addicere nostro
 Ante paras, prima quam nos ab origine ducas.
 Quis te hominum, quis te nollet vidisse Deorum
 Indulgentem operi, & facili suprema mouentem
 Orsa manu; dum viua iubet in corpora terram
 A se degenerem teneris coalescere membris?
 Et primum humanæ sobolis, vitæq; parentem
 (Exemplum, formosæ, tui dum fingere gaudes)
 Terrena de fæce satum, iam fictile nostri
 Principium, subitos in luminis elicis ortus.
 Olli vitales auræ spirabilis haustus,
 Atq; animam sensu pollentem; & numine mentis
 Ducentemq; tuæ similes ab imagine vires,
 Diuino afflatu vegetos infundis in artus.
 Tantû animis terra ausatus. Venit arbiter Orbis
 Ex humili noua forma solo; micat arduus ore,

Attollitq; animos, & conscia lumina cœlo.
 Miratur subitum sese genus: vnda repente
 Tam noua tam caræ productum in lumina vitæ!
 Munere quo tã dulcem animã, quo flamine sēsũ
 Hauserit ætherium. lapsumq; in pectora numen!
 Sentit opes animi, sentit diuinitus auctum
 Pectus, & arcana fœcundam Pallade mentem.
 Illum acclinantem placido data inembra sopori
 Connubio tacitum iungis. nempe inter amoenos
 Dum tu illum flores, & odora cubilia mulces
 Dulcia securo carpentem obliuia somno;
 Vnam inter curuas disclusã per ilia costas
 Delectam, & molli iussam discedere tactu,
 Fœmineos pollente manu componis in artus.
 Et consors iam facta tori, cui nubile natu
 Ingenium, & virtus generi æterna serendo.
 State (iubes), hac sorte morum genus, æmula cœlo
 Progenies, æuo foelix, imperdita letho,
 Et nunquam euentus rerum visura sinistros,
 Ni leges oblita meas, & foedera Diuum.
 Este mei geminum Mundi caput: este futuræ
 Gentis vterque parens, & connubialis origo.
 Tellurem imperio totam subiungite vestro:
 Ducite connubio sobolem: date plurima partu
 Pignora, longæuos nũquam interitura per annos:
 Ni placet interitum vestris adsciscere votis.
 En ego nec metas regni, nec tempora vitæ,
 Sed faciles morum lege s, & munera pono.
 Vestrũ hoc seruitiũ est, quidquid seu prodiga foetu
 Terra parit, seu larga sinu salis vnda feraci,
 Quæq; animæ per lustra vagæ, per cærula Nerei,
 Per superas cœli numquam irremeabilis oras.
 Hæc nitidi conuexa Poli tam luce superba
 Crebra suas vibrare faces, hic lucidus auræ
 Ambitus, hæc vario frugum grauis vberè tellus,
 Hæc patria, hæc vestris olim nascentibus esto

Ampla domus patris, nec subdita regia fato.

O tantam molite tuis mortalibus aulam,
 Quam tibi nunc sortire domū! quo turbine sortis
 In te vnum conuersa tot aggerat alea casus!
 Alea, quæ nostræ vertit ludibria vitæ.
 Ah regnis inuise tuis, inuise tuorum
 Hospitijs! Vtinam sola hæc penuria, solum
 Hoc foret exilium suscepti summa laboris.
 Altera pernicijs en te vocat, altera clades.
 Arma indigna sonāt: Solimū fremit arma tyrānus
 Ah tua iam totis in vulnera viribus itur:
 Omnia lustrantur diro cunabula ferro;
 Vnus ut intereas, cunctis è millibus vnum
 Quem decet immunem tantos euadere casus.
 Quantus agit materna furor se limina circum,
 Et puerum imbelles animas ad funera poscit!
 Quæ, quibus insidijs, quo turbine versat Erinnyes
 Per medios se cœca lares, per clausa domorum,
 Per Solymum sine more toros, lateq; per vrbes
 Ifacidum, confusa nouo per cœmpita luctu!
 Vbera per, lectosq; sinus, & pectora matrum
 Aggerat heu quantos indignæ stragis acervos,
 Ense truci infantum teneros bacchata per artus!
 Ah ne. Diua parens, ferus hæc ad limina miles,
 Quò solūm venit ille suos inferre furores,
 Victor agat gressū, & saturis fremit ebrius ausis.
 Diua caue: nihil insidijs, nil parcitur iræ.
 Hiccine tu patrio metuendam fulmine dextram
 Abstineas! tantum ne pati te cladis inultum!
 Nec meritis te Diue, tuos furor armat in hostes!
 Quippe vetat fatum, vel tu nunc alter ab illo es,
 Qui quondam pluuio mersisti gurgite mundum
 Vlte hominum cōmune nefas; cū naufraga tellus
 Imbribus æternū crescentibus hausta profundo.
 A Equore, tot mersas animas inuengeret Orco.
 Qualè laborabant gemitu mort alia corda,

Cum cœleste fretum, cum te censere corusco
 Fulmina vibrantem cœlo, & lethale tonantem!
 Nec fuit indignum superis, tum cernere tanto
 Dilunio mundum, & confusa strage natantem.
 Quid Superum deiecta tuo sub tartara telo
 Turba rebellantum, & cœlo dare iura frementū?
 Quid data sulphureo quondam te vindice nimbo
 Oppida, vesano quia fœda Cupidinis æstu?
 Quid Phariæ vindicta tyrannidis, haustaq; ponto
 Millia tot bellantum, atq; in tua castra ruentium?
 Cum iussu disclusa tuo media æquora sicco
 Excepere solo gentem, & tua signa secutos
 Isacidas: mox agmen vbi se hostile sequaci
 Intulit assultu laterum per aperta liquentum,
 Non tulit hoc Nerreus, & conscia cœrula iunctos
 Ire dat in fluctus, submersosq; obruit hostes.
 Non tulit, ah, tantum Nereos in castra tuorum,
 Et feret hoc tellus in te nihil anxia crimen?
 Et poterit non illa tui miserescere tantum,
 Quântum olim miserata tuos vada falsa maniplos?
 Quin abscissa chaos, & stygio caua viscera fundo
 Sorbet in abruptum tanti noua monstra furo ris?
 An tu cœlipotens aperire potentior vnda
 Tellurem abrupta, quàm ruptis tartara terris?
 Fallor. Eras fidus vindex tum Diue tuorum,
 Ah vindex nunc Diue tui. Te ne in tua tantum
 Membra tuas armasse manus, dum nasceris vltor
 Contemptorq; tui, & patrijs nouus exul ab astris!
 Quâm nunc alter ades, quantùm mutatus ab illo
 Ora supercilio, quo primùm excussa parenti
 Pectora primæuo; cum te sua furta querentem
 Sensit, & attonitos subitus tremor obruit artus;
 Nec potuit celare tuis male conscia iussis
 Lumina, nec labem generi prolibere paternam.
 Ah nunc illa tuæ commissa piacula genti
 Supplicijs vlture tuis! Te vindice tanto,

Te vade iam nostro generi, te iudice cautum.
 Soluimur antiqua iam compede: soluimur Orco:
 Et, duce te, patrijs rursus transcribimur astris.
 Eripimur tandem: eripimur, Da libera plausum
 Progenies, erepta iugo Phelegethontis auito.

O noua iam cœlo, & Superis adscita proyago
 Nascenti gratare Deo. Viden æthere toto
 Ad tua quàm læti proludent gaudia Diui,
 Et consanguinea veniunt ad fœdera dextra!
 Quanta nouam nobis portendunt signa salutem!
 Nam virtus quæ tanta Poli, quæ lucis imago
 Tergeminos nuper Soles commisit in vnum?
 Aureus ardentem radijs Titana coronat
 Circulus. Infuetum cœlo. Micat igne sereno
 Nescio quo præter solitum fulgore coruscum
 Sidus, & in medio stat lumine lucidus infans.
 Luciferi incerto sese nouus exerit ortu,
 Memnonios reges Solymam qui ducit ad urbem.
 Fundunt vitiferi fragrantia balsama colles,
 Et tacitos fluctus vullunt vndantis oliui
 Flumina Naiadum latices oblita sonoros.
 Mortales Diuum ora procul videre loquentum,
 Et pecudes videre nouæ miracula noctis,
 Videre, & multum pecudes fleuere videndo
 Infantem vagire Deum, Quid Romula tantum
 Dardanidæ portenta ferunt! animalia nuper
 Per campos audita loqui: per compita luctus
 Horrisonos: cœcum radijs Titana sipultis:
 Et mæstū in tēplis ebur, & liquida æra gemendq:
 Fulguraq; & tristi pallentes crine Cometas;
 Et tenitrus cœli ingentes, & sæua sonantum
 Armorum, & subitos ruptæ telluris hiatus:
 Vorticibus visos amnes spumare cruentis,
 Aut medio in cursu dubios sine lege morari:
 Luctificos auium questus lethale canentum:
 Concussas sine more iugis nutantibus Alpes.

Atque abrupta nouis Aethiæa cacumina flāmis
 Et dubias pecudum fibras, & dira litando
 Exta sacris, trepidasq; vmbri errantibus vrbes.
 Omnia sæua metu. solum formidinis expers
 Omnibus hoc portētum ingens præ millibus vnū,
 Ire Deū in lacrymas. nimirū, ah, natus amari (stro
 Ante Deus, quā natus Amor. Quid Amore magi
 Non didicit vel ferre mali, vel vincere flendo!

De Magorum Regum itinere.

C A R M E N.

I I.

Vod noua Matutzæ faciem facis
 auxit origo,

Atq; insueta Polos visa est accen-
 dere lampas:

Equis amor spectare diem, aut
 Titana gemello (corusco?

Sidere delusum vultu minus ire

Vertite ad hoc tuguri tectum, & fœnalia mentes.

Quantus hic agrestes inter proiectus aristas
 Per noctem indulgens teneris vagitibus infans
 Sponte suam nostro vitam despondet amori
 Natus inops, diuesq; sui dator! O quibus illum
 Excipimus cunis lacrymantem, & dulce ferentem
 Os hominis, Numenq; suum! quem lucis in auras
 Virginis arcana conceptum exclusit ab aluo
 Diuino fœcunda satu mortalis origo.
 En illum Auroræ populi, Regesq; Sabæi
 Certatim accumulunt donis, verumq; salutant
 Regnatorem hominū, cui Diuum innata potestas.

O noua quæ cœlo tantum exeris æmula Soli
 Stella diem, & superi signas cunabula Regis ;
 Si duce te cursum certa regione secuti
 Memnonidæ, si fida tuos dum præuehis ignes,
 Infautem videre Deum; da præuia nobis
 Lumina, nos etiam votiuo munere dites (antrum
 Bethlemam ad rupem, & sacrum properamus ad
 Sacra Deo pubes, & idem ad præsepe vocamur.
 Ite pares animis mecum, & Parnasside pompa
 Pierides, excite choros, & gaudia cantu
 Tam lætum per iter, tantæ facis auspice ductu.
 Addunt se comites votis, & noblie iungunt
 Agmen Orontei, socio cum munere, Reges.
 Non illos aut acris hyems, aut vlla fatigat
 Exilio sudata dies, & auara quietis
 Causa viæ, cœptiq; nouo cum sidere cursus.

Ergo iter ingressi, patrijs è finibus ibant (go,
 Ductores Arabum, & procerum Nabathæa propa-
 Tres generis summi Reges, atq; agmine festo
 Lecta cohors, toto plausum vulgabat Eoo.
 Iam campos tenuere rotæ, nempe vna quadrigis
 Tâtum aberat, roseâ qua lucem Aurora vehebat,
 Vnâ ingens equitum varijs insignibus agmen,
 Tergeminus promptis famulâtû exercitus armis,
 At tuba, quæ præmissa viros citat ære canoro,
 Ad Solymam tonat, ad Solymâ duce sideris ortu,
 Ad Superum infantê Regem, fremit excita plausu
 Vnâ equitû, pedirumq; phalanx, iam tota relinqui
 Mœnia; se totis vrbes effundere portis,
 Cumq; suis deserta putes iam compita tectis,
 Ire pares studio certant, & munere Reges,
 Nutantesq; onerant currus, portantur opinæ
 Memnonis Eoi merces, auriq; talenta,
 Et stactæ, & thuris late spirantis odores.
 Grandia curuato quadrupes trahit effeda collo,
 Et varias oncrum moles, it prodiga Tharfos:

It Merce deuota focis: it vectus Orontes,
 Totaq; formoso Panchaia foeta metallo,
 Cœlicolum Regi munus, dat Lucifer omnes
 Officiosus opes, censuq; asseruit Olympo.
 At coeli fax alma, nouo quæ effulserat ortu;
 Per noctem, perq; illa diem fidissima ductu
 Dirrigit obseruata viam, cursuq; gubernat
 Abbaridum longè ad fines à finibus Indis,

Ergo iter emensi, Solymas iam cominus oras
 Aspiciunt. coram assurgit montana Saniris,
 Et Libani frondosus apex, & celsa Sionis
 Regia, finitimos inter pulcherrima tractus.
 Clarefcit sonitu passim; & propioribus vndis
 Dulce fremens, molles lambit Iordanis arenas.
 Nec mora, conspecti fluctus, & florea rura
 Lenibus in stagnis, & sylucoma Terebintho.
 Hinc altum in luco culmen felicis oliuæ:
 Hinc & meta viæ longo sperata labori,
 Isacidum Solymæ sedes, & culmina tectis
 Ardua turritis, eductaq; moenia coelo.

Ante urbem in campo ludis operata iuuentus
 Viribus exercent teneris umbratile bellum.
 Hi dociles flectunt currus: hi fortia discunt
 Cornipedum ludicra. fremit sessore sub alto
 Plurimus, & quassa sonipes volat actus habena,
 Pictus acuphaleras, atq; aureus ora lupatis.
 Parte alia peditum lusus, & dura palæstræ
 Prælia, nec molles virtus agitata per vsus.
 Hic iuuenes certare manu, & campestribus armis
 Bellifconos tendunt arcus, & sibila tela
 Eminus enixi neruis ad sidera iactant,
 Aut dubiam certant ictu contingere metam.
 Hi stadio certatim instant, aut acta lacertis
 Spicula fulmineis altè sub nubila mittunt.
 Stant circum, & pulchras acuunt clamoribus artes
 Spectantum affusi coetus. fauor vndiq; vires

Instimulat, terretq; pudor, frangitq; voluptas.

Talia dum campis dat ludius oria Mauors:

Ecce aduentabant portis, & longâ sequentium

Agmina ductabant Reges, vbeniq; potebant.

Iam canor audiri venientum, & pulsa turbarum

Aera: vident voluentem alto se pulucre nubem.

Extemplo ludentum acies, & bella fiescunt:

Nec mora, turmatim studio importuna videndi:

Obuia se totis effundunt agmina campis.

Immemores visu pueri, & rerum inscia pubes

Mirari ingentes equites, & magna frementum

Co. pora quadrupedum, & celeres ad moenia cur.

Intenti explorant vultus, & nomina Regum, (sus

Et cultus in veste novos, & mira videri

Arma virum, & pulchro iutilos heroas in auro.

Suspecti, quæ causa viæ scitantur, & vltro

Difficilem credi flagrant audire laborem.

Multa super patria rogitant, super omine multa

Sidereo, & pressis hærent ad singula dictis.

Vix erat audiri coeptum, quibus agmen ab oris?

Qui patria, qui stirpe Duces? quo fidere ducti?

Cum subito arrestæ mentes: tum gaudia fando

Iactari passim in vulgus, creberq; tumultu

Rumor, & inmissæ curarum, in corda procellæ.

Diditur hæc totam subito iam fama per urbem,

Expectatum illuxe diem, quo munera soluant

Nascenti promissa Deo: iam secla nouari:

Iam Diuum peperisse fidem sua pignora terris:

Iam noua, iam sperata diu miracula partus

Virginei vicisse fidem, nempe omnia signis

Impleri prædicta suis, & poscere metam.

Hoc genus illud opum venturum ex orbe Sabæo

Nascentem ad cœli Regem, hoc regale tributum,

Hanc illâ Aethiopum turbam, quâ fata canebant,

Hos Arabum Reges, atq; hos Orientis honores.

Ergo mortales genitum venisse sub auras

Regnatorem illum Ifacidum, cui militet Orbis,
 Qui genus omne hominū ad cōmercia poscat O.
 Talia vulgabat faciles iā fama per aures, (lympi.
 Crebra noua fingi sub imagine, crebra refingi.

Ecce autem à portis ducti per compita Reges
 Lustrabant in equis urbem, & surgentia pinnarū
 Ordine, valuarumq; pari, latera alta viarum,
 Porrectosq; solo tractus, & textile marmor
 Quā iacta per strata Paro, quā Memphide secta.
 Illi occurrentem læti cognoscere turbam,
 Incedunt: iam recta nouos dant vndiq; plausus,
 At Regum formosus honos in corpore toto.
 Barbarico vestes cultu, & Garamantide gaza,
 Et decor in Tyrio Phrygius, Tyriusq; sub auro.
 Cornipedum frœnant ingenia corpora dextra:
 Qualia Pegasidum genitor miretur equorum.

Tres ipsi non ore pari, non omnibus ætas
 Vna uiris, certum & vestis discrimen, & æui.
 Ante alios, tardo sonipes quem sustinet armo,
 ut senior, cui fusa comam, promissaq; mento
 Canties, nec multum auro festiua senectus,
 Regificum fastu spirans in Marte togato.
 Inlequitur, qui frōte ferū, incessuq; superbum
 Frœnat equum, domitor, pictisq; effulgere gaudet
 Arduus in phaleris, & murice clarus, & auro.
 Frons, pia maiestas: non dum illi exacta iuuenta,
 Nec prima uia tamen: crispo subrufa capillo
 Plurima se fundit collo, non plurima mento.
 Et Rezi sua tela: latus mucrone sinistrum
 Fulminat auratum, paruo sed acinace dextrum.
 Tertius, aspectu roseas impubere malas
 Iam tener, hunc ostro, & tota Sidone rubentem,
 Fuluum auro chlamydem, nitida frœnatus habenā
 Postat equus, tenero facilis parere magistro.
 Et suus huic aureum suspendit balteus ensen:
 Et series in torque coruscis aspera gemmis,

Et.

Et cristatus apex, & gemmea flamma galero.
 Hinc procerū cognata manus subit ordine longā.
 Et varius fulgens varijs equitatus in armis.
 Post numerus famulantum ingens, & nobile cultu
 Seruitium, & velata petorita conopeo,
 Et bijugi currus, turrिताq; quadrupedantum
 Terga oneri supposita, pedem irrequieta volucrē.
 Feruet iter studio vadentum, & saepe rogantum,
 Regia quæ cœli puerum, quæ limina seruent
 Infantem Isacidum Regem, modò lucis in auras
 Egressum, mon strante Polo, plaudentibus astris?
 Vocibus exciti ciues, & præpete pompa
 Propripiunt sese rectis, passimq; frequentes
 Confundunt clamore vias. it mobile vulgus
 Cœca fremens, cursatq; oculis, atq; auribus amēs.

Ventum erat ad templū, fixi cum lumina Reges
 Suspectu multūm attonito supera ardua lustrant,
 Marmoreumq; apicem subeūtem affinibus astris,
 Atriaq; & circum Parias, decora alta, columnas,
 Mira operum portenta, fores, spirantiaq; æra,
 Viuida bellorum monstris, atq; arte loquaci.
 Ecce in conspectu longe pedes ibat in ostro
 Concilio in magno medius Rex vrbs, & altē
 Ingreditur, seseq; suis cum millibus offert
 Herodes. ipsum ad templum qui forte subibat.
 Demnonidē prompti officio (nā cominus adstant)
 Desiliunt, Regemq; petunt. ille obuius vltro
 Dat sese, fandi q; vicem sic voce reposcit.
 Dicite, qui generis tanti? quoue alite nostro?
 Vnde precor? quæ causa viæ? qui nomine Reges?
 Et quibus hanc hyemen superas aduectus ab oris
 Magne senex? neque enim seniū nō molle labori.
 Tum senior. Ne verò hyemē, Rex alme, neq; vllas
 Crede niues cursum hunc nobis potuisse morari.
 Tres sumus Eoi Reges. mihi nomen auitum.
 Melchior; at regni fines cum sede paterna

Trans Arabas, citraq; fretum Gangetidis vnda.
 Alter hic antiqui iunctus mihi sanguinis hæres
 Balthassar, cui diues opum regnatur Hydaspes,
 Oraq; perpetuo latè contermina Tauro.
 Tertius hic, primo vernat cui flore iuuenta,
 Progenies caræ mihi sanguine iuncta sororis,
 Gaspar, opum felix, nisi quid fortuna minatur.
 Nã tener ipse æuo, & genitori posthuma proles,
 Et furor hostilis circum, & fraus aspera bello.
 Latum illi imperium, tercentum in finibus Euri
 Æthiopum populosa vrbes, & Caspia regna.
 Quod si, prima viæ fuerit quæ causa, requiras;
 Venimus acciti monstro flammantis Olympi,
 Et face siderea ducti, quæ ritè monebat
 Ire salutatum Solymi-cunabula Regis.
 O vbi Rex vestri generis modò-natus? vbi illum,
 Quæ genitrix tantum vobis tulit? illius ergo
 Venimus, & cœli non fallimur indice flamma.
 Illum etiam nobis nostri cecinere parentes
 Venturum, & Regem diuumq; hominumq; futurũ
 Et statuere diem signis, quæ magna videmus.
 Venit enim vestras rumor, ni fallor, ad aures,
 Auditas fari pecudes ad Tibridis vndas,
 Concussum Arctoïis mundũ intremuisse sub-astris
 Et tonitus armorum altas tonuisse per Alpes;
 Nescio quos annes fluctu manasse cruento;
 Nescio quos pronos visos requiescere cursu;
 Euoluisse alios pelagum labentis oliui.
 Quin etiam abruptas, fremituq; immane recussas
 Penè ipsos hausisse Polos in tartara terras.
 Quis tacet auditos tonitrus horrentis Auerni
 Trinacrios circa fines? ad sidera quantas
 Antra faces Ætnæa vomant? quæ visa sonantum
 Diluuiò flammârũ omnes iuere vnda per agros?
 Quis memore, quæ audita senex vidi ipse, nec vl-
 Tantùm oculis vulgi credam itres æthere vidi (lis
 Ful-

Fulgere Titanas: vidi, cùm lumine iuncto
 Tergeminus nitor in Solem se cogeret vnum.
 Mira etiam nuper cœli fulgentis imago
 Vifa mihi, radijs vibrans ingentibus astrum,
 Infolitum visu, mediaq; in luce virago
 Alma supercilio, pulchrum pulcherrima pulchro
 Infantem complexa sinu: par vultus vtrique.
 Illum, illam, & vultum, & radios vtriusq; notavi,
 Agnoscam, si Diuam illam, Diuumq; videbo;
 Æternumq; notas memori sub pectore seruo.
 Os pueri pulchrè roseum, niuemq; videri.
 Induerat formosa rudes infantia vestes,
 Mirificum vultu spirans in luce superba.
 Assimilis nato genitrix; tantum ore gemello
 Alba minus, vittata comas, argentea velo,
 Per frontem è vita flauum disclusa capillum,
 Flammea purpuream vestem, sed cœrula pallam.
 Talem illum aspectu, talem si quærimus illam;
 Nil mortale, reor, tanto venamur amore;
 Ni superum immortale subit mortalia Numen.
 Ducimur aspicijs Diuum, non emine vano.
 Numinis indicium est, mentē si numina fallunt.
 Fallamur; dum regna Deo mortalia subsint.
 Et nostræ fallantur opes, fallantur amores.
 Talia Memnonides, cui dudum ingrata loquēsi
 Herodes furtim arridet, risuq; bilingui
 Multa parat: multum ille oculos intentus, & autē
 Indubitat, mussatq; suis, nec mutua fatur.
 At senior videt ancipitem, nec dulce silentem,
 Nutatēq; animo, & metuentem plurima regne;
 Et videt in risu fraudem, & mendacia vultus,
 Armorumq; minas oculorum in luce fūgaci.
 Nec mora, sic vrget dubium, & responsa morantē.
 Fausta precor regnis: læuum procul omen abeste.
 Et mihi sunt regni fasces, & regius ardor
 Curarum intentus famæ: sunt pectoris æstus,

Aura meam lenta si voce momorderit aurem ,
 Aut sceptri ritalem vllum det fama propinquum,
 Omnibus vrbanos suspectum audire susuros.
 Regibus, & tam rara quies, quàm cara potestas,
 Nec verò hæc fari quisquam, nisi verus adegit
 Regis amor vestri, & pietas, quæ credula cœlo .
 An mihi, quæ poscant pacem, quæ tempora bellū,
 Scire nouū? aut vestrā venio inconsultus ad urbē
 Ne ipe ego tam rerum ignarus? qui Marte perēni
 Annosam hanc ducō media inter classica vitam,
 Nec senio parcit Mauors, nec prouidus hostis ,
 Canities galeam nunquam exiit, otia noctis
 Rara animo, nec rara quidem sunt otia lucis.
 Tu (nisi mentitur facies primæua iuuentæ)
 Fama ingēs quamuis, animisq; inuictus, & armis,
 Tantum annis concede meis. annosa potestas
 Ipsa sua se pace, suo se erine tuetur .
 Regna repubescunt vsu, Regumq; senecta .
 Cetera me doceas : vntum hoc ne sperne moneri.
 Consilium nec fama regat, nec adulteret ira .
 Martem exire domo turpe est, nisi rite vocatum.
 Tarda iacessiri, nec prompta lacescere virtus
 Solà regat, regalem animum : sese illa secundat
 Cunctando, & dubijs nūquā malè temperat orsis.
 Rara suus vocat arma dies ; alienaq; poscit
 Tempora bellandi regnantum improuida virtus.
 Quòd si qua est homines inter tam sæua Tyrānis,
 Quæ sibi fas tutum, atq; nefas, se iudice, credat,
 Cui solus dextram armet honos; quæ gloria Regi?
 Aut si quis pudor errandi, quàm lubricus error
 In superos armare manūm! quàm cæca libido !
 An Superum non ille aliquis, cui munera porto,
 Quem vestra de gente satū hæc ad mœnia quæro?
 Illum eadem, quæ visa mōnent iam sidera natū,
 Illum Erebo, terris, coelo dare iura loquuntur .
 Credimus? an Dicis neutram committimus aurē?

An vestrum hoc nulli coelo didicere magistro?
 An dolus in fatis? atqui vos numina solos
 Erudiunt; sic fama tulit: vos conscia Diuis
 Ora patrum sperare iubent, & ritè fateri,
 Hanc generi vestro venturam à numine prolem.
 En illam venisse fides, & sidera clamant.
 Qualem animis, quantū imperio, & virtute futurū,
 Accipimus! neque enim nobis hoc scire negatū,
 Carmina quod nostræ memorant Persea Sibyllæ,
 Quod memorat sacro Philæterias ore sacerdos,
 Cuius Erythreas resonant effata per oras,
 Illum vnum auxilio lapsis in tartara seclis
 Venturum: sic fata canunt: dabit impia letho
 Crimina: mortales patrio transcribet Olympo.
 Tantū illum innuptæ parient arcana puellæ
 Claustra vteri, nec se, licet illum enixa, recludent.
 Et cunctamur adhuc mentem submittere coelo?

Tale perorabat senior; cum visa tumultu
 Mussantum fremere ora virū: dat murmura vulgus
 Muta loquax: certant studia in contraria versi
 Et genus Isacidum, & proceram Tithonia pubes;
 Obuiaq; hinc, atq; hinc surgunt in prælia voces.
 Qualem allisa freto media inter saxa fragorem
 Dant maria, & breuibus fracto per mutua pulsu,
 Aduersis luctantur aquis: aut quale sonoro
 Cum sese occurſu frangunt per nubila venti;
 Quà rapit ira ruunt, & sidera turbine miscent.

Rex, ubi se muta propetè collegit ab ira;
 Fronte regit placida mentem, & sic vocibus insit.
 Magna mones, ò magne senex, nō cōmoda regnis,
 Consilium à solo Reges mercamur honore.
 Imperij metas si quis proferre laborat;
 Vi magna rumpenda via est, & colla secandum.
 Plurima, parcendum nulli, multa arma nouandū,
 Multa laceſſendum, & fallendum multa per artē.
 Vorticibus cinctæ flumiuorum vadantibus vrbes;

In bellis, in pace vigent. hæc moenia cingam
 Sanguineo latè pelago . nempe alta cruoris
 Per maria inuecti Regum daat vela furores.
 Sidonij. nobis fulgent in veste rubores
 Nequicquam; Sidone sua ni purpurat ensis .
 At furor hic nostræ non dum maturus honori.
 Non molentiarū tantam nunc tempora poscunt.
 Nempe hoc Martis opus , nostris auertere terris
 Quæsitum à vobis Regem nam si puer ille est ,
 Si Solyinos intra fines, si matris in vlnis ;
 Quis labor est, toto regno, per testa , per vrbes
 Pignora materno in gremio metere oinnia ferro?
 Implerem hac vlcior non magnū in cæde triúphū.
 Non tameu ingratum, regni si consulat æuo.
 Si quis in hoc error, leuis est: nam regius error .
 Verūm hic Martis honor nostris procul ensibus e.
 Non tãti momentū vllū est in pondere laudū (sto.
 Nostrarum, aut solis virtutem expendimus armis.
 Est iræ locus, est paci. si numen in illo est ,
 Quod vereor, nec vera negant oracula vatum,
 Si manes, Erebumq; hominesq; & sidera torquet
 Imperio, si virginea venit edijus aluo :
 Quin sua me certis vocat ad cunabula signis?
 An mihi non regni moles? non regia virtus
 Astorum indicijs, & lumine digna moneri ?
 At mihi nec stella in media conspecta virago ,
 Nec roseo par ore puer, non surgere ternos
 Æthere Titanas vidi, & quæ plurima narras .
 At tibi fides. quid non te auctore decorum ?
 Quòd si aliquam subeo, subeã te principe fraudē.
 Non tantis equidem monitis, fatiq; reluctor.
 Cede, rogas, annis, etiam concedimus armis,
 At quòd me tua dicta vocant ! nēpe vt mihi regnū
 Excutiam, & temete infanti tot iura remittam.
 Urgeor, ò quantum ad scopulum ! nil tale iube rēt
 Vlla oculis obiecta meis miracula Diuum.

Verùm oculis regnũ òmnie tuis cõmittere certum
 Sint hæ primitiæ hospitij, sint pignora nostri: (est
 Sicut verbo mea regna tuo: & quæ visa fatens
 Monstra tibi, sint visa mihi: iam scepra repeam.
 Ibo, & numeribus non me, pulcherrime, vinces;
 Et puerum festa supplex venerabor acerâ.
 Tantùm explorandi risus, & carmina vatun
 Ifacidum. sunt, qui fatorum arcana resignant,
 Exploratores legum Diuumq; ministri.
 Suspecti quanquam, & fidei, non fraudis egentes;
 Verùm illis, dũ fata premũt, dare cogimur aurem.
 Certè nulla meæ fidei momenta requires;
 Nec mihi tot Regum quisquam indonatus abibit,
 Atq; huius dextram Ifacidæ tetigisse iuuabit.
 Post locus officijs alius. nunc lumine tantum
 Libate hospitium nostrum, & succedite templo.
 Hæc ait, & Regum dextras contingere dextra
 Accelerans, puero vix tandem à Gaspare vultum
 Auerit, prolemq; sibi talem ore precatur
 Blandiri, & multum aspectu colludere læto.
 Hinc dextra longæuum altè sub limina ducit.
 Vnà alij Reges ibant, & cetera pubes
 Memmonidum, & quantum Solymæ per moenia
 Lustratur delubrum ingens, auroq; trabales (gentis
 Barbarico moles, alti supera intima tecti.
 Picturata patrum series, & secula rerum,
 Spirantesq; auro vultus, ac nomina vatun
 Parietibus latè passim, & miracula gentis:
 Arte laborati Martes, atq; aurea bella.
 Procedunt, cursimq; aciem per singula iactant.
 Forsan & hæc totam traherent spectacula lucem;
 Ni dolor admoneat Regem. fert impetus illum
 Pectoris, ardentem curis, nec multa loquentem,
 Vanaq; mentito simulantem gaudia vultu.
 Progressi adspectant aram, numenq; salutant.
 Hic sacris instructus honos: & lauta parati

Hostia . solemnes adstat iam flamen ad aras
 Orbe comam rutilus, cinctu 7° biuerticis auri,
 Conspicuus vultu Simeon, iamq; oblitus æuo -
 Huic Phrygius fulgoris honos in veste decora,
 Auteoq; intextos discriminaat igne pyropos :
 Palla super flammata Tyro , sed candida subtus
 Carbafus vndanti lambit vestigia limbo :
 Tegmiue sub Tyrio, læuo demissus ab armo
 Terga per, & pectus , pariter se obliquat vtrinq;
 Balteus. hunc lateri signis, auroq; coruscum
 Gemmea candenti committit fibula morsu .
 Vltima purpureis humeris iniecta supernè
 Serica, velato parcè illabentia tergo .
 Ante aram sacri proceres , templiq; dynastæ
 Veste pares niuea, & fruitantia lina recincti.
 Sylua alto composta rogo. stat victima vinclo ,
 Spes quondam armenti, vitulus, flammæq; paratæ.
 Iamq; aris appulsa pecus : iam ritè sacerdos
 Instabat iugulo, & ferrum librabat acutum .
 Hic subitum, visuq; nouum, & mirabile monstrū.
 O quantum in pueri cecidit præcordia numen !
 Rex puer Eous, Gaspar^{us}, quo pulchior alter
 Non fuit Auroræ in gremio, dum proximus adstat
 Spectandi studio , pecudem succedere ferro
 Vt videt, atq; alta seniozem incumbere dextra:
 Ipse alacer, toto Regum clamante senatu ,
 Aduolat, oblataq; ictum ceruice cadentem
 Penè subit; ni dextra senem exanimata moretur.
 Immoritur ferro senior ; stant lumina Reges
 Attoniti; vastum subitus ruit impetus agmen,
 Et circū agglomerant magno se murmure turbæ,
 At puer elusus voto, Ne me irritus (inquit)
 Huc adigat, qui me cœli nouus impulit ardor ;
 Colla feri, si digna tuo sum victima ferro. (fers,
 Si pecudem hanc illi puero, quem quærimus, of-
 Quod reor, & dignum est; meritis ah suffice sacris

Votiuam hanc coelo, & tantum si parcere nolis,
 Fortunatam animam. ne sortem hanc eripe voto.
 Parcere si pergas animæ. si me altera poscit
 Dona puer, vitamq; finit; dona altera porro
 Nulla negem, * nitidum primo cum fore pudorẽ,
 Obsequiumq; animi, & iussis tractabile pectus,
 Quicquid opũ, & regni nobis, & quicquid amorũ
 Audiat hoc coeli summus pater, audiat æther, (est.
 Et, qui me Solymis tandem dux appulit oris,
 Ætherius flammæ fulgor, qui parta satetur
 Tempora virginei partus, & pignora monstrat.
 Audiat, & mentem hanc vero fortunet amanti,
 Illa Poli, quæcumq; sua est cum prole, puella,
 Quæ tam pulchra nouo nobis affulsit in astro.
 Tuq; sacer ferro dextram, sacer ora tiara
 Sancte senex, tantis numen quem præficit aris;
 Accipe. tu voti manceps, tu legiser esto,
 Qui vultu, qui voce vicem mihi numinis implet,
 Tango aras. Hæc regna Deo quàm digna voueri,
 Atq; æuo florens cum cælibe virgineum ver,
 Et Ducis in nutum sacri iurata voluntas!
 Tergemina hæc lli referam bis vota quotannis.

*Tria nuncupat religiosi hominis vota, quæ a nostris ipso
 sacro Ehiphania, quo carmen est habitum, die reno-
 uari mos est,*

De acerbissimus Christi cruciatibus.

III:

Vale refers portentum oculis!
 quæ funera portas
 Vel coclo metuenda dies! Heu
 quis furor! heu quæ
 Tam uoua per terras tantum
 Libitina superbit, (re telis?
 Ausa Dei sobolem coecis inuade-
 An magis Alesto? aut quis agit mortalia tantus
 Corda furor? Bellare Deo, nec parcere coelo!
 Iam rerum noua mōstra, sacras noua iura per aras
 Aspiciamus. Deus ipse suis datur hostia flammis.
 Ipse rogoris accensor adest, sacrisq; minister
 Instat amor strictoq; manum mucrone coruscet,
 Nil veritus numen iusta pro numinis ira
 Uleisci, & dubio miserum pro iure nocentum
 Sternere cæde Deum, & rerum confundere leges.
 Scilicet hoc illi Superum licet ante tribunal
 Indicis interitu vitam seruare clientum.
 O vitam furate Deo, nec fraude magistra,
 Et coelum, & cunctos legum populate rigores
 Aliger, ignes potens, & numinis arte necandi;
 Si vires uon vlla tuas vitare potestas,
 Si flammæ non vlla tuas extinguere uirtus,
 Aut iaculis obstare ualet, si deniq; tantum
 Arbitrio parere tuo iura omnia cogis:
 Nostra libens molire tuas in pectora flammæ,
 Nostra, precor, dignare tuo præcordia telo.
 Noſce animas vri faciles, ad vulnera molles.

Nos etiam, tua cura, tuis en adsumus aris,
 Hic vbi votiuum nostro pro crimine munus
 Sistitur, ætherij proles æquæua parentis,
 Sponte tuis arsura focis. Tu Diue sacerdos
 Nos face, nos ferro, nos vulnere victor eodem
 Confice: da sobolem caro comitem ire parenti.
 Ibimus optato, duce te, data victima letho.

Verū, ò, quid rantis coelum circumsonat armis?
 Quò stygius tātum Solymas furor occupat arces?
 Vestrum hoc, coelicolæ, tales auertere terris
 Eumenidas. Tuq; ò rerum inuiolabile numen
 Si tua nunc ferro, atq; vlticibus abstinet armis
 Ira potens rerum; quæ tandem ad crimina seruas
 Terrificos ignes, & fulmine tela trifulco?
 En tua progenies, coecis male credita terris,
 (Proh scelus) hostiles inter deserta cateruas,
 Succumbit data præda, luæ data fabula genti.
 At tu nate Deo furijs obiture tuorum,
 Quem telis aduersa cohors ad funera poscit
 Infontem; nullum ne paras in turbine tanto
 Effugium? nullum ne truci tutamen ab ira?
 Quò pietas, quò sola trahit te cura tuorum?
 Stat casus superare omnes, omnemq; ferendo
 Sæuitiam superare, nec vllum horrere periculum.
 Sic erat in votis Mundum fulcire labantem,
 Et coeli abruptum terris adiungere pontem.

Ergo vbi diuinos epulis persoluit honores,
 Inq; dapem sese, & Cerealia munera mensis
 Apposuit, seseq; modis in pocula miris,
 Et Cererem, & liquidum specie mentitus Iacchū;
 Hortatur vario sociam sermone cohortem.
 Hinc abit: olli abitum cuncti mouere sequacem.
 Est locus, arboreo facilis quem semita cliuo
 Monstrat, & antiquæ densum nemus ambit oliuæ.
 Huc, vbi cum socijs primo sub vesperis ortu
 Concessit; trepida pressus formidine mentem,

Et multum instantis turbatus imagine mortis
 Mutari, & subito vultum pallore nouari,
 Et trepidare metu, & vario præcordia fluctu
 Huc, illuc agitari, & mortem horrere futuram:
 Iamq; magis, sensimq; magis concussa pauore
 Pectora funestis per noctem ægrefcere curis.
 Qualis vbi instantē leuior primū aura procellā
 Portendens, vultus Nereo crispate marinos
 Incipit, & summo exoriens arat æquora fulco.
 At vires vbi sumpfit hyems, maioraq; voluit
 Murmura; terrifico Neptunum horrescere nimbo
 Cogit, & ingentes vndarum attolere montes.
 Haud aliter lethi portentum immane propinqui
 Cum subiit; lento primū terrore lacescit
 Haudquaquā remorātē animū, nec fata timencē.
 Hinc dolor, & tristes animi crebescere motus,
 Et penitus totos frigus lethale per artus:
 Iam teques animæ paulatim extinguere vires.
 Hic animis pauitantem vltro se exuscitat heros.
 Nixus humi genus, & mentem suspēsus Olympo,
 His aurem aggreditur dictis tentare paternam.
 Summe pater, tãto quicquam indulgere timori
 Si licet, & capiti pestem hanc auertere nostro;
 Vitam oro: sin hoc natum superare precando
 posse vetas, & nostra tibi sunt funera cordi;
 Sponteferat, quocumq; vocet tua Magne, volūtas.
 Nil precibus. nil oranti concede timori:
 Nec moror hanc animam cara pro gente pacisci.
 Auspice te, nullum exitium, nulla arma timendū.
 Hæc vbi dicta, nouus menti super ingruit horror.
 Iamq; appressa solo, prono dat pectora lapsu,
 Vix reuocans vitalem altis singultibus auram:
 Et sensim suus ora color, calor ossa relinquit,
 Languentemq; animā pulsu tremor vrget anhelio.
 Tum labor extremus vita: miserabile dictu,
 Purpureum toto proruptum corpore flumen.

An cruor? an sudor subiectam illabitur herbam?
 Nec mentem labor eripuit; sed corpore lapsō
 Stant animi, sensusq; & vinci nescia virtus.
 Quid memorē toties reuocātē in pristina pectus,
 Surgentemq; horrorem animo, rursūq; cadentem,
 Et stimulis actas proprijs ad prælia vires?
 Tres aderant citra socij, nec tramite longo,
 Fida, sed haud tantis imperdita corpora curis.
 Alta quies oculos multa iam nocte premebat.
 Sæpe illos rerum oblitos, & lumina fessos
 Stare iubet, tantumq; oculis arcere soporem.
 Hi refugios inter somnos, cæcumq; pudorem,
 Sæpe sui memores nequicquam, & sæpe reclusis
 Luminibus frustra noctem damnare proteruam.
 O socij, quæ tanta animis obliuia nostri?
 Hæccine vos (inquit) cepere hac nocte laborum
 Tædia? sed quæ oculi præbent mihi munera vestri?
 Verùm agite, & nocti rursus indulgete soporæ:
 Ipse adero vigil, & vestræ tutela quietis.

Ecce autem medijs ingens exercitus umbris
 Mœnibus ex urbis vicinum ascendere collem
 Auditur, syluamq; procul fremere inter opacam
 Grande satellitium. fandi metus ora premebat
 Nequicquã, & strepitu vadētum proditur agmen.
 Jam propius nocturni ignes, & lumina furtim
 Cæca micant: rutilis legio sublucet in armis.
 Ante alios auctor sceleris, scelerisq; minister,
 Infelix caput, & turpi mercede redemptum,
 Dux erat, & facilem cursum ad loca nota regebat
 Nocturnus Ducis ante lui venator Iudas.
 Ipse, ubi iam ventum ad collem, subsistere curbã
 Admonet, & solam nemorum subrepat in umbrã;
 Nequa explorandi frustretur inertia partam
 Accepta mercede fidem, fraudemq; retexat.
 Ergo auidum ingrediens oleæ per opaca virentis
 Mollit iter: nihil ignotum, nil linquit inemptum.

Sublustrem obseruans nocturni luminis auram,
 Infida se nocte tegit post robora passim
 Arborea, & tacito numerat vestigia gressu.
 Quis dolus ò Superi! pauidè, furtimq; latentes
 Subuolat in teuebras, nunc hoc, nòc dexter ab illo
 Stripite subsiliens, obtutuq; omnia lustrat,
 Omnibus admotum truncis latus adsuit: omnes
 Explorat latebras. aciem sitis explicat auri.
 Iamq; viri dubiam per noctem occurrit imago
 Haud procul adstantis. iuxta tria visa cubantum
 Corpora subiecto tantum caput edita saxo.
 Hunc, illum aduertit. quæsitum herosa, iacentes
 Lumine seruantem socios, noctemq; malignam,
 Ut videt; ut prædæ aspirat! Iam cassibus (inquit)
 Irrerite meis, pretium mihi dulce rependes
 Effusi quondam nulla pro merce liquoris.
 Hæc secum. Redit ad socios, & visa reportat.
 Nulla hodie nostris, inquit, spes irrita coeptis:
 Tu modò promissis maneat, iurataq; serues (uas.
 Præmia, Dux, nostræ fidei, & reliqua omnia sol-
 In manibus furtum est. Culmen viden illud oliuæ
 Altius, & latè porrectum horrentibus vmbriis?
 Hic socios iuxta paucos, & molle iacentes
 Stat vigil, & caram seruat custodia pubem.
 Ite: breuis certam ad metam via ducit euntes.
 Non ego me agnosci cupio, coramq; videri.
 Nam modò post epulas furtim digressus ab illo,
 Ora mihi videor tali foedare regressu. (error.
 Ductor ad hæc. Noctem hanc aliquis frustrabitur
 Ignotum, & socios inter, sub nocte profunda,
 Quæ tãdem mihi signa virum, quæ prodet imago?
 I prior, & meritis imple mea vota supremis.
 Ipse manus prædæ prior iniice: nostra sequentur
 Agmina: neue tuæ indita, me auctore, saluti.
 Hoc iurata fides, promissum hoc postulat aurum.
 Ille autem. Haudquaquam hanc operam tibi ven-
 dere nostrum est.

LIBER PRIMVS.

Seruitium mea dextra fori nunquam attigit. Hoc
 Obsequio tãdem dignor. Me cuncta sequatur (te
 Turba ducẽ:&ne quẽ facies male cognita fallat,
 Illum, cui primo occurſu figam oscula, prendať.
 Nec fat erit dextra, & vinculis, nisi fortibus vti.
 Hic opus ingenio raptantum, & robore dextro.
 Assensere omnes, plausumq. dedere cateruæ.
 Ergo implẽť pretium. Tum se lato agmine circũ
 Effundunt; notosq; aditus, & aperta locorum,
 Insidijs passim positis, & milite vallant.
 Vnum omnes sperare, vnum spectare cacumen
 Arboris, & certo curlum prãdiscere signo.
 At Deus occulta sensit se fraude teneri
 Nequicquam; ni sponte sua se dedere fatq,
 Consilijq; optet fortunam implere reposti.
 Tum rerum immemores, dulci iam nocte sepul-
 Excussit somno socios. Hęc meta quieti: (tos
 State animis, oculisq; Adsunt. En prodimur, ar-
 Cingimur. Amentes illi recidiua sapore (mis
 Lumina, cumq. metu primo luctantia soluunt.
 Attoniti circumspiciunt. Nemus vndiq. circum
 Lumine fartiuo, & rutilus intermicat armis.
 Fit fragor; armorũq; virumq; superuenit horror.
 Flamma nunax late vultus discriminat omnes.
 Ipse animis coram, aspectuq. interritus heros
 Dat sese, atque nouo spectabilis imperio stat.
 Quo ferrum, flammeq; ! adsum, si queror, & vltro
 Deuotum insidijs caput adsto, & fontibus armis.
 Vocibus his collapsi omnes, & prona dedere
 Ora solo: horrendum ingeminant super arma so-
 norem
 Assurgunt; lapsuq; animis dementia creuit.
 Ante Ducem sese sceleris mercator agebat,
 Assiliensq; Deo vultum apprimit, oraq. libat.
 Cui Deus. At video quomẽ venalia poscant (di?
 Oscula, fide comes. Mene hęc per symbol pro-

Indicium Diræ subeunt . Caput omnis in vnura
 Armorum globus , & fatiarum incumbere turbo .
 Inijciunt vincloꝝ immensa volumina collo ,
 Et passim sua lapsantem in vestigia raptant .
 Ah poterant oculi , qui tantum audere tuendo ,
 Lapsusq; tractusq; viri , pulsusq; sequentem !
 Egregiam verò laudem , & furta ampla reportas
 Turba tuis operata dolis haud numine dextro .

Ergo hilares magnis intrant clamoribus vrbē .
 Dirum ad supplicium magni consulta Senatus
 Implorant , pœnasq; rogant , & funera capto .
 Scinditur in varias patrum sententia euras :
 Nec certū quo teste virum , quo crimine damnē .
 Olli iudicium summis clamoribus vrgent .
 Nā quid nocturnos memorem per iniqua recur-
 Iura , magistratusq; indigna voce rogatos ? (sus-
 Rumulides legum custos , cui nota precantum
 Inuidia , & fraudum illecebræ , cœciq; furores ;
 Vocibus , & diro victus terroꝝ frementum
 (Demens , qui iuris nil conscia pectora curat)
 Quò furor ? (exclamat) meritis nil poscitis æquum .
 Si quicquā est pœna dignum ; sat flagra . Quid vltra
 Clamandum ! flagris inimicum explete furorem .
 Hoc dedit effugium quæ sitæ mortis : at illi
 Pignus habent , votisq; inhiant grauiora proteruis ,
 Interea , furijs nequid mora linquat inausum ,
 Neu cœptam eludat properandi incuria fraudē ;
 Nudatum ingenti iuuenem adiuuere cylindro ,
 Vincloꝝ immensa circum compage reuinctū .
 Huc raptō certatim omnes incumbere loro ,
 Horribiles dextra pulsus totquentur ; & omnem
 Verberibus veniam furor addit : inulta furori
 Barbaries : dextræ labor indubitare labori .
 Labitur effusum latè per candida membra
 Purpureum flumen : nec iam discriminat vllus
 Aut artus , aut ora color ; sed corpore toto

Horrendum aspectu vulnus, liuorq; cruorque;
 Quis gemitum illius noctis, quis funera fando
 Explicet? aut certet lacrymis æquare dolorem?
 Postera iam cælo matura luce calebat
 Alta dies, neq; adhuc irarum monstra faceffunt.
 Cui foret in pœnis mors vnum optanda leuamē;
 Supplicium, voti summam, vitæq; precantur.
 Quid loquar insanos cunctantem ad iudicis aurē
 Terrorum strepitus? quid legum, & Cæsaris iram
 Imploratam odijs, & læsi iura Quirini?
 Nec mora, nec requies; donec decreta Deo mors,
 Postquam odijs labefacta fori, legumq; potestas,
 Iamq; dolus causam obtinuit, iurisq; magistro
 Tempestas irarum omnes excussit habenas:
 Iam furor assultu, & longo certamine victor
 Furtiuam arripuit veniam, quem cæca morandi
 Formido, partoq. timens vesania furto
 Præcipitat, stimulisq; viros furiaibus urget.
 Protinus ære cauo insonuit vulgata per urbem
 Mors victo properanda Deo. Stat flebile robur
 Ardua sustollens transuerso cornua trunco.
 Infandæ mensura necis, mœstumq; trophæum.
 Hanc fesso mol em imponunt, pressiq. grauatum
 Ingenti, sine more trahunt, raptuq; fatigant
 Collabentē humeris. & vix genua ægra trahentē.
 Quis tibi, quis, Virgo, cernenti talia sensus?
 Quale oculis vulnus, fixi per saucia dumi
 Tempora tam cari capitis, geminataq; collo
 Vincula, vel tergo moles imposta labanti!
 Illa inter medios equitum, peditumq; tumultus
 It comes, ad gressus vix vnquam admissa pro-
 pinquos:
 Et gemitum nati, & longum bibit aure dolorem
 Ah quoties gressu trepidum, raptuq; trahentum
 Succumbentem oneri, spirantemq; vltima vidit
 Nequicquam auxilio densos subitura per hostes!

Nec mora: peruētum ad collē, & lugubre theatrū.

Hic fontes de more animas extrema piabant
Supplicia, effuso funus spectabile vulgo.

Huc vbi carnificum media inter millia ductus,

Et geminos inter socios, par vile nocentum,

Vix animam cursu reuocabat fessus anhelō:

Cum furor ingeminat, supremaq; tela ministrat.

Membra super multo cōcretam sanguine vestem

Diripiunt. Corpusne precor, vulnusne videres?

Quicquid erat, nudum, & natiuo murice fulgens.

Et quamquam pudor accessit, noua plaga dolori:

Nō tamen ille habuit, quo vultū obduceret ostrō.

Hiccine, Cœlicolę, cœli regnator! hic ille est

Vester honos, & vester amor! tantum ne veretur

Ne sua, ni proprios inter suffecta rubores

Purpura, neue alio niteat diadema pyropo!

At quis erit modus ærumnis! quæ meta labori!

Instat adhuc dirus furiata mente satelles.

Ille, velut medios inter tremat agna Leones.

Sauciaq; extremi fatum iam vulneris optat;

Supremū appetitur. Solymūm furit illa canū vis.

Arboream supra molem, lectumq; trabalem

Sternaci ruit impulsu, lapsuq; supino.

Non Deus hoc genitor potuisset ferre; sed ipse

Occurrit precibus natus, numemq; repressit.

Parce meo generi, cui mentem huc deuius error

Imprudentem adigit, rerumq; ignara voluntas.

Hæc illum orantem nihilo clementius vrgent

Talibus edocti meritis sæuire ministri.

Nec modus irarum; donec palmasq; pedesq;

Suffixi & duro distentum in stipite corpus

Spectandum innumeras inter statuere cohortes.

Tum verò insultare uouis furor impius armis,

Suppliciumq; vrgere iocis, lusuq; procaci.

Vltima crudeles onerant conuicia pœnas;

Verbaq; ludicros inter vesana cachinnos.

Et ficto composta sonant ludibria plausu .
 Hi caput assultu quassant : hi supplice ritu
 Cœleste imperium , & delusum numen adorant.
 Ille gemens cunctis veniam, pacemq; precari.

Et iam supremam tenuis citat halitus auram,
 Languidaq; exhaustis frigent præcordia venis .
 Sat moles impleta operum ; cœliq; redempta
 Sat pretij pro pace datum, iamq; vltima matri
 Distâ salus; natiq; instar concredita pubes
 Altera, suffectum pro pignore pignus adempto .
 Nec furia cessere animus . Immane supremæ
 Supplicium restat sitis, & venia vltima pœnis .
 Expediunt laticem , & sitientibus impia labris.
 Munera dant, acri medicatos felle liquores.
 Ille venenatos, mordentia pocula , succos
 Attigit, & linguam tactu violatus acerbo;
 Ventû ad supremum est. (inquit) fœx ima laborum
 Hæc erat ; & vitâ hanc tenui sitis eximet haustu.
 Dixit, & ingentes in verba nouissima voces.
 Exprimit, inq; sinus animam iubet ire paternos .
 Ast oculos iâ morte graues rigat vitinus iunber,
 Atq; breuem subeunt morientia lumina noctem.

CRISTI DOMINI

parentalia .

I V .

AT furijs, mortiq; datum, &
 crudelibus armis :
 Nunc lacrymis soluenda Deo
 sunt iusta perempto .
 Cum Superis fletu certandum, &
 mœsta liquandum
 Lumina: quarendum meritas ad
 funera pompas .

Vnde pluat tantum lacrymarū? hæc vnde petatur
 Flumina? quæ tantos euoluant pectora fluctus?
 Tu potis hos, tu sola oculis emittere fontes
 Diua parens . Flentes eadem te ad fata sequamur
 Interea nos turba tuum comitata dolorem .
 Turba licet gemitum maternum equare gemēdo
 Nescia, vel tecum dignos componere luctus ;
 At questus tamen apta tuos haurire propinquis
 Auribus, et gemitum gemitu resonare sequaci .
 Jam natum extinctum lethali exoluere trunco ,
 Et ferrum eruere , et sacrum tergere cruorem ,
 Et dare certatim frigentibus oscula membris
 Est amot: et tumulo (si fas) condemur eodem .
 Triste quidē obsequiunt , veri sed pignus amoris .
 Tu modo partiri nobis ne parce dolorem
 Diua tuum , et sociā lacrymis ne sperne cohortē .
 Casibus in magnis nullum si dira leuamen
 Tempora permittunt, et iniquæ iniuria sortis .

Ip.

Ipsa graues minuit flendi concordia fletus .
 Sed iam nostra tui feriunt præcordia luctus .
 Ipsa etiam resonis mœstæ plangoribus auræ
 Sat repetunt quid voce sones; quo vulnere pectus
 Ista gemas; quo tristem animã languore fatiges!

Vos, quibus æterni Regis miserabile funus
 Expiat antiquo concretam crimine labem ,
 Et quondam obstructi limen præpandit Olympi;
 Huc agite, huc omnes oculorum euergite riuos
 Mortales, genus æternum, cœloq; redemptum;
 Huc vestrum durata gelu præcordia soluant.
 Ipsa docent gemitum discessu abrupta profundo
 Culmina, sublimi nuper contermina cœlo .
 Parcite duritiæ: dolor vndiq; et vndiq; luctus
 Incumbunt, cœlumq; cauo mertere barathro .
 Euocat ipse vmbas fatali nocte sepultas,
 Et putres animat cineres, et corpora fletus.

Ergo vbi sat furijs indultum, ac turpibus ausis;
 Stabat adhuc dira (miserum) distentus in alno
 Filius, adstantis pendens ante ora parentis,
 Triste onus, & duræ faciès asperrima mortis .
 Qualis Hyperboreis arbor caput ista flagellis,
 Quæ primo cum vere nitens, atq; vberè felix
 Pomifero, cœpit teneros educere fœtus,
 Solliciti spes agricolæ. Ruit inuida cœlo
 Ira Notæ, aut hyemis violentior ingruit horror;
 Mox virides decussa comas, vernumq; decorem;
 Reliquias seruat ramorum, & inutile germen;
 Floricomam donec pubem nouus educat annus .
 Talem oculis offert speciem lacrymabile corpus
 Suffixum horribili, pondus ferale, trophæo,
 Ah positum diro ludicrum ignobile vulgo .
 Quadrifido latè fixu metitur iniquam
 Infelix iunctura trahem. Stat pectus hiulco
 Vulnere traiectum; & roseos, dona vltima, rores
 Demittens altè, terram irrigat instillando .

At caput horrificis textum intractabile dumis
 Asperat, & crebro depascit vulnere frontem,
 Saucia sanguineam fundens per tempora labem.
 Vna viro iam forma cruor; totosq; per artus
 Nil vsquam nisi liuor, & illætabile vulnus.
 Et quãquã aspectu pēdet miser; haud tamē omnē
 Squalida mors formam eripuit, numenq. verendū,
 Fulget adhuc, licet ingrata sub imaginē mortis,
 Nescio quæ præter fatum mortale venustas,
 Testaq; sublucent diuini signa decoris.
 Qualis ubi incurrens tempestatem obuius atram
 Dat rutilum nimbose caput sub nubila Phœbus;
 Nec tamen ætherij cursum seruare laboris
 Inmemor, obscura furtim sublustris ab umbra
 Obducto regit ore diem, & sua tegmina fallit.
 Haud aliter diuina licet mors occupet ora,
 Et cruor aspersos nusquam discriminet artus:
 At decor occultum spirans, & amabile numen
 Oris, & augustæ facies obducta iuuentæ,
 Per medium lethi squalorem, & vulnura furtim
 Irradiat, seseq; procul spectantibus offert.
 O quibus hæc oculis haurit spectacula mater!
 Et socios inter tristi clamore frementes
 Sola silet: fæuit tacito sub pectore vulnus
 Fortius: interdum singultu verba lacessit.
 Ah quoties elata oculos ad flebile pondus,
 Complexu aspirans dulci, stetit irrita voti,
 Natum inhians, cœloq; datis immota lacertis!
 Atq; auras vt sæpè sinu caprauit innanes;
 Ferte (ait) hanc animam suspiria, ferte per auras
 Languentem hanc animam, atque illis precor in-
 dite membris.

Ferte: dolor nam posse iubet. Non ianua vobis
 Vna aditū referat; quamquam egrediētibus vna,
 Cor patet. Ah possem totidem per vulnura vobis
 Egressus præbere pares è pectore nostro,

Ah tantum si velle datur, cur posse negatum?

Ilæc inter festina cohors audita frementum.
 Jamq; erat aspectu propior: passimq; frequentes
 Clarescunt voces properantium, & triste gemētū.
 Hi scalas humero tollunt: hi forcipe dextram
 Armati veniunt: alij candentia lino
 Texta ferunt, longas, feralia tegmina, vittas:
 Hi chalybem tundēdo habilem, clauoq; minacē.
 Portantur pheretra vestes, portantur odores.
 Ipse inter primos mœsto sefe ore ferebat
 Dux Arimathiadūm, cui cum dedit obuia Virgo
 Lumina; subsidium, gentemq; agnouit amicam.
 Ille autem attonitus visu, & forinidine tanti
 Prodigij, singultum inter, vocemq; tementem,
 Vnde hæc ò Virgo facies rerum? hoc cine cerno
 Portentum sceleris! cui tantum audere furendo
 Concessum! tantum ne ausis mortalibus iræ!
 Hoc ipsi metuunt oculi sibi credere monstrum.
 At te nimirum hæc olim fortuna latebat
 Care hospes, nec summa tuæ tibi copia vitæ.
 Ah vtinam talis vitæ foret æqua voluptas;
 Non tua te genitrix foedatum hac cæde videret.
 Nec plura his: nam plura dies iam fera verabat.
 Hic Ducis obsequium Virgo, notosq; ministros
 Aspectans placidè, grauiterq; affata gementem
 Pauca refert; quamquam, & gemitum, & gratum
 inter amorem

Fronte magis responsa viro, quàm voce resignat.

Ergo instant operi, & feralis ad vtraq; molis
 Brachia constituunt scalas. Hi terga bicornis
 Arboris, hi faciem subeunt: hi scandere certant:
 Hi manibus clauos ferrato dente refigunt:
 Illi roboreo suspendunt lintea dorso,
 Perq; alas supposita Deo, perq; ilia pronò
 Suspensi adnixu librant, corpusq; retentè
 Ire sinunt lapsu paulatim. At mater aperto

Iam subit amplexu, & pectus supponit anhelum.
 Altera, cui cari vestigia nota magistri,
 Acclinata pedes auulsa cuspide soluit,
 Nescia complexu solui. Caput obuius alter
 Collapsum subit, horrentemq; è vertice syluam
 Implicitos dumos, & senticonum labyrinthum
 Abstrahit, elusi frustra ludibria regni.

Huc acies adstantum auido se murmurare trudit
 Femineo conferta globo, fremituq. gementura.
 Quale fauos circum patrios, aut florea rura
 Innumeras visu, & confuso Marte sonoras
 Exercet certamen apes: aut qualis acervos
 Ingentes foliorum agili rotat impete turbo,
 Et veriam agglomerat syluam vertigine in vnâ.
 Haud aliter turbata coit luctamine denso
 Mixta virum, matrumq. cohors: it plâgor ad auras.
 Quid memorem cōfusū animis, & vocibus agmē,
 Et gemitum, tristiciq; sonantia pectora pullu?

Postquam aliqua immensum præbere silentia
 murmur;

Et iam cura animis matri permittere natum
 Ad genitus: paruo remouet se turba regressu.
 Nempe omnes propius, propiusq. adstare cupido
 Vna mouet, fartimq. omnes adstare laborant.
 Ut natum appellet genitrix? lacrymosa cruentum
 Diua Deū qua mente vocet? nū qua inter acerbos
 Vox gemitus elapsa? occisum numen, & iras
 Imploret superam, aut ruituri funera mundi?
 Suspensi aspectant omnes, fixiq. pauore.
 Illa graui complexa signu lacrymiabile pignus,
 Vix reuocans vitalem auram, nec vocibus ægram
 Sufficiens animam, singultu immortua pronò
 Languet, & algentes nati super incubat artus.
 Vix animat lento interdum suspiria sensu:
 Exanimam procurua gelu vix ora tepenti
 Æternam illacrymans libat, languentiaq. ora

Mille per obtutus, & mille per oscula lustrat.
 Mirantur nihil indignum, nihil ore mouentem
 Feminæ Superant animi fata omnia vires.

Tum verò adstantum molles in pectora sensus
 Ingruere, atq. vltro miseratū increfcere murmur.
 Et quâquâ astra vocant primo iam luniue funus:
 Neseio quæ sublapsa animis obliuia rerum
 Excutiunt omnem memori de pectore noctem
 Quâquâ oculis subeuntem, & lumina sera sequen-
 Ipsâ suo ingentem populū seruire dolori. (tem,
 Sensit, & vrgeri solo se vesperis ortu.

Nec verò obsequium Virgo ingrauat aspectantū:
 At subita gemitum spe temperat; inq. iacentis
 Prona aurem quædam nullis audita susurrat.

Tum breuiter, nixuq. animæ meliore secuta est.
 Interea quidquid lucis mihi, Nate, relinquis,
 Aut animæ, aut vitæ, aut circum spirabilis auræ:
 Somnia sunt, vimbraq. leues. Ne credite viam
 O sociæ, matrem si creditis. *Ite*, sepulchro
 Me primam, auspiciū nati mandate sepulti.

Hic nouus exoritur matrū per pectora plāgor.
 Sic medios inter genitus longo ordine funtis
 Expediunt, corpusq; lnunt frigentis odora
 Merce Tyri, rédolet fusos procul aura liquores.
 Composito tom membra toro suffita locantur.
 Ceu teneram nimbo frondem sedatus aquoso
 Languet adhuc spirās, & triste rubēs hyacinthus;
 Sollicitæ quem dextra leuat miserata puellæ.

Funereas verò flammias haud sola ministrant
 Sydera per noctem, aut cæli fax vltima Phœbe.
 Conueniunt, quibus imperio, & virtute præibat
 Ductor Arimathides, & quos Bettanidis orę
 Dux habet aut studio comites, aut stirpe propin-
 Præterea quos ipsâ Deo, dū vita manebāt, (quos
 iunxerat officij pietas, & cognita virtus.

Seu stupor accendit mentes, & conscia monstris

Religio, siue augusti presentia vultus
 Numinis os, habitumq; gerens, & amabile visu
 Imperium, & mira in dictis innata potestas.
 Huc varijs quondam morbis, & faucibus Orci.
 Ereptum genus omne, huc reddita corpora vitæ
 Præcipitant, munusq; Deo ferale rependunt
 Pro meritis quondam, & dulci pro munere lucis.
 Scilicet ille olim, nostras dum carperet auras,
 Omnibus auxilij, & vitæ dator omnibus ibat,
 Si quod erat sæui mōstrum immedicabile morbi,
 Aut lymphaticus error, & irreuocabile mentis
 Exilium, aut laterum morsus, aut regia pestis,
 Aut sitiens Neptunum intercutis angor aquai,
 Aut stupor, & rigor, & versatilis ira Dianæ,
 Aut labefacta salus, atq; artubus ægra solutis,
 Aut capita æternas letho captiua sub vmbra,
 Tum quibus exactus vitæ irremeabilis error,
 Siuè oculis aciem, & læsis commercia vocum
 Auribus, aut linguæ vires vsuq; loquendi
 Fors quondam eripuit, vel inops natura negauit,
 Siuè aliquem quæuis Erebi vexaret Erinny:
 Omnibus ille malis vnum, & commune leuamē.

Ergo omnes amor vnus agit; quin ipsa supremo
 Vincitur officio diræ inclementia turbæ.
 Ipsū etiam, qui cœde Deum strauere nefanda,
 Pertæsi reuocant iras, & tristia dominant
 Consilia, & tantum lapsas in deuia mentes.
 Iamq; animis pietas serò rediuiua pauorem
 Intentat, scelerumq; vltrices aggerat iras.
 His etiam lacrimæ, & tumuli solemnia curæ.
 Fit strepitus vadentū ingens: iamq; agmina tollūt
 Funereas accensa faces: noctemq; fugauit
 Flammarum nocturnus honos, & flebile lumen,
 At procerum delecta manus, pars vltima pompa,
 It lacrymans, humeros altè supposita pheretro.
 Post numerus plorantū ingens, & longa sequētū
 Agmi-

Agmina diuinę circum sociata parenti.
 Ecce autem Solymæ celsis in turribus vrbis
 Dispositæ apparent, vulcania sidera, tædæ;
 Plurimaq; in summis spectantum millia tectis.
 Mirantur flammarum agmen, murosq; sub ipsos
 Fulgentem sinè Sole diem, longæq; tonantem
 Murmure luctifico, & tristi formidine noctem.

Ventum erat ad tumultum, præceps cum tur-
 ba ministrum

Romulei mandata Ducis tristissima portat,
 Destituant funus: defunctum luce satelles
 Det tumulo corpus: tumultum custodia seruet,
 Cæsareo quæ fida foro: genus omne recedat
 Suspectum: & lecti proceres, & nomen amicum:
 Ipsa inter primas abeat, procul vna faceflât
 Bettanis Regina: sinant iam lumine cassum
 Ipsum animam reuocare, ipsum sibi quærere lucē
 Amissam, & superis rursus se sistere terris.
 Quid faciant? neq; enim placidis tractabile dictis
 Licetorum genus, aut iuris violanda potestas.
 Confusi, & dubia pressi formidine mentem,
 Certatim hostiles inter, simul inter amicos,
 Sublatum amplexu cōdunt sub marmore corpus:

Iamq; recedebat tumulto haud ignara futuri
 Diua Parens, magna comitum subeunte caterua:
 Cùm noua inœrenti facies obiecta doloris.
 Nam propius, qua multa cauam funalia noctem
 Discutiunt, certosq; virum dant noscere vultus;
 Vnum præ cunctis mœstum, gemituq; frementē
 Aspicit. Ille inter Solymas pars vltima tygres
 Diuinum extremo pectus traiecer at ictu;
 Senferat & tali matrem mucrone petitam.
 Hunc simul aspectu refugum, gressuq. vagantem
 Attonito, & propius mētuentem assistere vidit,
 Nec tamen audentem longo secedere tractu;
 His illum aduertit dictis, atq; aduocat vltro.

Quis

Quis prohibet te terror? ades precor. Ille precatur.
 Quãquã audit; mentitã amens sibi credidit aurẽ
 Spemq; meũq. inter gressum leuat. Ipsã remẽ tenet
 Turba citã animat dubiũ; impellitq. morã tem
 At Virgo pauitatem animo, & cõmissa gementer
 Consciaq. indignã metuentem pectora noxã
 Aspiciens; Debes, inquit, mihi nobile munus.
 Da precor. Ille nouo magis, ac magis vsq. mouetur
 Affectu, sensimq. capi; nec credit inanem
 Vana sonare aurã, nec deceptam increpat aurem
 Stant auidẽ suspensi omnes, & quãrere mussant.
 Et dubia inter se miscent prãfagia rerum,
 Quid roget adstantem Virgo, quã dona precetur
 At doni reus incerti, stat lumina fixus
 Mestã solo, & vultũ lacrymis humectat obortis.
 Ancipites inter curas, mestumq. podorem
 Addubitat, quas gratus opes, quã munera promat
 Omnia se posci credit, sese omnia credit
 Jam facer obsequio, tantum nil vocibus audet.
 Sat mentem officio promptã, sat pectoris arcã
 Exposuere omnem lacrymã, nutusq. loquaces.
 Ah nimium Longine tui male conscie, nescis
 Quã nitcant in fronte notã. quod muneris iustar
 Ille recens à cãde manum, vultumq. notatus
 Sanguineis dudum guttis, inopina gerebat
 Signa necis; coramq. offert quã munera nescit.
 Inspicit obrutu fixo miserẽ anxia Virgo
 Purpureas oris maculas, Ea signa reposci
 Tuum demum sensere omnes, ea pignora Nati.
 Postquã oculis hausit luctus monumẽta lupremi,
 Sãuaq. materni sensit fumenta doloris;
 Candentem digito vittam, lacrymisq. madentem
 Inuoluit, dextramq. ad supplicis ora tetendit.
 Sic auidẽ lumenq. viro, frontemq. cruentam.
 Abstergens, roseum vittato pollice rorem
 Excipit, optatum materno pignus amori.

Macte nouo, dixit, mentis quoq, lumine, non me
Marte tuo quamuis percussam, anti qua reliquit
Cura tui: tantum nostro comitare dolori.

Tu mihi supremum vulnus, primumq; lenamen
Fide animis; dignamq; meo spem concipe nato,

Hæc ait, & tota mœstum plaudente corona
Iam noua tempestas lacrymarum, & mollia sêsus
Tentamenta pios agitant. Illapsa pauori
Extremum illacrymat pietas, funusq; resoluit.

*Christi Domini in Cælum ascensuri
triumphalis pompa.*

V.

Vltima primæuo tandem data me-
ta labori

Indecorem exilio vitam, & mœ-
rore sepultam

Spe leuat, & nostrum tetto genus
exiit Orco.

En dulce auspicium miseris? Sa-
cra limina Diuûm

Attonitas ruperè seras, obstructaq; quondam
Cœlicolûm domus alta patet. Nam fidite cœlo

Mortales, olim superis inuisa propago,

Et stygio longum imperio seruire paternis

Nata sub auspicijs: non te Stygis vlla potestas

Arcebit, non vlla trucidis violentia Ditis.

Pone metum gens lecta Deo. Meliora renasci

Secula iam cœpere. Nouus rerum incipit ordo.

Tartarei furare iugo tua colla tyranni.

Excute seruitium antiquum, molemq; malorem

Pone

Pone humeris defessa tuo, defessa tuorum
 Exitio patrum, & fatalis origine noxæ.
 En reuocat quondam victos, & sæpe rebelles
 Æternum ad fœdus Diuum Pater. I te redempta
 Progenies: Deus ipse Deo vos fœdere iungit.
 Præuius ipse viam cœlo præpandit; & auras
 Dum superat, superare docet, En dextera fati
 Humanis humana præest. Nouus arbiter Orbi,
 Nec Deus ille nouus: cœli nouus imperat hæres,
 Et cœli vetus ille sator, Diuumq; repertor.
 Sume animos mortale genus: tibi munere tanto
 Concessum humanis natalibus indulgentem
 Autorem peperisse tuum; rerumq; potentem
 Virgineas vidisse Deum gestire per vlnas.
 Felix prole tua; felix, cui numen alumnium
 Obrigit, Et rerum imperium, cœliq; potestas,
 Æterniq; ignes astorum, æternaq; Diuum
 Concilia, & summi stellantia regna parentis
 Hæredi cessere tuo. Deus ipse nepotem
 Te voluit sperare Deum, qui sanguine cretus
 Mortali, & nullo generis sub iure paterni
 Maternos agnoscit auos: vitæq; labores
 Sponte subit, rerumq; vices, & labile tempus.
 Hunc illum ætheria nuper sub luminis aura
 Vidimus ah cæci spirantem, & lucis egentem.
 Illū Erebo dominantē, & corpora luce carentum
 Ad superas reuocantem auras, & fluxa nouantem.
 Fata virūm, mortisq; simul, vitæq; potentem
 Vidimus, & visis libitum non credere tantis.
 Tantum oculis excussa fides. Tu Diue triumpho
 Aucte nouo, quem mille ferunt ad sydera currus,
 Quem genitor cœlo, & patrij penetrabilia regni
 Excipiunt reducē, & spolijs Phlegethōtis onustū;
 Si te hodie lætis redeuntum ad sydera votis
 Prosequimur, plausuq; tuos celebramus honores,
 Pertæ h̄ mentem ingrata, cœcumq; veterum:

Da

Da dextram, & superas tecū nos tolle per auras,
 Aut animis spem fige tui, & nutantia siste
 Pectora, & incertos rerum da fallere casus,
 Et vitam hanc Erebo, & lethalibus exime noxis;
 Sedibus vt tecum superis in morte potiri
 Contingat, victumq; dolo contemnere Ditem.
 Tu quoq; desertis hominum spes altera terris
 Auxilio dum viua subis, Orbemq; tueris
 Diua parens, partē hanc oro mihi carminis imple,
 Da, memorem, qua mente tui diuortia nati
 Pertuleris? quis amor mentis, qui pectoris ardor
 Ire simul, cælumq; pari conscendere cursu?
 Quale triumphantem terras? quo nubila curru,
 Quo sociū fremitu subeuntem, aut quale per oras
 Aerias radiantem aspexeris ire per altum
 Æthera? quos illum bijugos ad froena vocātem?
 Quem leuis aurigam bigæ? quæ lora tenentem?
 Quo flecti temone iugum? quæ sydera verti
 Pro nitidis supposta rotis? quæ plaudere circum
 Agmina? quàm longo cælum discedere tractu,
 Prospiciens, quales animo procul hauseris ignes!
 At tibi queis credam vinclis potuisse teneri
 Absilientem animam terris, nec abire morātem?
 Ergo hilares inter curas, & gaudia, mentem
 Versabat genitrix nati memor Vna recursat
 Spes animo, totumq; liquat dulcedine pectus,
 Quæ natum ventura dies super æthera sistat
 Linqnentem terras, & sydera nota petentem,
 Et quo vadentem obsequio, qua voce sequatur?
 Oscula quæ figat? quibus illum amplexa moretur
 Fletibus, alternis cunctantem euoluere nexus?
 Qua prece dimissum subeat? qua mēte relinquat?
 Quo veniam vultu tantam ferat? vnde supremos
 Librantem aspiciat terris ad sydera gressus?
 Talia sola domi secum dum corde volutat;
 Ecce coronatum rutilo videt aera nimbo

Ante

Ante oculos, & luce micat septempace natus
 Augustum, ætherium spirans, iam numen apertū,
 Aspectuq; habituq; Deus. Micat obuia pulchro
 Ora supercilio spectabilis: aurea crinem
 Lux obit, & triplicem diadematis explicat orbē;
 Et centungeminum iacit alto à vertice Solem.
 Sub pedibus conuexam altò premit arduus Irim
 Luce coloratam, & terris insueta micantem.
 Et chlamydem, cui mille vago discrimina textu,
 Fulgor obit varius pictæ lucis, & auri.
 At manibus, pedibusq; patens, & pectore corpus
 Quina procul quinos per vulnera mittit Eoos
 Lumine inexhaustos, roseoq; ardore coruscus.
 Dextera porrectum sceptri decus & graue regni
 Ætherij gestamen habet. stant plurima circum
 Millia plaudentū, & strepiru fremit aura volātū.
 Hi cælo attollunt porrectis ardua signis
 Deuictæ monumenta necis, fusiq; trophæa
 Mille Erebi, portantq; sui decora inclyta Regis.
 Hi manibus præferre tubam, & vocale metallum
 Armati clangore sequi data signa sonoro,
 Nec mutas iam ferre moras, auramq; silentem.
 Fars digitis accincta fides animare loquaces
 Stat citharas complexa sinu, sensimq; fugaces
 Nervorum irritat numeros. iam pollice lento
 Mussat ebur, mussatq; cohors, & prima canendi
 Tentamenta, nouasq; artes, et fœdera vocum
 Concilians, pressis concentibus æra tentat.
 Hoc Deus occursum matrem aspicit admirantem,
 Hærentemq; oculis, et Numinis orâ tuentem
 Cara sui. Tunc ille auidam sic orsus ad aurem.
 En mihi qui trunco, genitrix, prouentus ab illo!
 Quantum illa de clade decus, quæ sceptrâ reporto
 Anna tibi! tu namque mei pars altera regni.
 Sic decet, & merito es tanti comes vna laboris.
 Quidquid vbiq; hominū, quidquid per secula rerū
Aut

Aut superum cælo, aut vmbraarum in sedibus Orca
 tat nutu Regina tuo, stat numine nostro .
 Accipe (nil meritis impar damus) accipe iuris
 cædera diuini. Quando mecum vna voluntas
 semper erat; iam semper erit mecū vna potestas.
 Tu tanti imperij partes molire secundas
 Altera post Numen regnatrix, altera Diuum
 cæcta parens. Quāquam et materni iuris honores
 Eterna te lege Deo fecere verendam .

Sola Deo veneranda, Deum venerabere, Nulli
 tantum optare datum, vel tantū audere precādo.
 Ergo age (quod summo placitum iussisse parenti)
 Accipe regnandam gentem hanc, & disce tuorū
 Nomina. Dicam omnes, & te tua regna docebo.

Ille (viden?) rutilo crinem spectabilis astro,
 et viridī fulgore nitentem indutus amictum;
 qui præit hanc simili testam velamine geutem,
 humani generis primus pater; hunc mihi quōdā
 abstulit, & cæco stygius furor intulit Orco
 laudquaquā remorantē, & tristia iussu sequentē
 tū decus hoc regni lacrymis, fletuq; redemptum
 obtinuit; mecumq; meo potietur Olympo .
 tantum audet sperare fides; tantum vna meretur
 auxilio mens freta meo, & spe læta futuri .

En illum sua posteritas, & quanta nepotum
 turba sub it, fato genitorem imitata sequaci .
 Hic genus Mæcidūm cernas licet omne tuorum,
 Progeniem antiquā, & Reges numerabis auitos,
 Et vates, & p̄ima tuæ cunabula gentis .

Aspicis hunc vultu fulgentem herosa verendo ?
 sp̄c tuam quondam stirpem vetus edidit autor.
 En vt habet fidæ venerandum insigne senectæ .
 Accinctus rutilo dextram mucrone sacerdos .
 Scilicet hoc olim natum pater ense reuinctum,
 Infantem, vni genam, senior mactabat ad aras,
 Et iugulum, mandante Deo, tam dulce petebat;

Ni,

Ni, celerem securæ manus dum tenderet ictum,
 Deficeret prompto diuinitus irrita telo.
 Hoc ille obsequio, & deceptæ munere dextræ
 Promeritus sperare suæ te gentis alumnam,
 Me dedit, antiqua supremum à stirpe nepotem.
 Illius hanc numerâ deductam à sanguine gentē,
 Maioresq; tuos. Hic lumine clara bicorni
 Ora gerens, sceptroq; manū imperiosus, & auro;
 Primus hic Isacidas Mareotide ductor ab ora,
 Isacidas regno oppressos, & sorte parentum
 Indigna, fatiq; iugum natale ferentes.
 Eripuit, certamq; dedit sperare salutem.
 Hic nostro sacer afflatu, præslagia rerum
 Prima dedit; fatumq; animo, & sermone præibat,
 Ille autem, egregiæ facies formosa iuuentē,
 Qui zona candente nitet, cinctuq; niuali,
 Hoc nitidus candore venit, quia sacra pudoris
 Iura puer, castosq; animo seruabat amores.
 Hic Pelusiæ contemptor amantis, hic ille est
 Fraternalis puer inuidia, quia vera canebat
 Somnia; vi quondam, & pretio mutatus, & auro
 Imperium Pharij subiit crudele tyranni.
 Nempe meam simili testatus iuagine sortem,
 Me fore mutandum pretio signabat iniquo.
 Nolce alios, circumq; oculis lege sacra tuorum
 Agmina, diuinos, genus alto à sanguine, vates.
 Fæmineos hinc cerne choros, gentemq; pudicam
 En tibi quo' fulget Bethulias ore virago,
 Te quondam exemplo referens, at viribus impar
 Bellatrix, & parua tuæ virtutis imago.
 Hæc fuit, hæc olim patrijs quæ mœnibus hostem
 Insensum, & rabidi monstrū insuperabile Martis
 Contudit, & tantæ te prætulit omine palmæ,
 Casurum testata tuis Acheronta sub armis.
 Verte, age, nūc oculos ad læuā. Hos lumine lustra
 Signiferos heros, & agmina mille sequentum.

Pro titulis en ora melum referentia nomen.
 Millia bis senæ numerant duodena cohortes.
 Ductores totidem. pubes fraterna. potentis
 Ifacidæ genus, & plores antiqua tuorum.
 Ille Manassiadum ductor venit: ille Gadium.
 Hic præit Asseridas: magnos præit ille Rubenas.
 Leuiadum pater ille, suos ille agmine longo
 Nephthalidas ad regna vocat cœlestia ductor.
 En reliquū, capita illa, genus, nec sanguine dispar,
 Nec patria virtute. viden, quæ deinde sequatur
 Turba suos animosa duces, promissaq. cælo.
 Progenies quondam, & certis mihi debira fati?
 Hunc tibi de tota numerum tellure subegi:
 Et quid quid ventura virum per secla videbis:
 Seruitiū, Regina: tuū est. Nunc cerne phalanges
 Ætherias. hæc verò etiam tua millia sunt.
 En superum genus aligerum, ter didita ternos
 Agniua per cuneos. Nomen diuersa dederunt
 Munera: sunt certæ cunctis ex ordine leges,
 Et variæ nostri redes, & fœdera regni.
 Hæc acies, ternos quæ diuidit vltima cætus,
 Nubiugas operas, certos mihi seruat ad vsus.
 Hinc data seruandis vigilum custodia tertis
 Ad nutus accincta meos. Hi lubrica certo
 Secula voluentes cursu, mortalia primi
 Obtutu propiore vident, & visa gubernant.
 His operum mensura triplex. Lex ipsa laborum
 Non eadem cunctis. Alijs datur vltima nostro
 Cura sub imperio, tantum qui iussa capebant.
 Atq; obeant, omnesq. citi legentur ad oras,
 Gens alacris dextra, & pernicibus ignea pennis.
 His alij præsunt, certo qui iure magistri
 Præscribant operum fines, atq; altius instent.
 Ordinibus rerum, & varijs incumbere cæptis.
 Hos alij porro superant, qui principe ductu
 Res agitant, proceres operum ad consulta patris

Conciliumq. regunt operosum, & summa tuentur
 Iura laborantum certa sub lege ministrum.
 Præsidet his acies gentis vicina secundæ.
 Hic non vlla operum molimina, nulla laborum.
 Tantum animis intenti omnes, & pectore toto.
 Hi cœlo dominantem alius à sedibus ardent
 Inspicere, & regni fines sine fine profundos:
 Quos ille occasus rerum, quos imperet ortus,
 Quas metas, aut quantū habeāt opera alta cacu-
 Mirantur dextram semper maioribus orsis (uē.
 Maiorem, & nullo præscriptas culmine vires.
 Post alij, quid cura Dei, quid prouida virtus
 Prospiciat, quàm longā aciem per secula tendat,
 Longius inspectant. Alij quàm lata potestas
 Insuperos, hominesq. vident, & dicta iubentis
 Accipiunt, certisq. norant in pectore signis.
 Sic velut inscriptas disponunt mente tabellas,
 Vnde suas legio descripserit vltima leges.
 Tertia regnantum solio gens proxima nostro,
 Prima acies cœli, & famulūm suprema tuorum
 Tres numerat partita choros. His plenior haustus
 Numinis illabens animos, & sola tuendi
 Cura Dei, totos rapit alto a pectore sensus.
 Verum alij melius, quibus hæc concessa potestas,
 Diuinum explorant oculorum indagine pectus.
 Et iubar abstrusum, mentisq. arcana profunda
 Altius obtutu subeunt. & lumine certo.
 Pars etiam raptu mentem suspensa beato,
 Clarius æterni dum numinis ora tuentur,
 Flagrantes animorum ignes, & viuida cordis
 Vulnera concipiunt. Stat nullo explebilis æuo
 Flammaram potator aindr, visuq. laborat
 Expleri, longumq. tuens ad dulcia raptō
 Gaudia susceptu, sensus effundit anhelos.
 Sic Deus immensa coram se luce videndum
 Præbet, & ingenti captas dulcedine mentes

Æterno beat illapsu, nec deficit auctus .
 Ingeminans torrente suos à fonte voluptas .
 Hæc Superùm domus omnis habet genus omne
 meorum .

His ego te statui Reginam: hæc millia nutu
 Fleste tuæ: veniunt celeres, & iussa precantur
 Accipere, & primis certant dare legibus aurem.

Dixerat effasæ Superùm cum protinus alæ
 Submissi Reginam oculos, & supplice vultu
 Certatim agnoscunt hilares, matremq; salutant
 Virgineam, Cæloq; canunt, Ereboq; potentem.
 Illa suo cupidos non vsquam à numine vultus
 Detorquet, totamq; haurit per lumina natum,
 Et rutilos oculorum ignes, & frontis honorem
 Sydereum, & vario missos à vulnere Soles .
 Suspento rapit obtutu, rapiturq; tuendo .

Non illam tanti imperij mouet vlla voluptas,
 Non datus, aligerùm toto plaudente Senatu,
 Aut animo blanditur honos, aut pectora carpit,
 Aut flexus oculorum villos, aut verba lacessit.
 Natus habet mentem, raptuq; incendit anhelu
 Flagrantes visus: & inexaturabile lumen
 Explet inexpletum; & largo sese ingerit haustu.
 At simul affari potuit, sic ore locuta est .

O Nate ingentem numerum ne ostende tuorum
 Neue pares regni tecum mihi porrige metas.
 Sat mihi maternum in te ius, mea gloria. Nō me
 Dulcius vlla tui rapiunt spectacula regni .
 Tu cape supremum regnati munus Olympi .
 Tu tua cælicolũm venientem ad iussa cehortem
 Rex habeas, Reguq; omnes rege solus habenas.
 Tu cælum, tu regna mihi, tu quidquid vbiq; est
 Aut hominum, aut superùm, aut ventura in se-
 cula rerum .

Explebis vero dictus mihi nomine Natus .
 Si qua tamen sperare iubes hunc præter honorem

Munera, nec dulcem prohibes optare parentem
 Quid velt, & nostris metam libet addere votis;
 Vna mei deuora tibi iactura cruoris
 Celicolum regnis mihi dulcior; vna supremis
 Extulerit mentem cumulis, & munere largo.
 Illa cor explebit, triplici si cuspide fixam
 Me quoq. tollat humo facies fanesta trophæi
 Pergeminam quadrata trabē, quæ te mihi nuper
 Obtulit, affixos lacrum crudeliter artus.
 Aspiceres quàm dulce tui me corporis instar
 Pendentē, & simili tua funera morte sequentem.
 Nec tamen aspectu tali (quæ me vna cupido
 Sūma tenet, quæ summa animi foret vna voluptas)
 Non, inquam, aspectu tali, nec flumine nostri
 Sanguinis, aut caræ centeno vulnere matris
 Ingemeres, nunc ò nostrós exute dolores,
 Nec potis ad tristes animo tabescere casus.
 Nam si pectus adhuc gereres mortale, vel vllò
 Mobile curarum tactu, sensuq. doloris:
 Non tibi me cerni cuperem sic, Nate, cruentam
 Tantūm vt nequa mei premeret te cura laboris,
 Ne viderem materna tuum per vulnera pectus
 Nunc, dum nulla tibi moerendi Nate, si. cultas,
 Nec metus ad luctum, nec te mea damna laceſcū
 Immunem, & flendi arbitrio sensuq. carentem;
 Nunc, precor, hanc voti partem concede tu premā
 Hanc sine fortunam experiar; sine, Nate, parent
 Ad superas ferri tua per vestigia sedes.

Natus ad hæc, tanto postquam subrisit amori.
 Dura rogas: verūm hæc ediffere, Mater, amanti
 Vera tuo, vel falle Deum responsa potentem,
 Si mihi nunc iterum subeundi funeris ardor
 Ille foret, qui nuper erat; nec morte potiri
 Optata possem, nisi tu mihi victa precando
 Id stauas, lethumq. pares (iam finge rogantem
 Arbitrio me stare tuo, & te numinis instar.

Expendentem omnes nullo sub iudice leges,
 Iuraq. cedendi moderantem, & iura negandi)
 Quo, precor, exitio tua me exorata voluntas
 Absumptum, qua cæde tibi me ferret ademptum?
 Non tulit hoc Virgo, & tremebundum exter-
 rita pectus

Per varios agitur fluctus: natumue, Deumue
 Ereptum interitu nolit; natiq. Deiq.
 Horruit auditam vana sub imagine mortem.
 Hoccine (Natus ait) possim tibi velle precanti
 Cedere, quæ fugeres eadem me dona rogantem?
 Arbitrio te posse meo tot ferre dolores,
 Me totidē non posse tuo? seu munus vtrumq; est,
 Seu magis obsequium, & victi consensus amoris;
 Iura tuis precibus poscis potiora remitti,
 Et mihi das nostro partes in amore secundas.
 Quo tantum me iure præis? ò funere nuper
 Consternata meo, quid mortem, & vulnera rursū
 Sæpe accepta rogas? alium qui talia donet
 Quære Deum. Me tale Deo non munus habebis,
 Quin ego te cælo, cum castina fulserit hora,
 Ætherijs mecum regnis inferre parabam;
 Ni mea gens aliò cogat me vertere mentem.
 Nam dubijs æterna in eo sata sanguine terris
 Religio, & noua iam teneri primordia mundi
 Sunt opibus firmanda tuis, ductuq; secundo
 A vario rerum cursus errore tuendi.
 Quà facere id possis, non te latet. Accipe quatum
 Mox tibi subsidium, & terris quæ munera mittā,
 Tres sumus, omnipotens quorū per secula numē,
 Et quisq; inter nos alij par, alter, & idem.
 Didimur indiscreti omnes, nec diuiduus fons
 Viuendi, sed habet ternos vno vbere ductus
 Vis eadem vitæ, rerumq; ter ampla potestas.
 Hinc eadem sumit vultum natura triformem,
 Et triplicem vario speciem sub nomine præfert,

Quis prohibet te terror? ades precor. Ille precatē
 Quāquā audit; mentitā amens sibi credidit aurē.
 Spemq; merūq. inter gressum leuat. Ipsa tremētē
 Turba citās animat dubiū, impellitq. morātem.
 At Virgo pauitatem animo, & cōmissā gementem
 Consciaq. indignæ metuentem pectora nexæ
 Aspiciens; Debes, inquit, mihi nobile munus.
 Da precor. Ille nouo magis, ac magis vsq. moueri
 Affectu, sen simq. capi; nec credit inanem
 Vana sonare aurā, nec deceptam increpat aurem.
 Stant auidē suspensi omnes, & quærere mussant.
 Et dubia inter se miscent præfagia rerum,
 Quid roget adstantem Virgo, quæ dona precetur?
 At doni reus incerti, stat lumina fixus
 Mæsta solo, & vultū lacrymis humectat obortis.
 Ancipites inter curas, mæstumq. podorem
 Addubitat, quas gratus opes, quæ munera promat
 Omnia se posci credit, sese omnia credit
 Jam sacer obsequio, tantum nil vocibus audet.
 Sat mentem officio promptā, sat pectoris arcā
 Exposuere omnem lacrymæ, nutusq. loquaees.
 Ah nimium Longine tui male conscie, nescis
 Quæ nitcant in fronte notæ, quod muneris iustar
 Ille recens à cæde manum, vultumq. notatus
 Sanguineis dudum guttis, inopina gerebat
 Signa necis; coramq. offert quæ maneta nescit.
 Inspicit obtutu fixo miserè anxia Virgo
 Purpureas oris maculas, Ea signa reposci
 Tum demum sensere omnes, ea pignora Nati.
 Postquā oculis hausit luctus monumēta lupremi,
 Sæuaq. materni sensit fumenta doloris;
 Candentem digito vittam, lacrymisq. madentem
 Inuoluit, dextramq. ad supplicis ora tetendit.
 Sic auidē lumenq. viro, frontemq. cruentam
 Abstergens, roseum vittato pollice rorem
 Excipit, optatum materno pignus amori.

Macte nouo, dixit, mentis quoq; lumine, non me
 Marte tuo quamuis percussam, antiqua reliquit
 Cura tui: tantum nostro comitare dolori.

Tu mihi supremum vulnus, primumq; lenamen
 Fide animis; dignamq; meo spem concipe nato,

Hæc ait, & tota mœstum plaudente corona
 Iam noua tempestas lacrymarum, & mollia sēsus
 Tentamenta pios agitant. Illapsa pauori
 Extremum illacrymat pietas, funusq; resoluit.

*Christi Domini in Cælum ascensuri
 triumphalis pompa.*

V.

Vltima primæuo tandem data me-
 ta labori

Indecorem exilio vitam, & mœ-
 rore sepultam

Spe leuat, & nostrum tetto genus
 eximit Orco.

En dulce auspicium miseris? Sa-
 cra limina Diuûm

Attonitas ruperè seras, cõstruetaq; quondam
 Cœlicolûm domus alta patet. Nam fidite cœlo

Mortales, olim superis inuisa propago,

Et stygio longum imperio seruire paternis

Nata sub auspicijs: non te Stygis vlla potestas

Arcebit, non vlla trucidis violentia Ditis.

Pone metum gens læta Deo. Meliora renasci

Secula iam cœpere. Nouus rerum incipit ordo.

Tartarei furare iugo tua colla tyranni.

Pone humeris defessa tuo, defessa tuorum
 Exitio patrum, & fatalis origine noxæ.
 En reuocat quondam victos, & sæpe rebelles
 Æternum ad fœdus Diuum Pater. I te redempta
 Progenies: Deus ipse Deo vos fœdere iungit.
 Præuius ipse viam cœlo præpandit; & auras
 Dum superat, superare docet. En dextera fati s
 Humanis humana præest. Nouus arbiter Orbi,
 Nec Deus ille nouus: cœli nouus imperat hæres,
 Et cœli vetus ille sator, Diuumq; repertor.
 Sume animos mortale genus: tibi munere tanto
 Concessum humanis natalibus indulgentem
 Autorem peperisse tuum; rerumq; potentem
 Virgineas vidisse Deum gestire per vlnas.
 Felix prole tua; felix, cui numen alumnium
 Obtigit, Et rerum imperium, cœliq; potestas,
 Æterniq; ignes astrorum, æternaq; Diuum
 Concilia, & summi stellantia regna parentis
 Hæredi cessere tuo. Deus ipse nepotem
 Te voluit sperare Deum, qui sanguine cretus
 Mortali, & nullo generis sub iure paterni
 Maternos agnoscit auos: vitæq; labores.
 Sponte subit, rerumq; vices, & labile tempus.
 Hunc illum ætheria nuper sub luminis aura
 Vidimus ah cæci spirantem, & lucis egentem.
 Illū Erebo dominantē, & corpora luce carentum
 Ad superas reuocantem auras, & fluxa nouantem.
 Fata virūm, mortisq; simul, vitæq; potentem
 Vidimus, & visis libitum non credere tantis.
 Tantum oculis excussa fides. Tu Diue triumpho
 Aucte nouo, quem mille ferunt ad sydera currus,
 Quem genitor cœlo, & patrij penetralia regni
 Excipiunt reducē, & spolijs Phlegethōtis onustū;
 Si te hodie lætis redeantum ad sydera votis
 Prosequimur, plausuq; tuos celebramus honores,
 Pertaxi mentem ingratham, cęcumq; veternum:

Da dextram, & superas tecū nos tolle per auras,
 Aut animis spem fige tui, & nūrantia siste
 Pectora, & incertos rerum da fallere casus,
 Et vitam hanc Erebo, & lethalibus exime noxis;
 Sedibus vt tecum superis in morte potiri
 Contingat, victumq; dolo contemnere Ditem.
 Tu quoq; desertis hominum spes altera terris
 Auxilio dum viua subis, Orbemq; tueris
 Diua parens, partē hanc oro mihi carminis imple,
 Da, memorem, qua mente tui diuortia nati
 Pertuleris? quis amor mentis, qui pectoris ardor
 Ire simul, cælumq; pari conscendere cursu?
 Quale triumphantem terras? quo nubila curru,
 Quo sociū fremitu subeuntem, aut quale per oras
 Aerias radiantem aspexeris ire per altum
 Æthera? quos illum bijugos ad froena vocātem?
 Quem leuis aurigam bigæ? quæ lora tenentem?
 Quo flecti temone iugum? quæ sydera verti
 Pro nitidis supposita rotis? quæ plaudere circum
 Agmina? quàm longo cælum discedere tractu,
 Prospiciens, quales animo procul hauseris ignes!
 At tibi queis credam vinclis potuisse teneri
 Absilientem animam terris, nec abire morātem?
 Ergo hilares inter curas, & gaudia, mentem
 Versabat genitrix nati memor Vna recursat
 Spes animo, totumq; liquat dulcedine pectus,
 Quæ natum ventura dies super æthera sistat
 Linquentem terras, & sydera nota petentem,
 Et quo vadentem obsequio, qua voce sequatur?
 Oscula quæ figat? quibus illum amplexa moretur
 Fletibus, alternis cunctantem euoluere nexus?
 Qua prece dimissum subeat? qua mēte relinquat?
 Quo veniam vultu tantam serat? vnde supremos
 Librantem aspiciat terris ad sydera gressus?
 Talia sola domi secum dum corde volutat;
 Ecce coronatum rutilo videt aera nimbo

Ante oculos, & luce micat septem-
 plice natus
 Augustum, ætherium spirans, iam numen apertū,
 Aspectuq; habituq; Deus. Micat obuia pulchro
 Ora supercilio spectabilis: aurea crinem
 Lux obit, & triplicem diadematis explicat orbē;
 Et centumgeminum iacit alto à vertice Solem.
 Sub pedibus conuexam altò premit arduus Irim
 Luce coloratam, & terris insueta micantem.
 Et chlamydem, cui mille vago discrimina textu,
 Fulgor obit varius pictæ lucis, & auri.
 At manibus, pedibusq; patens, & pectore corpus
 Quina procul quinos per vulnera mittit Eoos
 Lumine inexhaustos, roseoq; ardore coruscus.
 Dextera porrectum sceptri decus & graue regni
 Ætherij gestamen habet. stant plurima circum
 Millia plaudentū, & strepiru fremit aura volatū.
 Hi cælo attollunt porrectis ardua signis
 Deuictæ monumenta necis, fusiq; trophæa
 Mille Erebi, portantq; sui decora inclyta Regis.
 Hi manibus præferre tubam, & vocale metallum
 Armati clangore sequi data signa sonoro,
 Nec mutas iam ferre moras, auramq; silentem.
 Pars digitis accincta fides animare loquaces
 Stat citharas complexa sinu, sensimq; fugaces
 Nervorum irritat numeros. Jam pollice lento
 Mussat ebur, mussatq; cohors, & prima canendi
 Tentamenta, nouasq; artes, et fœdera vœcum
 Concilians, pressis concentibus æra tentat.
 Hoc Deus occursum matrem aspicit admirantem,
 Hærentemq; oculis, et Numinis orâ tuentem
 Cara sui. Tunc ille auidam sic orsus ad aurem.
 En mihi qui trunco, genitrix, prouentus ab illo!
 Quantum illa de clade decus, quæ sceptrâ reporto
 Alma tibi! tu namque mei pars altera regni.
 Sic decet, & merito es tanti comes vna laboris.
 Quidquid vbiq; hominū, quidquid per secula rerū
Aut

Aut superum cælo, aut umbrarum in sedibus Orca
 tat nutu Regina tuo, stat numine nostro .

Accipe (nil meritis impar damus) accipe iuris
 fœdera diuini. Quando mecum vna voluntas
 semper erat; iam semper erit mecum vna potestas.
 Tu tanti imperij partes molire secundas
 Altera post Numen regnatricis, altera Diuum
 Lecta parens. Quamquam et materni iuris honores
 Eterna te lege Deo fecere verendam .

Ola Deo veneranda, Deum venerabere, Nulli
 tantum optare datum, vel tantum audere precando.
 Ergo age (quod summo placitum iussisse parenti)
 accipe regnandam gentem hanc, & disce tuorum
 Nomina. Dicam omnes, & te tua regna docebo.

Ille (viden?) rutilo crinem spectabilis astro,
 et viridi fulgore nitentem indurus amictum;
 Qui præit hanc simili testam velamine gentem,
 humani generis primus pater; hunc mihi quondam
 abstulit, & cæco stygius furor intulit Orco
 laudquaquam remorantem, & tristia iussu sequentem
 tu decus hoc regni lacrymis, fletuque redemptum
 Obtinuit; mecumque meo potierit Olympo .

Tantum audet sperare fides; tantum vna meretur
 Auxilio mens freta meo, & spe læta futuri .

En illum sua posteritas, & quanta nepotum
 Turma subit, fato genitorem imitata sequaci .

Hic genus Isacidum cernas licet omne tuorum,
 Progeniem antiquam, & Reges numerabis auitos,
 Et vates, & prima tuæ cunabula gentis .

Aspicias hunc vultu fulgentem herosa verendo?
 Ipse tuam quondam stirpem vetus edidit autor .

En ut habet fidæ venerandum insigne senectæ .
 Accinctus rutilo dextram mucrone sacerdos .

Scilicet hoc olim natum pater ense reuinctum,
 Infantem, vni genam, senior mactabat ad aras,

Et iugulum, mandante Deo, tam dulce petebat;
 Ni,

Nil, celerem securæ manus dum tenderet ictum,
 Deficeret prompto diuinitus irrita telo.
 Hoc ille obsequio, & deceptæ munere dextræ
 Promeritus sperare suæ te gentis alumnam,
 Me dedit, antiqua supremum à stirpe nepotem.
 Illius hanc numera deductam à sanguine gentē,
 Maioresq; tuos. Hic lumine clara bicorni
 Ora gerens, sceptroq; manū imperiosus, & auro;
 Primus hic Isacidas Mareotide ductor ab ora,
 Isacidas regno oppressos, & sorte parentum
 Indigna, fatiq; iugum natale ferentes.
 Eripuit, certamq; dedit sperare salutem.
 Hic nostro sacer afflatu, præsentia rerum
 Prima dedit; fatumq; animo, & sermone præibat,
 Ille autem, egregiæ facies formosa iuuentē,
 Qui zona candente nitet, cinctuq; niuali,
 Hoc nitidus candore venit, quia sacra pudoris
 Iura puer, castosq; animo seruabat amores.
 Hic Pelusiæ contemptor amantis, hic ille est
 Fraternalis inuidia, quia vera canebat
 Somnia; vi quondam, & pretio mutatus, & auro
 Imperium Pharij subijt crudele tyranni.
 Nempe meam simili testatus imagine sortem,
 Me fore mutandum pretio signabat iniquo.
 Nolce alios, circumq; oculis lege sacra tuorum
 Agmina, diuinos, genus alto à sanguine, vates.
 Femineos hinc cerne choros, gentemq; pudicam.
 En tibi quo' fulget Bethulias ore virago,
 Te quondam exemplo referens, at viribus impar
 Bellatrix, & parua tuæ virtutis imago.
 Hæc fuit, hæc olim patrijs quæ mœnibus hostem
 Insensum, & rabidi monstrū insuperabile Martis
 Contudit, & tantæ te prætulit omine palma,
 Casurum testata tuis Acheronta sub armis.
 Verte, age, nūc oculos ad læuā. Hos lumine lustra
 Signiferos heroas, & agmina mille sequentum.

Pro titulis en ora meum referentia nomen.
 Millia bis senæ numerant duodena cohortes.
 Ductores totidem. pubes fraterna. potentis
 Ifacidæ genus, & plores antiqua tuorum.
 Ille Manassiadum ductor venit: ille Gadium.
 Hic præit Asseridas: magnos præit ille Rubenas.
 Leuiadum pater ille, suos ille agmine longo
 Nephthalidas ad regna vocat cœlestia ductor.
 En reliquū, capita illa, genus, nec sanguine dispar,
 Nec patria virtute. viden, quæ deinde sequatur
 Turba suos animosa duces, promissaq. cælo.
 Progenies quondam, & certis mihi debita fati?
 Hunc tibi de tota numerum tellure subegi:
 Et quid quid ventura virum per secla videbis:
 Seruitiū, Regina: tuū est. Nunc cerne phalanges
 Ætherias. hæc verò etiam tua millia sunt.
 En superum genus aligerum, ter didita ternos
 Agmina per cuneos. Nomen diuersa dederunt
 Munera: sunt certæ cunctis ex ordine leges,
 Et variæ nostri redes, & fœdera regni.
 Hæc acies, ternos quæ diuidit vltima cætus,
 Nubiugas operas, certos mihi seruat ad vsus.
 Hinc data seruandis vigilum custodia terris
 Ad nutus accincta meos. Hi lubrica certo
 Secula volentes cursu, mortalia primi
 Obtutu propiore vident, & visa gubernant.
 His operum mensura triplex. Lex ipsa laborum
 Non eadem cunctis. Alijs datur vltima nostro
 Cura sub imperio, tantum qui iussa capeffant.
 Atq; obeant, omnesq. citi legentur ad oras,
 Gens alacris dextra, & pernibus ignea pennis.
 His alij præfunt, certo qui iure magistri
 Præscribant operum fines, atq; altius instent
 Ordinibus rerum, & varijs incumbere cæptis.
 Hos alij porro superant, qui principe ductu
 Res agitant, proceres operum ad consulta patris;

Conciliumq. regunt operosum, & summa tuentur
 Iura laborantum certa sub lege ministrum.
 Præsidet his acies gentis vicina secundæ.
 Hic non vlla operum molimina, nulla laborum.
 Tantum animis intenti omnes, & pectore toto.
 Hi cœlo dominantem altis à sedibus ardent
 Inspicere, & regni fines sine fine profundos:
 Quos ille occasus rerum, quos imperet ortus,
 Quas metas, aut quantū habeāt opera alta cacu-
 Mirantur dextram semper maioribus orsis (uic.
 Maiorem, & nullo præscriptas culmine vires.
 Post alij, quid cura Dei, quid prouida virtus
 Prospiciat, quàm longā aciem per secula tendat,
 Longius inspectant. Alij quàm lata potestas
 Insueros, hominesq. vident, & dicta iubentis
 Accipiunt, certisq. notant in pectore signis.
 Sic velut inscriptas disponunt mente tabellas,
 Vnde suas legio descripserit vltima leges.
 Tertia regnantum solio gens proxima nostro,
 Prima acies cœli, & famulūm suprema tuorum
 Tres numerat partita choros. His plenior haustus
 Numinis illabens animos, & sola tuendi
 Cura Dei, totos rapit alto a pectore sensus.
 Verum alij melius, quibus hæc concessa potestas,
 Diuinum explorant oculorum indagine pectus.
 Et iubar abstrusum, mentisq. arcana profunda
 Altius obtutu subeunt. & lumine certo.
 Pars etiam raptu mentem suspensa beato,
 Clarius æterni dum numinis ora tuentur,
 Flagrantes animorum ignes, & viuida cordis
 Vulnura concipiunt. Stat nullo explebilis æuo
 Flammarum potator amor, visuq. laborat
 Expleri, longumq. tuens ad dulcia raptō
 Gaudia suspectu, sensus effundit anhelos.
 Sic Deus immensa coram se luce videndum
 Præbet, & ægenti captas dulcedine mentes

Æterno beat illapsu, nec deficit auctus .
 Angeminans torrente suos à fonte voluptas .
 Hæc Superùm domus omnis habet genus omne
 meorum .

His ego te statui Reginam: hæc millia nutu
 Fleste tue: veniunt celeres, & iussa precantur
 Accipere, & primis certant dare legibus aurem.

Dixerat effusæ Superùm cum protinus alę
 Submissi Reginam oculos, & supplice vultu
 Certatim agnoscunt hilares, matremq; saluant
 Virgineam, Cæloq; canunt, Ereboq; potentem.
 Illa suo cupidos non vsquam à numine vultus
 Detorquet, totamq; haurit per lumina natum,
 Et rutilos oculorum ignes, & frontis honoreat
 Sydereum, & vario missos à vulnere Soles .
 Suspenso rapit obtutu, rapiturq; tuendo .

Non illam tanti imperij mouet vlla voluptas,
 Non datus, aligerùm toto plaudente Senatu,
 Aut animo blanditur honos, aut pectora carpit,
 Aut flexus oculorum vllos, aut verba laceffit.
 Natus habet mentem, raptuq; incendit anhelu
 Flagrantes visus: & inexaturabile lumen
 Explet inexpletum, & largo sese ingerit haustu.
 At simul affari potuit, sic ore locuta est .

O Nate ingentem numerum ne ostende tuorum,
 Neue pares regni tecum mihi porrige metas.
 Sat mihi maternum in te ius, mea gloria. Nō me
 Dulcius vlla tui rapiunt spectacula regni .

Tu cape supremum regnati munus Olympi .
 Tu tua cælicolũm venientem ad iussa cohortem
 Rex habeas, Regumq; omnes rege solus habenas.
 Tu cælum, tu regna mihi, tu quidquid vbiq; est
 Aut hominum, aut superùm, aut ventura in se-
 cula rerum .

Explebis vero dictus mihi nomine Natus .
 Si qua tamen sperare iubes hunc præter honorem

Munera, nec dulcem prohibes optare parentem
 Quid velle, & nostris metam libet addere votis;
 Vna mei deuota tibi iactura cruoris
 Celicolum regnis mihi dulcior; vna supremis
 Extulerit mentem cumulis, & munere largo.
 Illa cor explebit, triplici si cuspide fixam
 Me quoq. tollat humo facies fanesta trophaei
 Per geminam quadrata trabem, quae te mihi nuper
 Obtulit, affixos lacrum crudeliter artus.
 Aspiceres quam dulce tui me corporis instar
 Pendentem, & simili tua funera morte sequentem.
 Nec tamen aspectu tali (quae me vna cupido
 Summa tenet, quae summa animi foret vna voluptas)
 Non, inquam, aspectu tali, nec flumine nostri
 Sanguinis, aut carae centeno vulnere matris
 Ingemeres, nunc o nostros exute dolores,
 Nec potis ad tristes animo tabescere casus.
 Nam si pectus adhuc gereres mortale, vel vltro
 Mobile curarum tactu, sensuq. doloris:
 Non tibi me cerni cuperem sic, Nate, cruentam
 Tantum ut nequa mei premeret te cura laboris,
 Ne peterem materna tuum per vulnera pectus
 Nunc, dum nulla tibi moerendi Nate, si. cultas,
 Nec metus ad luctum, nec te mea damna laceſſu
 Immunem, & flendi arbitrio sensuq. carentem;
 Nunc, precor, hanc voti partem concede supremam
 Hanc sine fortunam experiar; sine, Nate, parent
 Ad superas ferri tuae per vestigia sedes.

Natus ad haec, tanto postquam subrisit amori.
 Dura rogas: verum haec ediffere, Mater, amanti
 Vera tuo, vel falle Deum responsa potentem,
 Si mihi nunc iterum subeundi funeris ardor
 Ille foret, qui nuper erat; nec morte potiri
 Optata possem, nisi tu mihi victa precando
 Id stauas, lethumq. pares (iam finge rogantem
 Arbitrio me stare tuo, & te numinis instar.

Expendentem omnes nullo sub iudice leges,
 Iuraq. cedendi moderantem, & iura negandi)
 Quo, precor, exitio tua me exorata voluntas
 Ablumptum, qua cæde tibi me ferret ademptum?
 Non tulit hoc Virgo, & tremebundum exter-
 rita pectus

Per varios agitur fluctus: natumue, Deumue
 Ereptum interitu nolit; natiq. Deiq.
 Horrui auditam vana sub imagine mortem.
 Hoccine (Natus ait) possim tibi velle precanti
 Cedere, quæ fugeres eadem me dona rogantem?
 Arbitrio te posse meo tot ferre dolores,
 Me totidē non posse tuo? seu munus vtrumq; est,
 Seu magis obsequium, & victi consensus amoris;
 Iura tuis precibus poscis potiora remitti,
 Et mihi das nostro partes in amore secundas.
 Quo tantum me iure præis? o funere nuper
 Consternata meo, quid mortem, & vulnere rursū
 Sæpe accepta rogas? alium qui talia donet
 Quære Deum. Me tale Deo non munus habebis,
 Quin ego te cælo, cum crastina fulserit hora,
 Ætherijs mecum regnis inferre parabam;
 Ni mea gens aliò cogat me vertere mentem.
 Nam dubijs æterna in eo fata sanguine terris
 Religio, & noua iam teneri primordia mundi
 Sunt opibus firmanda tuis, ductuq; secundo
 A vario rerum cursus errore tuendi.
 Quà facere id possis, non te latet. Accipe quatum
 Mox tibi subsidium, & terris quæ munera mittā,
 Tres sumus, omnipotens quorū per secula numē
 Et quisq; inter nos aliū par, alter, & idē.
 Didimus indiscreti omnes, nec diuiduus fons
 Viuendi, sed habet ternos vno vbere ductus
 Vis eadem vitæ, rerumq; ter ampla potestas.
 Hinc eadem sumit vultum natura triformem,
 Et triplicem vario speciem sub nomine præfert,

Hunc mens alta parit: vigor istum expirat an̄idi:
 Hunc pater, atq̄ illum primus discriminat autor.
 Ille gerens sc̄tam natiuo nun̄ine mentem,
 Me sibi perpetuis prolem natalibus æquam
 Parturit. æternumq̄. parit. Quo reddita partu
 Altera, par, eadem genitori innascor imago,
 Incrementū augustū, æternum, & namine compar
 Progenies, mentisq̄. satū discreta perenni.
 Nec primos experta dies, nec labilis quo
 Oxta orior, semperq̄. idem mihi ducitur ortus.
 Nam patrij vis alma finis mihi perpetuum cor,
 Et vigor, & vitæ semper nascentis origo.
 Amplexus vtrinq̄. pares vrgentur, & ambo
 Alter in alteritis dulci præcordia nexu
 Certatim ingerimur, trahiturq̄. à pectore pectus.
 Nos vincti, nos vincta sumus: natuq̄. diremptus
 Abiugor, cui nascor idem. Qua lege soluti
 Iungimur, hac nobis alternum a flamus amātem.
 Perpetuas agit ille vices, & fœdere certo
 Instat agens vtrumq̄. pares par ipse per ignes.
 Præsentem veluti cum me tua mentis imago
 Exprimit, & noti vultus tibi fingit amantis:
 Sponte subit, pectusq̄. rapit materna cupido.
 Iamq̄. vltro crebescis amans, dum credis amari,
 Acceptasq̄. refers flammās: aut quale profundo
 Cynthius in vitro muta se luce figurat,
 Seq̄. suo ferit obiectu, flexuq̄. resultant
 Vibrati radiorum ictus, missuq̄. remissuq̄.
 Obtruduntur, & occurſu collisa frequenti
 Lūmina inardescunt, mediūq̄. interuenit ignis.
 Haud aliter mentis numen geniale paternæ
 Ingenerat sibi me; dumq̄. illi alternus, & idem
 Natiuo iubar obiectu natale remitto:
 Hinc, atq̄. hinc simul afflati venit ardor amoris.
 Hunc ego iam terris diuini flammis ignem
 Firmitatam, qui vestra suas in pectora flammās

·Ingrat, & terras certo mihi fēdere iungat.
 Craſtina cū primos aurora recluſerit ortus.
 Cum ſocijs. notum ad collem felicis oliuæ
 Prima ades. huc noſtras liceat concedere matres.
 Ipſe adero; atq. omnes extremum aſſatus, ad auras
 Euchar, & patrij. repe iam ſpectacula regni.

Dixit, & ex oculis paulatim auulſus abibat
 Conditus arcani fugientem in luminis auram;
 Cum ſubitò erumpunt voces, totiſq. canentum
 Ordinibus lætū modulatur pugna canentem.
 Dant cęlo ingentes ſonitus animoſa tubarum.
 Æra procul: reſonat feſtis clangoribus æther.
 Parte alia coeunt citharæ, & vocalis arundo:
 Et cęleſte melos neruorum, & ſtabile vulgus
 Dulciſonūm lituorum, & fila ſonantia pleſtro,
 Dulcia flexiuagos numerant discrimina cantus
 Per varios fugitiua modos. Fremit ordne concors
 Diſſidium vocum, & fidium numeroſa propago.

Randitur interea ſtellantis regia cęli.
 Tum procul aeris nitidum per inane quadrigæ
 Errare, & læuibus ſub curribus aſtra rotari,
 Et volucres ſenſim terris aduertere curſus.
 Agnoui Superūm faſtus, molemq. triumphī
 Diua parens; Regemq; ſuum, Numenq; vocari
 Gaudebat, patriam cęli exultantis ad arcem.
 Tum diuina oculis, & toto lumina teſto
 Deficere, & tacito ſopiri gaudia cęlo.
 Occiduis veluti pelago dum Phębus Ibero
 Pręcipitat; iam iamq; ſubit, iam verit Eoum,
 Et iubar emenſo paulatim extinguit Olympo.

*Deiparæ Virginis in Cælum assumptæ
triumphus .*

V I .

Vòd noua mutato facies affulfit
Olympo,
Et festis amhita choris, iusuque
frementum
Cœlicolùm telus plaudentibus
adsonat astris :
Nil mirum. Regina Deum iam
reddita Cœlo,

Exitium Diti, spem nostris addere votis
Incipit, & caros ad sydera poscit amantes .
Illa renascenti renouat cunabula mundo:
Illa suos iubet ire dies. En sydera nutu
Femineo iam cœpta regi. Stat numine cœlum
Virginæ, gaudetq. noua se lege teneri.
Itè, nouam celeres votis ambite parentem
Mortales, profugum cœli genus. Ite redemptum
Obsequio patriam, & maternum agnoscite numè.
Vos ego per sacras ædes, & compita supplex,
Perq; auras, quò lata vocant nos agmina Diuùm,
Rite sequar; mecumq; viæ comes ibit Apollo;
Lesbiadumq; choros, & amantes ardua Musas
Deducam, & totum votis Heliconia ciebo .
Tu modò, cui tantis plaudit concentibus æther,
Cui properant superi certatim ad iussa ministri,
Alma parens (ò Diua tui potis vna Tonantis
Materna trifidum dextra contingere fulmen,
Et regere imperio terras, & tartara telo

Sternere, & eterno Superū dare iura Senatu)
 Cerne laborantem tanto sub carmine Phœbum,
 Iustantemq; tuo numeros æquare triumpho.
 Dumq; furit pavidis nequicquam insistere ceptis;
 Profœquere afflatu metuentem audere secundo.
 Forſan & ætherias inter, tua castra, cohortes
 Nos quoq; transcripti quondā (si te auspice tātū
 Speramus, nec vana fidem præſagia fallunt)
 Carmine te merito, & lituo meliore canemus.
 Nūc, age, Mænaliā, mea munera prima, camoenā
 Auspicijs dignare tuis, & numine dextro.

Postquam res hominū fractas, & funera mūdī
 Rex Superū miseratus, opem labentibus ultro
 Attulit, & sese terris concessit habendum,
 Mortalesq; animæ vires, corpusq; caducum,
 Quòd sibi virginea conceptum adſciuerat alio,
 Hæstiles ultro occumbens prodegit in iras:
 Annus exacto bis septem euoluerat orbis
 Cursus, & auspicijs ibat melioribus ætas.
 Iam cœlo prognata salus, dabat aurea terris
 Secula; vertebant alio se cardine menses:
 Cum se Diua parens venturo accinxerat æuo,
 Sat cœlo matura, suo sat debita regno
 Iam dudum, & rerum varijs exercita fatis.
 Vltima proclives ætas incumbit in annos,
 Et carum materna vocant suspiria natum.
 Qualis ubi effætam volucris Panchæa senectas
 Sentit, & occatu rediuiuum exuſcitatur ortum;
 Frugibus Aſſyrijs, & ſtramine ſulta Sabæo
 Flammanthem obtutu carpit Titana proteruo.
 Iamq; renaſcentem genitali funere lucem
 Accerſens, animam voces trahit inter aniles,
 Et vitam moribunda nouam, & noua fata ſalutât.
 Sic Virgo æternum vitæ cæleſtis amorem
 Integrat, & dulci funus iam voce laceſſit.

Ah nimiū mihi lōga, inquit, numerata ſub ægris.

Annorum series ! nimium producta per auras
 Mortalis mihi vita ! Quid ò, quid abire moratur
 Spiritus, & lentos renouat mihi lucifer annos?
 Sat vitæ, terrisq. datum: tua funera vidi
 Nate. Quid ex illa lætium mihi contigit hora?
 Perpetuos inter gemitus, longum inter amorem
 Aetheris optati, languens en occubat ætas.
 Optabam, vt gemino tecum daret hostia trunco,
 Et tecum hostiles inter deprensa furores
 Occideres, tecum ferro mactarer eodem;
 Non fuit huic voto finis: nec vulnera pectus
 Illa meum fixere, tuam quæ plurima vitam
 Artibus effossis, largumq. hausere cruorem.
 Et viuo sine te, & possim meminisse dolores
 Nate tuos Nec tantus adhuc me euiscerat angor,
 Qui tantum occursum mentem faceret acerbo.
 Fallor, & hæc vitæ solium mihi tristis imago est,
 Et frustra hæc oculos ludunt insomnia lucis.
 Dum tua creuisti quondam dare lumina letho,
 Atq. vltro captiuam animam concedere fato;
 Extinxi me, teq. simul. Sed luce sepultam.
 In media moriens liquisti, nate, parentem
 Quod si ingratus adhuc animam fouet halitus
 Aethereo, corpusq. regit; spirabile furus (hausu
 Ducimus, & lenta nequicquam vescimur aura
 Illa mihi penitus quondam in præcordia cuspis
 Sæuit adhuc inflata, tuos quam sæuus in artus
 (Ah nimium sæuus) post funera miles adegit.
 Ex illo lethale mihi sub pectore virus
 Conceptum, exitio, & longa me tabe peredit.
 Et iam confectis vitam dolor artibus idem
 Elicit, & pectus singultibus haurit anhelis.
 Ah mihi quam iucundâ tuæ contagia mortis:
 Quam dulci languentē nimā dolor immolat ictu
 Vltierius spem, Nate, tui producere durum est.
 In ego suspectu æterno fugientis Olympi
 Deficio,

Deficio, molliq. sequor mea sidera cursu.
 Ni sola in terris tua me mandata inorentur.
 Quãquã optata dies tua me ad promissa volentẽ
 Iam vocat, o tãdem te amplexibusingere nostris.
 Quid superest vltra in terris? mea pignora vidi
 Christigenas latè terras implere repostas:
 Romulidum gentem, & regni septemplex arces
 Auspicijs parere tuis. Iam libera veris.
 Relligio indulget sacris, & temperat Orbem.
 Hinc adeo te dona pias, te vota per aras.
 Rite vocant: multa tellus tibi fumat acerra.
 Iam domitor lethi, iam debellator Auerni
 Dixeris, & nullos nescit tua fama recessus.
 Me quoq. (nil quãquã merui) tibi subditus Orbis
 Prædicat, & tanto consortem adscribit honori.
 Vndiq. visendi studio me effusa iuuentus.
 Quærit, & ad Solymos properat contendere fines
 Mirantur tali dignatam prole parentem;
 Nec modo terrarũ, aut hominum Regina salutor.
 Tu molẽ hanc laudũ tantarũ, hoc naminis instar
 Sponte tua capiti voluisti imponere nostio.
 Tu meritis hoc adde tuis, qui pignore tanto
 Virgineam, & tanto partu dignate parentem,
 Vis mihi natales vltro debere secundos.
 Hinc adeo tantorum operum mihi credita virtus,
 Quæ manibus natiua tuis. En agmine quanto
 Longa cohors inopum nostræ venit assæcla fama
 Accurrens, & rebus opem deposcit egenis.
 Auspice te, cunctis cæli dare munera cogor.
 Omnia largimur, precibusq. occurrimus vltro,
 Te nostras implentẽ manus, promittimus omnia:
 Te nostram præstante fidem, confidimus arcæ.
 Nate tuæ, qui vota iubet audire precantum.
 Audimus præstamus opem: depellimus ægris
 Corporibus vulgò pettes, & monstra malorum.
 Sufficimus naturam alijs, quorum orba nouamus:

Lumina, vel vitæ munus reparamus ademptæ,
 Omnia conspectum metuunt contagia nostrum;
 Quin obsessa dolo grassantem in pectora Ditem,
 Afflantemq; animis tabem, & furiale venenum
 Turbamus profugū, & patrio demittimus Orco.
 Hanc mihi tu solitus quondā promittere laudem;
 Cūm fore prædixisti, terras vt viua per omnes
 Dicerer, & præsens multis ad vota vocarer.
 Cumq; omnes late cōple flem hoc nomine gētes;
 Tunc mihi præscripti vesper lucefceret æui.
 En suprema dies. Quid demoror? omnia dictis
 Respondent euenta tuis. Da, meta laborum
 Iam cumulet prædicta fidem, & præfagia firmet.
 Talibus orabat Virgo, cum Natus ab astris
 Annuat, & cœli portas iubet esse patentes.
 Tū celerem, & nivea fulgentem in veste ministrū
 Ad sese vocat, & fidas hæc fatur ad aures.
 Care vigil, nostrum quondam solate laborem,
 Cūm mihi languentem vicinæ mortis imago
 Eliceret sudore animam, totosq; per artus
 Debile sanguineo stagnaret flumine corpus;
 Ire tuum est, matremq; meis accerere regnis.
 Mortem orat. Verūm hoc illi me auertere fatum
 (Quā licet) & patrio viuentem adsciscere cœlo
 Velle refer: ferat ipsa modo, nec velle recuset,
 Et sese fatis adiui communibus optet.
 At scio; detrectat pactum, & tua dicta relegat,
 Nec maternus amor nostro subscribit amor i.
 Sic fas: & secum leges bellantur amandi.
 Tu verò officium noti securus amantis
 Exequere, & precibus cūstantē audacibus vrge.
 Do, partem vtramcunq. mei sibi numinis optat,
 Siue immune caput morti concesserit vitro,
 Seu velit exemptum; neutra se lege teneri
 Norit; & est maius materno in nomine pondus.
 Sanciat ipsa sibi fatum, & meā iura gubernet;

Se tantum expediat terris, atq; inferat astris
 Tu procerum multas nostrorum accersere cohortes
 Aut animam excipere, aut mortē frenare paratas,
 Interea, dum tu maternam hæc faris ad aurem,
 Ipse adero, mecumq; aciem, & cœlū omne ciebo.
 Hinc pubem ætheriam, & nostræ lectissima gētis
 Agmina, plaudentumq; choros, & multa canentū
 Millia disponam, terrisq; adstare iubebo.
 Nubiagos flectent mecum toto æthere currus
 Cœlicolæ, assueti freno submittere Coros.
 Gaudia cœlestes mecum ad communia ciues
 Hi volucres venient: hi curribus insidentes.
 Vna tibi ante alias cœlo ductanda quadrigas,
 Quæ medias inter primis insignibus ibit.
 Aërio pro calce, rotarumq; orbe volucris,
 Quatuor hinc, atq; hinc cursu premet ardua Soles.
 Huc Hyperionios accersere ad frœna iugales,
 Et septemgemina socios ceruice Triones.
 Hanc verò ætherias mecum ventura per auras
 Consendet genitrix. Tu currum agitabis ouatē.
 Illa meo veniet læuam subnixâ lacerto,
 Æqua supercilio, & vultu spectanda gemello.
I, Dominam expectatam alto Dux inuehe cœlo:
 Hæc vbi dicta; citò liquidum secat aera lapsu
 Nuntius, & sociam longo trahit agmine turbam.
 It nimbo in medio, & varium radiatus amictum,
 Vndantemq; sinum cursuq; auroq; tumentem
 Mille iacit circum rutilai fulgura pallæ.
 Olli sidereum caput, & grauis ore venustas.
 Promicat imperium; & victo coma nexilis astro
 Forrigit effusum colli per nuda capillum.
 Æquatæ assurgunt humeris fulgentibus alæ,
 Remigium aërium, rapidiq; insignia cursus.
 Hoc etiam pubes habitu sociata nitebat.
 Ut ventum ad Reginam; omnes vno ordine sese
 Affusi strauere solo. Stant lumine prono,

Solliciti vultum obsequio, numenq. salutant
 Virgineum aspectu tacito, fixiq; tenent se.
 Illam accumbentem, & suffultam stramine paruo
 Dulciaq; ingrata spirantem obliuia vitæ,
 Et vultum attonitæ similem, similemq; videnti.
 Aspectant auidi, gaudentq; ardere tuendo.
 Illa novos, semperq; novos aspirat amores,
 Stant oculi rerum iuvenes, raptuq; supino.
 Intenti lucem ablegant, cælumq; requirunt.
 Vitales toto requierunt pectore motus:

Nec vigor extinctus, tacito licet ore sepultus.
 Nempe animum subiere perempti funera nati:
 Et dolor humanis soluit præcordia curis,
 Affixitq. Polo mentem, sensumq; sequacem:
 Atq; animat vegetas per amica silentia vires.
 Nil aciem circumfusam, nil proxima sentit
 Verba salutantum, & stantes ad limina Diuos.
 At memores postquam rediere ad lumina sensus;
 Aspicit adstantem, cæli nota agmina, pubem,
 Fulgentesq; choros, & supplicis ora corona.

Ergo aderas (inquit) superæ dux alme cohortis?
 Ecquid voce paras? quæ tandem ad funera natus.
 Me vocat? exortemne suæ me cernere mortis
 Audet, & hanc nullo repetet cū sanguine vitam!
 Ille autem. Quid tantum animo, quæ funera
 versas.

Diua parens? te ne hoc vltro fatale tributum
 Suscipere, & tantum nobis inferre dolorem!
 Sat lacrymis mortiq; datum, sat vidimus vnam
 Perniciem cæli, & terrarum expleuimus iras:
 Cū nostram eripuit ferro mors aspera Regem.
 Tum verò exhaustis superum præcordia meror
 Diluuiis lacrymarum, & flebilis imbre cruoris.
 Tu ne etiam fati cumules captiua triumphos!
 Ah mortem ne perge nouis ditare trophæis.
 Parce, precor, tanto capiti, Ne gaudia Diuum

Hoc perime interitu, neue hoc pete vulnere cœlū.
 Falle, potes, mortem; teq. his procul eripe terris.
 Nec verò nisi iussa loquor. Iubet ipse licere,
 Hoc tibi regnator superū; hoc te numine donat,
 Mortis vt immunem possis te siffere cœlo,
 (Si sedet hoc animo) & fati mutare tenorem.
 Nos etiam, tua cura (preces nisi despicias æquas)
 Oremus, ne talem animam discedere templo
 Coge tuo. Serua thalamos, atq. inclyta Régis
 Claustra tui. Serua augusti sacraria partus.
 His ille affari dictis, vitamq. precari.

Tum Virgo. Ah videas potius me stipite duro
 Pendentem, vt vidi natum pendere cruentum.
 Tu quoq; nolentem, ò rerum pulcherrime, tanto
 Numine me donas? quin me illo funere donas,
 Quo mihi te quondam eripuit tua sola voluntas?
 Quæq. tuos obitus, & quæ tua vulnere vidi,
 Sperasti me nolle mori? me scitlicet atræ
 Lætari solùm imperio, te vulnere mortis.

Dixit, & hæc animã fugientẽ in verba trahebat
 Talibus attonitus contra nihil Atiger ausus,
 His mortem alloquitur dictis, atq. imperat vltro.
 Pone animos vesana truces: hanc exue frontem.
 Nil opus hîc ferro. Viden illa in pectora quãtum
 Vultus agat cuspis, tanti vetus hospita cordis?
 Adde manu in capulo, pulsuq. adnitere lento,
 Atq. adytis animam tantis excludẽ volentem.
 Obstupuit, tantæ metuens diuortia vitæ,
 Immitis Libitina; sacri nec pectoris arcem
 Attendere audeat. Quamquã eusem inspexit acutũ
 (Infelix pignus Nati post fata relictum),
 Vulnere defossũ, penitusq. in viscera lapsũ:
 Horruit illa tamen, natium excussa furorem,
 Obrigitq. manu, telumq. vrgere tremiscit.
 Iamq. fugax detrectet opus; nisi Diua morantem
 Increpitet, nutuq. iterumq; iterumq. laceffat.

Iam vetitas timet illa moras ; iam territa iussu
Sponte inuita subit iaculo, & leuis implit ictum,
Absolutq; animam, cursumq; auersa retorfit.

Stabat, & aduerso moribundam lumine matrē
Filius obseruabat, apertisq; obuus vlnis
Pandebat roseo referatum pectus Eoo.

Scilicet optatam ad sedē, atq. adyta vltima cordis
Voce vocat: iam iamq; sinu, iam lumine caprat
Fortunam animam; cum protinus illa, relictis
Artibus, amplexu & toto haurit pectore natum.

Qualis vbi in sylua, & numerosi carceris vmbra
Deprensam captiua pedem si forte columba
Scrutium longum ingenuit, desertaq; quondam
Pignora ; syluano licet irrita præda rapaci.
Namq; vbi libertas respexit tera gementem,
Et iam votiuis cœli spatia ampla querelis
Emeruit; laqueo victrix luctata proteruo
Euolat, & nido reducem se sistit in alto.

Quis memoret, primo occurso quæ gaudia mētē
Extulerint ! quàm læta animis illapsa voluptas !
Tum verò in numerum festis attollere voces
Cœlicolæ affusi circum, plausuq; frementes
Alternos agitare choros, & carminc carmen
Hortari, pulsuq; fides animare canoras.

Ingeminat vox vna modos audita per omnes,
Venit io, festinat io, Regina triumphum :

Soluite felices vaga nubila, soluite cursus.

Diua veni: stabis rutila redimita corona.

Cede iugis : sat culta tibi montana Saniris.

Lingue supercilio syluosum Hermona supino,

Et Libanum, & sæuis habitata cubilia pardis,

Et virides Amani colles. Fuge, Diua, Leonum

Tuta lares. Non ille tuum furor amplius agnum

Auferet, aut pavidam quatiere rugitibus aurem.

Solue pedem ventura tui super æthereis axeni.

Aura fœuet; cedunt hyemes ; exuta niualem

Canitiem, verno pubescit germine tellus.
 Te superi matura vocant connubia Regis,
 Et thalami. & nitida laquearia texta cupressu,
 Et rosei fulcra alta tori date muncra nuptæ
 Aurea vincla comæ, sed vermiculis argenteis
 Illusura auro, gemmarumq; aspera textu.
 Tum diuina canunt sacrati vota pudoris,
 Dona olim data prima Deo, data vincula cœlo,
 Hinc partum in terris numen, pacemq; redēptā
 A superis, & firma datas in foedera de xtras.

Nec minus interea defunctum lumine corpus
 Bis senūm pia turba patrū, & socia agmina curāt:
 Et triste officium lacrymarum, & funera mæsti
 Ad tumulum multa celebrant solemnia pompa.
 Tertia iam terris Aurora illuxit, & auræ
 Vndiq; concentu superum, plausuq; resultant.
 Iamq; alto Regina parat conscendere currus;
 Cum prior affari natum, & sic læta precari.

Tantum vltra largire fidem! tua munera tanto
 Vbere pronissum superant! fruor ebria vultu
 Nate tuo, semperq; nouo torrente redundant
 Gaudia, qui tantum poterant sperare labores?
 Nosco animum, nosco generosi fœnus amoris.
 Nec tamen, hæc auctus que inuis affusa recentes
 Læticia ingeminet, menti vetus illa voluptas
 Exciderit, qua te quondam complexa fruebar
 Componēs manibusq; manus, & pectore pectus,
 Nunc illos artus, illos, tua vincla, lacertos,
 Atq; illos, tua claustra, sinus excussa laboro
 Complexu in medio, dum corpus inutile tactu
 Sæpè tuos frustra repeto intractabilis vmbra,
 Et repeto tamen vmbra sinus. Tua vulnera felix
 Aspicio genitrix. Tu non illa vbera contra,
 Quæ puer hausisti quondam: non lumina matris
 Illa vides: non ora sono componimus æquo.

Hic Deus aridens. At tu ne sola venires;

At

At socios artus gereres, quòd posse iubebam.
 Nec plura. Aspectant superi Regem arridentem
 Scilicet & risum agnoscunt, nec voce moneri
 Expectât Subitò ad tumulû, veluti agmine facto,
 Aligerûm glomerata manus procul æthere toto
 Præcipitant, sanctumq; cauo de marmore pignus
 Subnixum excipiût nimbo, & Thaumâtide fulua
 Exanimum Diua corpus. Séd pallida frustra
 Ora, nec obductum superat mors irrita numen,
 Luminaq; audaci nequicquam obliterat umbra.
 Tantùm animat formosa suos post funera virtus.
 Spirat adhuc viuo tentum assimilata sopori
 Maiestas generosa, & cedere nescia fato.
 Quale micat, pleno Phœbum si Cynthia vultu
 Accipit aduersum, & celeri subuecta quadriga
 Fraternali vix orta diem mentitur Olympo.
 Tale redit clausa productum corpus ab vna
 Immortale, augustum, æternû, & lumina vibrans.
 Sic superûm latè circum plaudentè corona
 Euehitur; sed luce sua. Stant fulta supino
 Vallatu famulantum, aut qua virtute ministra
 Brachia, complexum veluti porrecta laceffant?
 Inq; sinus offerre sinus, inq; oscula credas.
 Oscula. Sic muto facies affecit amori,
 Et tali officio nutus affingit honestos.
 Ut ventum ad germanâ animam, Diuâq; sororem:
 Illa suas porrecta manus, & compare vultu
 Fraternali simul aspexit; simul induit artus.
 Ergo auram rediuiua noua, & noua lumina vita
 Accipit. æterni veniunt in pectora sensus,
 Pectora, quæ pleno concepti numinis haustu
 Irradiant flammata Deo, cœlumq; serenant.
 Quale solet, pura nubes quæ cogitur aura,
 Aduersum accipere, & radijs effingere Solem;
 Æmulaq; alternis cœlo colludere flammis.
 Haud aliter conceptum alto sub pectore numen
 Emit.

Emicat, & latè ardentem discriminat auram.
 Tur in amplexum nati, notosq; recessus
 Pectoris. Hic omnes posuere sedilia curæ.
 Dicite vos, fandi vobis si tanta facultas
 Cœlico!æ (vidistis enim, & memorare potestis)
 Ecquæ tempestas gaudiorum amplexibus illis
 Ingruerit? quanta capti dulcedine sensus?
 Qui risus animorum? alternaq; pectora quantis
 Plausa cupidinibus, quantos luctata per ignes?
 Hæc inter, Natumq; vna, Dinamq; parentem
 Aliger excepit currus, cui colla subacti
 Dant celeres alis bijuges, animæq; volantes.
 Bis gemina verò subtrus pro mole rotarum
 It quadruplex toto versatilis aere Titan.
 Stat biga turrata leui, comes vnica nato
 Diua Deo, leuum lateri latus addita dextro,
 Materna gaudens humeros contingere palma.
 Quo Deus obsequio caram dignatus amantem,
 Et læuam subit, & lateri se immobilis aptat
 Ergo iter expediunt promptis exercitus alis.
 Namq; nouo se castra mouent cœlestia plausu.
 Insonuere tubæ, totumq; à sedibus altis
 Attonat, & resono cœlum clangore resultat.
 Tolluntur medios vndantia signa per Euros.
 Nec mora: sidereis passim data lora quadrigis
 Dant facilem cursum dociles ad fræna vocari
 Flammæq; Zephyriq; & lumine pista sereno
 Nubila, fragrantescq; vagis ardoribus auræ,
 Nubiulis auræ pennis, & præpete cursu,
 Viuida vis, & lene fugax, & flumine rauco,
 Sollicitans socios animata sonoribus ignes.
 Stant Superi aerijs in puppibus; & noua semper
 Fœdera concentu variant; passimq; loquaces
 Conspirant auræ in numerum, nec dulce remittūt
 Dissidium vocale ebur, & spirabile carmen
 Dulcisonum lituorum, & suaue trementia vocum

Ludæra, neruorumq; & mille fugacibus inter-
 Valla modis iterata, & fila loquentia plectro.
 Hos inter, fremebūda cohors. mille agmina Diuū,
 Aerias ambire plagas, & querere longis
 Orbibus ascensum, & gyrum transcendere gyro.
 Sicut olorifero Mæandri si quis ab alueo
 Aspicit aërio lætantes agniue cygnos
 Sæpè coronato paulatim assurgere cœlo,
 Et procul ad summas per gyrum euadere nubes.
 Hand aliter spatij ingentibus æra cingunt
 Cœlicolum exultans acies, atq. orbibus orbes
 Exuperant, cursuq. Polum, cantuq; coronant.

Ecce propinquabant cœlo, & iã cominus aurea
 Tecta micant æternæ vrbs, radiataq. gemmis
 Limina, et ardentes stellato cardine postes.
 Iam stratas adamante vias, et sidere texto,
 Luciferosq. altè structos pro marmore secto
 Conspiciunt. Altæ pandunt adyta vltima portæ.
 Hic numerus regnantum ingens; quot millia,
 nusquam

Villa fetent hominum terris, aut vlla tulerunt
 Secula, nec totidē numerāt maria omnia fluctus.
 Præfulgent omnes habitu, et candore niuali.
 Siderei vultus iucunda luce renident:
 Et roseam gemmata comam diademata cingunt.
 In manibus nitidæ, victorum insignia, palmæ.
 Plausus ubiq; ingens, et multifono modulatu
 Gens varijs operata choris. Ergo agmine festo
 Effrændunt sese portis, et conscia cantus
 Foedera cum socijs, atq. obuia gaudia iungunt.
 At procul ex sūmis adytis (iubar vnde coruscum)
 Ingeminat, spissoq; venit lux missilis ictu)
 Iam genitor sese è radijs, et luce profunda
 Obtulit, ostentans vultum, & vibrantia Soles
 Ora suos. Rutilum circa iam lumen hebescit.
 Et cinctam offusa credas caligine lucem,

Crebrescunt subito sonitus, animiq; frementum.
 Iamq; orsis animosa nouis discrimina uocua
 Altius exultant; ueluti modo nulla fuissent
 Gaudia, uel nullò fremuissent agmina plausu.

At quò Phœbe ruis? quò nos par' uile tubarum
 Ingerimur, quâ se tot agunt clangentia Diuum
 Millia, quâ resoni uertex dissultat Olympi?
 O nimium semper, nūquam satis aulse canendo;
 Dum superis inferre choris tua Mœnala certas:
 Ludimus elusi iamdudum; & magna secuti
 Vana laboramus, neq; adhuc desistimus orsis.
 Quòd si dignus amor uenia, uel si quid amanti
 Legibus audendum proprijs; tu Diua potentum
 Cœlicolum vna potens, audaci ignosce Cantoenæ
 Quidquid id est, dū te canimus tua regna petētē,
 Siue ereptam oculis proles deserta parentem
 Prosequimur gemitu, seu uectam ad sidera Diuam
 Suspiciamus pauidi; & sacris aduoluimur aris;
 Accipe confusum lacrymis, & carmine uotum,
 Et genus hoc miseram, & terras miserare reli-
 ctas.

In B. Franciscum Xauerium è So-
cietate Iesu .

P A N E G Y R I S

VII.

AT quid iners animi nobis, & præ-
pete penna
Cassus amor? quæ vincula pedum,
quæ causa morandi
Ire vetat, cursumq. metu deterre-
inani?
Exulat in patria, patriam qui lin-
quere tanto

Abnegat auspicio, & formidine vota gubernat.
Non hæc, o socij, nobis data regia: non hæc
Vera domus, quamuis natalibus hospita nostris.
Ultima nos Ophire, & Gangetidis Amphitrites
Ora vocat, latiq. parëns Aurora dici.
En procul aurati nobis lucentia Phœbi
Limina panduntur. Stant verso cardine postes,
Accessumq. ad regna parant, & nocte fugata
Luce viam rutila monstrant, cursumq. serenant.
Illic vera donus, generi quam numina nostro
Conciliant: illuc æterni in fœdera regni
Ire iubent latios nostræ Sirenis alumnos.
Illam Erebi quondam leges, & signa secutam

Pro-

*Scripta panegiris est in gratiam sociorum, iter in In-
diam ad carum, gentium salutem affectatum. Hinc
illa toto passim inculcata poemate, de Iudica profes-
tione paranesis.*

Progeniem, nunc in mores traducit auitos
 Religio, & reduces animas transcribit Olympo.
 Et gentem iam lege nouat, regnumq; reuifit.
 Quæq; olim, amiffis patriæ custodibus arcis,
 Cafferat imperio, populos exosa rebelles;
 Nunc rurfum antiquas inter caput extulit vrbes.
 Et pofita fecura domo, iam liberat, aras
 Seruitio, & meritos Diuis inftaurat honores.
 Iam fceptris intenta nouis, iam lata fecundis
 Auspicijs captorum operum, & felicibus orfis,
 Delubra alta colit victrix, & cara fuorum
 Ora recognofcit, feq; in fua iura reponit.
 A duce deficiunt Stygio longo ordine gentes.
 Illa ardens operi, & regnis inftare futuris,
 Mille ciet famulantum acies, & mille tonantum
 Ora virum, qui vera canant, qui certa malorum
 Effugia, & fuperi præpandant limina regni.
 Stant cinctæ populis circum acclamantibus aræ,
 Perpetuis Arabum donis, & fruge calentes
 Affyria, votiq; reos ad munera damnant.
 Iam pofitæ templis leges, & iura precandi
 Deturbant longè graffantem in limina Diuum.
 Regnatorem Erebi, & facris penetralibus arcent,
 Paulatim humani redeunt in pectora mores,
 Rectora tartareo quondam regnata furori,
 Et Strygis imperio multum temerata nefando.
 Illa domus nobis; illic fas altera Diuis
 Regna peti; casus illuc fas ire per omnes.
 Longa via eft, feram errandi dant æquora metam.
 At quid inaccessū Superis? quid pergere durū eft
 Quò pietas, quò fata vocant, quò cælitis auræ
 Flamen agit cursū, & fortunā auertit iniquam?
 Ductor adest, qui certus eat, qui fponde periculis
 Imperet occurfu, & sortem virtute fecundet,
 Saberius. Quæ fata obftent? quas inuida tendant
 Infidias? en ille viam fortunat eundo

Lumina, vel vitæ munus reparamus ademptæ,
 Omnia conspectum metuunt contagia nostrum:
 Quin obsessa dolo grassantem in pectora Ditem,
 Afflantemq; animis tabem, & furiale venenum
 Turbamus profugū, & patrio demittimus Orco.
 Hanc mihi tu solitus quondā promittere laudem;
 Cū fore prædixisti, terras ut viua per omnes
 Dicerer, & præsens multis ad vota vocarer.
 Cumq; omnes late cōple scem hoc nomine gētes;
 Tunc mihi præscripti vesper lucefceret æui.
 En suprema dies. Quid demoror? omnia dictis
 Respondent euenta tuis. Da, meta laborum
 Iam cumulet prædicta fidem, & præfagia firmet.
 Talibus orabat Virgo, cum Natus ab astris
 Annuit, & cœli portas iubet esse patentes.
 Tū celerem, & niuea fulgentem in veste ministrū
 Ad sese vocat, & fidas hæc fatur ad aures.
 Care vigil, nostrum quondam solate laborem,
 Cū mihi languentem vicinæ mortis imago
 Eliceret sudore animam, totosq; per artus
 Debile sanguineo stagnaret flumine corpus;
 Ire tuum est, matreniq; meis accersere regnis.
 Mortem orat. Verūm hoc illi me auertere fatum
 (Quà licet) & patrio viuentem adsciscere cœlo
 Velle refer: ferat ipsa modo, nec velle recuset,
 Et sese fatis adimi communibus optet.
 At scio; detrectat pactum, & tua dicta relegat,
 Nec maternus amor nostro subscribit amor i.
 Sic fas: & secum leges bellantur amandi.
 Tu verò officium noti securus amantis
 Exequere, & precibus cunctantē audacibus vrge.
 Do, partem vtramcunq; mei sibi numinis optat,
 Siue immune caput morti concesserit vltro,
 Seu velit exemptum; neutra se lege teneri
 Norit; & est maius materno in nomine pondus.
 Sanciat ipsa sibi fatum, & meæ iura gubernet;

Se tantum expediat terris, atq; inferat astris
 Tu procerum multas nostrorum accerse cohortes
 Aut animam excipere, aut mortē frenare paratas,
 Interea, dum tu maternam hæc faris ad aurem,
 Ipse adero, mecumq; aciem, & cœlū omne ciebo.
 Hinc pubem ætheriam, & nostræ lectissima gētis
 Agmina, plaudentumq. choros, & multa canentū
 Millia disponam, terrisq. adstare iubebo.
 Nubiagos flectent mecum toto æthere currus
 Cœlicolæ, assueti frœno submittere Coros.
 Gaudia cœlestes mecum ad communia ciues
 Hi volucres venient: hi curribus insidentes.
 Vna tibi ante alias cœlo ductanda quadrigas,
 Quæ medias inter primis insignibus ibit.
 Aërio pro calce, rotarumq. orbe volucris,
 Quatuor hinc, atq; hinc cursu premet ardua Soles.
 Huc Hyperionios accerse ad frœna iugales,
 Et septemgemina socios ceruice Triones.
 Hanc verò ætherias mecum ventura per auras
 Consendet genitrix. Tu currum agitabis ouâtē.
 Illa meo veniet læuam subrixa lacerto,
 Æqua supercilio, & vultu spectanda gemello.
I, Dominam expectatam alto Dux inuehe cœlo.
 Hæc vbi dicta; citò liquidum secat aëra lapsu
 Nuntius, & sociam longo trahit agmine turbam.
 It nimbo in medio, & varium radiatus amictum,
 Vndantemq; sinum cursuq; auroq; tumentem
 Mille iacit circum rutilai fulgura pallæ.
 Olli sidereum caput, & grauis ore venustas,
 Promicat imperium; & victo coma nexilis astro
 Forrigit effusum colli per nuda capillum.
 Æquatæ assurgunt humeris fulgentibus alæ,
 Remigium aërium, rapidiq; insignia cursus,
 Hoc etiam pubes habitu sociata nitebat.
 Ut ventum ad Reginam; omnes vno ordine sese
 Affusi struere solo. Stant lunine prono,

Solliciti vultum obsequio, numenq. salutant
 Virgineum aspectu tacito, fixiq; tenent se.
 Illam accumbentem, & suffultam straming paruo.
 Dulciaq; ingrata spirantem obliuia vitæ,
 Et vultum attonitæ similem, similemque videnti.
 Aspectant auidi, gaudentq; ardere tuendo.
 Illa novos, semperq; novos aspirat amores,
 Stant oculi rerum inmemores, raptuq; supino.
 Intenti lucem ablegant, cæluinq; requirunt.
 Vitales toto requierunt pectore motus:
 Nec vigor extinctus, tacito licet ore sepultus.
 Nempe animum subiere perempti funera nati:
 Et dolor humanis soluit præcordia curis,
 Affixitq. Polo mentem, sensumq; sequacem:
 Atq; animat vegetas per amica silentia vires.
 Nil aciem circumfusam, nil proxima sentit
 Verba salutantum, & stantes ad limina Diuos.
 At memores postquam rediere ad lumina sensus;
 Aspicit adstantem, cæli nota agmina, pubem,
 Fulgentesq; choros, & supplicis ora coronæ.

Ergo aderas (inquit) superæ dux alme cohortis!
 Ecquid voce paras? quæ tandem ad funera natus.
 Me vocat? exortemne suæ me cernere mortis
 Audet, & hanc nullo repetet cū sanguine vitam!
 Ille autem. Quid tantum animo, quæ funera
 versas.

Diua parens? te ne hoc vltro fatale tributum
 Suscipere, & tantum nobis inferre dolorem!
 Sat lacryinis mortiq; datum; sat vidimus vnã
 Perniciem cæli, & terrarum expleuimus iras:
 Cùm nostrum eripuit ferro mors aspera Regem.
 Tum verò exhaustis superum præcordia meror
 Diluuiò lacrymarum, & flebilis imbre cruoris.
 Tu ne etiam fati cumules captiua triumphos!
 Ah mortem ne perge nouis ditare trophæis.
 Parce, precor, tanto capiti, Ne gaudia Diuum

Hoc perime interitu, neue hoc pete vulnere cęlū.
 Falle, potes, mortem; teq. his procul eripe terris.
 Nec verò nisi iussa loquor. Iubet ipse licere,
 Hoc tibi regnator superū; hoc te numine donat,
 Mortis vt immunem possis te siffere cęlo,
 (Si sedet hoc animo) & fati mutare tenorem.
 Nos etiā, tua cura (preces nisi despicias æquas)
 Oremus, ne talem animam discedere templo
 Coge tuo. Serua thalamos, atq. inclyta Ręgis
 Clauftra tui. Serua augusti sacraria partus.
 His ille affari dictis, vitamq. precari.

Tum Virgo. Ah videas potius me stipite duro
 Pendentem, vt vidi natum pendere cruentum.
 Tu quoq; nolentem, ò rerum pulcherrime, tanto
 Numine me donas? quin me illo funere donas,
 Quo mihi te quondam eripuit tua sola voluntas?
 Quæq. tuos obitus, & quæ tua vulnere vidi,
 Sperasti me nolle mori? me scilicet atræ
 Lætarī solūm imperio, te vulnere mortis.

Dixit, & hæc animā fugientē in verba trahebat
 Talibus attonitus contra nihil Atiger ausus,
 His mortem alloquitur dictis, atq. imperat vltro.
 Pone animos vesana truces: hanc exue frontem.
 Nil opus hęc ferro. Viden illa in pectora quātum
 Vulnus agat cuspis, tanti vetus hospita cordis?
 Adde manum capulo, pulsuq. adnitere lento,
 Atq. adytis animam tantis excludē volentem,
 Obstupuit, tantæ metuens diuortia vitæ,
 Immitis Libitina; sacri nec pectoris arcem
 Attendere audet. Quamquā eusem inspexit acutū
 (Infelix pignus Nati post fata relictum),
 Vulnere defossū, penitusq. in viscera lapsū:
 Horrui illa tamen, natiuum excussa furorem,
 Obrigitq. manu, telumq. vrgere tremiscit.
 Iamq. fugax detrectet opus; nisi Diua morantem
 Increpitet, nutuq. iterumq; iterumq. laceffat.

Iam vetitas timet illa moras ; iam territa iussu
Sponte inuita subit iaculo, & leuis impluit ictum,
Absolutq; animam, cursumq; auersa retorfit .

Stabat, & aduerso moribundam lumine matrē
Filius obseruabat, apertisq; obuius vlnis
Pandeat roseo referatum pectus Eoo .
Scilicet optatam ad sedē, atq. adyta vltima cordis
Voce vocat: iam iamq; sinu, iam lumine capta
Fortunam animam; cum protinus illa, relictis
Artibus, amplexu & toto haurit pectore natum.

Qualis vbi in sylua, & numerosi carceris vmbra
Deprensam captiua pedem si forte columba
Seruitium longum ingemuit, desertaq; quondam
Pignora ; syluano licet irrita præda rapaci .
Namq; vbi libertas respexit tera gementem,
Et iam votiuis cœli spatia ampla querelis
Emeruit; laqueo victrix luctata proteruo
Euolat, & nido reducem se sistit in alto .

Quis memoret, primo occurfu quæ gaudia mētē
Extulerint ! quàm læta animis illapsa voluptas !
Tum verò in numerum festis attollere voces
Cœlicolæ affusi circum, plausuq; frementes
Alternos agitare choros, & carmine carmen
Hortari, pulsuq; fides animare canoras .
Ingeminat vox vna modos audita per omnes,
Venit io, festinat io, Regina triumphum :
Soluite felices vaga nubila, soluite cursus .
Diua veni: stabis rutila redimita corona.
Cede iugis : sat culta tibi montana Saniris .
Linque supercilio syluosum Hermona supino ,
Et Libanum, & sæuis habitata cubilia pardis ,
Et virides Amani colles. Fuge, Diua, Leonum
Tuta lares. Non ille tuum furor amplius agnum
Auferet, aut pavidam quatiere rugitibus aurem.
Solue pedem ventura tui super æthereis axeni.
Aura fauet; cedunt hyemes : exuta nivalem

Canitiem, verno pubescit germine tellus.
 Te superi matura vocant connubia Regis,
 Et thalami & nitida laquearia texta cupressu,
 Et rosei fulcra alta tori date munera nuptæ
 Aurca vincla comæ, sed vermiculis argenteis
 Illusura auro, gemmarumq; aspera textu.
 Tum diuina canunt sacrati vota pudoris,
 Dona olim data prima Deo, data vincula cœlo,
 Hinc partum in terris numen, pacemq; redēptā
 A superis, & firma datas in foedera dextras.

Nec minus interea defunctum lumine corpus
 Bis senūm pia turba patrū, & socia agmina curāt;
 Et triste officium lacrymarum, & funera mæsti
 Ad tumulum multa celebrant solemnia pompa.
 Tertia iam terris Aurora illuxit, & auræ
 Vndiq; concentu superum, plausuq; resultant.
 Iamq; alto Regina parat conscendere currus;
 Cum prior affari natum, & sic læta precari.

Tantum vltra largire fidem! tua munera tanto
 Vbere pronissum superant! fruor ebria vultu
 Nate tuo, semperq; nouo torrente redundant
 Gaudia, qui tantum poterant sperare labores?
 Nosco animum, nosco generosi fœnus amoris.
 Nec tamen, hæc auctus quæ inuis affusa recentes
 Lætitia ingeminet, menti vetus illa voluptas
 Exciderit, qua te quondam complexa fruebar
 Componēs manibusq; manus, & pectore pectus,
 Nunc illos artus, illos, tua vincla, lacertos,
 Atq; illos, tua claustra, sinus excussa laboro
 Complexu in medio, dum corpus inutile tactu
 Sæpè tuos frustra repeto intra stabilis vmbra,
 Et repeto tamen vmbra sinus. Tua vulnere felix
 Aspicio genitrix. Tu non illa vbera contra,
 Quæ puer hausisti quondam: non lumina matris
 Illa vides: non ora sono componimus æquo.
 Hic Deus aridens. At tu ne sola venires;

At socios artus gereres, quòd posse iuebam.
 Nec plura. Aspectant superi Regem arridentem
 Scilicet & risum agnoscunt, uec voce moneri
 Expectât Subitò ad tumulū, veluti agmine factò,
 Aligerūm glomerata manus procul æthere toto
 Præcipitant, sanctumq; cauo de marmore pignus
 Subnixum excipiūt nimbo, & Thaumātide fulua
 Exanimum Diua corpus. Sed pallida frustra
 Ora, nec obductum superat mors irrita numen,
 Luminaq; audaci nequicquam obliterat umbra.
 Tantūm animat formosa suos post funera virtus.
 Spirat adhuc uiuo tantum assimilata sopori
 Maiestas generosa, & cedere nescia fato.
 Quale micat, pleno Phœbum si Cynthia vultu
 Accipit aduersum, & celeri subuecta quadriga
 Fraternali vix orta diem mentitur Olympo.
 Tale redit clausa productum corpus ab vna
 Immortale, augustum, æternū, & lumina vibrans.
 Sic superūm latè circum plaudente corona
 Euehitur; sed luce sua. Stant fulta supino
 Vallatu famulantum, aut qua virtute ministra
 Brachia, complexum veluti porrecta laceffant?
 Inq; sinus offerre sinus, inq; oscula credas.
 Oscula. Sic muto facies assuetuit amori,
 Et tali officio nutus affingit honestos.
 Ut ventum ad germanā animam, Diuāq; sororem:
 Illa suas porrecta manus, & compare vultu
 Fraternali simul aspexit; simul induit artus.
 Ergo auram rediuiua noua, & noua lumina vita
 Accipit. æterni veniunt in pectora sensus,
 Pectora, quę pleno concepti numinis haustu
 Irradiant flammata Deo, cœlumq; serenant.
 Quale solet, pura nubes quę cogitur aura,
 Aduersum accipere, & radijs effingere Soleni;
 Æmulaq; alternis cœlo colludere flammis.
 Haud aliter conceptum alto sub pectore numen
Emi-

Emicat, & latè ardentem discriminat auram.
 Itur in amplexum nati, notosq; recessus
 Pectoris. Hic omnes posuere sedilia curæ.

Dicite vos, fandi vobis si tanta facultas
 Cœlicolæ (vidistis enim, & memorare potestis)
 Ecquæ tempestas gaudiorum amplexibus illis
 Ingruerit? quanta capti dulcèdine sensus?

Qui risus animorum? alternaq; pectora quantis
 Plausa cupidinibus, quantos luctata per ignes?
 Hæc inter, Natumq; vna, Dinamq; parentem
 Aliger excepit currus, cui colla subacti
 Dant celeres alis bijuges, animæq. volantes.

Bis gemina verò subtus pro mole rotarum
 It quadruplex toto versatilis aere Titan.
 Stat biga turrata leui, comes vnica nato
 Diua Deo, læuum lateri latus addita dextro,
 Materna gaudens humeros contingere palma.
 Quo Deus obsequio caram dignatus amantem,
 Et læuam subit, & lateri se immobilis aprat

Ergo iter expediunt promptis exercitus alis.
 Jamq; nouo se castra mouent cœlestia plausu.
 Insonuere tubæ, totumq. à sedibus altis
 Attonat, & resono cœlum clangore resultat.
 Tolluntur medios vadantia signa per Euros.
 Nec mora: sidereis passim data lora quadrigis
 Dant facilem cursum dociles ad frœna vocari
 Flammæq. Zephyriq. & lumine pista sereno
 Nubila, fragrantescq; vagis ardoribus auræ,
 Nubiulis auræ pennis, & præpete cursu,
 Viuida vis, & lene fugax, & flumine rauco,
 Sollicitans socios animata sonoribus ignes.

Stant Superi aerijs in puppibus; & noua semper
 Fœdera concentu variant; passimq. loquaces
 Conspirant auræ in numerum, nec dulce remittūt
 Dissidium vocale ebur, & spirabile carmen
 Dulcisonum lituorum, & suaue trementia vocum

Ludicra, neruorumq; & mille fugacibus inter-
 Valla modis iterata, & fila loquentia plectro.
 Hos inter, fremebūda cohors. mille agmina Diuū,
 Aerias ambire plagas, & querere longis
 Orbibus ascensum, & gyrum transcendere gyro.
 Sicut olorifero Mæandri si quis ab alueo
 Aspicit acrio lætantes agniue cygnos
 Sæpè coronato paulatim assurgere cœlo,
 Et procul ad summas per gyrum euadere nubes.
 Haud aliter spatij ingentibus æra cingunt
 Cœlicolum exultans acies, atq. orbibus orbes
 Exuperant, cursuq. Polum, cantuq; coronant.

Ecce propinquabant cœlo, & iā cominus aureæ
 Tecta micant æternæ vrbs, radiataq. gemmis
 Limina, et ardentes stellato cardine postes.
 Iam stratas adamante vias, et sidere texto,
 Luciferosq. altè structos pro marmore secto
 Conspiciunt. Altæ pandunt adyta vltima portæ.
 Hic numerus regnantum ingens; quot millia
 nusquam

Vlla ferent hominum terris, aut vlla tulerunt
 Secula, nec totidē numerāt maria omnia fluctus.
 Præfulgent omnes habitu, et candore niuali.
 Siderei vultus iucunda luce renident:
 Et roseam gemmata comam diademata cingunt.
 In manibus nitidæ, victorum insignia, palmæ.
 Plausus vbiq. ingens, et multisono modulatu
 Gens varijs operata choris. Ergo agmine festo
 Efrundunt sese portis, et conscia cantus
 Foedera cum socijs, atq. obuia gaudia iungunt.
 At procul ex sūmis adytis (iubar vnde coruscum)
 Ingeminat, spissoq; venit lux missilis ictu)
 Iam genitor sese è radijs, et luce profunda
 Obtulit, ostentans vultum, & vibrantia Soles
 Ora suos. Rutilum circa iam lumen hebescit.
 Et cinctam offusa credas caligine lucem.

Crebrescunt subito sonitus, animiq; frementum.
 Jamq; orsis animosa nouis discrimina vocum
 Altius exultant; veluti modo nulla fuissent
 Gaudia, vel nullò frenuissent agmina plausu.

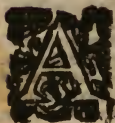
At quò Phœbe ruis? quò nos par' vile tubarum
 Ingerimur, quâ se tot agunt clangentia Diuum
 Millia, quâ resoni vertex disultat Olympi?
 O nimium semper, nūquam satis aulse canendo;
 Dum superis inferre choris tua Manala certas:
 Ludinus elusi iamdudum; & magna secuti
 Vana laboramus, neq; adhuc desistimus orsis.
 Quòd si dignus amor venia, vel si quid amanti
 Legibus audendum proprijs; tu Diua potentum
 Cœlicolum vna potens, audaci ignosce Canoenæ
 Quidquid id est, dū te canimus tuâ regna petētē,
 Sine ereptam oculis proles deserta parentem.
 Prosequimur gemitu, seu rectam ad sidera Diuam
 Suspiciamus pauidi, & sacris aduoluimur aris;
 Accipe confusum lacrymis, & carmine votum,
 Et genus hoc miseram, & terras miserare reli-
 ctas.

In B. Franciscum Xauerium è So-
cietate Iesu .

P A N E G Y R I S

VII.

T quid iners animi nobis , & præ-
pete penna
Cassus amor? quæ vincla pedum ,
quæ causa morandi
Ire vetat, cursumq. metu deterret
inani?
Exulat in patria , patriam qui lin-
quere tanto

Abnegat auspicio, & formidine vota gubernat.
Non hæc, ò socij, nobis data regia: non hæc
Vera domus, quamuis natalibus hospita nostris.
Ultima nos Ophire, & Gangetidis Amphitrites
Ora vocat, latiq. parens Aurora dici.
En procul aurati nobis lucentia Phœbi
Limina panduntur. Stant verso cardine postes ,
Accessumq. ad regna parant, & nocte fugata
Luce viam rutila monstrant, cursumq. serenant.
Illic vera donus, generi quam numina nostro
Conciliant: illuc æterni in fœdera regni
Ire iubent latios nostræ Sirenis alumnos.
Illam Erebi quondam leges, & signa secutam

PRO-

*Scripta panegiris est in gratiam sociorum, iter in In-
diam ad eorum salutem affectatum. Hinc
illa toto passim inculcata poemate, de Iudica profe-
cti ne paranesis.*

Progeniem, nunc in mores traducit auitos
 Relligio, & reduces animas transcribit Olympo.
 Et gentem iam lege nouat, regnumq; reuifit.
 Quæq; olim, amissis patriæ custodibus arcis,
 Casserat imperio, populos exosa rebelles;
 Nunc rursus antiquas inter caput axtulit vrbes.
 Et posita secura domo, iam liberat, aras
 Seruitio, & meritos Diuis instaurat honores.
 Iam sceptris intenta nouis, iam lata secundis
 Auspicijs captorum operum, & felicibus orsis,
 Delubra alta colit victrix, & cara suorum
 Ora recognoscit, seq. in sua iura reponit.
 A duce deficiunt Stygio longo ordine gentes.
 Illa ardens operi, & regnis instare futuris,
 Mille ciet famulantum acies, & mille tonantum
 Ora virum, qui vera canant, qui certa malorum
 Effugia, & superi præpandant limina regni.
 Stant cinctæ populis circum acclamantibus artæ,
 Perpetuis Arabum donis, & fruge calentes
 Assyria, votiq; reos ad munera damnant.
 Iam positæ templis leges, & iura precandi
 Deturbant longè grassantem in limina Diuum.
 Regnatorem Erebi, & sacris penetratibus arcent,
 Paulatim humani redeunt in pectora mores,
 Pectora tarræo quondam regnata furori,
 Et Stygis imperio multum temerata nefando.
 Illa domus nobis; illic fas altera Diuis
 Regna peti; casus illuc fas ire per omnes,
 Longa via est; seram errandi dant æquora metam.
 At quid inaccessū Superis? quid pergere durū est
 Quò pieras, quò fata vocant, quò cælitis auræ
 Flamen agit cursū, & fortunā auertit iniquam?
 Ductor adest, qui certus eat, qui sponte periclis
 Imperet occurfu, & sortem virtute secundet,
 Saberius. Quæ fata obstant? quas intuida tendant
 Insidias? en ille viam fortunat cundo

Puniceï primus nobis monstrator Eoi.
 Ille aditus rerum tantos, & prima laborum
 Tentamenta subit, pelagoq. immane furenti
 Primus inexpertam gaudet committere vitam.
 Vsq. adeo fortes animas, & conscia celo
 Pectora fatiferi metuunt irrumperè casus.
 Illum emensus Arabs, illum superatus Atlantis
 Oceanus vidit fines intrare repostos
 Memnonidum, & Phæbo sacras Orientis arenas
 Olli nos comites tantorum operumq. laborumq.
 Accinctos cursu numen iubet ire sequaci.
 Quis pudor, iaduersam fortunam animare timēdo
 O nunquam indecores animæ, ne fallite tantam
 Spem generis vestri, & fatis instate paternis.
 Quid nunc ille rogat Diuos? quæ sospitis aura
 Auxilia implorat Nabathæa solus in acta?
 Scilicet Italiam, & fines meditatús Iberos,
 Vela vocat socium, socium per littora nomen
 Explorat; simul externam Notus appulit alium.
 Quin etiã (ah quantum celo fors inuidet) illum
 Aspiciat (o si qua est animis generosa cupido,
 Si quis honos, si vera fides, si cura tuendi
 Numinis) aspiciat, affectis vt viribus heros,
 Æger, inops rerum, solo decumbit in antro
 Fusus humi, & stipulas inter proiectus agrestes,
 Ah nimium fessos tabes inua sit in artus,
 Afflixitq. solo vires, & debile corpus.
 Et socium sola men abest; & cura medentum
 Nulla parat studio pestem lenire salubri,
 Nèc lectas accincta dapes, & dona ministrat.
 Iam faciles morbo neruos facit actis egestas,
 Debilis auxilio, vitæ immemor, aspera cultu,
 Quæ tenuem victum indigno dat munere mensis
 Non illuc vllæ veniunt á Pæone merces,
 Nulla Machaonios virtus quæ venditet vsus.
 Vix laceris aptum tectis, & poste reuulso

Hospitium, nuda languentem excepit arena ;
 Ni fors ipsa torum folijs, & fasce palustri,
 Littoreosq; vluæ cumulos, & virgea culmb
 Stramina syluestri, & stipulæ substernat aceruos ;
 Hic ille abiectum duro latus aggere saltus
 Triste iacet; nec rebus adest, nisi languor, egenis
 Ipsa etiam, si qua est notæ vicinia gentis,
 Mente licet fida, studio nihil vtile versat
 Artis inops: vrget rerum penuria pestem .

O decus Hesperia quondam, dū prima iuuentæ
 Forma nitet, Martemq. nouus citat ardet auitum,
 Et ruæ barbaricæ fouere cubilia vestes,
 Perq. coronatos visum splendere penates
 Sidonio pictum fuce velamen, & auro.
 Et tibi regali fulsit domus inclyta gaza,
 Turnitas ambita fores, vndante corona
 Mane salutantum, & iussis adstare frementum.
 Te Chæritum fouere sinus, pulchrumq. decorem
 Afflauere oculis, & ouantes indole mores
 Egregia, & stimulis dulces cum mollibus iras,
 Et bello faciles, & amantes ardua vires .
 Te quoque, te procerum lectæ videre cohortes
 Diuitias inter proauum gestire superbas ;
 Et teneros animantem æui florentis amores.
 Laudis ad æternum patriæ succedere culmen.
 Qualis eras, ah magne tui contemptor, & antri
 Incola littorei ! quem te contemplor ! at olim
 Quātus eras, quā largus opum, quā diuite cēsu
 Et quibus heroum titulis, qua prole potentum
 Fœta domus, quæ te tantum suscepit alumnum.
 Quem tibi quis fortes dextræ insuperabilis artes
 Exercere parem, aut primo te vidit honori
 Posthabitu, pulchra iuuenum certare corona ?
 Seu iuuat ardentem saltu librare iuuentam,
 Seu rapidum celeri cursu præuerrere Martem,
 Seu clypeum, seu tela manu vibrare corusca ;

Prælia seu duræ tentas ludicra palestræ;
 Magnanimosq; cives alacri certamine lusus,
 Acemula prosterbens aduersæ robora pubis;
 Seu dulci modulata choro vestigia flectis,
 Arduus in numerum gressus formare decoros.
 Nec te non syluæ, nec te non alma Dianæ
 Regia correptum illecebris, et amore pharetra
 Vidit equo sublimem altos irrumpere lucos,
 Et cursu terre re feras, et fallere telo,
 Nec minus excitum studij popularis, et auræ;
 Cum te ducentem lungos per compita cœtus
 Hesperia videre vrbes, primosq; sequentum
 Affatu pendere tuos; seu iussa capebant,
 Seu diuina petant magni responsa Lycæi,
 Ardua dum Graiæ referas arcana Mineræ.
 Equis amor Martis! cùm te pulcherrimus alto
 Fulmineum componis equo, subigisq; fremêtem
 Stare loco, glomerare fugas, conscendere saltu
 Turbineo sublimem auram, et colludere ventis;
 Mox alta ceruice datos pede sistere gyros,
 Tum furijs actum pernicibus ire per equor
 Immensum spatio, et cursus iterare volucres.

Talibus ardentem studijs, et tale micantem
 Ingenio (proh quanta tui custodia Diuos
 Sollicitat!) non vlla dolo te cepit Erinys,
 Nulla Venus, nulli tetigere Cupidinis ignes;
 Quanquam opibus, quanquam luxu domus am-
 pla superbo
 Afflueret, nec se obsequij præberet auaram,
 Aut votis comes ire tuis fortuna negaret,
 Quo te cumq; vocat placidæ indulgentia mentis;
 Seu varios effusum aurum deposcit ad vsus
 Prodigia libertas animi; seu mollibus ætas
 Illecebris genium exultantem incanta laceffit;
 Siue animos optas hominum vincere merendo.
 Et Charitum primos ambis donator honores;

Seu libet afluſa famulantum incedere pompa,
Atq; agere imperio venientem ad iuſſa cohortem
Seruitio facilem, & nutus pro lege ſequentem.

O caput æternis famę dotale triumphis
Et proauum magnos inter noua gloria faſtos,
Quis te nunc illo deiectum culmine rerum
Caſus habet? te ne ignota contemtor in alga
Depoſitas languentem artus ad limina mortis!
Tanta ne Tithoni populos, Indumq; rebellem
Cura fuit patria reuocatum adiungere cęlo,
Et ſocium quondam ſuperis genus ire redemptũ,
Ah quanta mercede tui, quo pignore vitę!
Nec vice te re rerum tali ne rere beatum;
Quin age fortunę melior contende priori.
Cerne animo, quę te ſuperum promiſſa vocabāt;
Cum tibi regiſticos vitę præcidere faſtus
Optaſti; pulchrumq; æui labentis amorem
Mente relegatum, cœli ſub vincla dediſti.
Fortunate virum, potuit cui dulce videri
Exilium patrijs a ſedibus, & fuga tanti
Nominis, & tam dura nouę primordia vitę
Tantum audere animis; tantum ſuccedere Diuis
Ingenio, factiſq; dedit pulcherrima virtus.
Illa ſuo inſtinctu, & cœleſtibus excita iuſſis,
Tot quondam indigtes, paribus quoque caſi-
bus actos

Fortunam lacrymoſam inter, duroſq; labores
Extulit, & durum per iter dux intulit aſtris.
Teq; adeo illorum mores, & facta ſecutum
Thure pio quondam, & poſitis dignabitur aris.
En deſpecta tibi tua laudis adorea creuit
Pulchrius, occultumq; hauſit diuinitus æuum.

Te ne ego tã vili deſertum in ſtraminis herba
Deſpiciam, ſuprema licet tam rebus in arctis
Spirantem, et nullo non munere ſortis egentem!
Ah tibi ſi qua vnquam clementia numinis addat

Me socium, et tecum nuda proiectus arena
 Quamlibet indegno doleam sub verberc fati.
 Hanc mihi, cœlicolæ, certo spem ducite cursu,
 Et partē hanc laudum faciat iniki fama supremā,
 Nec supra inuidiam ferri me longius optem.
 Macte animis ad facta nouis ingentia victor,
 Langucat afflictum quamuis, et inutile corpus.
 En tibi nos iunctum genus, et cognata propago,
 Et lectum ex ora patriæ Sebethidis agmen,
 Te sequimur, te vela nouis danusauspice vêtis;
 Et tecum in longum excidium nigrantis Auerni
 Conspirare auidi, sanguis tuus, vltima Mundi
 Hospitia, et primo terras Oriente repostas
 Accincti peragrarè, tuis succedimus orsis.
 Si qua vicem statio, aut vigiles custodia p̄scit,
 Pars tibi si cœptorum operū vacat vlla ministris;
 Suffice nos. Et nostra tuis manus emula factis,
 Et vitæ contemptor honos; nec stirpis auitæ
 Degeneres animę nobis; aut sanguinis error.
 Da consanguineo generi Pater optimè, dextram.
 Nosce tuos, Marti data nomina Loioloæ,
 Ergo inter primos quondam tua signa sequentum,
 Nos etiam domus alba die nascentis, et auro
 Picta vagas Matuta rotas, et ianitor æui
 Lucifer, aurato torquens à cardine cœlum,
 Excipiet, lætosq; tuo dabit ore potiri.
 Et si quid fortuna parat, quod vincere durum,
 Sat vitæ diuina tææ dum viuit imago,
 Spem regit, et coelo nobis iter indice signat.
 O, quibus hanc Diui partem posuere laboris,
 Felices Ignariadæ! vos omine tanto
 Iam vocat; et lectum coeli seducit in agmen
 Alma fides, magno superum desponsa parenti.
 Vos, quibus hoc sperare datum, præcurrite sortem
 Consilio. Quid vota iuuat languere morando?
 Digna viris audete viri, dum Numen agi res.

Cedendum patria, & cursu maria alta secandum
 Ad Garamantæam sedem, & Titania regna,
 Gangaridum fines vltta, quæ Caspia Taurum
 Alluit, & fluctu rapidum Thetis haurit Araxem.
 En vbi dux generis tanta hæc ad præmia nostri,
 Æger agit nudo deiectum in littore corpus,
 Et vocat auxilio gentem, si qua agmina bello
 Sufficiat; cœptamq. truci cladem integret Orco.
 Sæpe iacens, cupido vastum procul æquor oberrat
 Lamine, suspirans aduentum, & oara suorum
 Ora pater, gemitusq. animam trahit inter anhelos,
 Et quanquam incubuit fessis inimica mali vis
 Artibus, & nullam permittit sæua quietem;
 Ille tamen meditans cœpti suprema laboris,
 Instat adhuc, nec certa sui dispendia curat,
 Aut immite malum, aut vulnus lethale senectæ.
 Scilicet ad voti summam per tela, per hostes
 Instinulans operosam animam, nil posse ferendo,
 Nil ausu tentare nouo, nil vincere nescit.
 Nec satis Eoæ quantum telluris obiuit,
 Quantū animæ audendo, quantū prodegit amādo,
 Nil memori visum, quicquid per devia ponti
 Ante laboratum; quicquid per inhospita regna
 Exitij, seu ferre dedit, seu spernere virtus.
 Illa etiam ex animo facies tam dira recessit
 Cladis Hyperboreæ. Vos factum euoluite fando
 Cœlicolæ, nam vestra fuit medicina, iacenti
 Addita; dum sæuum longus dolor vlcus inurit,
 Et fracto recidiua labant vestigia cursu.
 Vos medicas apta stis opes, & vestra dolenti
 Dexteræ cœlesti lita vulnera fouit oliuo
 Melle rigans, tersitq. malum, viresq. refecit.
 Ecquis amor, quæ cura viro, sic proderè tali
 Sternendam exitio vitam, nec niollibus vltro
 Tam durum in se se stimulis vrgere laborem!
 Nempe via non dura satis comes ibat egestas,

Quæ victum ancipitem longas tenuabat in horas,
 Tam rebus diffisa suis, quàm credula cœlo,
 Nescia cœlestium hospitio peregrina videri.
 Non sat erat tantum cursu tentare pedestri,
 Et rigidas Geticis à finibus ire per Alpes;
 Dum glaciès terris altè consurgit opertis,
 Riphæamq; hyemem vis intempesta Trionum
 Aggerat & pigro duri stant frigore fluctus,
 Ipsum alias iuuat ex alijs accersere pœnas,
 Utoremq; sui nimirum, aut vindice voto
 Omnibus indulgere malis, aut cœlite nutu.

Ergo iter vrgebant nudos adstricta lacertos
 (Tormenti genus) ærata sub compede crura;
 Arctaq; complexu nodorum, & cannabe torto
 Pressa dolent, cinctuq; tument admorsa tenaci.
 Hos ille in laqueos, atque aspera vincula sese
 Carpendum, & rigido morfu, pressuq; domandum
 Iduerat nodis, & tortilibus labyrinthis.
 Hoc vitam instituit plagarum horrore piandam,
 Ne quid amet nō triste pati nempe vna voluptas,
 Vna' animum tangit nunquam importuna cupido,
 Ut pœna crudescat iter, semperq; recenti
 Supplicio properandum inter via; carpat euntem.
 Ah nimis inter acerba potens amor, & sua solus
 Tentamenta sui nunquam satis ardua credit.
 Sc̄uit atrox penitus membris inflicta cicatrix.
 Loraq; iam sensus vitam rimantur ad imos.
 Vinc̄ta per ancipiti nexus ambage latentes,
 Et vinclo miseranda lues succrescit edaci.
 Ille diu tacitum vulnus simulare ferendo
 Certus iter, cursuq; sequi; licet ægra labanti
 Succumbant genua, & pestem sufferre recusent,
 Itur adhuc luctante malo, sensuq; doloris
 Ingenti succussa viæ labor ilia mordet.
 Ille iterum tractuq; pedem, nisuq; proteruo
 Sollicitat, damnatq; moras, lapsuq; relapsuq;

Inualidos redimit vano luctamine gressus.
 Quid tanto, generose, negas parere dolori?
 Sit virtus inuicta licet, non illa iubenti
 Naturæ promittit inexorabile præctus.
 Iam vice suprema (visu miserabile) corpus
 Alternat passu vestigia rara caduco.
 Et tandem extremis inhians conatibus heros
 Succidit assurgendi impos, fessusq. resedit.
 Quid faciat? neque enim lapsa iam corpore vires
 Sufficiunt: ingens imis dolor ossibus ardet.
 Stat rigor, & læsos vincloꝝ immane volumen
 Corripuit neruos, atq. artubus hæsit adesis.
 At socium dilecta cohors absterrita vitu,
 Stat circum, afflicti casum miserata sodalis.
 Illum intra hospitium portant, sedesq. propinquas
 Mirantur tenerum mordentia cingula corpus.
 Quæ dudum exesis laxari nescia membris,
 Ad viuum infindunt vlcus, cæcamq. sepultis
 Nexibus in feriem, sua se in vestigia condunt.
 Vulnus hiat: circumq. altè liuorq. tumorq.
 Iam capita occulit multum nodosa reuincta
 Compedis, illa altos intra se condidit artus.
 Et miserè accisum rigida femur arcet habena.
 Nec via pzonias quicquam tentare per artes.
 Ipsa reformidat virtus consulta medentuni
 Attrectare manu genus intractabile morbi.
 Aut dubia cecos ambage retexere nodos.
 Illicet à Superis (vnum hoc sperantis asylum)
 Expectanda salus. nec avarum ad munera numen
 Ille ratus (neq. enim. Diuûm solamen egenti
 Usquam aberat) rogat auxilium, & cæleste leuamen.
 Nec socium desit votum commune precantum,
 Et pietas, & freta Deo fiducia rerum,
 Nescia successus voti sperare sinistros.
 Nec fuit orantum precibus spes irrita iustis.
 Ecce leuemi tacita carpit dum nocte quietem

Æger, amans penarum, & vulnere lætus acerbo;
 (Vera fides, & rara noui miracula casus)
 Iam diuina manus (nam quæ potis altera virtus?)
 Nocte sub obscura pesti insidiatâ malignæ,
 Molle subit fesso, & læguentibus addita membris,
 Mulcet inobseruata malum, viresq. redonat,
 Et læteros vinculis mordacibus exiit artus.
 Omnis abit subito membris dolor: ipsa repente
 Vulnere vanescunt nodis obducta solutis.

Nox abit, & placido soluuntur lumina somno,
 Vnâ oculis affusa dies, animoq. voluptas
 Orta repens, inopina, ingens, nec credita menti,
 Instaurata salus membris, & reddita virtus.
 Proripit ille toro sese integer, inq. solutos
 Haud mora profiluit rediuiuo poplite gressus.
 Sentit opem, sentit cæli mirabile donum,
 Excussamq. luem, & reduces à funere vires.
 Stat pede subnixû intrepido modò labile corpus,
 Nec durum detrectat iter, longumq. laborem.
 Acciti simul insueto clamore sodales,
 Accelerant, plausumq. & cōscia gaudia iungunt.
 Mirantur surgentem illum, mirantur enntem,
 Nitentemq. solo, et vestigia firma mouentem.
 Vincula cum nodis femori delapsa recisis
 Tollere humo, & râtis gaudēt vix credere mōstris.
 Vulnere dispiciunt; sed iam vix vlla supersunt
 Signa, fidem morbi quondam factura prioris.
 Ergo instant Superis dignas persoluere grates.
 Supplicibus sanctum obsequijs ad numē ouantes
 Lætitia, plausuq. nouos dant carmine cantus,
 Et qua, fas mortale finit, vice dona rependunt.
 Olli, primus amor, studijsq. accensa cupido
 Gratari cælo, & diuinum agnoscere munus,
 Propitiumq. altro prospectat pectore numen.
 His ille auspicijs quantum se credere cælo!
 Et quantum à superis didicit sperare precando!

Quan-

Quantū obstare malis, quātos contemnere casus?

Hinc procul Aurora populos, atq; vltima Caurē
Regna petit, cursuq. sonantē aduectus Hydaspen,
Tot vada victricis Neptunia traicit alnu.

Nōn illum Oceani rapidæ videre procellæ
Alternantem animo curas, aut molle tementē.

Quāquā abrupta freto trepidatē assultat Olympū
Tempestat, seuitq. minis immane profundum.

Illum inter pelagi fremitus. cęliq. ruiaas,
Nnui frago quamuis fluitantem errore carinæ,

Er trepido nullos sperantem à remige portus,
Hlibata quies, & amicis conscia Diuis

Spes animat, dubijsq. vetat succumbere curis.

Quid pietas animosa nequit superare ferendo?

Vos quoq; senticomī vepres, & spicula duro

Cespite, quæ saltus inter syluescitis Indos,

Ah quoties illum stimulis luescere vestrīs

Ictum, & sanguineo vidistis rōre madentem!

Crimen, amor diuine, tuum; si crimē habendū est.

Namq. pijs animum curis, & cœlite flamma

Correptum dum forte gerit, secumq. volutat

Vberius solito lapsum in præcordia numen;

Ibat inexpertum per iter, quā casus eunti

Dux erat. horrebant altè prærupta viarum

Vulnificis prætenta rubis, & caute fragosa.

Ille vbi taurino vestigia nudus amictu.

Per nemorum dumosa viam nimis anxius vrget,

Nec memini, quantus cœli rapit ardor euntem;

Dat sese abreptum ince ssu, quā deuius error

Palantes adigit rapido ceu turbine gressus:

Quāquam stipitibus passim rigor hirtus acutis

Vulnerat occurstantem, & vulneta nulla cauentē.

Dumq. alacres inter Diuum bacchatur amores

Ebrius, inq. novos inhiant cita pectora sensus;

Illum diuini mens acta cupidinis oestro

Duleibus instigat sutijs, & præpete raptu

Erabunda citum trahit in vestigia corpus.
 Nec dolet illidi saxis, passumq. retundi
 Saucius obiectu renorum, & robore duro.
 Obuia procurrit securum in vulnera pectus
 Roboreis pulsam obijcibus. nec sentit inermem
 Per loca senta pedem iam dudum errare cruentū.
 Sæpe etiam sese prono finit impete lapsum
 Ad ferram rucere, & fragiles vix erigit artus.
 Quin etiam hyberna nunquam defensus ab aura,
 Dum premit hoirentem glaciem, cursuq. niuosot
 Montesq. camposq. petit, qua turbida cælo (nanti
 Squallet humus pluuiis, & multum Ioue pulsa to-
 Sæpe pedem rigida torpentem horrore pruinæ,
 Lapsantemq. solo, & correptum frigore peruos
 Destituit, longumq. gelu stetit oblitus vdo,
 Ingressumq. tremens, & inutilis ire, repressit.
 Hæret agens sese nequicquam, & viribus audax
 Indubitat, frustra q. viam, cursumq. reprendit
 Inualidus. tandem afflicto se poplite raptat,
 Et niue prolapsam in media vix tollere corpus
 Sufficit. adstricto steterunt cum sanguine vires.
 Quid memorem exactas opera inter sedula noctes;
 Dum medicam molitur opem, dum curat egentū
 Triste laborantes sedâ contagæ cateruas?
 Nec minus exhaustum curæ, dum Tartara victor
 Depopulans, lustrat sacris, & fonte salubri
 Primitias cari generis. primosq. nocentum
 Impia pertasos vitæ commissa prioris,
 Sollicitat stygijs animas exoluere vinculis;
 Nec fugit hæc inter solertis munera vitæ,
 Perpetuos, nulla mensæ vice, ducere soles, (est,
 Nec labor in magnis, quamquã vel maximus ille
 Iactatam ignotas vitam traxisse per vndas,
 Nil dubijs pauitantem ausis, aut corde caduco:
 Et matutinis ardente in solibus Orbem,
 Caucaumq. accessit iugum & Vulcania regna

LIBER PRIMVS.

107.

Nigrantū Æthiupum, & cognati Meinnonis oras,
 Quid rapidis fractas undis, & gurgite mersas
 Auxilio seruaſſe rates? ſtrauiſſe tumentem
 Neptunum, & tantum Superos conceſſe precanti?
 Quid tantis (ò rara fides) tam pectore lato
 Iniurrexe malis? nulli ſubtaaxe periclo
 Inde feſſam animam, & tot funera præteruectam
 Quid nullis cedentem illum feruoribus anni
 Tantum olim per iter, toties ſudore liquentem
 A ſpra per, & ſaxis, & iniquo ardore dierum
 Luſtra fatigatum medio ſediſſe ſub æſtu,
 Ora ſiti exhaustū, & ſuſpenſum errore locorum;
 Nec leniſſe famem, & duræ ieiunia lucis,
 Nec tacitæ noctis partem poſuiſſe quieti;
 Non ipſum meminiſſe ſui, nec viribus ægris
 Præoniaſ accerſe manus, nulla otia menti,
 Nullum operi quaſiſſe diem ſudoris auarum.
 Hæc animo deſpecta iacent, nec ſumma laborum
 Vltima, tam certi verſantem in turbine lethi
 Attentaſſe manū tantum, curamq; ſuorum
 Præ vitæ vertiſſe ſuæ; molliſſe dicendo
 Barbariem horrendā populorum, & ferrea cultu
 Pectora; tot vultu furias illexe benigno,
 Et mentem immanem ſæuis excuſſe Tyrannis.
 Quid ſuperū antiquas ieges, moremque ſacrorum
 Meinnanias latè ſecurum inuexe per vrbes,
 Tot fremitus ſuperantem Erebi; tot eiuiſus aras,
 Tot ſuperis poſuiſſe domos; tot millia ſando
 Ad ſpem traxe piam; cælo tranſcripſe Patinum
 Tantam urbem, & mediū ciues an imaſſe per ignē
 Funus ad egregium, & cælum pepigiſſe perēptis?
 His vitam æremniſ iactatam, & clade perenni
 Iactat adhuc: quanquam afflictis iam viribus aurā
 Vix trahit, & tandem emeriti celer Hesperus æui
 Migrandum terris monet, & ſupera alta petendū,
 Ipſe, licet certus fati iam nuncius adſit,

Cœli colūm accitū quamuis, & morte propinqua
 Tam dudum exultans animis; at sæpe suorum
 Res animo versat dubias, secumq. moratur
 Cōsilio vitam ancipiti. nempe illa retentat
 Cura virum, & mortis dulcem præuertit amorem;
 Ne suscepta animo tot rerum exorsa relinquat,
 Nēue operum moles morienti posthuma surgat,
 Quæ vocet extinctum, & crudelia funera damnet.
 Omnis ab exactis veluti si gloria rebus
 Nulla foret, memori sese abstulit ania menti.
 Ipse sibi tam rarus honos inglorius vni
 Apparet, nescitq. sua se luce tueri.

Consilijs mens fæta nouis, vocat anxia partum;
 Et voti mensurā vacat; virtutis abundat:

Ergo & lustratus Garamātum imperuius Orbis,
 Et plaga Luciferi, & Gangetidis ora paludis;
 Et data lex Indo, & sacris imbutus Iapon;
 Atque instauratum templis decus, & fata terris
 Nascenti sub Sole fides; & reddita Diuis
 Imperij quondam amissi, legumq. potestas;
 Et Chamis eiectus, casuq. afflictus eodem
 Fatōchides Acheron; & debellatus Amidas;
 Atque animis inducta salus; & luce carentum
 Corpora vitales tumulis excita sub auras;
 Sōmnia sunt, vmbraeq. operū. Tantūm inscīa virtus
 In meritum iurare suum, & sibi pulchra videri.
 Vtterius rumpendum animis; alia orsa mouendū.
 Jamq. ausis appulsa manus. vocat vltima finem
 Pars operum, longo multūm vigilata labori.
 Obluctandū Erebo, & superis noua regna locādū.
 Stat rerum excubitor tantarum in limine primo
 Sinarum, opperiens aditum, licet inuīa frustra
 Affectans ad regna viam. nec territus heros
 Obijce faterum, & tanto luctamine Ditis,
 Cōsiliū sub frœna vocat, curamue remittit.
 Instat, & aduerso nimirum audentior Orco

Inedneffum irrumpit iter. Stat, tendere contra;
 Stat, certa superare manu fastigia rerum
 Vltima, nec voti partem concedere ventis.
 Verùm aliter visum superis: nec languida morbo
 Vita finit, certo spem tantam euadere cursu.
 Ergo vbi consilijs adimit se tempus, & vltra
 Supremum incumbit, nec habet iam vita regressũ
 Ille ratus, frustra proferri fata medendo,
 Et se lethali victum contagio teneri;
 Supplicibus cœlum palmis, & voce salutat.
 Mille nouos inhians vitæ cœlestis amores.
 Tū lacrymans; Equidẽ venio, nec demoror, inquit
 Summe pater. quid enim talẽ mihi deprecet horã,
 Si tantũ dignere tuo meã lumina vultu,
 Et me cœlicolum sis fas ante ora tuorum?
 Nil erat in votis vltra: tantumq. mereri,
 Diue, tuum est; sperare meum, & tentare precãdo.
 Huc meritis desponsa tuis fiducia nostram
 Impulit, & pigra soluit formidine mentem.
 Quanquam, ò, quid nullam subeo ceruice securim
 Emoriens; nec mille meam per vulnera vitam
 Accipis? ah nullis venio data victima flammis.
 Hoccine sub cœlo sperandum immune cruoris!
 Funus erat! mecum imbellis fortuna iocari,
 Credò equidem, & nullo voluit decernere ferro.
 Mene hoc hospitio tam lentum, has inter amatũ
 Oppetere illecebras! hæc desidis etia mortis
 Sortiri, nulloq. animam hanc effundere telo,
 Nec diròs hoc isse caput sub cuspidis ictus!
 Nec verò abnuerim quicquid tua, Magne, volũtas
 Præstituit; quæcunque datur venia vltima vitæ.
 Si tamen vltèrius votis prodire licebat,
 Aut super vlla fuit morienti optanda voluptas;
 Ille mihi ante alios felix, & prima secutis
 Præmia magnorum indigetum; qui sanguine fuso
 Obsignans tua iura, nonas obeuntia terras,

Eggregiam pulchra mortem virtute redemit ;
 Seu face, seu ferro corpus, seu vindice fluctu
 Mulctandum hostiles vltro prodegit in iras ;
 Seu dirā ingluuiem, & morsus data præda ferinos
 Expleuit, furiasq. inter securus agrestes,
 Horrédum rabie fremitum imperterritus hausit .
 O ego si vixem numero non alter ab illo,
 Et pars vna forem tanti, licet vltima, census ;
 Iam voti pars nulla vacet . Nec semper abesset
 Fors capiti tam læta meo, si vita maneret .
 En stygia intinita sera plaga Sinica portum
 Iam dedit, & magnā sube o Cantonis ad urbem,
 An ferro sacer, an flammis? ah, vitā triumpho
 Sufficé te, & tanto rerum ne cardine cessa:
 Spira animis, ni fas anima, ni luminis aura.

Hæc illum orantem, suspectuq; alta tenentem
 Lumina, circumstat studio confusa gemendi
 Turba virū, & lacrymis morientē affatus obortis.
 O pater, ecquæ te duri inclementia casus
 Eripit instantem euerso succurrere sæclo,
 Fundantemq. manu superis Tithonia regna?
 Fallimur; an nobis non te fortuna, sed æther
 Inuidet, & numerum Diuorum augere laborat?
 Tarce oculis tam dulce caput subducere nostris:
 Parce, potes; ni posse tugis. Venit in tua numen
 Vota libens . Tantum audiri ne sperne precando.
 Sin & cœlicolūm poscit te dulce tuorum.
 Concilium, & iam te nostro furatūr amori;
 Da dextram, & superas tecū nos tolle per auras.
 Quo spes nostra loco? quis te solator adempto?
 Quæue animis non ægra salus? Tu numina nobis
 Concilias; tu das regno succedere Diuum,
 Et stygias nostris prohibes ceruicibus iras .
 Te pelagi fremitus, fluctusq. immane tumentes
 Pacantem imperio, & ventos tua iussa secutos
 Vidimus. ò quæ te vectorem habuere magistri!

Qua-

Quale per infanas pelagi lufere procellas !
 O cineri illapfura tuo tot gaudia noftra.
 Scilicet æquoreos nauæ prædiscere cafus ,
 Aut rapidos vltra poterunt illudere ventos ,
 Aut timidæ venient, vt quondã, in corpora peftes,
 Aut aliquis vitalem auram poft fata reuifet .
 Ah quantum exanimas moriens deferta tuorum
 Pectora ! Fors rebus fuerit minus afpera noftris,
 Si tua nos tecum sub tertias funera portent .
 Hæc illi, & largos mœfto dant lumine fletus ;
 Quos bonus extremis affari vocibus heros.
 O mihi gens dilecta, meis licet obuia votis,
 Ne me, oro, tantis defletum amittite curis .
 Omnibus implenda eft huius menfura pericli ;
 Nec certi sub Sole dies, nec longa manendi
 Conditio. Mutanda domus tam flebilis æui.
 Dulcis ab exilio patriam difceffus ad urbem.
 Vos illic æternum, oro , contendite curfum,
 Quò pietas fert alma pedem, quæ militat aëtis.
 State animis : nec me maturum in funus euntem
 Tam dulci officio, & tantis prohibete querelis.
 Non mea vos fortuna premet, non vlla voluptas
 In cineres lapfura meos è pectore veftro .
 Nec me Religio quicquam nutabit adempto,
 Cui longum auxilium longa de ftirpe meorum
 Numina fufficiunt, viresq; ad regna fecundant.
 Aduenient, (nec longa dies) qui dulce laborum
 Fœdus, & hæc rerum tantarum exorfa fequantur.
 Eft mihi cognati generis manfura propago
 Hesperia in magna, Tyrreni ad Tybridis vndam,
 Nomen vbi Aufonium, & Capitoli immobile cul-
 Et Vaticanæ falces, atq; alta parentis. (men-
 Regia Romulei, cui regnum affine Tonanti.
 Hic mihi fraternum genus, & nascentis origo
 Militiæ, cui certa fides, & nobile votum,
 Res Diuum in terris fractas, & iura tueri,
 Si.

Si qua labant, rerumq. agra ditione laborant,
 Hic pater æternos fixit Lioiſa pēnates,
 Pollentemq. ſacris alta cum ſtirpe Senatum
 Eſſe dedit; viduis Diuūm qui conſulat aris.
 Ille domum, & germanā meā cunabula gentis
 Inſtituit, vitæ ductor, legumq. repertor.
 Olli primus honos, & fortunata laborum,
 Et patiens operū, & Phlegethōti imperdita virtus.
 Ille animis pubē generoſam haud mollibus auſis
 Erudiens, cladem æternam iam deſtinat Orco.
 Huc alij, genus egregium, & data nomina cœlo,
 Conueniunt, votisq. virum auxiliariſus optant
 Ire ducem; belliq. vices, & ſigna ſequuntur.
 Vnanimes. Ille ordinibus dat iura coactis,
 Exploratq. aciem, & cœleſtibus aſſerit armis.
 Crebroſcunt numero faciles ad iuſſa cohortes,
 Inq. dies veniunt certatim ad conſcia gentes
 Arma nouæ; totuſq. in fœdera cogitur Orbis.
 Atque idem virtutis honos, amor omnibus idem,
 In Latium iurare caput. Star Romula ſedes,
 Fons generis, pubemq. ſerit, legesq. merendi
 Imponit, moremque viris, & munera belli.
 Hinc noſtrum in varias nomē trāſcribitur vrbes,
 Et toto fortuna domus ſedet hospite Mundo.
 Quale ſerunt animas, & eadem à ſtirpe profeſtam
 In iobolem ducuntur apes, & limen auitum
 Spernere amant. errant totis examina ſyluis,
 Et patrios liquere fauos, ſecumq. per aurās
 Spem generis, regemq. ſuum, & ſata pignora gentis
 Traiſciunt aliò, & peregrina in ſede locant ūr.
 Suadet amor mutare ſolum, & natiua voluptas,
 Non labor exilij, vitæq. ignobilis error.
 Ergo alit ingenio vires operoſa iuuentus,
 Atq. omnes molitur opes, ſtudia omnia verſat,
 Nequa ſit in terris regio illibata uiarum,
 Neque aliquis curſam lateat locus. Iſur in omnes,

Quà plaga porrigitur celi spirabilis,oras.
 Hinc & Hyperboreis quantum se finibus agmen
 Intulit,& regno quantum se fudit Ibero.
 Semper læta nouis soboles adolescit alumnis,
 Spe grauis,& longam feriem visura nepotum.
 Vna omnes supra Tyrrhenæ gloria gentis.
 Nec vires Italas vnus capit Orbis,& vnus
 Traiecti labor Oceani. Non machina laudum
 Vna fatis. Felix illo venit vberè virtus.
 Illa acri ingenio præstans,& dura labori
 Progenies,& lentam animis exosa quietem,
 Nullum operi egregio,nullum auersata periculis
 Occursum,ò quantam trepidi spè sustinet Orbis!
 Nec decus hoc Latio solū,et Laurentibus aruis,
 Aut vna Italiæ statio est venit ora Timæi
 Fædus in Ausonidum,nostriq; accingitur armis.
 Fiximus Illyricam sedem,sociotq; vocamus
 Magnanimos Antenoridas. Et iura capeffit
 Nostra Ligur, latiq; ingens Hetruria campis,
 Hædriacumq; vrbes Hænetū. quid regna Triquetræ
 Quantum audere parant,opibus cõcredita nostris
 Illa etiam affines nobis in sede coloni.
 Et consanguinei proceres; quorum omnis amicū
 In studium conspirat amor: paribusq; mouemur
 Auspicijs: morumq; et nominis vna propago.
 Est et magnanimis heroum, sceptrisq; potentum
 Alana Ducum genitrix, Campano in littore Sirenæ
 Diues opum, Regumq; satum fecunda superbo.
 Gens apprima ferax generosæ laudis, et altum
 Pectus, inexhaustumq; animis, ausuq; decoro.
 At placidi mores, et vis natiua, fugaces
 Illecebris captare animos, interq; merendum
 Et prior officijs, et amorem æterna tueri.
 Illic et generi sedes pulcherrima nostro,
 Quà fecunda virent Sebethidis arua paludis,
 Et iua deuexo vergens ad littora cliuo

Parthenope, baccata iugis, & colle theatrū
 Pomifero, muros altè lunata supinat.
 Et nunc militiæ confors ad munera nostræ,
 Fundat opes nobis Italas. Dant conscia cives
 Auxilia, & Latijs despondent nomina signis.
 Vnam hanc (ò Superi fas, oro, attendite tantum)
 Hanc vnam optarim Sinarum ad littora gentem
 Classe vehi. Non illam arctis imperuia claustris
 Regna vetent, refugas in fœdera poscere dextras,
 Aut vrbes lustrare sacris, & iure potiri
 Tempa suo, & verò Diuum fumare parenti.
 Tantùm aliquis veniat Crateride vestus ab ora.
 Succedet nullo pietas submota repulsu.
 Ipsa viam inueniet virtus, quæ pectora fando
 Fermuleens inimica, nouis præcordia pulsat
 Officijs, adituq; animos, & inhospita corda
 Laxat, & externo sedem molitur amori.
 Hæc oritur pulchra Sirenis origine virtus.
 Moribus his vulgò patrias intenta per artes,
 Et Charitum gens illa potens, atq; inter amādū
 Dulcis inire vices, odijq; obstare merendo.
 Quid non regnatum, officij tam dulcibus armis?
 Hi raptus animorum, & suauè tenacia vincla.
 Ah, precor, hæc olim veniat mihi fama sepulto,
 Huc aliquem regno ex illo dare vela meorum,
 Atq; operis tam iusta sequi primordia nostri.
 At tu, quæ sobolem tantam promittis Olympo
 O quondam Auroræ magnum ventura sub axem,
 Exorere, ò tanti famam quæ nominis implet,
 Posteritas Ignatiadum, fata cœlitis partu,
 Et formidatum Diti genus. Exere cœlo
 Ausonias animas, superumq; in nomen ituras.
 Hæc ait, & vitam labentem in verba relegat,
 Captaq; fatali declinat lumina somno.

Ad P. Claudium Aquaiuum Societatis Iesu

Præpositum Generalem.

C A R M E N

VIII.

One verecundos animi tantisper
 amictus;
 Et sine Phœbea pictum te stare
 tabella
 Ante oculos, Pater alme, tuos,
 ante ora tuorum.
 Non reuocat propria virtus ab
 imagine lumen;
 Nec tabulas animare suæ fugit ore figuræ;
 Sed magis artificem visu damnare se uero
 Audet, & errantem decepti pollicis artem
 Corrigit obtutu, & veri discrimine vultus.
 Quod si nulla tui vincit te cura videndi,
 Nec pateris spirare tuos in imagine vultus;
 Sume animos. Ars mostra tuo sat comoda vo-
 to est.

Quæ

Scriptum est carmen, quo tempore Pater Claudium Aquaiuum perhonorifico Archiepiscopatus Neapolitani manero, quod sibi à Clemente VIII. deferbatur, constantissimo repudiato, patriam longo intervallo reuifit.

Quæ tibi te tali spectandum indocta colore
 Offeret: ut dicas, sic me intuo ipse libenter.
 Ne fugeram nostræ facilem te credere Musæ,
 Neu quætiâs aurem, aut ingrâta silentia mandes.
 Non ego præclaros titulis regalibus ortus
 Ordiam, aut notos fâsces, aut nomen auctorum:
 At, quo te ingenio, quo te venetur amore
 Regnorum venator Honor, quibus impiger ausis
 Te sua iam dudum fugientem regna sequatur,
 Accipe. Te nostrum tibi ludit Apolline carmen.
 Luminibus testata meis exordia rerum
 Mira canam, & nulli vatam libata priorum,
 Horrificos hominum casus, et monstra laborum,
 Quæ tibi concessum proprijs euadere fatis,
 Fatis ah vrinam certo rerum ordine fixis.

Arx erat ascensu præceps, et calle supino
 Ardua, qua summo propior non altera cælo.
 Huc iter angusto dubium via tranite monstrat
 Numquam concursu deserta, nec ordine longo
 Vadentum, & summa certatim ex arce ruentum.
 At summas centena domos altissima cingunt
 Mœnia, cumq; suis totidem pomeria portis.
 Multa virum circum bellantum millia, multæ
 Bellorum strages, confusaq; luctibus arma.
 Obnixi clausum certant obsidere limen,
 Atq; aditus, cum claustra sonent, inuadere primos.
 Custodes intra ingenti sæuire tumultu;
 Et gladijs munire seras, et Marte minaci;
 Et vix paucorum notos accersere gressus.
 In foribus standum primis, noctesq; morandum
 Perpetuas: auro vigiles, et voce vocandum
 Inter inundantes armis, et sanguine turmas.

Ut primi patuere aditus, et cardine verso
 Insonuere fores; immissum postibus agmen
 Traditur: incumbunt vigilum super obuia cocci
 Arma viri: cedendum retro, aut ante cadendum.

At tibi multorum interitu via panditur vni;
 Porticibus ductis intro, longissima restat
 Portarum series. idem fragor omnibus, idem
 Intrandi labor, atq. armorum imperuius horror.
 Custodum crudele genus per limina passim
 Excubat, & mores venieutum, & nomina discit.
 Hic animis, hic vero armis, hic artibus vsus.
 Parcendum fidei: falso genus ore nouandum:
 Altera danda supercilio lex, altera menti:
 Confertas vrgendum acies, perq. arma ruendum:
 Hac iter est auro mercandum, hac vindicæ ferro
 Rumpendum: hos pretio superandum, hos ente
 merendum.

Sic properat regalem ad sedem. Hic altera porro
 Pernicies rerum, & facies diuersa laborum.
 Ahum, horrendum, ingens, nec fixu immobile culmen
 Scanditur: hinc longè transmissum ad regia pontem
 Limina traiciunt miseri, quos vna ruinae
 Cura trahit. breuibus spatij, & margine paruo,
 Atq; humilis laterum vallo dat pinca cursum
 Semita, quæ fragili passim compage fatiscit.
 At chaos, immensum subtus, vastumq. barathrum.
 Ah miserum mortale genus, quam cæca libido
 Præcipitat, quanto iuuat indulgere periclo!
 Quà datur obiectam præceps traiectus ad arcem,
 Hac properant effusæ acies euadere plenis
 Aggeribus turbarum, & præpetis impete Martis.
 Stat gladijs, pugnamq. cohors obtrusa par arctuni
 Virget iter, stipatq. moras luctamine deuso:
 Nec tamen videntes cessant se immittere turbæ.
 Montano veluti pelago torrentia riuis
 Flumina, cum subeunt pluuij maria omnia cæli.
 Exuperant, fluctusq. trahunt super arua sonantes.
 Sic pontem angustum circumq; vltraq; supraq;
 Occursuq; recursuq; altum immurmurat agmen
 Exundans ctimulo, & confusa stragis aceruis,

Tum

Tum lapsum in miserum spōda se inuergit vtraq;
 Lapsantum, & sese per mutua vincla trahentum
 Horrificus turbo, fundoq; aduoluitur imo.
 Tarcius ic̄ta cadunt, Boreali verberē pulsīs
 Arboribus, folia: aut confusa grandine terris
 Tempestas horrēdam hyemem, cœluinq; volutat.

Ergo arcem ad summam tet per bella aspera
 postquam

Perucntū, & sœua limen iam clade redemptū est;
 Apparent, adytis longè post multa reclusis
 Atria, regales tectis fulgentibus ædes.

Forte sub auratis mediæ laquearibus aula
 Strabat agens nutu celeres ad iussa cohortes,
 Subnixus solio, & Tyrij sub tegminis vmbra,
 Arduus obtutu, atq; auro radiatus, & ostro
 Animorum regnator Honor, cui multa coronat
 Gemma caput, sceptrumq; manu prætēditur alta.
 Centum illi subiecta gradus cœlo inuida sedes
 Ascensu numerat, viridi fulgore nitentes.

Innumcræ stāt circum acies, quæ scandere certāt,
 Luctanturq; optare gradum, & turbare sodalem
 Quisque suum, & tota propellere longius aula.

Dumq; omnes amor vnus habet præcurrere, & al-
 Ultra alios proferre pedem; se turbine cœco (tum
 Agmina confundunt, fremituq; illisa premunt se.
 Quale fremunt, condensa inter cū nubila venti
 Aërio se Marte petunt, & vassa volutant

Murmura, turbatumq; ruunt certamine cœlum.
 Sic animo, sic turba manu, sic impete cœco
 Acta ruit, quam sede vocat regnator ab alta.

Hi summos tenuere gradus: hi margine in imo
 Subsistunt: spatio in medio pars magna laborat
 Non vno confusa globo Nam tendere lursum
 Omnibus idem ardor; sed ineluctabile multis
 Fatum obstat, fallitq; pedem, cursumq; moratur.
 Hinc odia, hinc varix stantes, hinc effera bello.

Pectora, flagrantefq; animis discordibus iræ.
 Rex videt, & folio cladem delpectat ab alto
 Solus, & hæc oculis haurit spectacula sicis.
 Illum pollicitis animantem prælia, turbæ
 Suspiciunt auidæ, & studijs riuilibus ardent
 Præuerti, & socios ascensu fallere primo
 Quisq; suos, nec ferre parem, nec ferre priorem.
 Ille procul non forte omnes accersit eadem.
 Sæpe, auidum qui forte pedem promouit in altū,
 Iamq; parat gressu speratum inuadere culmen;
 Auerſa inuidia victus fatifq; repulfus
 Præcipitat, trahiturq; gradu reuolutus ad imos.
 Sæpe etiam, qui rite gradus superauerit omnes,
 Et valido obſtantem perſuperit obijce turbam
 Iam victor, propiuſq; ſui videt ora Tyranni;
 Infelix fato ruſum cogente referri
 Cœpit, & auerſo longum dedit ore relapſum.
 Afflictuſq; ſolo tandem deſedit in imo.
 Qualis in aëria poſtquam conſederat ales
 Illice, quam cœca nemorum ſpeculatus ab umbræ
 Incautam iaculis auceps, aut glande ſefellit,
 Quam ſerus igniuoma Vulcanus arundine miſit.
 Illa gemens, mortiq; datis exterrita pennis
 Infelicem animam rapido defendit ab ictu.
 Sic abit in præceps, & inermem obliqua volatum
 Vertit ad occultos non utilis hoſpita vepres.
 Haud aliter ſi quem toto fors inuida telo
 Perculit, aut ſummo rerum de culmine traxit;
 Spes fouet implumes, & humi ſe vertit inermem.
 At fractos reuocare animos, & ruſus in altum
 Ferre pedem, & fortem valido ſuperare reuſu,
 Sæpe datum. At multis, tanto pugnare labore,
 Victæ cenq; manu fortunam inceſſere victa,
 Mens trepidat. Mœſti tota procul æde recedunt.
 Aſt alij, quos laudis amor monet improbus, orſis
 Virtutum explorare nouis, & fallere ſortem.

Fortius abiecti surgunt. Hos inuida coeptis
 Sæpè suis fortuna, suoq; aduersa furoti
 Euehit exceptos, cursumq; insana secundat.

Ergo omnes fortuna vno sub turbine versat.
 Illum adspirantem votis, & cepta vocantem
 Vltiora, rogant certo spem ducere cursu:
 Illum obluſtantem votis, & torua tuentem,
 Sæuaq; fulminea minitantem verbera dextra,
 Contendunt vitare omnes, nec tendere contra
 Audent, aut nimium lætæ confidere fronti.
 Nempe animum fucata dolo non semper eodem
 Diuersum gerit ore habitū, ac se vertit in horas
 Mobilis & cursum facilis damnare priorem.
 It flagris armata manū, & media agmina pulsat,
 Perq; omnes furiosa gradus sine more vagatur,
 Hos agit in præceps: hos obuia proruit: illos
 Prensat, & ad summū dextra rapit andua Regem.
 Tum variat pertæsa vices, atq; impete verso
 Irruit; & quos ante manu prouexerat alta,
 Deijcit; & sursum lapsos alterna reducit.
 Sic prohibet lætis nimium confidere rebus,
 Et prohibet rebus nimium diffidere lapsis.
 Non illam ambitio solers, aut nubilis auro
 Gratia, constantem doceat componere cursum,
 Aut seruare fidem, aut varium dediscere morem.
 Illa nouum quondam, & visu illætabile mōstrum
 Intulit, & spectanda dedit noua ludicra Regi,
 Ludicra. quæ memori seruarunt pectore Musæ,
 Et cantu memorare iubent, omnemq; silendi
 Libertatem animo Phœbi nouus ardor ademit.
 Tum mihi ne tales, oro, ne despice lusus
 Alme pater: nec vile pura, quod dictat Apollo,
 Aut etiam si vile: tuus deludicur hostis,
 Cui fortuna soror numquam dare verba pepercit.
 Tantū da veniam, & frontem depone seueram,
 Dum tibi dat Phœbus leuium spectacula rerum.

Dum

Dū populos Rex quōdā inter dat iura vocatos;
 Exploratq; fidem, & meritos decernit honores;
 Extemplo mediam quadrupes auitus in aulam
 Barbarico fulgens auro, & Garamantide gaza,
 Fortuna monstrante vjam, sese arduus infert.
 Quem Dea gramineo pascentem vt vidit in aruo,
 Et magnas tollentem aures, magno ore rudētem,
 Forte rotæ imposuit sublimem, & protinus axe
 Sustinuit fixo: tum se licet orbita circum
 Acta citet; tamen ille alto se vertice tutum
 Semper agit, fallitq; dolo fatale volumen.
 Nec se præcipites pronum committit in orbes
 Sollicitus lapsam aduerso superare recursu,
 Hanc artem, fraudemq; feri mirata proteruam
 Diua; Precos non nostra, inquit, connubia tales;
 Aut tantū ingeniū, aut tantū aspernantur honorē
 Sic deceptorī nupsit malè sana proeaci,
 Et dedit egregia spectandum incedere pompa;
 Nec mentē cum fronte dedit, nec dona Mineræ.
 Is non dum insanas malè fidæ coniugis iras
 Expertus, variumq; animi reuolubilis orbem,
 Mutatus speciem, & Phrygium baccatus amictum
 It facie simulante virum. micat obsita gemmis
 Frons circum, & cristis altas vallantibus aures.
 Qui dudum infami furatus terga labori,
 Et duro ceruicem operi, iam dignior ipso
 Factus hero, cultum abiecit, vultumq; terinum
 Iam sibi nil humero similis, iam nobilis heros.
 Stat veluti medijs vana sub imagine campis
 Compositus fœno custos, & cannabe texta
 Mole ingens, & torre oculos signatus obuſto
 Oraq. nigrantemq; comā, & non depile mentum;
 Dextera se fulcit conto, læuaq; superbum
 Stat latus adnixa, atq; altē spectabile pectus,
 Alitibus terror, ludicrum ignobile tauris.
 Haud melior, quāquā aspectu præstabilis, hospes,

Aurifer, & faciem non mentem exutus agrestē,
 Versicolor, quem Diua manu sibi finxerat aurea
 Coniugio vinctum instabili, nec legibus æquis,
 Productus celsam ad sedem, regniq; penates
 Apparet. niuido latè domus ore nitescit.
 Ipse alto grauis incessu, fastuq; superbus
 Rezigico, & vario vestem fulgore coruscus
 Infert se testis. illum Dea pronuba ductu
 Ire suo gaudet, gentemq; ad inslā redemptam
 Agglomerat lateri, & personam accomodat ori.
 Hunc vbi iam primo gradientē ab limine cernūt;
 Hinc atq; hinc visu trepidæ cessere cohortes.
 Et quamquā attonitæ mussant; tamē ire per agmē
 Hortantur medium, & comitē venerātur amicū.
 Tum celsam graduum seriem longo ordine laxāt,
 Et summum ad Regem lato dant limite cursum.
 Ille pedem attollens, & Dædaleo aliger auro,
 Incertum qua lege, gradus super exiit omnes,
 Et tandem optato victor se culmine sistit,
 Ascensum comitante Dea. Hic ora repente
 Seditio, & discors animis sententia patrum.
 Nam proceres Regi adstantes, hic ardua Mauors
 Ora minax, magna comitum stipante caternā;
 Hinc Ianus pater, & sociæ læta agmina gentis,
 Paciferumq; genus, summi placida ora Senatus,
 Vt propius notum videre assistere monstrum;
 Regis ab aspectu frustra detrudere certant,
 Et validas nequicquam vrgent ad prælia vires.
 Illicet ille suæ tutus certamine Diuæ
 Stat solium ante ipsum, Regiq; adstare superbit.
 At tibi, Rex inquit, portento nubere tali
 Cur placitū dilecta soror? quid me inuida tantum
 Spernis, & hæc nostris infers ludibria regnis?
 Ast ego pro dulci obsequio, pro fœdere nostro
 Hunc tibi, si tantum tali te coniuge iactas,
 Esse virum patiar, nec mecum assidere mando.

Sit tecum, & duce te nostra se iacet in aula.
 Tu modò te posthac melioribus adde hymenæis.
 Sic Dea, quæ rerum varios agit improba casus,
 Dicitur imperium vani lufisse Tyranni.
 Tantùm auri vesana valet bellare potestas,
 Si fauceat fatum, & vitæ versatilis error.
 At quoties tales spoliat fortuna maritos,
 Et vanam pertesa fidem, & connubia fallit!
 Hac duc e qui summum voluit tentare cacumen,
 Sæpè aliquis, cum largus opum defecerit vsus,
 Et gressu nequiequam ultra conatus inepto;
 Ascensu in medio turba detrusus ab aurea,
 Deficiens labente pedem cum sorte retraxit.
 Atq; humili vix ima solo vestigia firmans,
 Cum genuit rerum euentus damnauit iniquos.
 Qualis vbi infelix nuda mercator in alga
 Constitit, insida pelagi delusus ab vnda,
 Iam partas exutus opes; qui littoze ixtus
 Merce grauem dubia cum solueret alite puppim,
 Credidit audaci fatum concedere remo.
 Hinc, vbi Neptuni insano data præda furori
 Naufragus, & vitam Boreæ furatus, & vndis;
 Artigit ignotam pelagi luctator arenam.

Postquam res hominum varias, & prælia vidit
 Sede sedens alta, cæcorum insanis amantum
 Ductor Honos, Rex idem hominum, domitorq;
 labòrum;

Solatus cladem ingentem, casusq; suorum,
 Hanc, ait, hanc operû molè, hæc certamina noster
 Poscit amor, poscunt promissî gaudia Regni.
 Tum lectos ad iura Patres, atq; omne suorum
 Concilium vocat, & fidas ita fatur ad aures.

Magnanimi proceres, nostrû quibus vna tueri
 Cura decus, sanctumq; armis defendere Regnû,
 Omnis spes hominum, & regnandi prouida virtus
 Imperio nostro semper stetit, arbiter ex quo

Coeliculūm terras hominum sub iura remisit.
 Hinc adeo præceps nostram concursus ad arcem :
 Hinc sceptris, regnata meis tot pectora Regum,
 Me duce non vllum manibus, non mente laborē
 Horrescunt; nullam renuunt, me iudice, mortem.
 Tanta animis nostri quondam cognata cupido .
 Et quamquā diuersa domus , quāquam inuia cit,
 Mēnia nos alto vallant abrupta profundo , (cum
 Et fragiles horrent tetra formidine pontes,
 Omnia perumpunt aditu . Nec summa laborum
 Maxima, si nobis animas pro pace rependant .
 Ast ego quid tantūm regnis, quid nomine tanto
 Efferor, aut belli monstris, aut stirpe parentum?
 Vnius mihi supplicio est antiqua cupido,
 Exiliūm qui sponte meis à sedibus optat .
 Ille meum factis animisq; & laude parentum
 Implebat votum, & longūm pascebat amorem .
 Olli dum faciam Imperij septemplex arcem ,
 Romulidūmq; gubernacula , & Mauortia regna
 Tradere (quod mecum properassent fata) parabā:
 Eripuit sese nobis, & sponte fefellit
 Spem tantam Imperij, & votis fata omnia vertit.
 Scitis, & hanc luctu cladem fleuistis amaro.
 Nunc Ignatiadūm proceres, et summa gubernat
 Iura pater, facilesq; animorum flectit habenas
 (Magna quidē, et leuior tāto pro pectore moles)
 Vrbe licet summa, primisq. in moenibus Orbis,
 Nō qua sede velim, nec summo in culmine rerū:
 At colit angustos cara cum prole penates.
 Huc Pindo redimita cohors, huc diuus Apollo,
 Pieriduūq; genus, lectiq; ad sacra ministri
 Ardentes genio, et furia Parnasside vates
 Accurrunt, sceptrumq; tremuit, et iussā capessūt.
 Ille regit dictis omnes, nutuq; coerces.
 Hic millena sonant veterum de more Quiritum
 Ora virum, terrentq. noua formidine terras .

Non

Non grauius causas orantem prisca Senatum
 Roma suum vidit, nec grandius ore tonantem.
 Nec minus arcano pubes addicta Lycæo,
 Palladiumq. agmen, sacrum spirantia nūmen
 Pectora, diuino feruent operata labori:
 Seu iuuat ancipiti naturam ambage latentem
 Scrutari, rerumq. obitus lustrare, vel ortus;
 Siuè opus immensos cæli cognoscere tractus,
 Ætheriosq. ignes, teneriq. exordia Muudi.
 His ille auxilijs toti se opponit Auerno:
 Et sacra cælicolūm populantem altaria Ditem,
 Et Phlegethontes terris exterminat iras.
 Hic, vbi Tarpeio surgunt Capitolia saxo.
 Æternam posuit sedem, & cælestia castra;
 Promptus vbi assiduè numen defendere miles
 Excubet, & stygijs properet bellare manipulis:
 Seu ferus emittat Lutheridas Orcus Erinnas,
 Siue Menandriades, flāmantia mōstra, chimæras!
 Seu Caluina furens animorum clade Megæra
 Erumpat, seu diuini populator honoris (Itho-
 Nestorius, Pyrrhusq; & monstrū immane Melā-
 Gorgonidumq; genus Brenti, & Simonides hydræ.
 Iam gentem horrendam, & sacros euertere ritus
 Audentem, infesto propugnans agmine ductor,
 Impia propulsam sub tartara victor adegit.
 Centum illi turrata secant iam robora latos
 Oceani fines, stygij nauales Tyranni
 Exitium. Fremit expositus per littora miles,
 Et passim Eois Pluto detruditur aris,
 Et passim Hesperijs præceps turbatur ab oris.
 Non illi Imperij metam vis vlla minatur;
 Auspicijs regnat felix, & numinc dextro
 Haud equidem inuideo: tantū si sedere nostro
 Adungi velit, & nostris dare legibus aurem;
 Staret nunc trabea, & cælesti murice clarus
 Romuleos inter, cæli pro cardine, Patres.

O nostri Imperij, ò nostri desertor amoris. (ga
 Hunc mihi sectandum, proceres, hunc arte Pelaf-
 Venādum, hac omnes texendū indagine fraudes.
 Audite, & tantis animos aduertite curis.
 Iam patrios fines, dulcesq. reuiscere natos
 Ille parat. nullis comitum legionibus oram
 Accedit Latiam, & Circææ littora terræ.
 Ergo illi Dux ire pare. iam regia ponam
 Ora, nec est nobis simulandi nescia virtus.
 Conscendam instructam velis, & remige puppim,
 Alter erit mihi Tiphys, & altera me vehet Argo
 Campani Regina freti. sic littus adibo.
 Vnde parat sese Tyrrheno credere ponto.
 Occurram, et noto faciem simulatus alumno
 Gaudentem occursum, et mentiti nomine vultus
 Excipiam nauis: sternet vada carula Nereus.
 * Est locus extremas inter Crateridis vndas,
 Parthenopen longe contra, mitissima celo,
 Et placido maris aspectu latissima tellus,
 Quæ Surrentinos altè dominatur in hortos,
 Et geminum dorso discriminat vltima pontum
 Pomiferos circum subiecto ex æquore tractus
 Attollit procul, et viridi se colle suppinat,
 Nympharum sedes. Hanc olim Iuppiter arcem
 Obtinuit ceruice grauis, partuq. Mineruæ.
 Hic celeste tulit discluso vertice pignus;
 Et celebrant hinc prima Deæ cunabula gentes.
 Monstrantur veteris disiecta cadauera templi.
 Hinc genus ingenio felix. huc Pallada frater

Mars

Massa descriptio. de qua multa poetice comminiscitur. sed verè cognominatur Lubrensîs à Mineruæ delubro, quod nunc Deipara Virgini dicatur, vulgus indigitat, S. Maria de Lubra. Et mons ille in mare prominens, cuius in dorso, cliu nq. Masseses vicatim habitant, Minerva promonterum hodie dicitur.

Mars adiit: Marsam vnde Deam dixere coloni.
 Ex illo Marsam colles, Marsam omnia circum
 Antra sonant: hoc ipsa vocat se nomine tellus.
 Huc ferar, et mecum naui meus exul eadem.
 Excipient illum leto Mauortia plausu
 Agmina: pulsabunt festis terroribus auras.
 Iam sese instructis ingens exercitus alis
 Expedit: grate litus cinxere cateruę.
 Iam colles clamore virum, clangore tubarum
 Dissultant: iam flammium Cyclopea partu
 Aera sonant: iam tecta nouo gratata parenti
 Dant sonitum, coelo ruptis crepitantia flammis.
 At procul excelsæ summis de moenibus arcis
 Tercentū iugentes tonitrus, centū ænea rumpunt
 Guttur, Vulcano multum saturata sonoro.
 Iamq. auro fulget domus hospita, atq. argento.
 Ante dapes veniet lautis data victima mensis
 Infans armenti vitulus, qui nectare matrum
 Pascitur, et tenera cunuiua fronte laceffit.
 Nec minus æquoreas. Neptuni munera, prædas
 Portabit patrio missus de littore Nereus,
 Post alios montana parat Maioria fastus,
 Pæstani specula alta sinus, cõterminus astris (puz
 Mõtis apex, magnū impositus super Ossan Olym
 Vnde oculi despectum horrent, et condita syluis
 Tartara, nigrantesq. per inuia lustra recessus.
 Parte alia immenso subsidunt æquore fluctus.
 Ardua q. ingeminant tumidum per saxa fragorem,
 Huc illum vt merito tandem ducamus honore;
 Aerium hospitij culmen prope litus, et altas
 A ponto ad sedes, pontem construximus aureū
 Sint licet abruptæ tupes, cœloq. minentur.
 Quos natura situ, quos asperat ira locorum,
 Rumpimus imperio montes, & sternimus auro
 Auro, quo pietas non se munire recusat;
 Nec semper medio virtus pallefcit in auro.

His tandem exactis, mecū meus hospes ad oram
Accedet patriam, & Diuæ Sebethidis annem.

Hic illum qua sede locem, quo numinis auctum
Nominis, quo statuiam folio, mihi certa voluntas.

Verū ille obniti contra, & me trudere coeptis
Pergit adhuc, nec se nostro committit amori:

Quamquam optata meis aperit se ianua tandem
Consilijs. hanc ille dolo præcludere quondam

Si potuit; mihi nunc alio stant cardine postes,
Nec se semperaget successu lætus eodem,

Fata vicem, variant, & habent elapsa regressum.

Hæc ait, & faciem, non mētē inmutat, & astū.
Egreditur testis: pauci comitantur euntem
Induti pariter falsi mendacia vultus.

Hac sequitur re-fraude tui venator amoris,
Alme pater; ne sperne dolos. Quaquam impro-
bus ille est;

Vtitur interdum superis ad vōta secundis.

At tua te nobis virtus, credo, inuidet: & nos
His lacrymis, simul ingrato te prodit honōri.

Ah ne tanta oculi videant diuortia nostri,

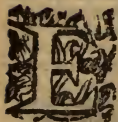
Oramus tua progenies, te Præsides, cœlo

Debita, nec similem terris habitura Parentem.

Ad nouam purpuram Philippi Spinelli à Clemente VIII. Pontifex Max. Cardinalis recens creati.

I X.

Xere puniceam, roseum decus
exere pubem

Purpura, quam nitido Spinetum
fertile cultu

Parturit. ò nullis felicius orta
rosotis,

Orta licet multis, non hic te pe-
stifer Austri

Spiritus, aut saxa lædet vis aspera brumæ.

Te nouus vt cælo maturam excluderet ortus,

Et secuta tuos aleret natura rubores;

Æmonia posuere hyemes, vernumq; teporem

Spirauit gelida tellus Riphæa sub Arcto,

Nec Iouis imperium, nec Orionis horruit iram.

O veris non ante vices passura caducas,

Quàm cæli ver omne cadat, quàm secula certos

Auia dediscant cursus, aut lassâ remittant.

Celesti nam parta satù, cultuq; nitesces

Numquam auctus oblita nouos. ò nulla secūdes

Aura tibi neget afflatus; te verè perenni

Romulei fœcunda beet Clementia cæli.

Exere purpuream, rosa nobilis, exere pubem.

Quis nouus hic formosa nitor! quæ gaudia ter-

Aspectu fulsere tuo! quis luminis ardor! (ix)

Quale vires, & quale nites! Age, læta decorum
 Exere nata iubar; tribus * æmula nasceris astris,
 Iunge, age, fraternum nitidis candoribus ignem
 Natiua flammata Tyro, tibi grata renidet
 Circumfusa tuos dum promicat aura nitores.

O terris insuete nitor, sed debite celo.

O quid ad hunc acies tanti mihi luminis ortum
 Icta labati iam iamq; magis, magis vsq; tuendo
 Vincor, & obtutu nequicquam obstare laboro.
 An quantum exoriens inter tria sydera sydus
 Oculis agnato fraternas lumine flammam?
 Exorere ò quæcunq; venis, quæcunq; coruscas
 Seu rosa, seu Cæli lampas, tua prima rosetis
 Cœlestem, & Cælo roseum dat gratia vultum
 An Tellus iam nupta Polo dat sydera partu?
 An Pelus hoc ditat Tellurem vxorius astro?
 Quidquid id est, fecit pietas, & munere Coeli
 seu partu, seu dote venis data purpura terris:
 Hinc dubio fulgore rubes, licet omine certo
 Nil mortale tuus Mundo prænunciet ortus.
 Nascere tyderibus quartum tribus addita sydus.
 Fallor; an Aurora es, tria quæ prænuncia cursu
 Astra subis? quantum Coelo promittis honorem!
 Quem Titana vehis, cui tres præmisit Eous
 Luciferos! quàm fausta dies, quàm pulchra sequerur
 Luminibus promissa tuis! Date munera Coelo
 Mortales: votiua sacros date thure per ignes.
 En ortu rediuiua nouo, Saturnia lætis
 Fata repubescunt annis. Salue edita tandem,
 Salue optata dies, noua lux Titania salue,
 Secula quæ cupidis rursus vehis aurea terris,
 Et Vaticano Solem producis Olympo.

A D

* Alludit ad tres siellas, quæ in gentilitio Spinellæ fœ-
 milia stemmæ cognantur.

AD GEMINAM SOBOLEM

Beneuentani Comitiss, & in
Neapolitano Regno Pro-
regis: cum Collegium
Neapolitanum
inuiseret.

CALLIOPE

X.

Quibus Hesperios inter lectissim
ma castos

Nonna primavos numerant per
sceptra parentes,

Et cælum egregijs virtutum insi-
gnibus æquant,

Saluete æquanimi proceres, sal-
uete potentum

Progenies fraterna Ducum, qui sanguine vestro
Ducitis æterna patrios ab origine fasces.

Ecquis amor, nostris tantum concedere mensis,
Atq; humiles festo ingressu lustrare penates?

Quidquid id est, augusta pio concedit amor
Maiestas, & vestra sui tam prodiga virtus.

Ergo erat hæc nostris olim lux debita testis!

Hæc dapibus fortuna meis! hæc vocibus aures!

Non erat hospitij tantum sibi credere nostri,

Tam nitidum sperare iubat sub limine tali .

O nullis abolenda dies erroribus æui ,

Secula quæ vestro nobis orditur ab auro ,

Et tanti officij memores æternat amores .

Ergo hilaris quando mensis operata iuuentus

Accelerat , geminantq; affusi gaudia cætus

Plaudentum obsequio, & tectis geniale fremētū;

Quando hæc vna meam poseit solertia curam ,

Scilicet vt nostrum sapiant conuiuia Phœbiun;

Obsequar , & vestris etiam sua prandia ponam

Auribus . ò tantum nobis aspiret Apollo

Nam quæ tale sonent! quæ tantū audere canendo

Ora valent ! quæ tantum auras implere tonando!

Nulla mei tantum fiducia carminis audet ;

Nec de Pieria tantum decerpere lauro

Speret amor fandi , quamuis flagrantibus orsis

Ardeat, & totos Aganippidos hauserit amnes.

En ego Mæonidum sacra de stirpe sororum

Calliope sum nona soror , quamquã altera cultus

Altera conspectu, & pallæ nigrantis amictu.

Officium mutare docet pro tempore vultum .

Me Deus, Aonio qui numine pollet, & arcu ,

Sollicitam vestris famulatum accurrere mensis,

Aoniaq; offerre dapes, & munera iussit .

Vade, ait, & tam rara libens in prandia nostras

Profer opes, effunde penum , totum exere censū.

Si qua dapum iucunda minus ; si forte salinum

Accersant; tu scire doce, quos nostra sapes

Mensa neget ; quam nota salis pænuria nostri.

Lautitiam à nostris epulis hanc fata relegant,

Totaq; Parnassi nullas habet ora salinas.

Nec mihi cum paucis hæc est communis egestas .

Rara salem sapiunt, si quæ conuiuia dantur

Auribus. hunc nobis adimit natura saporem ,

Crede equidē, aut infida epulis, aut inuida nostris

Delius hæc genitor simul omnē ad iussa cater-

uam

Aoni-

Aonidum vocat, & festo iubet agmine voces
 Ordiri, & secum numeris alterna pacisci.
 Illæ instant operi, & varium longo ordine carmē
 Vna iterant, latosq; ineunt per mutua plausus.
 Vestrū hoc, magnanimi Proceres, ab Apolline no-
 Munus, & à sacris Heliconia pocula riuis. (stro
 Vestrū id seruitiū est, quidquid per Mænala gētis
 Pieriæ, quidquid toto Parnassia Pindo
 Turba fremit, miscetq; choros, & carmina cantu,
 Scilicet huic omnes voto indulgere Camœnas,
 Et dare quæ vestrum resonent præconia nomen,
 Æternum auspiciū nobis, & nobile fatum.
 Huc omnes numerorum artes, & conscia vocum
 Fœdera conspirant. vestri sunt carmina Martes,
 Et genus, & populosæ vrbes, & auita potentum
 Scepra ducū, & tā diues opū, tot foeta triumphis
 Regia, quæ vidit generis cunabula tanti.
 At genitor, vestri propior qui sanguinis autor,
 Cui nūc Sirenum imperiū, & tot regna Dicarchiæ,
 Tot populi Hesperio latè sub sidere parent;
 Quantum ille inter nos! quātus sonat agmine to-
 Pieridum! nullus Phœbea plenior aula (to
 Conventus; nusquā assensu magis aßonat æther.
 Ille suos Regni pepigit cum numine ritus,
 Et petit ex astris, prodat quæ munera terris.
 Illum Astræa suis olim dum legibus armat,
 Et docet ad priscos mentem componere sensus,
 Postquam Diua viro sanctos aflauit amores,
 En, ait, hi nostri fasces, hæc symbola Diuum,
 Hoc gestamen erat, Regniq. insigne decorum,
 Cum mea Regnatrici gentes ad iura coegi,
 Cum non dum exilio mutassem regna, neq; astris
 Quæ fuissem hospitium, terras exosa rebelles.
 Nunc age nostrarum custos fidissime rerum
 Accipe; tu lancem hanc dextra librabis, & æquos
 Descibes populis ritus, & iura repones

Illa mihi, quæ quondã hominũ fera sustulit ætas.
 Hanc gere Regnator prauis, rectiq; sequestram.
 Hac fal si, veri q. animis diuortia feci ;
 Cùm mea regnandi pepigi commercia Cælo .
 Hac dabitur pacem regnis, hac iura tueri
 Olim, Campanis cùm te pulcherrima Siren —
 Finibus excipiet, leges pro rege daturum
 Gente sub Austriaca, magnus cui vertitur Orbis
 Sub pedibus, nec famã vno iam claudit Olympo.
 I, tantum Imperium nostris gere conscius armis.
 Nec te degeneret nati, mea cura, sequentur,
 Aut nati natorum olim: nec laudis abortus
 Vllus erit: semperq. tui noua surget imago
 Ingenij: trahet hunc virtus per secla tenorem .
 Hæc ait, & sacro pectus Dea contigit igni,
 Et dedit à superis cognatam adsciscere mentem.
 Macte animis, tanti sanguis generose parentis,
 Nobile par heroum, & nominis altera tanti
 Sacra Deo * pubes, natalibus altera Regnis.
 Tu sanctum, ò genio soboles animata paterno,
 Concilias Diuũm ingenium, & tot gaudia terris.
 Vos genus imperijs, pietas vos educat astris.
 Vos genitor dudum egregios virtutis ad vsus
 Erudit, & patria carum genus indole format.
 Salue animis ingens pubes, & flore gemello,
 Cui genitrix tales immulsit ab vberibus laudes,
 Et virtute dedit cognatum attingere cœlum,
 O iterum saluete Ducum fraterna propago,
 Æternũ saluete mei duo lumina Pindi,
 Et patrios vobis numen fortunet honores .

Ad

* Tertium intelligit filium, in Dominicanorum familiam per id tempus ingressum.

Ad Franciscum Prignanum è Societate Iesu responsio.

XI.

Vid, precor, (an fingis ?) Thetymantias illa locuta est,
 Illa, mei quæ fida tibi modò
 nuncia venit ?
 Fida; quid hoc testor? neq. enim
 Dea Sole sub vno
 Pluribus illusas mentita coleribus au'as,

Mentiri nil voce potest. mendacia mentis
 Sæpe tegit composita nouæ pellacia frontis.

Siccine te primis affata est obuia dictis,
 Lusce puer? quo Diua tuens te lumine, luscum
 Dixit? an illi oculos tua luminis aura fefellit?
 Non aciem, non illa tui, mihi crede, videbat
 Ingenij lumen, non ora simillima Lynceo.
 Si qua tamen ius arma gerit; si vera fatemur:
 Nil venia indignum est, quicquid seu nescia veri,
 Seu præfata loco cecinit, seu lubrica fando.
 Quid Dea vos interpretat nisi credere luscum,
 Huic oculos assuetæ Polo, & fulgentibus oris,

Quæ

Is eum Poeta patriam incolente ad phthisim amouendam, versibus prior luserat, sinxeratque Iridem ad sese recuperare ab eo valetudinis nunciam aduulasse.

Quâ mea * Monticole, superis contermina, Cœli
 Ponè subit, vobisq. procul spectantibus, haurit
 Cœlicolùm vitale iubar, Solemq. beatum ?
 His, reor, obtutum radijs, hac lampade Cœli
 Æternùm saturata, nec vnquam experta videndo
 Languentem sub nube diem, vel nocte sepultum;
 Aut coniuentem dubijs fulgoribus æthram,
 Quid faceret, vestra cum se caligine septam
 Vidit, & umbrarum tantos Dea sensit amictus?
 Quid regnum ni lucis inops, quin lusca putaret
 Omnia, tam densas inter deprensa tenebras,
 Tantum oculis experta chaos? Sic ardua post, uâ
 Sidera remigio subiit Iouis ales, & acri
 Corripuit visu rutilos Hyperionis ignes;
 Mox prædam meditata, citis nemus irruit alis,
 Regna petens, auium, fremitu populosa canoro.
 Quâ sublustre micat nemorosa sub illicibus nox;
 Perq. umbras primùm furit irrita; iamq. recenti
 Multùm aciem Phœbo, & caudentibus ebria
 flammis.

Lumina coniuuet subitis offensa tenebris.
 Tātùm oculos primo saturos iam laminis hauſtu
 Umbra ferit, tantum aspectus fugit illa secundos.
 Sic mea se vestris cum sedibus intulit Iris,
 Quâquam aditu sortita domos, nō lucis egentes,
 Sed tamen his cœli spatijs Dea nata potiri,
 Liberior liquidos vbi Cynthius explicat ortus,
 Mox, vbi vos primùm fulgentibus attigit alis,
 Credo equidem, vestras inter se credidit auras
 Nocturnum vidisse diem, noctemue diurnam.
 Vestrum illi iubar, & vestri lux alma diei,

Instar

*Is est vnus e multis. Massa vicis, in editi collis fastigio
 situs natalis poeta solum vbi se se ad phthisin curan-
 dam per id temporis, oblectabat.*

Instar noctis erat. tales modò cognita Lubræ
 Pura dies radios plenis afflarat ocellis.
 Ergo, vbi vos primùm vidit nil tale micantes,
 Quid mirum, si prima tuens, nigrescere circum
 Omnia, si passim aerias regnare lacunas
 Credidit, & crassa celi vos tabe natantes?
 Lusce puer, dixit? Quid enim, si lusca putabat
 Ora virum, Solis vultu contenta maligno,
 Nec visura diem. nobis quem cernere fas est?

Progeniem luscam, & celi nigrantis alumnam,
 Qui numquam ætheriam sedem videre superbæ
 Monticoles, puro quæ cominus ardet Eoo,
 Inq. suam subiecta vocans mortalia metam
 Nil ultra supraq. videt, nisi limina Diuùm.
 Vos, animæ errantes cæco sub carcere Mundi,
 Pinguis vbi emungit se Iuppiter, & liquat estus
 Æolia cum fæce suos, celiq. venenum,
 Vos, licet innitet propius blandissima Siren;
 Sideream hanc arcem, & rerum fastigia tantum
 Suspicitis, quautum vos regia suspicit Orci.
 Non vllum hic anni vitium, non ætheris vllam
 Illuuiem, labemq; die sensere coloni,
 Hanc sibi qui fatò sedem meminere paternam.
 Si non aula Deùm; certe vestigia quisquis
 Prima Polo fixit, tali dedit vltima terræ.
 Pura liquet circum regio, & felicibus æther
 Illecebris genium, & castos inuitat amores.
 Hinc propius venientem altis Titana quadrigis
 Cernimus: & cursu fessos, & vindice loro
 Præcipientes audimus equos, currumq. sonantem.
 Cumq. Aurota sinus curru leuis explicat aureos,
 Nos primum excipimus rorem, & vitale tributū
 Nectaris Eoi, & numquam illætabilis auræ;
 Vnde fugam senij, & Tithonia secula victu
 Ducimus indefessi æuo, & viuacibus annis.

O vitam exilio curarum, & moribus aureis

Feli-

Felicem, & Phœbi studijs, & amabilis oti.
 Hic rerum nobis vnum, & commune theatrum
 Cum Superis. illi quondam nos fœdere certo
 Indigenas fecere suos, & fede propinquos.
 Communem ambrosia victum captamus ab vna,
 Et festum inter nos epulis agitamus honorem.
 Hinc etiam, si quid nobis è limine nostro
 Nosse datum certi, si quicquã audire necesse est;
 Diuim oratores vestras legamus ad aures.
 Testor ab his nuper missam tibi sedibus Iuin:
 Illi nostra ferent vobis, & vestra reposcent
 Dicta, nec affatu quicquam mortale sonantes
 Aduenient iussi, & fari quæ fanda parati.
 Vos, genus ò satis natum non talibus vti,
 O fata gens fundo Mundi inferioris in imo,
 Vos mutas legate notas, & verba tabellis
 Credite; vos ista lectos de gente ministros
 Mittite, qui vocẽ, & sermonum alterna reportent.
 Nos gentẽ ætheriã, (nãq. hæc quoq; credita nobis
 Iura Deum) quæ nostra ferat mandata, vocamus.
 Sic; tibi qui nuper nitidam Thaumantida misi
 Certa loqui iussim, atq; tuas accersere voces.
 Mox, aliud si quid credam te velle doceri.
 Si qua noui, quæ multa, dabunt cognoscere casus;
 Aut genitum Maia mittam, aut Iunonis alumna,
 Aut aliquã Iouis è numero. patet intima nostris
 Aula Deum (sic patra iubent commercia) iussis.
 Interea, ne quid possis nisi læta moneri,
 Incumbendũ operi, & moles hæc tanta malorum
 O quibus eluctanda tridentibus. ò ego tantum
 Si superem; si qua rursus fata aspera rumpam,
 Ceu quondam rupisse datum; si trudere mortem,
 Et spatium laxare aui, metamq; licebit:
 Non mihi præterea (si mentior, imprecer iras
 Phœbe tuas) non illa mihi tam dira libido
 Ingenij, tantam illecebris malefuada petulcis

Conciliet pestem, aut tales irriter amores

* Vos æterni aditus vitæ tam cœlitis, ò vos
 Monticole, & Mitranis, & ardua colle Laquaris,
 Illaqueasse Deos quondam Dea credita forma,
 Nunc facies formosa loci tuq; aurea cultu
 Pantagathe; tuq; ò rosea sublime Crepilla
 Lubrense Elysiu, & vario sata rure voluptas,
 Vos, precor, exitiũ hoc, vitæq; extrema minantẽ
 Vincite fortunam, & tantos arcete furores.
 O domus, ò Patria, & superi confinia Regni,
 Saluete, ò nitidi colles. ego vestra salutem
 Progenies morbo languentem, & tabe proterua
 Ad vestrum appello gremium. fulcite labantem
 Hanc animam, instantiq. moras opponite fato.
 Sæpe olim hoc nobis lapsu in præcordia virus,
 Et capitis vitio liquentem in pectora tabem
 Vos ope Pæonia melius prohibere recordor.
 Ah mihi nunc iterum nutantem, & viribus ægris
 Triste laborantem, spirantemq; vltima vitam
 Vos quoq; (nã vestris nil non conceditur ausis)
 Instaurate, pia tantum si voce reposco.
 Vos trepidæ labentem arcem firmatæ iuuentæ.
 Vita quater binas nondum mihi vespere pleno
 Vertit olympiadas. non hæc Lubrensibus ætas
 Aequa meis, non æqua mihi, & florentibus annis;
 Vos mihi, ne citra metam defessa residat.
 Vita suam, cursumq; dati non integret æui;
 Rumpite præclusos aditus, atq; obijce vestro
 Proruite obstantem hanc Diram. date vasta viarũ
 Claustra nouo occursum, & fines laxate senectæ.

AD

* Hi sunt Massæ vici, quos sub nomine Nympharum
 vel ab aeris salubritate, vel loci æmulatione com-
 mendat.

AD EIVS AUDITOREM

Per Autumni ferias, vt à stru-
mis conualesceret, in Ve-
suuiano degentem.

XII.

Rgõ erat hospitium Musis affine
Vesuo,
Quà viridi Pomona solo, quà germi-
ne prono
Gaudet odoratis annus flauescere po-
mis.

Et cōsanguineo mala Thestylis ardet Iaccho,
Ebria suffisos Lenæo murice vultus?
Hiccine Pietios habitas oblita penates,
Calliope, nec probra times, nec iurgia Bacchi?
Ah nimis ille audax, animisq; in verba solutis
Liber inire iocos, & vertere seria ludo.
Dumq; altos vocat ad thyasos ignobile vulgus,
Nil fando vetat insanos audere colonos,
Nullum vltra fas ire putat, quem prodiga rixæ
Præcipitem instigat cœco vindemia thyrso.
Hic Dea si longum nostri secunda moraris,
Et vaga per sylvas curarum obliuia captas;
Ne mores, ne Diua tuos, & nobile perdas
Ingenium, viles inter deprensa cachinnos.
Nec metuum. neq; enim credo, te barbata luxu
Turba tenet: nulli capiunt te ruris amores,
Non faror euantum, & dictis effrata iuuentus;
Sed

Sed * Lucris te cura tui, le solus amantis
 Cogit amor tanti, patrio decedere Pindo,
 Atq. illum ad-medicas ægrum deducere sedes.
 Credo equidem. & tibi me tanti clementia facti
 Demeruit, vitam caro meditata sodali.
 O illum mihi si redimas à funere, si quâ
 Restituas; nil crede tibi mortale redemptum.
 Scis ipsa, & tantos ideo perpessa labores,
 Castalium linqvis collem, & Parnassia regna:
 Et iuga per Campana, per auia cuncta Napæas
 Insequeris, si quam inuenias, quæ carpere frugẽ
 Gnara Machaoniam doceat, floremq; salubrem.
 Ah, Dea, qua strumis generosum à fronde leua-
 men?

Non honor hic agro, aut solis innascitur hortis.
 Est aliquid, mollem erucã, & plantaginis herbanı,
 Cumq. suis auulsc solo radicibus irin,
 Caulemq; & viuax adiantum, & flaua lupini
 Semina, pollentemq; veneficijs caprificum,
 Est & amygdalino dulcem de germine glandem,
 Et lentem, & baccis lentiscum excusse caducis,
 Et quoquot quæcunq; tulit ficulnea fœtus
 Legisse, & longum Solis decoxe per æstum;
 Cumq. virens latum cucumis turgescit in cibem,
 Illius e su co stirpem detraxe profundo,
 Nec nihil est, quæ sisse fauos florentis Hymetti,
 Ostreaq; & purum laticem flauentis Tacchi,
 Est aliqua, est huius merces non parua laboris.
 Verùm alias grauior poscit solertia curas;
 Egregium si quicquam agro meditaris amico.
 Hoc opus: hic animis luctandum, & foribus ausis.
 Est, vbi Nolanas regio interfusa lacunas

Est,

* Auditorem suum. sicut nomine Lucertim appellas.
 Luceria. v. vrbe Apulia natus erat.

Horrificum fumat, cœlumq; infesta vaporat,
 Intempesta situ, & gelidis plaga fœta coiubris.
 Huc, rapida cum Sol terras face torret, adibis.
 Addat se comitem, & syluosa per auia ducat
 * Sotias, agrestes inter fidissima Nymphas.
 Hic inter fœdam illuuiem, & sola turbida cœno,
 Igne sub acro, & media sub luce dici,
 Confertum innumeris agmen micat anguibus. at tu
 Quem magis horrentem maculis, aluoq. tumentem
 Videris, & spiras, & squamea colla coruscum,
 Atq; alto geminantem arrecta volumina tergo;
 Illum inuade manu. quid .n. te sibila terrent
 Ora Deam? compasce ferum, & ceruice minantem
 Gorgonea victrix, & faucibus ange subactis.
 Frugibus hunc medicis, & dulcibus incoq; succis
 Pube sua nudatum apte, squamaq. palustri.
 Et capite auulso concisum, & cuspide caudæ.
 Illū appone epulis. quod si noua fercula quæ sine
 Indubitet, iam iamq. doli suspecta recuset;
 Finge tibi missam Lubrensi è littore congrum,
 Aut aliam Nêrei raptam de gurgite prædam.
 Vince dolo refugum; neq; .n. præsentius vllum
 Auxilium è patrijs Polarius attulit altris.
 Tunc iuueni longum hospitiū, sedemq. Veseui
 Diua time. redeunt infestæ frigora brumæ.
 Si quis adhuc amer Autumni, & supremus opaci
 Ruris honos, æstusq. suos trahit vltimus orbes;
 Sunt & vitiferi colles, & littus apicum
 Pomiferas circum Diuæ Sebethidis oras.
 Hic age, littoreas illum, nam tempus, ad vndas
 Siste comes, sedemq. loco molire tepenti,
 Seu nitidis quæ culta iugis, & pin guia Lubræ
 Rura meæ; seu quæ portu genialis amœno

Ina-

* Ex est villa nostra, quæ dum S. Sotus, ad Vesanij
 edices sita.

Inarime; Cumæa sonant quæ fata Sibyllæ;
 Et quæ prona iugo pontum accolit Aglaia,
 Atq; Aegle, Pomona Deum quæq; alta propinquæ
 Inuitat Sirena suis Euphræa viretis.

O, quibus irriguos æmæ Trirônidis hortos,
 Lubrenses, mea cura, Deæ; quibus aurea cultu
 Rura datum colere, & felicia carpere mæla;
 Tuq; omnes cui largus opes Autumnus, & omnes
 Addidit illecebras animorum, & ruris honores,
 Parthenope, quæq; affines per littora Diua,
 Faufilype, Prochytaq; et fontibus æmula Nefis
 Hesperidum, et pulchro fata Nereo Mergilline,
 Nunc et Hamadryadû non vltima, nunc et ameni
 Ruris amans, nunc poma ferês Dea diuite cornu;
 Quæq; alios circa saltus, et regna Dicarchi
 Perq; sinûs Diuæ Cræterides, & iuga præptec
 Florea Sirenum, & vicinæ Tethyos vndas:
 Si quid in Elysijs cæli clementia vestris
 Seruat opum; si quod vobis à Pæone munus,
 Prodigite hospitio, vestris en hospita regnis
 Peg: fidam vna nouem veniet, (sat Numina
 nostris)
 Pœcniæ quæ ruris opes, & dulcè salutis
 Auxilium caro Phœbi venatur alumno.

¹⁴⁴
P A E O N I A E,

Seu de valetudine
tuenda.

LIBER PRIMVS,

¶ I faciles æui cursus, qui lata
secundi
Secula natales incant; quo se de-
dere cœli
Vita diem, viresq. regat, fatumq;
moretur;
Et quo firma magis veniat, vel
sideris ortu,

Vel genio, cultuq; locis vel sanguinis alto
Fonte salus; quas inter opes pubescat alendo
Pulchrius, & varij quanta experientia victus;
Incipe, si qua via est; neque enim nom artibus
vlla est,

Phœbe tuis. tu lucem ægris mortalibus almam
Sufficis & vitæ custos, & ianitor æui.
Nempe hominum si qua est vllis annos voluptas,
Aut si qua indulget spatijs viuacibus ætas,
Artis honos, & cura tua. tu Pæonis arcam

Ex.

Explora, & facilis tua mecum arcana reuolue.
 Tuq. ad eò fœtam populis felicibus urbem
 Quæ regis, & coelo nobis & sole beato
 Cingis inaccessam fatis instantibus arcem,
 Atq; annos æterna vocas ad lustra fenestæ;
 Prima faue, cognata mihi si littora Siren
 Accollis, & nostras afflant tua numina voces.
 Ferte nouas huc veris opes, & ruris honores,
 Quæ iuga tondentes, & florea culta Napææ
 Pœonias legitis vestro de semine fruges;
 Seu quæ floriferis in saltibus, & vaga propter
 Flumina, perq; vdas herborum marginis oras,
 Seu notum occultis florem quæ carpitis antris;
 Aut hortos, & rura læta tu libatis amoeno,
 Et medicas alitis peregrino germine vires.
 Tu quoq. Lubrenses, patrium mihi litus, arenas
 Quæ colis, & sacram seruas Tritonia sedem,
 Et consanguineum gentis decus, altaq; Lubræ
 Regna tenes, * nomenq. loco, numenq. dedisti;
 Adis ò bona Diua, tuum hoc, * ò sospita, munus,
 Et labor ingenij, et quidquid fiducia fandi
 Nostra mouet, quæcûq. nouo mētē impulit æstrò.
 Tu sæuam attonita cogis mitescere dextra
 Atropon, et fato Soles furata benignos,
 Secula cognato generi Tithonia donas;
 Vnde animos, quos Lubra tuis afflauit, alumnos
 Scimus inoffenso vitam producere cursu.
 Et vos affines, * Lubrensia numina, Diuæ,

G

Quæ

* Nã Massa de Lubrensis a de lubro Minerva, siue olim condito.

Hic etiã pleròsq. Massæ vicis, quippe ob aeris salubritatē ad vitā, vel tuendam, vel prorogandā aptissimos, inuocat celebratq. patrijs vocabulis in Nympharum nomina poetico more detortis, ac non nihil inflexis.

Quæ colitis vestro lætos cognomine colles,
 Cura quibus, dira Parcas orbare securi,
 Staminaq. & velus fatalibus addere fufis;
 Ferte pedem, montana Castis, montana Siane,
 Et nemorum Gaiana potēs, quæq. vltima Diuūm
 Accola, Syluanum viridi sub colle comantem
 Pronuba Pantagathe, Pomonæ adiungis opimæ.
 Huc soror, agrestes inter non vltima Nymphas,
 Huc ades ò Cleusa; tuæ mihi Naidis vmbra
 Hic opus, & rauca Zephyri sub rupe loquaces,
 Locus vbi, & fontes, & saxea murmuris aura,
 Et vitreūm alludens nemori vaga fontis imago,
 Vos Doricle, Coryleq. iugis ex vtraque vestris,
 Et vos an Dryades? an Oreades? ite gemellæ
 Termenis vmbrosi. Lacharis Dea veris aprici,
 Quæ tam longæuos alitis per cura colonos,
 Rura per, & syluas. Tuq. ò, cui dulce salutis
 Hospitium, viuīq. lacus, & Massica tempe,
 Monticole, & multum morbis inimica Neranis.
 Iunge choro te, culta coma Mitranis agresti,
 Quæ dubijs lætum natalibus omen, & astris
 Concilias, vitæq. fores, & limina seruas,
 Quæq. alios alix celles, & rura tenetis,
 Et sanctum Elysium Lubræ lustratis auncenæ,
 Itæ Deæ mecum, primum si numine vestro
 Ducimur, & tantis iam dudum accingimur orsis.

Prima salus vitæq. tenax, & fida labori,
 Annorumq. ferax, & credere nescia morbis,
 Non opis in medicæ studio, curauit sagaci,
 Sarpe sed in patria est: iuuat, æternūm q. iuuabit
 Indefessam ætatem annis, æuoq. superbam
 Cantem, & seros obitus vidisse parentum:
 Ipsa etiam clamantis aui, raucūmq. sonantis
 Oscula captantem, tremulas luisse per vlnas;
 Et sæpe imbelles rictus, imbelles minantis
 Impetium, lususq. feros, & gaudia torua

Fouisse, & puro senium lactasse Lyxo.
 His demum auspicijs, atq; his è fontibus æui
 Spes tibi robustæ primum libanda senectæ.
 Nempe annis à stirpe suū quoque iobur, vt altis
 Arboribus; seriturq; æui quoque dura vetustas.
 Semper amor genij, & nascendi antiqua voluptas
 Dat generi se quæq; suo, & se prodigit vltro;
 Et quæ semper obit, semper victura propago
 Ipsa sibi ætatem, & vires in prole redonat.
 Cernis vt assiduos obitus, & funera terrum
 Alterni subeant ortus, atq; ipsa cadentum
 Sufficiat se vita satū rediuiua perenni.
 Quæq; illi surgunt versis noua pignora seclis
 Cum genere excipiunt annos, & symbola formæ,
 Nil n' o'le est, quod dura suo dat semine virtus;
 Nil mite est, quod acerba; nihil, quod mitis, acerbū
 Nihil breue, quod lōgeua; nihil, quod maxima, pa-
 stipitibus sua quæq; virent æquæua paternis, (ruū
 Nataq; pubescunt simili plantaria sylua.
 Non tilix viburna ferent, non arbutus alnos:
 Aurea nec carpes è germine mala myricæ.
 Quæq; animas, mutasq; se runt animalia vitas.
 Viuendi patrium facili dant lege tenorem
 Venturo in lucem generi, cui semper auitos
 Promittit fortuna dies, & prouocat æuum.
 Sic trahit antiquas germano à sanguine vires,
 Quæ genitis innata venit gignentis imago.
 Ardea non vlulas, aquilam non gignet acanthis;
 Nec fragiles pullis annos longæua relinquet
 Vlla suis pecudum genitrix, aut vlla ferarum.
 Et suæ sunt natis vitæ quoque semina vestris
 Mortales; & si qua genus post fata reponet
 Posteritas, vestris è viribus elicit annos.
 Ille larem seruabit auus, nec secula rerum
 Solū audita canet, niueum qui vidit auorum
 Surgere florem æuo, & viridi crudescere mento.

Ille dolos famæ, atq. annorum arcana resignet,
 Et priscais laudem factis memor addat, & annos.
 Dicat auos, dicat seculi portenta sepulti,
 Et rursus erecti rediuiua cadauera regni,
 Et legum antiquos obitus testetur, & ortus.

Ille æqui, veriq. tenax, & nuncius æui
 Corrigat annales, atq. incennabula rerum
 Nulla sibi non visa prius, quàm credita iactet.
 Atq. idem audiri semper iactantior, idem
 Arroget æternum fari, & sibi testis haberi,
 Ilicet indeprenta fides, & libera dictis
 Seu mores hominum varios describat, & vrbes,
 Et sibi lustrati quondam latera vltima Mundi,
 Sicut aliquem Alciden, aliquè sibi cuspide Martè
 Deiectum, & fusas alio sub Sole cohortes.

Vos, quibus hunc fortuna dedit vidisse parentè;
 Auctorem seruate domus: duce tutius illo
 Itur in aduersos casus, & prælia fati.
 Explore senem: multos namq. ille timendo,
 Et multos didicit sperando fallere casus.
 Ergo illum, exactæ repetit dum lustra iuuentæ,
 Consulite, & vosmet rebus seruate futuris.
 Multa seret dictis, iuuenū quibus æmula crescant
 Ingenua, & varijs pugnent aduersa periclis.

Sic olim egregiã sobolem Lubrensis Opheltes
 Erudit, & natos natorum affatur adultos.
 Olli non monitis vsquam par alter, & vsu,
 Nec melior veri custos, aut signifer æqui.
 Ille æuam his dena super iam lustra premebat
 Acer adhuc animi, & promisso temporis audax,
 Nam species longæua viro, sed cruda senectus,
 Et fandi decus ingenio, & canor additus ori.
 Ter magnū Oceanū iuuenis rate mentus, & Euro
 Tum patrios intra fines, & littora Lubræ
 Viuendi studio, & sessis confederat annis,
 Jam senior, contēptor opum, contemptor honorū.

Latus

Latus rure suo, & præclari nominis aura.

Ne mihi ne cellas, pueri, fraudate Falerno,
 Quas Herilo implebam vestro puer: ille Menædro
 Iam grandæuus auo, nec me non ipse nepotem
 Vidit auum, & sero dederam connubia nato.
 Dent epulas mensæ vobis, mihi pocula seruent,
 Et vestri instaurent vobis hæc dona minores.
 Vos quoque auos illi videant, annosq. fundant
 Cæcuba, nec vestros Bacchi frustrentur amores.
 Illorumq; meo quæ germine pullulat, aetas,
 Hac anima, hoc æuo nō vnum educat Ophelten,
 Et qui nos quondam fuimus, vos este futuri.
 Spero equidem & nobis hanc spem fecere parētes
 Nam vetus aetatem vobis hanc spondet origo,
 Et fortuna domus numquam radicibus exit
 Lentus ab iliceis rumex, aut virga genistæ.
 E piceis piceae veniunt, è robore robur.
 Robora prima virū sumus, & non vltima censu
 Progenies. sat opum nobis, si rura colantur
 Plura nec aut operosa dies, aut prouidus aurī
 Vfus amat. luxum virtus castiget edacem,
 Aut illum improuisa sequens mulctabit egestas.
 Nescia diuitijs vti, nec amore iuuentus.
 Idq. nefas vnum vobis arcere monendo
 Nitor, & hoc summam curarum absoluate penso.
 Et molem hanc voti merito si culmine sistam,
 Felix hora meis, felix, quæ terminet ortum
 Luciferis, quæq. hanc animæ legat aura fauillam.
 Nunc monitis (nam tēpus erit post vltima fædi)
 State meis: neq. enim extrema vos alloquor hora.
 Restat adhuc æquanda mihi mensura dierum
 Cum genere extincto, & stirpis mihi iure fruēdū.
 Multa super mihi erunt, vestrū quæ fallere possent
 Consilium, & quæ vix docuit me sera senectus.
 Hac senior. nec verò illum gentilis origo
 Annorum, nec prisca domus fortuna sefellit.

Nam spatij æuum paribus cum gente vetusta
Iunxerat, & rerum curam imperiosus obibat,
Clauderet extremam fesso cum vespere lucem.
Sic venit ætatum cursus genitalis: & illas
Sponte pares, aliam ex alia nouus excipit ortus.

Quòd si degenerem spatij, aut viribus vllam
Inuenies; repete annales, & tempora rerum,
Et numquam dubios anceps causabere casus.
Nempe alia est ætas, alios quia deuius vsu
Incidit in mores ab origine cultus auita.
Peruentum ad resides annos, & mollia vitæ
Otia non studijs idem tenor altera somno;
Altera lex epulis indicitur, altera Baccho,
Omnia libertas latè tenet, omnia luxus,
Limite quæ iusto virtus antiqua parentum
Clauserat, & vitam numeris intenta regebat.
Nec non illa satis naturæ causa nouandæ,
Si patrios fines, & dulcia liquerit arua
Diuersum ad Solem generis traducta propago;
Lethifer Euris vbi, & tellus Ioue dira sinistro.
Hinc animæ fragiles, & languida corpora natis.
Nec iam illi, vegeto patrum qui sanguine creti
Nestoris, Alcideq; fuit genus illud, & ille
Pubis honos. nunc pallor iners, & degener ortus.
Quippe venenatis crescit natalibus hæres:
Nec iam synceri veniunt à fontibus anni.
Dant patrias vires patrij, seruantq. penates.
Aspicias, vt sæpe indigenis quæ fausta colonis,
Est eadem externis vltro plaga noxia cœli!
Nulli nulla grauis, nulla omnibus ora salubris.

Sed non vlla magis vires, & corpora pestis
Inficit, euellitq. altos à stirpe nepotes,
Quàm Venus, & cœci dura inclementia Nati.
Hæc simul insanis vnum corrumpit auorum
Illecebris, cœpitq. altis efferuere venis;
Heu male consultum generi iam tota veneno

Foeta domus. subit æternæ fata scemine labis
 Posteritas, tristefq. animæ, & genitabile virus,
 Atq. annis innata lues, & funera genti.
 Prisca senum fortuna fuit, dum Cypride sæua
 Libera gens. tum nulla diem lux aegra beatum
 Inficere, aut durum visa est accersere funus.
 Nunc genus, & sator ille æui, nunc illa sepulta est
 Æterna contage domus. ne secula porro,
 Sed titulos, & nomen auùm sperate minores,
 Et tantum antiqua mutos in imagine vultus,
 O anni fallax, genium Cÿtherea maritat;
 Et genus interimit. leges in amore iugales
 Conciliat, fallitq. dolo quæ fœdeta iungit.
 Hanc thalamis pestẽ, & generi prohibete parẽtes,
 Si qua odio vobis labes, & tristis origo,
 Quæ sobolem primo teneram funestet ab ortu.

Credo equidẽ, genitrix aliqua est. quæ fingere
 Effigiẽ nato possit, quam mente fouebat (partu
 Sollicita, dum summa ineunt primordia. fœtus.
 Sic speciem natis multæ finxere timendõ:
 Atq. aliqua Æthiopem concepit candida nigrum,
 Aut aliquem genuit formosum informis Alexin;
 Nam fuerat tali mentem insignita figura,
 Dum tener in fœtum cœpit coalescere sanguis,
 Vsq. adeo maternæ graui mens imperat aluo.
 Aspicias, vt natos matrum im portuna cupido
 Turpe notet! quàm fœda sui monumẽta relinquat!
 Si qua dapum est illis auido sub corde voluptas
 Suspendata diu, & mentem complexa rapacem;
 Ipsa famas animi fœtum dape signat inusta.
 Et vultum informi turpem sinit esse litura. (trũ,
 Hinc hominũ quot mōstra genis, tot tymbola ma-
 Lacteus ille oculis, alter maculosus laccho:
 Turgidus hic aurem moris, hic tempora cornis.
 Atq. alijs offa malas, aut lumina pœna,
 (Proh pudor) & mullo nares, frontemue paguro

Fœdus amor matrum, & rabies insignit edendi.
 Atq. utinam ut vultus hominū, sic fingere neruos
 Vlla queat matrum, aut maternæ mentis imago.
 Verūm alia nostræ veniunt ab origine vires.
 Non illas amor ingenerat, non anxia voto
 Mater, & optatis epulis insana potiri.
 Sola patrum fortes dant fortia corpora natos,
 Et gentis instigant multis insistere seclis.
 Si qua tamen veniat materno à sanguine labe,
 Quæ prolem infecto teneram violauerit ortu:
 Viribus incassum patrijs, & stirpe virili
 Stat genus; & totum læno pede claudicat æunm.
 Materno si nata satu, si nata paterno
 Vita venit; neruos geminis à fontibus haurit,
 Quorum alter si forte dedit lethale venenum,
 Quamquā alter liquido syncerus, & utilis haustu,
 Non multūm auxilio profit, venaq. salubri.
 Sic vbi conipostum insidijs, & fraude noueræ,
 Subjicitur mensis media inter pocula virus,
 Seu Bacchus pestē infusam, seu lympha propinet;
 Si cocant vnum miseri sitientis ad haustum,
 Exitium vtrouis laticum par instat ab vno
 Rore, licet tenui. satis vnā est rimula morti,
 Illa domum exiguæ radio cū lucis mibit.
 At, cū vitales properat natalis ad auras,
 Ni videat toto bipatentem a limine vitam,
 Ordiri in longos nescit vestigia cursus.
 Vos gemini postes vitæ, vos vna, parentes,
 Ianua, quæ cursum surgentibus inchoat annis.
 Passa licet, numquam spatium plus panditur æquo.
 Multū obstat: si pulsa, minus quā tota patescit,
 Et nullam finit ire diem felicibus horis.
 O, aditum lustris facilem laxate futuris.
 Non animas implet generi, nec secula sanguis
 Alteruter, si partem xui male sufficit alter.
 Vidi ego (nec visu rarum, si talia semper
 Sollicitis inspecta oculis euecta sequamur) Vi-

Vidi equidem, & casu cari percussus * amici,
 Ætænum memori seruo sub pectore vulnus.
 Dicite quem, Muse, iuuenem, quas inter adultum
 Delicias illum Charites, illum aurea Siren,
 Illum Castalię gremio fouere sorores.
 Ingens culmen opum, & titulis fortuna paternis
 Ampla satis, primiq. Ducum cognata propago,
 Et natale solum, Sebethidis ora paludis.
 Ingenium verò quantum non altera Phœbi
 Progenies, non vlla sacre fortita Minerę.
 Vix puer expertus. Musarum, & Palladis artes.
 Mox Ignatiadum leges, & iura securus,
 Iam sese à teneris cœlo deuouerat annis.
 Ille habitu ingenti genitorem, & pectere toto,
 Et latus referens humeris, & compare vultu,
 Ah miser exitium maternum, & triste fouebat
 Abstrusum in venis, atq. immedicabile virus.
 Iamq. animæ teneram follem, et vitale flabellū
 Tabe liquans, sæuibat edax in pectore morbus.
 Nec patrios membrorum artus imitata venustas.
 Profuit, et magnis species formosa lacertis.
 Sic genus infecit thalami comes ægra paterni;
 Impressitq. lucem gnato, quam fontibus ipsa
 Hauserat a patrijs, et aurum insigne gerebat.
 Ah genitrix, quantum terris ignara dedisti,
 Quantum inuita decus tecum eripis! at tua felix
 Hoc generis fortuna satū, licet irrita cultu.
 Illa sui generis durum, et miserabile pignus,
 Tabificum læso vitium in pulmone tegebat.
 Post vbi iam votis Lucinam experta secundis,
 Nec dū, etiam tencræ florem libata iuuentæ,
 Occidit, exitio et gentili debita fato.

G. 5

Tu

* Is est Pöpe ius de Capua, qui adhuc adolescens in no-
 stram Societatem cooptatus, a phthisi occubuit, quo
 morbo i genere mater haud ita pridem contabuerat.

Tu quoq. contagem hanc ægræ genitricis ab aluo
 Haufisti, & lentè crescentem incautus alebas
 *Saffiade Feronice, neq. illam arcere medendo
 Vila Machaonæ potuit solertia curæ.
 Jam nitidum vitæ dubios ver ibat in annos,
 Aureaq. auspicijs etas, & florea mento,
 Quattuor exactum lustris impleuerat orbem,
 Hic matura lues, & fallere nescia tempus,
 Jam retegis, & lentas æstu succendere venas.
 Olli purpureae lanuginis occiduus flos
 Def. uere, & sua uè indecores tabescere malae,
 Tristiaq. obsessis contagia terpere membris.
 Qualis maternae vitio telluris, & aegro
 Stirpe satus, mœstisq. labans folijs amaranthus
 Nascitur immoriens motienti cespitis herbae.
 Ah Lachesi, ah Clotho, si quod genus inuida ne-
 Inuidiae, poteras tantis ignoscere pensis; (scis:
 Nec talem Musis animam, tot funere in vno
 Spes Latij, tot opes cœli, tot funere in vno
 Spes Latij, tot opes cœli, tot gaudia nostra
 Carpere, tam dulces Diuæ Sirenis amores.
 Non tulit hanc genitor cladem lugere superstes ::
 Nam suprema videns tanti praesagia luctus,
 Abrumpit lacrymis vitam, leq. ante minaci
 Subtrahit exitio, & promptis ad vulnera fati.
 Quid struis! & qua spe curas vigere medentum
 Ah

*Fictio Saffiada Feronica nomine indicat Franciscum
 Saffi. is in nostrâ Societate adiectus, Aloysiû Saffi-
 sũ (Elysũ hic vocat, optimũ parètē natu grandē, à quo
 vnice di'igebatur suo ptraxit exēplo ad eadē Societa-
 tē incūdā. verũ mox phthij, qua hauserat à matre, in
 ipso atatis flore correptus, cū sēsīm cōtal ejsēret, non
 potuit grādeuũ patrē praecurrere ad calũ, qua prauit
 ad relsonem. sed pater excessit e vita prior, inde si-
 lius patrem subsecutus interijt à nabe.

Ah genitor, quondam felix, contendis Elyse!
 Debitus ille atris, quamquã tibi creditus heres,
 Te dulci illecebra, dulci te quærere furto
 Natus, vt alliceret superas te victor, ad oras.
 Ille tibi seu foenus erat, seu foedus Olympi,
 Sat vidiſſe fuit terris tantum indolis inſtar,
 Vt niti auſpicijs vltra mortalia poſſes.
 Cetera da fatis, nimium Campana propago
 Ire homines ſupra viſa eſt, & fidere coelo,
 Si tibi inanſuram dederant hanc numina prolem.
 Fortunata ſenex, ſi quid meus audet Apollo,
 Aut aliquid meritis æquum dant Maenala tãtis,
 Nec ſupra inuidiam fruſtra tot nitimur orſis,
 Nulla dies laudum ſenior memorande tuarum
 Immemor, aut tanto venient ſine nomine faſti.
 Ille duces inter Latios, & prima potentum
 Nomina poſthabitus nulli, praeq. omnibus vnus
 Emeritus, contemptor opum, contẽptor honorum
 Feſſus in vrbanı portum ſeceſſerat oti.
 Mox etiam natum caeli ſub ſigna ſecutus,
 Gloria militiae non vltima Loiolæe,
 Canitiem, floremq. acui ſpectabilis heros
 Tergemina Superis voti ſub lege dicarat.
 Tantus amor nati, & teneri ducis aemula virtus.
 At non ille ſequi properantem ad funera natum
 Suſtinuit: quin ipſe ſuo praeuertere letho
 Optauit (neq. enim aut amor, aut lux altera cordi)
 Et potuit, tantis mortem dum fletibus orat.
 Iam morere ò felix: natum praecutris ad altos
 Coelicolas, i. falle dolo: verte ante: propinquat.
 Mox illum indigetem ſupera inter gaudia laetus
 Excipies gremio; ſiges coeleſtia vultu
 Oſcula: vicina ſublunem in ſede locabis:
 Atq. haec praerepta pro relligione repones.
 Diſcite connubium fortes, nec coniugis aurum,
 Aut formã, aut claros maiorum inſignibus ortus.

Sed vires optate pares, & nubile robur.

Sunt etiam, natis prohibent qui longa parētes
Sæcula, primæuo teneram dum flore iuuentam

Damnant connubio, & fœda se Cypride carpunt.

Hunc & feminei generis non rara propago,

Et fragiles nerui natorum, angustaq; membris

Corpora, tum spatij præceps breuioribus ætas.

Nam simul illapsa est molles Erycina medullas;

Corripit humentem, teneris qui plurimus annis,

Venarum laticem, & lento depascitur æstu.

Continuò absumptis vigor ossibus intabescit,

Et tenuem arenti vitam cum fœce relinquit.

Et steriles inter tēdas, aut triste feraces.

Deperit, ante diem thalamis operata iuuentus.

Sic, vbi post florem emeritum, spes fertilis anni

Inchoat Autumnum, & lætis dedit omnia cellis;

Æstifer incubuit cœlo Notus, aruaq; latè

Vrit, et in medio Pomonam interficit ortu.

Sic Venus immatura toro, et crescentibus annis,

Nequicquam infans iuuenes euentilat ætui.

Et molli tenerum vitę ver incoquit igni,

Nec sinit illeſo sobolem efflorescere partu.

Scilicet exustum florem genitabilis eui,

Languentemq; animam tēdis, et præcoce flamma

Sensit, et areſcens ad pignora deficit ætas.

Celibe sub cura naturę robur alendum est.

Pabula quęrendum teneris humentia neruis;

Quæ dum sufficiunt firmas cum sanguine vires,

Lethifer est venas, quicumq; afflauerit, ætus,

Præsertim Veneris flagrans immane libido.

Firma decet thalamos ætas, & sera voluptas.

Hinc generi primæ vires sin altera mentem.

Cura vocat, vertitq; aliò te pronuba Cypris;

Femineam sobolem partu vulgabis acerbo,

Aut humiles forma natos, & viribus ægros.

Quin etiam felix, & gignere fortior ætas

Non

Non procul à senio est. etiam suprema senectus
 Sæpè mares animas, & fortia pignora gignit.
 Mira fides, nec vana quidè, aut non obuia vulgo.
 Nam meminì, quà crebra iugis, & pingua Lubræ
 Rura meæ, collesq; virent, & Massica tempe,
 Nestorem vidisse senem, cui viribus audax
 Terdenos iam dudum ætas ter varterat annos.
 At postquã hanc æui metam transgressus, ad vnã
 Venit olympiadem; thalamos à celibe vita
 Tum repetit, nec vana timet ludibria vulgi.
 Neue foret vena populi non dignus, & aura;
 Speratam sobolem, & seros, duo robora, natos
 Suscepit genitor, patrijsq; eduxit in vlnis.
 Tum reliqua est ætas lustris exacta duobus.
 Vtq; adeò matura domos connubia firmant.
 Si valet in senio, atq; aliquem natura teporem
 Seruat adhuc; semper proles speranda virilis.
 Nam, quia longinquo vires exercita victu,
 Siccior est æui pars vltima; semper alendo
 Arefcit magis, & solidis riget ossibus ætas.
 Fortior hinc extat genio vigor igneus vsti;
 Et vis illa venit generi matura serendo:
 Arida nam firmant socium fomenta calorcm.
 Nimirum in sicca semper violentius est
 Natiuas flammiarum iras extulcitat ignis.
 Cernis, vt arentem rapiant incendia syluam,
 Et quanta exurat Libyos face Sirius agros?
 Quidquid vbiq; soli est, quæ siccior, acrius æstum
 Haurit, & accensa cœlum plaga torret arena.
 Ardet inexpletum, rapidas iaculata fauillas
 Lamina, conceptus dum candet ahenea flammis.
 Arida cum duris coeant; si quæritur ignis
 Sæuitia, & dignus Steropæ fornacibus ardor.
 Et senium durat vires, dum corpora siccant;
 Vt, nisi vis totis desueuerit ignea venis,
 Nulla mares edant melius connubia natos. (nis,
 Ne leuis hoc speret pubes à mollib⁹ an- Quip;

Quippe Dionæo quamuis exuberet æstu ;
 Ipsa suo pugnat, quoniam nimis vda, calori.
 Scilicet humenti languent in fomite flammæ,
 Nec tales agitant iras, quibus acta coruscat
 Vis, vbi cum duro concreuerit ignea ferro.
 Cum face non æquè possunt coalescere fluctus.
 Cerne laborantem subiectis ignibus vndam
 Nunquam Vulcani flagrantem in lampada solus,
 At liquidam bullis agitare tumentibus auram,
 Et sese in spumas resolutam efflare tepentes,
 Paulatim, ac tenui salientem efferuere fumo.
 Haud aliter primis Cyprius liquet ardor in annis
 Fusilis, & firmo thalami intractabilis vsu
 Gliscit .n. tenero nequicquam in corpore sanguis
 Si caleat genio, & tenuem efferuescit in æstum,
 Spumeus in bullas, atq; vberè fusilis vnda.
 Sit mora connubio, donec iam torridus æuo
 Conflet, & in solidum vitæ se colligat humor,
 Igneaq; arentem conceperit ira vigorem.
 Hinc thalamis aptæ vires, hinc aurea proles.
 Sæpè dat hoc, seros ætas cum vergit in annos,
 Præsertim liquidus vitæ cum succus abundat.
 Qui nisi iam venis coeat maturus adultis
 Glutinis in morem, tenui cum liquitur igni;
 Vana tibi infaustas accendet pronuba tædas.

Quod nisi me arcano reuocent à Pæone Musæ;
 Et iussum Aonios haustu contingere fontes,
 Vestigare vetent antrum, & fumantis opaça
 Rupe sub Asclepi medicatam haurire paludem,
 Dulciaq; ingratè confundere pocula succis:
 Haud equidem inuitus canerem, cur pabula vitæ
 Hùmida cum seruent; semper tamen arida cre-
 scant

Corpora: quid demant anni, quid viribus addant;
 Et quo sæpe modo, dum viribus instat alendis,
 Naturæ tepor augetur, quo sæpè remittat:

Cur idem interdum, vel quo tenus integer anno
Duret, & incœptum variet quæ causa tenorem.
Verùm hæc Pæoniæ præter dumeta palæstræ
Iam feror, & summo conor me sistere Pindo.

Disce viam, & thalamo iuuenis discede parato.
Nam quis agit cœcam furor ad cōnubia mētem?
Quo ruis? & quò te rerum inconsulta voluptas
Præcipitat labentem animo, ignarumq; futuri?
Mollis habet, viresq; ætas implere iugales
Abnegat, & steriles nequicquã instigat amores.
Scilicet iniectam tenera in præcordia flammam
Coniugium extinguet tædis, atq; igne gemello?
Vana fides. ah quanta lues in viscera, quantum
Virus agat sese, & dulci torreberis æstu.

Qualis, vbi ardenti propius successerit igni,
Cera liquet sensim, & facili se tabe resoluit.
Tale liques genio: sed iniquæ Cypridis ignes
Dum se queris dulces, tandem experieris amaros.
Si tamen iste animo tantum sese ingerit error,
Atq; igne vis igne mori, & non crescere flammã:
Da Paphijs tantum facibus, quod fingere va-
num est.

At vitæ qui cursus erit? quæ deind: futuros
Excipiet cari generis fortuna nepotes?
Si trahet exemplum facti ventura propago,
Atq; immaturos thalamis vrgebit amores,
Et talem ventura seret per secula morem.
Heu nimis à iusta desuescent corpora forma.
Et semper spatij surget breuioribus ætas.
Scilicet, in peius quoniam sublapsa refertur
Sanguinis incrementa solent, ac semina vitæ,
Ipsaq; crescendi semper decrescit origo;
Tempus erit, virtus cum fomite prona caduco
Deficiat, numquam annosos genitura nepotes.
Hinc satus effæcto iam sanguine pumilus hæres
Fundabit stirpem generi, semperq; sequetur

Parua fatu soboles, & crescere nescia cultu.
 Nec vanum est, tantam natis timisse ruinam.
 Memnonios iuxta fines, & Gangis arenas
 Esse genus fama est, quo non angustius vllum
 Limite naturæ, atq; opibus communibus xui:
 Nec breuior forma species, nec finibus ætas.
 Vlla virum, non vlla magis ludicra venustas.
 Vix totis vitæ spatijs adolescere tantum
 Ius natale fuit, quantum longissima surgunt
 Colla gruum: namq; illa grues armata lacessit
 Progenies, bello inferior, nec corpore maior.
 Hic amor, hoc genti studium, & Mauortia virtus.
 Effundunt sese plenis in littora castris
 Qua pluuiam vocæ aligerū dat Strimonis agmen.
 Neue acies bellum fremitu non armet equestri;
 Insidunt dorso pecudum, frenantq; bicornes
 Lanigeros, toto lectum gregis agmen ouili.
 Sæpè viros ad bella suos misere capellæ:
 Sæpè ipsæ impositis equitum saliere sub armis.
 Nec piger aerius cælo ruit hostis ab alto,
 Et sese armatis vltro pedes hostibus infert. (mæ:
 Stant campo aduersæ, crocitant dum classica, tur-
 Ille minax virgis, hæc ore minacior vncō.
 Hic furor, hic cædes, hic iuncea fulmina Martis.
 Instant assultu volucres, paruosaq; Mimantas
 Proturbant, vrgentq; minas, & vulnere rostro,
 Et furijs tradunt semper vistricibus hostem.
 Iamq; acies, belliq; duces tantum inter, & hastas
 Assurgunt mediæ, & summis ceruicibus extant:
 Quantum inter stipulas, fœniq; trementia fila,
 Exacta cum messe sedent arentibus illæ
 Turmatim affusæ campis, & pabula carpunt,
 Sæpè furens alis aliqua est regina volantum,
 Quæ, si quem aduersæ gentis conspexit Achillem,
 Aut aliquem Alciden altis insurgere telis.
 Quadrupedumq; acies & cornigeros equitatus

Ducentem indomitis hircum frenare lupatis;
 Illum prima suę lectum inter millia præde
 Corripuit morsu medium, truncumq. reliquit:
 Aut equitē, et grauia arma seri bellantis, et ipsum
 Altius assurgentem in cornua quadrupedantem
 Præssit, et ad superos vnco pede sustulit auras,
 Et patrium victrix circumuoluit Olympum.
 O genus inuisum fato, et vitalibus auris.

Nam si qua est lucis felix vsura, duobus
 Vltior nulla est, quamquam longissima, lustris.
 Ætas connubium, et tempestiuos Hymenęos
 Deserit ante nouem, post quattuor asserit annos.
 Si qua decem supra est, ea sēma et rara senectus.

Phębe, quis hæc terris hominum ludibria fecit?
 Et quo tam tenuis vitæ prouentus ab ortu?
 Nam neq; non illis ratio, & prudentia rerum,
 Nec mutæ pecudum facies. nil munera vitæ
 Degenerant. condunt vrbes, & fœdera linguis
 Exercent, legumq. fidem, & commercia seruant
 Os habitumq; homines. nec ferri bellicus vsus,
 Aut labor, aut nauæ defit solertia mentis.
 Nec sator ille hominum primis, vitęq. repertor
 Diuisit irpem, & generis cunabula nostri,
 Aut geminam instituit seriem, fontemq. nepotū,
 Vt foret his ingens habitus, contractior illis.
 Aut vllum ætati primo discrimen ab ortu.

Humano sedenim generi non amplius vnum
 Et limo surrexe caput, vitęq. parentem
 Ne dubita, lat nota fides, & conscia cœlo.
 Ille dedit cursum generi, & primordia vitę
 Extulit, ac plenis æuum de fontibus hausit.
 Egregios forma natos, & corpora prius
 Magna tulit, rexitq; datas natalis habenas.
 Inq; alios ductum ex alijs genus impulit ortus.
 Quò mirare magis, quæ tanta iniuria formæ!
 Cur illi tam lenta salus, atq; indiga genti.

Et nimium fluxi soles, & lucis auari!
 Quo decus amissam casu, quo robur ademptum!
 Vnde adeò se vita breuem contraxit in orbem!
 Credo equidem (nec vana fides, aut fabula Pindi)
 Non alia est, tam vile genus quæ ducit, origo,
 Quàm thalami celeres, & Cypridis error auitæ.
 Nempè aliquis quòdam primo de sanguine gētis,
 Quainquam habitu non ille humili, nec roboris
 expers,

Sed præceps ornare toros ad fœdera nuptæ,
 Nec maturus adhuc genij, aut consultus amorū.
 Infirmam eduxit sobolem, quo sanguine creti
 Hoc alij ex alijs vitium traxere minores,
 Ire citi, quòd vota vocat mælesuada Dione.
 Hinc labor, & vitæ parcè crescentis origo
 Exitit, & stimulos currentibus addidit annis.
 Et thalamis primùm virrus magis ægra, magisq;
 Tum minus. atq; minus victu succrescere nati.
 Sic dum prona suo ducit de culmine lapsū,
 Inq; alios alijs è casibus incita casus
 Præcipitat natura. gradus tandem attingit imos.
 Hinc breuis aspectus, atq; humili contracta figura
 Summa virūm pubes, canoq; infantia mento,
 Atq; habitus multis non plus crescentibus ilo.
 Hanc ignominiam certo nanciscitur ortu;
 Nascendo molles habeat si vita parentes.
 Vestra hæc est generis, Iuuenes, infamia vestri;
 Cura quibus, iactare vago per compita factū
 Sublimem incessu pubem, christisq; tumentem,
 Atq; humilem angustę speciem, & compendia
 formę

Turpia corrigere, & connubia fallere fūco.
 Si iuuat vrbaneq; medios in luce coronę
 Fulgere turrato piētos capita alta sub auro,
 Atq; apicem, atq; humeros suspecta exponere
 vulgi;

Vos generi formam, & vires defendite vestro :
 Prospicite in longum natis, & sponte labantem
 Parcite tormento Veneris propellere vitam.

Miramur, si qua in turba super altius extant
 Prima virum capita, & procerâ rara iuuenta.
 Alter honos genti quondam, & felicior annis.
 Atq; alię in populis tilię, piceęq; comantum ;
 Dum vetitus properare suos Hymenæus amores.
 Quanta vides campis, si quando effossa vetustas,
 Robora trunca virum, & formosi fragmina secli !
 Apparent spatiosæ vrna, Martesq; sepulcr.
 Pulsantur graibus rastris, pulsantur aratris
 Costarum horrendæ bures, ramiq; lacertorum,
 Atq; sinu immensæ, capitum curua ossa, lacunę ;
 Et magni vmbones humerum, clatriq; tororum.
 Stant glebis confusa solo Mauortia quondam
 Pectora, nunc fractæ crates, cerne ænea monstra,
 Scuta, laboratos chalybes, operosa metalla
 Horrisonum gladiatorum, en & Cyclopea texta
 Thoracum, æternos nodos septemplex auri,
 Aureaq; ingentes galeas, portenta comarum,
 Bilaq; sub pulsu Martem spirantia rauco ;
 Exuias putres animarum, auiq; rapinas.
 Tale decus genti quondam, & miracula pubis,
 Cum tamen effluxet Mundi primęua iuuentus,
 Et nostram hanc lapsi fœcem contingeret æui.
 Qui genus heroes illi, quæ lumina gentis,
 Quos aluit secum Mundi crescentis origo
 Flore suo, fœtuq; recens, & fœnore cœli,
 Connubijs nemo teneres cum crederet annos,
 Et nunquam immatura viris accederet vxor?
 O sate campestri illuie, limoq; palustri
 Mox hominum primęue sator, quiq; editus alto
 Finitimus partu sanguis, primi q; minores ;
 Vos animæ ingentes ausis, ingentia forma
 Corpora, vos cui centum decurrere iustra,

Vos auram, & vitæ soles haurire beatos,
 Et seriem æternam soliti numerare nepotum.
 Nos genus occiduum, nos umbra volatilis æui,
 Nos fragiles animæ, atque humili capita addita
 trunco;
 Et truncamus adhuc thalamis, ruimusq; iuventã
 Illi apices, illi generis fastigia nostri.
 Ibat ouans annis ætas, & prodiga natis
 Progenies, nunquam fœtu non aucta gemello.
 Nec generi fatum, aut crescẽtib; invidet annis:
 At longos finit ire dies, nec secula capit.
 Iam genitor ducit populos, & adulta superstes
 Millia natorum, & consanguineos Hymenæos
 Temperat, ipse socer tædis, auus ipse iugandis.
 Fraternal; ingeminant vrbes, nec sanguinis autor
 Friget adhuc genio thalami iuuenilis, & vsu.
 Coniugium duodena viri post lustra colebant:
 Ante nefas dici generum. vacat artibus ætas
 Interea, rerumq; opifex viget impiger vsus,
 Et varios vitæ cultus explorat egestas,
 Scilicet ante suum instituit quàm prouida cursũ,
 Cũ nondum emensis hominum crebrescere seclis
 Inciperet natura satu vulgata benigno;
 Prima fuit satio, & fœcundi gloria partus
 Ingenijs. Discunt pelago se credere pinus,
 Et linguas mutate virũm, & commercia vitæ,
 Atq; alium Zephyris aliunde accersere morem.
 Exercent alij sylvas, & pinea texta
 Ædificant: alij mutata mapalia tectis
 Instituunt, coguntq; operosa bitumine saxa,
 Aut bibulum in cinerẽ lapides fornace resoluũt,
 Et procul excisæ veniunt ad limina rupes.
 Tum ferri labor, & Vulcani incudibus auræ,
 Follesq; fluctusq; dati, flammæq; ministra,
 Et caput ansatum mallei, chelæq; tenaces.
 Quisq; suas dat mētis opes. Stãt marmore vultus.

Et

Et facies auro, & limo sua venit imago.
 Fingere tunc auras inuentum: & nabilia fati,
 Et voces spirare cauo didicere metallo,
 Et titubare modis in gutture clangor ahenò.
 Protinus hic neruos ebori, numerosq; loquaces
 Addidit; hic animã calamo, & spirabile carmen.
 At linum seruire colo docuere puellæ,
 Et strepere arguto molles sub pectine telas.
 Ante quidem solæ ducebant stammina Parcæ,
 Solæ habiles norant fufis inuoluere Soles,
 Ac penfis tenuare diem & præcidere ferro.
 Tantum illas docuit veterum noxa vna parētum.

Altera quin etiam seros à stirpe nepotes
 Insequitur clades annorum, et secula truncat.
 Vsq; adeo vitijs genitorum obnoxia proles.
 Nam validi quamquam neruis, et pube decora
 Olim, dum melior vitæ status, et vaga luxu
 Libertas, generis curam, et connubia vitant.
 Post vbi contractis ætas iam saucia morbis
 Languet iners, cumq; ipsa suis torta ossa lacertis,
 Atq; manus, artusq; pedū, et genua egra tumendo
 Dirum ardent, seuiq; luem sensere Falerni,
 Aut membris Erycina infixit vulnus, et altè
 Vis agitur venis. atq; ossibus hæsit adesis,
 Aut alias vitæ labes seu lubrica pubes,
 Seu fors atra tulit, iamq; immedicabile fatū est:
 Tunc miseri (proh quanta rapit vesania mērem!)
 Connubio indulgent, prolemq; educere gaudent,
 Nil memores, quàm seua domum, et fata pigno-
 ra quondam

Contages innata mali, et quàm longa sequatur.
 Quid miseri florentem opibus, vel diuite censu
 Fortunam, aut ædes ostroq; auroq; superbas,
 Prædiaq; atriaq. et cultu felicia iura,
 Quid generi tot regna parant; si talia vitæ
 Vulnera; si gemitus vulgant, et funçra natis?

ne labem æternam pueri, & natale trahentes
 Exitium, cœli Diras, iramq; Dianæ,
 Aut scabiem horrendam, aut turpes sensere po-
 dagras.

Si mala comprehendam numero, prius arida disces
 Sole quot æstiuo terat Africa messis aristas,
 Aut, vbi tempestas pluuiialibus horruit Austris,
 Quam multi nimboſa cadant per nubila rores.
 Sunt & aui morbis, suus est & pestibus hæres,
 Et nimium natura ferax. Hi cernua raptant
 Corpora per terram, quales per saxa paguri:
 Hi neruis ægre insistant, & sponte solutis
 Artibus horrentes nutant, lentumq; tremiscunt,
 Illi intestino vincti præcordia nodo
 Parturiunt nequicquam auras, nisuq; fatigant
 Dissultatē animam, & crebris singultibus egrā.
 His furor, & torui rictus, & Gorgonis iræ,
 Et rigor, & sensus habetes, & inutile mentis
 Imperium, quassuq; immane trementia membra,
 Oraq; proluuie, & spumantibus effera buccis.
 Hi subito torpore rigent, fusiq; solo stant,
 Marmore languidius duro, vel robore trunco.
 Hi vel scabra situ, vel naribus ora peresis,
 Et capitis fœdi maculas, & depile monstrum
 Ostentant miseri, Veneris monumenta paternæ.
 Occupat his tetra maculosum ærugine corpus
 Fœda mali facies, atq; vlcere pascit edaci.
 Et captos oculis numquam non orba parentes
 Insequitur soboles, numquā pede libera claudos,
 Numquam & strumosos nō vlcere tacta paterno.
 Inditus est crassa multis à Naiade morbus,
 Pigraq; suffuso penitus tumet vnda cerebro;
 Et capitis molem informem, & fœta ossa madote
 Intus alit, mollitq; tumor, crescitq; tegendo.
 Quid, sua quæ credit medico gens viscera ferro?

Ah sibi vesicæ lapidosam inolvere facem
 Ingemit. & tenero crescentem in viscere cautè;
 Supplicium horrendum, & stirpis quoque pignus
 auitæ.

Quid trepidi membrorū artus, & sponte reuulsi?
 Quid laterum diri morsus? quid regia pestis?
 Et croceus toto profusus corpore pallor?
 Quid stolidi raptus animi, cæciq; furores,
 Aut vaga consilio, & numquā sibi conscia corda?
 Nec verò aut numero possim, aut comprehendere
 versū,

Quàm genus illorū variū, quibus horrida mēbra
 Tortor agit fati rigor, & trepida ossa reuellit:
 Aut quibus ambesum graueolenti vligine corpus
 Pascitur ingluuies morbo diffusa voraci.
 Id genus infectas hominum Germania turbas
 Innumeras totis fundit latissima campis,
 Et procul horrendam cōtagem à manibus arcet.
 Illi autem hāc vsu crescentem, & fœdere pestem
 Sponte fouent. Nec sola replet magalia vulgus
 Festiferum, aut raras spatijs campestribus ædes;
 Verùm vrbes, & regna lues populosa frequentat;
 Et misera infectam vulgant connubia gentem.
 Illi etiam cinxere suis ingentia muris
 Oppida. iam longè fumantia culmina pastor
 Prospiciens, auersum alio pecus omine signat,
 Et sua præteriens vestigia corrigit hospes.

Parcite venturo generi, nec tale, parentes,
 Coniugijs vulgate malum. magis otia vitæ
 Cælibis, & viduo placeat domus innuba cultu.
 Si vobis defuncta salus, nec certa renasci,
 Iamq; nefas alienum vsu contingere gentem:
 Quæ tandem inuidia est, socios adsciscere natos
 Exitio, & seclis pestem ingenerare futuris?
 Ah miseræ fortuna domus, ah fœda nepotum
 Progenies, quā dulce iuuet sperare salutis

Auxilium? non, si ipse manum iuratus Apollo
 Adiuueat, primaſq; vltor Podalirius artes,
 Crediderim victam vobis ignoscere peſtem.
 Scilicet ellebori vires, & candida ſucco
 Tharſia nox, mixtoq; liquens roſa pinguis oliuo,
 Et viuum argentum, & cæſi cruor illitus hirci,
 Balneaq; & pleuis vndantia ſulphura thermis,
 Aut triſte abrotanum, aut vllò ſata germina cæpo,
 Quæq; Machaonium ſpirant vnguenta vaporem,
 Vlla iuuent. finite hoc alios ſperare medendo.
 Iſta, quibus primo non inſita peſtis ab ortu;
 Non vobis ea miſſa ſalus. nec Peſonis auſis
 Diſſingi natura poteſt, cum ſemine primo
 Fiſta ſemel, quacunq; venit ſata labe veneni.

Id verò nec ſcire nouum, nec dicere longum,
 Quo mala decurſu generis, quo ſœdere partus,
 Perpetuos alta notos à ſtirpe ſequantur.
 Scilicet æternum eſt nature munus, vt omnes
 A verò genitore notas, & ſymbola ducant,
 Que natis impreſſa genus teſtentur, & ortum.
 Sic patria vobis veniunt ab imagine vultus
 Aſſimiles, eadem vires quoq; format origo,
 Ato; eadem vires animi, ſi debile nullis
 Viribus ingenium & violentior obſtitit vſus
 Talis amor genij. ſolùm fugit ille videri
 Neſcius aſpectum genitoris inurere nato.
 Hinc genus attento modulari ſedulus ortu,
 Inter opus quidquid ſingat, modò ponat auitam
 Effigiem, nil vltra animos, nil corpora curat.
 Nec tantùm vlla potis leui puriſſima vitro
 Lamina, nec liquidi facies pellucida fontis
 Cominus obiectis imitando illudere rebus.
 Hinc varijs non vna notis illuſa videmus
 Ora virum, & paucis pulchrè aſpectabile ſignum.
 Nam ſæpè aut naſi turracula glande crepido,
 Aut ſata primori turgentia fragra labello,

Aut tuber innatus malis, aut mespila mento;
 His fuerant affecta parentum insignibus ora,
 Et veniunt natis similes cum nomine vultus.
 En pueri natiuam illam sub lumine lentem.
 Nec maculæ tantùm, aut næuo par illa videri,
 Sed potius baccæ, fuscæq. simillima gemmæ.
 Illa eadem cari sub lumine visa parentis,
 Nil ipso diuersa loco, & penè vna duorum;
 Sic illam impressit nato, sic transtulit aptè
 Naturæ genialis amor. tantùm ille paternam
 Furari speciem, & natis appingere gaudet.
 Nec speciem verò solum, sed corporis omnes
 Vndiq. collectas ipso cum sanguine vires
 Expriimit, & vitæ pignus genitabile format.
 Quo fata progenies, velut ipso à semine sylua,
 Præferat exemplo genitorem, & viribus æquet.
 Et miramur adhuc, & adhuc meus inscisa nutat,
 Cui patriam secum labem, & sua funera proles
 Ducat, & antiquo generis sub fasce laboret?
 Nascimur, heu, testes morientium, & gentis auitæ
 Quisq. suæ verus, quamuis inglorius, index,
 Nec minus infausto dubiam trahit omine vitã
 Maternis, vt sæpe, malis affecta propagò.
 Parturit ipsa annos natis, & secula mater.
 Illa creat, quæ linia neant, quæ velleræ Patæ:
 Antea siue colo, siue altera filâ trahantur,
 Illa trahit: facit illa modos, & pondera fufis;
 Et fatum, & geniũ grauida molitur in aluo.
 O fortunatos miseris mortalibus ortus,
 Ni quæ suo generi natorum improvida mater
 Inuideat dulcem fortunam, & hospitis æui
 Auspiciũ tristi subigat concurrere fato.
 Nam sæpe ad fœtum patris vigor, & bona partu
 Mater, & illæsa conspírat origine sanguis.
 Nec deerat fortuna loci, nec si quid ab astris
 Spem facit, aut quocunquo fides a fœdere rerum.

Felix illa fatu soboles, ni saucia sensu
 Materno, & nimium turbati pectoris æstu,
 Aut vitijs affecta dapum, victuq. soluto
 Concipiat confusa nouæ primordia vitæ,
 Aut læsüm in tenera corpus compage fatiscens
 Occidat, aut turpem accipiat sine nomine formã.
 An memorẽ, indociles quàm sint obstare periclis
 Talibus, & tanta hæc matres arcere venena?
 Sæpe solet nuptas gelida leuis haustus ab vnda
 Lædere; sæpe animam timor abstulit, ipsa minaci
 Si qua venit telo pauidam læsura parentem
 Plaga; licet frustrata necem; tamen omnia solo,
 Et sola attingit teneros formidine fœtus (quit:
 Quamquã utero clausos, & saucia membra relin-
 Quis credat, nisi certa fidem miracula firment?
 Tale ferunt monstrum Boreæ nascentis ad oras
 Exortum attonitos nuper vidisse Triones.
 Namq. animi præceps quidam, nec sobrius heros
 Forte laceffitam dictis agitabat amaris
 Matronam thalami sociam, cui pignus in aluo
 Maturum vrgebat partus, & tempora lucis.
 Hanc ille in rixa duram dum vulnere terret
 In caput intento, & strictũ iam surgit in ensem;
 Illa tremẽs animis, & languida morte propinqua
 Elusit venientem ictum, quem nescia sensit
 Intra utero, qua tacta manu, qua cuspide proles!
 Mox tenerũ iccta caput nata est, qua parte parenti
 Formidata prius, quamquam sine vulnere, cuspis,
 Nec vanum in puero vulnus, nec sola cicatrix,
 Sed large erumpens e vertice sanguis hiulco,
 Cede recens, tãquã hæssisset modò plaga cerebro,
 Ah dulcem extinxit primo sub lumine vitam.
 Talia materni nobis monumenta pauoris.
 Quin etiam (quantus tenui labor instat ab aura!
 Sæpe aliquam elapsi sensus liquere iacentem,
 Cùm subitus pluuij fulsit pitor ætheris, & cùm

Mollior affluit canor auribus: ipsaq. fatum
 Excudit, infestam quæ suscitatur aura mephitim.
 Cernis, ut aspirans, vterum quoque turbat equant
 Exincta vapor e testa fumantis oliuæ,
 Talis ubi è stabulo venit halitus, & sua pastor
 Lumina, consumpto iam languida rore Mineruæ
 Deserit, & putri morientem in fæce fauillam.
 Sæpe fames, & amor nisi largè expletus edendi,
 Affluit tacitè miseras, atq. attigit ægros
 Conceptu in medio fœtus, et turpè notauit,
 Vultibus affingens epularum ignobile signum.
 Hinc equidè, Autumnus redeant cum mitia poma,
 Cumq. suis urbana cohors tenet arua colonis;
 Nunquam illas ad rura vocem, & pomaria: nūquã
 Ad cellas, ubi lata penus, lautiq. penates,
 Per stipulas ubi mala leues, aut pendula iuncis,
 Et concreta foco Baianæ muneta mulctræ,
 Lucani factoris opes, offeq. rubentes,
 Aut sale durati verres, et torrida fumo (uæ,
 Terga suū, aut composita cadis seu bacca Miner-
 Seu trichia, et sapido Malphitis alecula succo.
 Nulla adeo illecebras tales impune videbit,
 Nam si tacta fame, et visa dape tarda potiri;
 Sponte verecundum languescens inter amorem
 Deficiet visu in medio. tantum illa videndo
 Afficitur, voto immoriens, tristici pudori.

O quibus irriguos almæ Tritonidis hortos
 Lubrenses nemorum Diuæ, quibus aurea cultu
 Rura datum colere, et felicia carpere mala,
 Tuq. omnes cui largus opes Autumnus, et omnes
 Addidit illecebras animorum, et ruris honores,
 Parthenope, quæq. affines per littora Diuæ,
 Pausilype, Prochyteq. et fortibus æmula Nefis
 Hesperidum, et pulchro sata Nereo Mergilline.
 Nunc et Hamadryadū non vltima, nunc et ameni
 Ruris amās, nunc poma ferens Dea diuite cornu

Et quæ prona iugo pontum a cœolis Aglaia,
 Atq; Ægle Pomona Deum, quæq; alta propinquis
 Concilias hortis Diuos Euplœa marinos;
 Quæq; alios circa saltos, & regna Dicarchi,
 Perq; sinus Diuæ Craterides, & iuga propter
 Florea Sirenum, & pulchræ Sebethidis annem:
 Cum redit Autumnus, Diuæ, cum gerinine prono
 Cœpit odoratis annus flauescere pomis;
 Si qua nurus vestros alio grauis aspicit hortos,
 Ne cupidos nescite oculos, dumq; illa rogandi
 Ægra metu fixit certis suspiria ramis;
 Aspèctate, trequens adigit quò lumina raptus,
 Quæq; illam oblectat malus furtiua tuentem.
 Hinc legite, hinc plenis munus cumulate cani-
 Et lenitè vterò ieiunia sæua tumentì. (stris,
 Illa fames, illa est, tenerum quæ pignus in aluo
 Exanimat, vel poma genis impressa reliquit.
 At tu fœta parens, ne quid noua pignora lædas,
 Si qua dapnũ occurrans animo importuna cupido
 Spem niuis instigat dubiam, ægrescitq; morando.
 Et cupis insanæ stimulos auertere curæ;
 En vetus, & tanto facilis medicina furori.
 Sola foci cura est, molitis tãtum incoque lacchar
 Dulce fabis; induige epulis, & parce salino. (scat
 Nec tamen (his quamquam dapibus sopita quie-
 Dira fames) monitis ausim confidere nostris,
 Aut tantam ingluuiem sperem lenire medendo.
 O quis amor miseris fauces implere petulcas!
 Non illas humana dapum, non lauta voluptas
 Allicit, horrentes ihhiant sine more chelydros,
 Limosamq; situ facem, glebasq; palustres
 Hęc putri tellurè famem expletere proteruam;
 Hæbibulam calcem cupidis hausere medullis,
 Putuereunq; solum; nec robora carpere morsu
 Absikunt, libroq; rapacem insindere dentem.
 Sepe aliqua optauit nigrantem insana caminum

Lambergè ; sepè atras flammæ morientis ab ipso
 Reliquias depasta foco, nil sensit amarum ;
 Nil, cinerè immūdū rabidis cum faucibus hausit
 Tantus ad esuriem furor, et mala vētris Erinnyis.
 Vidi ego (quòd mei uultu oculi sibi credere nostri,
 Nec fuit e matrum vulgo, nec paupere censu)
 Ausonias inter Diue Sirenis, alumnas,
 Vidi, quæ cęsum iuuenem, et cęruicis obesa
 Vulnera prospectans largo stillantia pingui,
 Illum epulis adipem, atq; illa de cęde faginam
 Spumantē, et fædo cum sanguine colla poposcit.
 Turpis hic in gustu tantę dulcedinis error
 Quam nona promittit generi portenta futuro!

O, quę progeniē Regū, et decora inclyta pubis,
 Et procerum pulchras animas pulcherrima Siren
 Sola fones, vultumq; doces, et prælia Martem ;
 Si tibi germanum decus hoc, si regia cordi
 Pignora, præstantesq; animis, et corpore nati :
 Consule formosę generi, nec sperne mederi,
 Si qua tuas tam dira tenet vesania matres .
 Stāt medicę Phębo leges. Age, Dina, benignam
 Si qua malis promittat opem medicina, docebo.
 Quicquid id est, certè hoc rerū ve tus arbiter vsus
 Extulit, et tantos docuit mitescere morbos .
 Hoc olim effugium sensit Latona pericli
 Virgineum castę florem libata iuente,
 Dum grauidam Diris instincta voracibus aluum
 Implorat Superos, partu fęcunda gemello .
 Ipsa mihi hanc Erato famam non inscia veri
 Scire dedit, rerumq; altas ab origine causas,
 Sic memorans, tanti repetit primordia facti.
 Tempore quo nusquam sancto lex æqua pudori .
 Dum Iouis insidias, & furtiuos hymenæos
 Sponte inuita sequens, amisit Delia cestum ;
 Ipsa suum Iuno nequicquam vltura Tonantem,
 Et thalamos rursum peregrina coniuge tactos .

Vulcanū alloquitur, grauibusq; hæc fletibus orat.
 Nate tuam frustra semper miserate parentemq;
 Crudelem aduersus genitorem, en impius vt me
 Prodidit, & thalamis alienam adsciuit amantem.
 Sæpè hoc ille mihi fixit sub pectore vulnus.
 Te quoq; maternis semper comes addite curis,
 Vnum indigna me iterigit fortuna laboris.
 Hocæne connubium est? an te custodia nostri
 Nulla tori, nulla tangunt genitricis amores?
 Nulla ne T: siphone nobis, nulla arma Megaræ?
 Nec mea iurata iam dudum in foedera vires
 Tartaræ, suprema vocent ad fata puellam.
 Acribus instinctam furijs, et vindice raptu.
 Atq; alias doceant Iunoni illudere Nymphas?
 Talibus accensam, nimium indulgere querelis.
 Non finit Ignipotēs, paribusq; hæc reddidit orsis.
 O genitrix, Nymphæ si fatum et funera quaris;
 Nil equidē annuerim, nimis illū accendere tētase.
 Et me consilij pretium non dulce manebit.
 Arduus ille animis, et fulminis igne trifulco,
 Et totum in tales numen molitur amores..
 Quis ferat, attonitis cū nubibus ægida quassæ
 Horrificam, aut Diūm miscet clamore senatum?
 Tutius hanc insiste viam, namq; ille superbis
 Latonam auspicijs, & quæ duo pignora parat.
 Illa dabit, toto genitor dignatur Olympo.
 Et tibi quis tantos quondam locus inter amores?
 Quassæ vterum, & trepidæ præcordia solue puellæ
 Ante diem, coge exanimes effundere foetus.
 Nempe potes, nec, Diua; tuis leue numē in ausis.
 Gorgoneas immitte canes, quarum illa minaces
 Horreat occursum, animamq; excussa pauore,
 Sentiat extingui vires deposta caducas,
 Et refugam fessis reuocet singultibus auram.
 Dissiuit hic aluum subitæ formidinis horror,
 Informesq; abigit partus, & viscera laxat:

Et etiam illa inter stygias non vltima Diras
 Nata Erebo genitore Fames, cui foeta veneno
 Semper hiant adducta Chao rabida ora voraci.
 Huius, vbi afflavit teneras violentia Nymphas,
 Si qua sinus, foecunda graues, & pignora portat?
 Procinus, ingluuias, & inexatrabilis aluo.
 Incessit rabies, semperq; immanis edendo.
 Ardor agit, foedas vltro deposcere mensas,
 Luridaq; instigat coecas ad pabula fauces.
 Gliscit amor fallax epularum, & ventris egestas.
 Tristibus illecebris inhians & quærere acerbas.
 Importuna dapes, & sordibus effera pasci.
 Hæc fera lautitiam genio mentita voluptas
 Conceptos vitiat foetus, & viscera matrum
 Nulla sinit partu certum, contingere mensam.
 Huic ego Laronam exitio pro dote iugali:
 Deuoneo, possum hanc Erebo deducere pestem.
 Ibit in insanos Diris agitata furores:
 Findet humum morfu, & steriles ad pabula glebas:
 Quæret inops: putrem lingua sulcabit arenam:
 Et foedum, nigrante larem fuligine linget;
 Atq; atrôs, quondam, exusto de robore torres.
 Dente premet, diram esuriens: nec mādare parces.
 Quas ego succensa cautes fornace resoluam.
 Quadrupedum ritu, saltus, & frondea pascet.
 Gerinina: syluestrem malis absumet auenam.
 Stat cura labor iste mea: tu Diua puellam
 Vrge alijs captam insidijs, & fraude proterua.
 His illam accendit dictis, atq; efferat aures.
 Quæ contra sic orsa parens. Quid, nate, moramur?
 Quam legis, hanc nostri partem molice laboris.
 At ego deprensam Dirarum indagine Nympham
 Insequar. Est iuxta Cocyti immane fluentum
 Pròdigium squamis horrendum, & faucibus atris,
 Tartareus Python. centum ille immania vasto
 Colligit in spiras arrepta volumina tergo.

Purpureis ardet maculis, longèq; coruscat
 Cæruleum fulgore caput, cristaq; bisulca.
 Mille oculis vibrant pestes, & mille minaces
 Abfiliunt totq; ore metus. hunc illa procaci
 Instantem assultu, & magna se mole mouentem
 Nequicquam effugiens, vlli succedat asylo.
 Aut vnquam eripiet tali se perfida monstro.
 Iam trepidos conuulsa sinus, alu oq; recussa.
 Attonitos partu foetus effundet inani.
 Insta operi, generose, tuisq; accingere flammis.
 Sat meus in tuto labor, & pars altera curæ.

His dictis digressi ambo, & diuersa secuti.
 Fert animuni, fert aura pedem, & dolor aliger ira.
 Quale furit festina truci cum coniuge tygris,
 Sensit vbi abreptis populata cubilia natis,
 Et fremitum clamosa ciet. ruit actus vterq;
 In furias, ignemq; parens; & præpete cursu
 Obseruata legunt oculis vestigia, si quâ
 Signat iter catulis antro venator abactis,
 Et dubium trans altus equo nemus alite vectus.
 Sic furijs actos pernicipibus effera Iuno
 Tanarium per iter currus ad Tartara vertit.
 Nec minus aut cursu præceps, aut impiger ausus
 Mulciber, Aetnos aditus, & conscia Diti
 Antra subit. patet affini domus infera Regi.
 Nec steriles amborum artes, aut irrita fraudum
 Consilia occurrunt manes, & iussa capeffunt.

Est locus Aemonias quâ Thermodoontius vn-
 Fons agit vmbrosi fluctus, & consita rapis (das
 Laurus, & Iunarijs Rhodopeia culta viretis,
 Hic Dryadum festi cætus, mistumq; Napæis
 Agmen Hamadryadum, nexis per mutua palmis,
 Femineo cantu lætuni præana coronant
 Quas inter dum læta manus, & carmina iungit
 Ingeminans Latona choros, plausumq; pedestrè;
 Ecce ingens dorso, & montani culminis intar

Ardens in lapsu Python, super obuia præcepit
 Incumbit nemora, & cedentia robora turbat,
 Horrisonum per longa trahēs abrupta fragorem,
 Dat rapidos tergo flexus, & sidera cauda.
 Verberat, attolens spiris immane volumen.
 Luminibus flammæ absistunt, furit ardua ceruis,
 Et bifidas arrepta iubas assultat Olympo,
 Sanguineis flammata notis, vomit halitus ignes,
 Fulmineos: vasto discedunt ora barathro,
 Ora, cauumq; atro suffectum sanguine guttur.
 Hunc ubi tendentem contra, & propiora minantē
 Aspiciunt, syluosa ruunt in deuia Nymphæ,
 Prata per, & saltus, & Strymonias conualles.
 Atiferus infesto assultu, Cocytius anguis,
 Toruq; micans oculis, & sibilâ flammeus ora,
 Vnam inhiat cursu Latonam: hanc obuius vnâ
 Territat: hanc syluis palantem errore sequaci
 Aggreditur, iam iamq; premit, iam sorbet hiatus,
 Illa tremens animis, & quâ data copia, cursum
 Accelerans, nullum ingreditur non irrita callem,
 Nusquam occulta pedes, & inobseruata draconis
 Diua rapit: nusquam regio sacra locorum,
 Nulli aditus, nulla tuti sub rupe receptus:
 Et nemosi non vlla fides, non montibus altis,
 Non illam nox atra cauo protexit amictu,
 Non obita secreta via: per lustra ferarum,
 Non mille in syluis valles agrestibus Hæmi,
 Aut tenebris ripæ densis Oeagrius Hebrus,
 Omnia proturbat, coluber, ruit altior ipsis
 Obicibus sylvarum, & culminibus Rhodopæis,
 Nec finit optatos profugam captare recessus.
 Jam tribus exactis cœlo lux quarta redibat:
 Nec secura quies Diua, nec libera sedes,
 Et iam Threicius tractus emensa, viarum
 Summa tenet, cursumq; alto vetat obijce pontus,
 Proxima tartarus premit, illam ad littora prædo.

Ceu trepidam larrator agens ad retia ceruam .
 Quid faciat? nam meta via, vitæq. propinquat.
 Funeris effugium finus rogat; et pede certo
 Iam ruere in medios fluctus (ea mortis imago
 Mitior) et rapido properat se credere ponto.
 Ecce autem Ægeas, miserum dū corpus in vnda:
 Præcipitat; iucunda animo spes lucis oborta est.
 Ante oculos ipsam subito Neptunus ad oram
 Quadrijugis per summa rotis vndantia vectus
 Cæruleos aduertit equos, curruq. puellam;
 Excipit æquoreo, et vi stricibus instat habenis,
 Auertitq. fugam pelago, et sua cæcula verrit.

Est patrios iuxta fluctus ab litore Thracum
 Ad medium diuersa diem, sedemq. Promethei
 Insula, Carpathijs quondam regnata Pelasgis .
 Ontygiam (sic fama vetus) dixere coloni .
 Frugiferi passim colles; et fœnora glebæ.
 Ampla satis; diuesq. Ceres; et fida iuuençis.
 Huc Iouis impulsu fraternam appellit amantem:
 Rex pelagi, et sola securam exponit arena:
 Hinc animat sientem dictis, et pectora mulcet:
 Pone metum: sunt regna tuis hic debita natis:
 Nil partum mortale ferēs, quid læua sororis
 Arma meæ, fraudemq. times; quæ numina regnis
 Bina fœues fraterna meis? Hæc fatus in altum
 Vertit equos; et quassa leui dârlora quadrigis;
 Illa nouis felix monitis, et prole superba .
 Exultat; supraq. animis mortalia fertur;
 Femineis; iam thura sibi, iam destinat aram:
 Cælicolis cognata genus, Iouis altera coniux.

Hæc agitans, fati nimium securo futuri
 Progreditur, lustrans portum, et telluris opimæ
 Fatale hospitium, et tanti cunabula partus .
 Vix aditus intra primos, et limina regni
 Intulerat Regina pedem; cū visus amœnam
 Prospectus viridi vallem lunare theatro .

In medio vernans vmbri, et blanda susurro
 Naias, et pulchro præter iuga Cynthius aluco.
 Hic patulam iuxta laurum defessa virago.
 Forte sedens, blandæ caput acclinauerat vmbra.
 Conciliat dulcem sedes frondosa quierem,
 Et labor exacti cursus, et murmuris aura.
 In somnis ecce ante oculos teterrima visu
 Vmbra, furens immane oculis, rictuq; tremenda.
 Os Furia, nomenq; Fames. at rara capillo,
 Crispa genas, rugisq; fluens, et foeda senectus.
 Hanc Erebus natam genitor, cum Noctis amauit
 Connubini cæcæ, stygijs eduxit in antris.
 Luminibus candet croceis, et funera vibrat
 Tartarei vultus rabies, et pallidus horror.
 Exesum esurie, et scabra rubigine corpus,
 Lurida corrugat macies, atq; asperat artus.
 Squallet apex, fufisq; altè sub crinibus extat
 Gorgonis in morem, strigosum, et tortile collum.
 Vnificæ, nuda ossa, manus, nuda ossa lacerti,
 Atq; humeri, atq; altè nodoso in pectore crates.
 At cauus in costas aluum siuus abdit inanes.
 Appressam ad lumbos penitus, curuamq; lacunam
 Fert anguem implicitum dextra, flammamque
 sinistra,

Et lacèram nodo pallam suspendit ab armo.
 Tum pauidam terrere minis aggressa puellam.
 Te ne suis Diuum Regiam auertere tædis?
 Te Iouis aspirasse toro? te coniuge tali
 Ire grauem, et partu prolem sperare secundo?
 Te dape syderea quondam, te, larua, potiri
 Dotali ambrosia, et conuiuiam accedere Diuis?
 Me pecudum victu iactari, et pabula campis
 Quarere; me nuda vesci telluris arena.
 Hæc ego te in sortem (venies, nam digna) lacesso.
 Hæc ait, et diro visus intenta furori,
 Et flammam, et colubrum, dextra; zuaq; trementi

Intulit, et gemino præcordia perculit ictu.
 Continuo extulit Divæ sapor, et nova mentem
 Ira subit, sævitq; furor vesanus edendi.
 Nec laetis instat dapibus, sed moribus ipsam
 Carpit humum, & frædum cinerè, & nigrâtia sylvæ
 Fragmina tosta rogo, & sterili deserta fauilla.
 Arida quin etiam totis fœnilia campis
 Ore legit, iam dulce sapit, quæ soluitur igni.
 Alba silex, longumq; cauis fornacibus arsit.
 Et famis illecebra est ad mortâ ex ilicq; cortex,
 Glareaq; & putris de punice pulvis adest.
 Arboreas etiam frondes, & graminâ pasci.
 Est amor, & spartas cœdes, atq; ossa per agros
 Quadrupedum legere, & mensis instare luporum.
 Illa etiam casus humani corporis artus.
 Esurit, & si quas Aquilæ de diuite rostro
 Reliquias prædæ abijciunt; & si quæ sepulchris
 Pabula defossis vlulæ tensere rapaces.
 Talia dum solis quarit conuiuia syluis;
 Ipsa Iouis magni nutu festina per auras
 Adstitit, & Nymphæ coram congressa Merinna.
 Quid tantis oblita tui te proripis, inquit,
 In furias? nescis quantos, ah perdita, nescis
 Conceptus vtero foetus, & pignora portas.
 Nec subit, infelix, quantum hæc materna fatiget
 Viscerâ tam fallax epularum, & turpis egestas.
 Me tuus huc alta Saturnius egit ab æthra
 Demissam auxilio, nisi quid parere recusas.
 Cura mihi, thalamos matrum, & fœcunda tueri
 Coniugia & tristes vtero depellere pestes.
 Accipe, nec tenues pigeat cognoscere curas.
 Sunt magnâ in leuibus vires, & commoda rebus.
 Prima leges lento matura papauera collo,
 Et meconin crispam folijs, & vere perenni
 Viuacem ambrosiam, seu triste voces amegimnô.
 Illa etiam nec rara satû, nec rustica mentis

Herba lacu stagnante virens, & cespite glauco
 Aspera, bulgosso nomen, sic dicta Pelasgis,
 Nam folia effigunt patulam bouis hispida lingua,
 Illa tibi carpenda manu, nec iungere parces
 Multipedem fibris herbam, terræq; rapacem,
 Quæ filici frondem, polypo quæ proxima nomen,
 His & odorati florem iuuat addere iunci,
 Et sterilem nymphæam, & rutæ ignobile gemen,
 Et Cypron in succos expressam, & vile mudentum
 Effugium solanum, & sylvicomiam malaccam,
 Versicolorem isin folijs, & molle sopori,
 A sopon, & lentam viridi de baccare frondem,
 Et crocon, & verni pubem decerpe roseti,
 Mascula velle solo cirexia, velle rubentem,
 Malifera stirpem, è sylua, quem Punica malus
 Vulsa dabit, nullo quæ semine nata virescit,
 Iam dabit excusso dulces, a vertice glandes
 Thrasia nux, mittet diues sua cinnama Ganges,
 Mittet Arabs, quæ sita suis rabarbara sulcis,
 Germina, sic dicta agricolis, quia barbara radix,
 Et fata Matutæ primum florentibus aruis,
 Sit tibi, qui baccas oleæ contundat acerbis,
 E quibus expressum rosea cum fronde liquorem
 Confundat, inultoq; sinat feruere sub æstu,
 Et qui mellifera concretum ex arbore rorem,
 Ambrosiunq; gelu ramos legat inter opimos,
 Digeret hæc, ceterosq; tibi componet in vsus,
 Scuitiamq; omnem succis excludet amaris
 Sedula Limodame, namq; his illa vna mederi
 Nata malis, & gnara tuum sedare furorem,
 Illa alios campis flores, & semina carpet,
 Siuè aliquis quærendus odor, siue vlla saporum
 Illecebra, & toto messem explorabit Eoo,
 Illa dapum variarum vsus, & cominoda nouit,
 Non ignara, tuis vel quæ det munera mensis,
 Vel quibus hac Dira tactos riget imbribus artus,
 Quæq;

Quæq; alio fomenta parat, quæ pocula condat,
 Et quæ nigranti elleboro, quæ iungat amomo,
 Dona tibi Assyrios largè spirantia fumos,
 Diuitiasq; Arabum, & liquentia balsama fundet.
 Multa laborabit lautis conuiuia succis,
 Ionia pressans ab arundine dulcia mella
 Nectareâ in glaciem, atq; epulis geniale liquerê.
 His tandem auxilijs (modò ne sis dura moneri)
 Lethalem euriem, & genium frænabis edacem.
 Et quondam his acta surijs per secula matres
 Si legem hanc omnes vitæ, moremq; medendi
 Obseruent; dubios poterunt defendere partus:
 Aut illarum missa, salus amissa nepotum;
 Si minus hoc vitam effugio seruare laborent.

Sic effata, leues pennis auecta per auras,
 Vix iter auertit terris, cùm visa repente
 Ante oculos, lectisq; sinum compleuerat herbis
 Delia Limodame, socium cui protines agmen
 Adstitit, & multa Diuam cinxere Napææ.
 Dant alias aliæ fruges, & munera campi,
 Et sua cultori quidquid tulit ora Sabæo.
 Hic animum lenire trucem Latona, superbo
 Læta mysteriq; Nympharum, & pube decora.
 Illæ operi accingunt sese, notumq; laborem
 Expediunt, aliæ Pharios incocta liquores
 Liba ferunt: aliæ medicatis pocula succis.
 Hæ dulci infundunt redolentia cynamâ Baccho:
 Hæ violas largè calathis, verumq; nitorem
 Ingeminant, lætaq; onerant aspergine menses,
 Atq; anni florentis opes, & dona ministrant.
 Pars nitidam Ceterem, & medicas componere
 fruges

Certat, & Eoos dapibus miscere saporis:
 Pars vitro composita cauo dat florea flammis
 Germina, quæ clausus tenuem liquet æstus in im-
 brem.

Multa manu instillant fessos vnguenta per artus:
 Multa parant, quæ pota iuuent, quæ vesca quiete
 Concilient, animentq; ægros dulcedine sensus,
 Atq; dapum in sanos genio furentur amores.
 Si quid alit Panchæa suos annonæ per hortos.
 Si quis honos innatus agris, aut si quid odorum,
 Et si qua est Inda mensis à messe voluptas,
 Ingeritur, nullo desunt à nectare dulces.
 Delitiæ; nulli gelidis à fontibus imbres;
 Et nullum pateris à diuite munus Iaccho.
 His epulis correctæ famæ; atq; effera Diuæ
 Ingluuiæ; mulcentq; nouæ præcordia vires.
 Iamq; dies partus vrget matura secundos.
 Sed nos immensum spatij lustrauius æquor
 Vela iuuat legere, & terras accersere proa.
 Emeritam vicina vocant iam littora puppim
 Et iam securi patrijs appellimus oris.

184
P A E O N I A E,

Seu de valetudine
tuenda.

LIBER SECVNDVS.

V. quoq; maternum nostris Lu-
cina Camœnis

Nomen ades, quæ prima sinum
nascentibus offers,

Et referas dulces miseris mor-
talibus auras.

Tu nostra primæua doces vesti-
gia vitæ,

Et sua venturos in secula dirigis annos.

Te duce, si tantis fatum non inuidet orfis,

Primus ego insuetas hominū ad cunabula Musas

Deducam; & cantu Pindum vagire docebo.

Hanc habeat, nostri partem si nominis vllam

Fama petit. Quâquâ ò generis te maximè nostri

Ductor anem LOIOLA sequi, sanctumq; tuorū

Agmine Pierio supplex ambire senatum.

Verūm alios vates, alios tibi seruat Apollo

Tamassi ltuos, alium meditata canorem

Ora, tuum ventura vocant in secula nomen.
 Nempè aderit, nec sera dies, cùm tu quoq; festos
 Magnorum Indigetum terris implebit honores,
 Et sanctum accensas veniet tibi munus ad aras.
 Te quoq; magna manent totū delubra per Orbē
 Et tua fulgebit candens ad limina Memphis.
 Totaq; Phidiaco Babylon sudata labori.
 Ast ego, cùm primū sacris ad templa litatis
 Romulei te dona Patris, te vota vocabunt,
 Hic vbi Lubrensi surgunt regnata Mineræ
 Mœnia, piscolas magni Crateris ad vndas,
 Curuaq; pomiferi vergunt ad littora colles;
 Arce tibi in summa surgentem ad sydera molem
 Constituam, & sacras adytis ingentibus ædes.
 In medio mihi Numen eris, templumq; tenebis;
 Et tua fumabunt nostris altaria donis.
 Tum verò ingentes plausus, & mille tubarum
 Æra tibi ante aras, & ouantes cœminæ vates,
 Et pubes operata sacris, & multa precantum
 Munera, Phœniissæ vestes, auriq. talenta,
 Et rutilum signis, atq; Oceanitide bacca
 Argentum, Tyriq; ardentia vellera fæco.
 Parietibus latè circum, & laquearibus altis,
 Seriadum deducta colo Melibœa supplex,
 Diues opum, cultu Phrygiarum, & dædala textu
 Pergameo, & multa saturi Sidone rubores.
 Hic varijs erepta malis te vindice turba
 Suspendet memori tristes ab imagine casus,
 Pontumq; fluctusq; feros, & turbine puppim
 Abreptam, et medio nantes in gurgite merces,
 Aut pelago infestos, fugientiâ vela, Britannos.
 Ast alij morbos, atq; in medicabile fatum
 Auspice te domitum, et Libitanæ ignobile ferrū,
 Funeraq; et luctus, et reddita corpora vitæ.
 Ante alios, sua fata nurus testata relinquent
 Nubile tormentum, niluq; graues hymenæos.

Atq. alias alij clades, & monstra majorum
Seruati affigent aris, & dona reponent.

Et varijs actum me casibus, & tua præsto
Numina, votiuâ memorabit fama tabella.

In foribus pugna, & fufis Acheronta manipulis

Atrōnitum faciam, & positis tua signa trophæis,

Victorumq; acies, & te, memorande, tuorum.

Regnatorem Ignatiadum tua castra mouentem:

Hinc, duce te, refugas animas à faucibus Orci,

Et Ditem amiffa reuoluentem incendia præda.

Parte alia promptis ibunt in fœdera dextris:

Hinc Pallas iuuenum custos, hic nuncia Diuam.

Religio, iunctaq; animis te iura sequestro,

Conscia firmabunt, eademq; in regna coibunt,

Ante aram & geminis drabunt numina votis:

Tum coniurato Ditem terrore laceffent.

Contra oculis accensa, truci fremet ore Megæra,

Gorgoneaq; canes, & lumine torua eruento.

Inuidia, & trepido Pluton inglorius Orco.

A Idam & cœlta Paro, multaq; animata Corintho.

Signa, tuos heroas, & addita numina Cœlo.

Stabit, & audaci tecum spirabit in auro.

Legifer ille Euri, & patrium iam numen Eoo,

Saberius, tercentum illi per templa sacerdos

Thura dabit: totidem aurati per limina currus,

Æthiopumq; acies, Orphireiaq; agmina matrū.

Hinc & virginei cœtus Atlantide pompa,

Et p̄mi iuuenum, & varijs equitatus in armis.

Ipsè coronatis alta ad donaria Titan.

Ibit equis, largumq; tholo suspendet honorem.

Nec non & roseis cœlo delapsa quadrigis:

Memnonidas Aurora suos ad templa vocabit.

Quadrifidum attollet mastati insigne Tonantis.

Almâ Fides. Nam effusæ per compita gentes

Excipient reducem, & sacro se fonte piabunt.

Talia per templum voti reus aduena quondam.

Aspe-

Aspectans, hilari munus persoluet acerra.
 Ipsæ etiam, si quid tales quoq; respicis aras,
 Solennem instituent memores per secula Musæ
 Lætitiâ, dictosq; tuo de nomine fastos.
 O mihi tuum si centum animæ Parnassides; ò si
 Centum æterna sonent Heliconidis ora Mineruæ
 Verùm alijs tantum liceat sperare canendo.
 Me inens ad cunas infantum exercet Apollo,
 Discentem & quæ sit vitæ via longior, & quæ
 Securos ineant æui primordia cursus,
 Perigite Pierides, & iniquum insistite callem.
 Principio ne quem cari natalis, & auræ
 Fraudet amor, neu fallat iter via deuia lucis;
 Vestibulum ante ipsum, primoq; in limine vitæ,
 Innumera degunt pestes, quibus obura si quæ
 Expediat primos victrix infantia gressus;
 Liberior quondam, & cursu felicior ætas.
 Insequitur, longumq; vicens, & sera senectus.
 Sin ortu in primo, & teneris concepta sub annis
 Cœperit insectis labes inolecere membris:
 Heu malè venturæ spes intercepta iuuentæ;
 Nec locus auxilijs infidum, & debile quicquid
 Prodigus effusa Podalirius exeret vna.
 Ergo omnem tentabis opem, dum semina morbi
 Prima fouet, dubijs ætas innata periclis.
 Nec verò incerti casus, inopinaue solùm
 Fata obstant, vitæq; labans, & ludicra virtus;
 Verùm, & femineæ fraudes, & anile cauendum
 Sæpè ministerium; quòd, cùm iam foeta laborat,
 Difficiles vocat ad nifus paritura virago.
 Hic labor: hoc primùm vertit se cardine fatum.
 Exime progeniem; genitor miserande, periculo.
 Hic opus, hic opibus, nam si mercede maligna
 Vxori redimas duri solatia partus;
 Sæua tibi infidas mitte t Lucina ministras,
 Eumenidum genus, & diri Plutonis alumnas.

Non illæ insidijs parcunt nec turpibus ausis :
 Ni veniant largo magni cum fœnore quaestus,
 Namq; omnè in pretio curam posuere & neq; illis
 Fas vllum, aut fidei momentum antiquius auro.
 Nil precibus debèrè inopum, nil credere curant.
Quid refugas captas aures ? quid verba fatigas ?
 Diuitias illæ, & mensas, & olentia Baccho
 Prandia, venales animæ, luxumq; sequuntur;
 Poculasq; auersò damnant Acheloiæ vultu.
 Pollicitis victæ, semper maiora precantur.
 Elicisthe p̄missa, fidemq; offerre morantur.
 Interea partus labor increbescit, & aluo
 Sustinet ancipiti genitrici & graue pignus, at illa
 Sæpius acciri gaudent, longiunq; rogari,
 Deduci, currûq; vehi, totiq; potiri
 Edibus, & primas inter discumbere matres.
Quòd tibi si prolem dedit fortuna virilem ;
 Tum verò tibi mensum pactis accedere fœnus.
 Exclamant, totosq; petunt pro munere Seres,
 Cû manicis peplum, & picta tum cyclade pallâ;
 At naxæ trinale aurum, mundumq; iugalem.
 Egeimnâ articulis, atq; auribus, & graue soccis
 Argentum, vittasq; leues, & mollem stabellum.
 Nè facias, illæ in rabiem, cœcumq; furorem
 Precipites Ditem implorant, & Tartara miscent
 Præstigijs, omnesq; vocant in fœdera manes.
 At puero, vt primis vagitibus impulit auras,
 Nè spera felicem animam, nam protidus illa
 Triste beneficijs misero Stygis omen iniurunt.
 Non magicæ fraudes illis, non carmina desunt,
 Non herba; non lecta ingis adonita Cytæis.
 Non diri afflatus animæ, & spirabile virus,
 Quo pueris immissa lues, & triste per auras,
 Exitium venit, & vitales inficit haustus.
 Sæpe etiam manibus, tactuq; teneriina lædunt
 Corpora nascutum, & stygio medicantur oliuo.

Atq; olim, vt veniant vitiatō sanguine venā,
 Fallacem vberibus norunt impendere curam.
 Sæpè etiam (tantū ne animos sitis asperat auri?)
 Ah teneras ausa fauces vrgerē premendo,
 Interclusam animam iugulo extorsere subacto.
 Id verò infandum magis, & lacrymabile visu,
 Membra quòd appressis libant puerilia labris,
 Amplexu veluti foueant, atq; oicula figant.
 Dumq; auidæ incumbunt bibulo super oris hiātū;
 Omnibus elicitum venis haurere cruorem.
 Quid, quòd & occulto longè contacta veneno
 Pectora nutritium vitiant, atq; vbera siccant?
 At quibus infensa inuidia crudelius instant,
 His Erubi instillant iras, & noxia verba
 Inspirant, cæcāq; adigunt in viscera labem.
 Hinc variæ pestes olim, & miserabile multis
 Exitium, & læsa genus illatabile vitæ,
 Et Tachesis teneros iuuenū bacchata per annos.
 Namq; alij vultum informes, & tabe perenni
 Indecorest, nunquam vires sensere valentes.
 Ast alij pubem efflorem, gelidosq; hymenæos
 Experti, & thalamis nequicquam insistere adorti.
 Coniubio soluere toros, hi fata dedere
 Membra solo, gressuq; animam abtecere caduco:
 Hi mentem inualidi, & semper rationis egentes,
 Inter longa trahunt confusam obliuia vitam.
 Quis inodis ætatis? læcerant præcordia mœsti
 Singultus, & agens animum sub Tartara terror.
 Talibus incendit camahdo pectora curis
 Nescio quæ sagana, & toruo dedit omnia nutu,
 Ipsa etiam multis Cœcylæ pallida monstra
 Intentare minas, & tartareos vlulatus
 Vifa sub aspectum, & fuluas attollere cristas,
 Et variam ut speciem vultus imitare proteuos.
 At subitæ pestes alijs, & lurida tabo
 Vlœra, suffusos fame vendere per artus,

Horruit & scabra maculosum æ rugine corpus .
 Dant gemitum. inlieto penitus quibus illa morsu
 Est labor, & sæui tormentum immane doloris.
 Hos agit in præceps mentis furor : halitus illos
 Deficit exanimis, & imagine mortis inunbrat.
 His lethale sonans in pectore venit arundo
 Eminus, extremo quantum Riphæus ab Afro
 Dissidet; & telum magicę regit ira Libyssę .
 Ast alijs subito pensum fatale recidit,
 Dum cupit Aemonię Lachesis parere magistrę,
 Nisibus insudant obstructa viscera matres:
 Iamq; vtero clausas animas, & debita luci
 Pignora, cum gemitu multos fouere per annos,
 Nempe aliqua inuidit generi nurus; & fuit illi
 Noxia vox, herbisq; potens, & fruge Pheræa .
 Ars eadem multis fraudem meditata puellis,
 Exanimis tristes fœtus excussit ab ortu,
 Progeniem infelicem . alix sine more dedere
 Syluigenum turpes formas, atq; ora ferarum .
 Hi Charitum sanctas inter connubia leges
 Turbauere doli, & stirpem vulsere nepotum .
 Ipse olim thalamis ridens geniale Cupido
 Ingemuit; tædęq; odijs arserunt iugales,
 Mutuaq; alterno cum coniuge coniugis arma;
 Amborumq; oculis fallax effulsit imago:
 Nam visæ inter se facies in monstra nouari,
 Par quibus aut formæ decus afflauere Cythera,
 Aut amor illecebris æui sub flore gemello .
 Ipsa animos non sponte furens Bellona diremit:
 Nec miratur amor; quoniam dinortia cantat
 Mœris, & attritu liquentibus inspuit herbis.
 Id verò non ulla fide dignabitur ætas:
 Nec dolus in fama est. & erit quæ lepa docebit,
 Vnde illud multis animæ subit intima virus
 Et stimulos qua vi tantos hausere medullæ,
 Nam sæpè excussis reddunt è faucibus atram

Ora picem, & viuos squamis horrentibus angues,
 Spiculaq; & vitreas non vna cuspide lamnas,
 Fila laborato chalybum deducta metallo,
 Et gregis hirsutas, nodosa volumina, setas,
 Saxa etiam, nec parua putes, etiam ossa iuuenæ
 Integra, confertosq; globos è fune rerorto.
 Quæq; olim extuderant operosi incudibus ignes,
 Aera vomunt, durosq; eiectant gutture truncos.
 Et tantam in parua molem congesserat alio
 Carminibus pollens patrijs Amphrysia vindex.
 Illius accitu volucres à Dite ministri
 Accelerant, iussis agitent qui corpora pœnis,
 Ipsa virum fusi per viscera, tum labor illis,
 Et furor, & labi faciles in deuia sensus.
 Hos raptu sublime ferunt: hos turbine versant:
 Hos variè tortos subigunt. nunc mēbra fragosa
 Ossibus ad terram dant sæpius acta recussis:
 Nunc saxis illisa domant: nunc ista flagello.
 In noua deportant alios abrupta locorum,
 Et media vasti sistunt in rupe barathri,
 Aut in lustra cauis altè sub montibus abdunt.
 Quid, quibus in formam vultus abiere ferinam?
 Atq; alius iam terga refert squamosa draconis
 Torua tuens: alius speciem dare visus echidnæ.
 Alter apro par ora truci; par alter onagro.
 Auritum fert ille Midæ (non fabula) vultum:
 Setiger hic mento, & frontem ramosus, ouile
 Deuitat seseq; præcum gregis horret haberi,
 Et sibi desponsas balantum occurrere turbas.
 Si quis adhuc fidei locus, et victoria famæ,
 Horridius multo monstris e talibus vnum
 Nunc habet ante oculos, obtutu pallida Siren.
 * Est inter procerum primos, et lumina Regni
 Cla-

* Principis cuiusdam descriptio, qui inaudito veneficij
 genere obstrictus, ac per diu vexatus est.

Clarus auim priscis, atauimq. à fascibus heros,
 Attalicis florens opibus, cui census opimæ
 Adriadum multæ latis in finibus vrbes,
 Oppida gentili scepro regnata parentum.
 His etiam ille dolis. & carmine Larissæo
 Læsus, inaudito pœnarum assuevit amori.
 Porrectum duro sternit super asserere corpus.
 Hic sua contundi nodoso robore membra
 Inperat assistunt alacres ad iussa ministri,
 Verberaq; alterni validis sudata lacertis
 Ingeminant, quantû Aetnæo super ignea malleo
 Intonat æra faber Steropa cum fratre Pyracmon
 Præcipuè ingentem quassant super vtraque cla-
 uam.

Tempora; nec parcunt humeris, aut artubus vllis.
 Fert ille indefessus, & vltro immobilis ictus
 Horrendos: tum membra leuat, cum pulsibus ap-
 ptat.

Quòd si qua interdum est lentæ clementia plaga
 Tum gemit; & fortunam, & fustem appellat in-
 quum;

Et fragiles animas pulsantum, et debile robur
 Increpat; et pretio fortes, et munere donat.
 Hi magis incumbunt nisu, et vim viribus addunt.
 Ille inter tundendum animos et fortia laudat
 Pectora: sic destras illis accendit, et iras.
 Hunc vocat Alciden, hunc Hæctora: brachia
 tantum.

Acris ad pulsum intendant, neruosq; viriles.
 Atq. hæc perpetuo poscit solatia morbo
 Bina die, tum mane nouo, tum vespere se ro.
 Hoc illi obsequium debent, qui prima palæstra
 Dona petunt famuli, et lusum venantur herilem.
 Tantum afflata valent Pagæro pocula cantu.

Et suus est Marti gemitus, suus error in armis,
 Si qua suis aduertat ab insidijs Eriphyle,

Vna traces oculos, non vno armata veneno.
 Et nunc illa quidem, aut illi par altera regnum
 Sarmaticum, totamq; inesttat fraudibus Arcton.
 Quis memoret, quantum tali sub clade laborent
 Parthasidæ populi, tuq; ò nunc * alter in oris
 Carpathijs Gradiue: licet fors altera dextræ
 Clauferit ad iustos aditum non æqua triumphos.
 Quem te Rhiphæo nuper videre sub Euro
 Extremi, tua regna, Dacæ! quæ fulmina Martis
 Torquentem, & bello quæ regnum ad fata vocatē!
 Quale sub aduersas acies, tua millia præter
 Euadentem vnum, & medios mucrone per hostes
 Prima ducū capita, & Mauortia colla metentem?
 Seu pedes & Martem cursu præuertis, & Euros,
 Obuiaq; inttepida certamina prouis, hasta:
 Seu tibi sub stimulis quassa tuus ardet habena
 Cyllarus, inq; vicem ad calcaria subditus Æthon
 Ocyor ad pugnam Zephyris, & te minus vno
 Fatifer, alta licet bellantum obuersus equorum
 Pectora prorumpens vasto terat agmina campo:
 Talem animis tantumq; manu te barbara Mauri
 Horruit, & sceptris cœpit nutare potestas,
 Dum sopita vocat ducibus iam classica cæsis.
 Nec profugis fidum auxilium, aut immune pericli
 Dat patria, aut Libyci fines, aut ultimus Atlas,
 Attoniti cessere metu, cœciq; tumultu
 Rauracidæ, Moriniq; & Memnonidæ Garamiætes,
 Denthalytæq; Iycaonij, & quos Orbe niuali
 Sub Ioue concreto, & nullo sub Sole iacentes
 Abdidit extremos ultra Cynosura Gelonos.

1

Talia

* Intelligit Sigismundum Batorium Trāsiluaniæ Prin-
 cipem cuius bellica virtus infesta venescijs, mirum
 quantum ab eo, quem inierat, gloria cursu rotar-
 data est.

Talia fundabas Getici primordia regni
 Penè puer; prima dum ludit in indole virtus,
 Et teneris pubes non dum efflorescit ab annis.
 Iam tum fama tibi, ne quid minus auguret æquo,
 Portendebat Hyperboreos trans vltima fines
 Littora, trans Gangem, et Nabathæ Tethyos
 vndas.

Nam se prima tuis Rhodope desponderat annis,
 Proxima quò regni spes finibus ibat apertis,
 Ipsi etiam tantis laudum crescentibus oris
 Assensere tui, plausumq; dedere Triones.
 Ibat in assensum (sineret fors) vtraq; Solis
 Regia. tum primùm Oceani brevis vltima circum
 Ora fuit; cum visa tuo diademate cingi.
 Et fuerat iam cincta; suo si cardine virtus
 Verteret euentus rerum, & mortalia regna.
 O vbi nunc illa, auspicijs quæ debita tantis
 Imperia, & tantus Libyco pavor additus hosti!
 Illicet inuidia virtus quoq; cedit; & vna
 Martit tantam animam, & tantum decus abstulit

Orbi

Saga potens dictis, & gramine Centaureo.
 Credo equidè, quæcumq; vllas hoc aula per artes
 Si talem hoc potuit dextram sopire veterno;
 Non illa Aemoniò solùm de germine frondem
 Legerat, aut vni tantùm credebatur Iolcho
 Spem secleris: non illa vlulæ, non omnia parre,
 Nil cecinit, quale Atracidum vox dira sororum,
 Sed canibus stygijs crudo de viscere carpsit
 Florem iræ, cordiq. suo consanguineum cor,
 Cerbereumq; fel, & Lerneum ex angue cruorem
 Et iecur Harpyiæ, & tuusa de Gorgone succos:
 Vipereum crinem Furiarum, & summa totondi
 Serpentum capita, & spiris extrema trifulcis.
 Illa etiam Phlegethonteæ mala gramina tipe
 Messuit, atq; Orci pullo de vere cicutam,

Quęq; suis Acheron absynthia fouit arenis .
 Ipsam Hydrā in calices, ipsum Pythona liquādo
 Soluerat, atq. unum Sciyllę, tria corda Chimere,
 Et quoscunq. affusa tegit Stygis vlua colubros .
 Credo etiam se cęta Pluton ad pocula vena
 Sponte suam fudit meliori è sanguine partem,
 Et calido vite primum de fomite virus .
 Vna Hecate, Direq. omnes, atq. infera Iuno
 Nudauere suos, & acu pupugere lacertos,
 Atq; anime salientem cęsam furialis, & atro
 Venarum è succo tepidum effudere venenum. ¶
 Hęc metuat, si quis nimium securus auaram
 Spernit anum, cui Ditis opes, & Theffala virtus.
 Illa tibi insanas Erycinę inmittere flammās
 Si volet; heu quanto p̄ceptis agitaberis cęstu
 Sponte inuitus amans ! miserū, si te vlla tuendo
 Deuotum exitio velit, aut furialibus vmbribus .
 Si iubet illa, suos mutant fata gramina sulcos,
 Atq. alia ex alijs migrant in culmina pinus .
 Illa furens animi, sed inobseruabilis astu,
 Mille iacit pestes oculis, quibus eminus agris,
 Arboribusq; omnis florum decor, omnis agresti
 Deperijt succus pecori, natiaq; lactis
 Copia, & exhausti periere sub vberē nati,
 Et frustra ad mulctram saturę venere iuuenę,
 Pinguiq; informis macies armenta peredit .
 Hinc noua muratis nequicquam ad pabula cępis
 Armentarius egit equos; aut altera pastor
 Gramina suffecit morientibus irritus agnis,
 Hoc scelerum ritu quondam crudelis Erichtho,
 Et Mycale, Circeq; nocens, & perfida Colchis,
 Eriphyleq; oculos non vno infecta veneno,
 Atq. alię, quarum fidę meminere sequaces,
 Quęq; venit Marsis fata finibus, & fata Ponto
 Progenies; quęq; Emathijs legit ossa sepulchris,
 Tot fati vertere vices, tot funera terris,

Tot facies Erebi potuere accedere cantu.

Atq; hic semineę quicunq; est impetus ira,
 Matribus Arctois quamquam cognatus, & Afris,
 Non tamen Italiae raras nihil inter alumnas
 Campanas exercet anus: siu: aduena quondam
 Finibus his Circe tales vulgauerit artes;
 Siue olim hæc Phariæ seruitum ad regna puella
 Hæc labem aduectæ intulerint, quæ lubrica mētes
 Ingenuas tandem, & mores irrepfit heriles,
 Quidquid id est; quocunq; lucis eruperit ortu:
 Hinc etiam, lecta quamuis à sede piorum
 (Infandum) non nulla truci venit hostia Diti,
 Et puerum infantes animæ mactantur Averno.
 Tu quoq; calicolis quamquam gratissima Siren,
 Lanificas cense tectis, & compita vulgi
 Sub noctem explora. viden illam, vt vespere solo
 Infantes venata dolo, quos inmolet Orco,
 Sera venit! cape tela manu, cape vincla satelles,
 Si qua tenent iniecta Notos: namq. illa citatis
 Sæpe solet Zephyris tenues equitare per auras,
 Vidimus euadentem illam, cum sæpè fugacem
 Irretita manum vinclis, & cannabe torto,
 Eripuit sese manicis, vinctumq; reliquit (sit;
 Quadrupedum improuisum oculis, nec visa recel-
 Tantum audita loqui; risuq. in verba soluto,
 Sume vadem, lictor, cautis hanc suffice vinclis;
 Hanc, age, supplicio pro me suppone capellam.
 Sed neq. tum conspecta vlli, dum talia risit;
 Vana sed effudit cum vocibus aura cachinnos.
 Sæpè illam ingenti raptam ad prætoria plausu,
 Multandam addixit laqueo Quæsitore, & igni.
 Iamq. trahebatur media inter millia vulgi
 Fusa comas, & vincta manus, & vincta lacer tos.
 Ast vbi fatalem ad metam successit, & alta
 Sub trabe funesto collum dedit improba nodo,
 Et capiti hærebat domitor feralis, & armis:

Ecce

Ecce palam, morte in media dum visa teneri,
 Auolat indeprensa oculis. at ludere vinctam
 Suspenso de reſte feram videre bicornem.
 Heu male tum deluſa fides: nam viſus inanent
 Ille licet truncis laqueo ſuſpendere prædam:
 Si tamen inſtabat tortor, lethiq; miniſter (ten,
 Ipſam illam in pecudem, quamuis immane rudē.
 Scire, & tandem domito nil parcere collo:
 Credo equidem, tali teſtam ſub imaginis vmbra
 Illam ipſam iam victor animum, ſi noſſet, habebat
 Sub pedibus, fallentem oculos, nec vera fremētē.
 Non aliā, mihi crede, animam, non altera vinclo
 Colla fatigabat, quamquam ſibi viſus agreſtem
 Cornigerum preinere, & ceruicem vrgere ferinā,
 Scilicet hæc ipſo magicis à Dite facultas
 Ingenijs, vt sæpè ſuos ante ora videntum
 Aſpectus varient, atq; obuia lumina fallant,
 Omniaq; intrepidæ ſubeant mendacia formæ.
 Quòd ſi illam, quæcunq. oculis occurrit imago,
 Tranſadigas iſtam ferro, licet inſcius vltor:
 Iam notam redit in faciem poſt vulnus, & vltro
 Exiit aerium ſimulacrum, & vana figuræ
 Prodigia, & moriens vultus oſtendit aniles.
 Sic multas Dominae famulas nouere, neq; ipſæ
 Non famulae Dominae; multi nouere ſorores,
 Aut patrio indecorem generi ſenſere nouercam.
 State viri imperio. ſolùm inuariabile ſexu
 Femina prodigium eſt. vultū quoq. mutat in ho-
 Nec totidem ſeſe informas, atq. ora ferarum (ras.
 Induit, aut tot habet dubiæ miracula frontis
 Æquoieus quondam Proteus: ſeu turbidus vnda
 Aſſimulet, ſeu toruus aprū, ſeu lubricus anguem,
 Seu rigidus tygrim, aut ſpirantem immane leonā.
 Quòd niſi mutati tantum fiducia vultus
 Alliceret, fraudemq. & opertam inuolueret artē;
 Non tã sæpè aliqua intempeſta nocte per urbem

Confertas traiecta seras, & clausa domorum,
 Matribus auderet teneros diuellere natos,
 Scilicet in pueros prima est sequere voluptas.
 Nec nulla est, animum diris quæ sensibus armat.
 Non ope graminea, nec frugibus Ææthæis,
 Ungue sed, et morsu (miserum) conuulsa cruento
 Pectora discerpit puerum, et præcordia mandit.
 His epulis quantum magici se attollere sensus.
 Incipiant, qua spe dubios irrumperè casus,
 Et quantum vitrices scelerum contemnere leges,
 Nil memorem neq; .n. vobis tam credula Musæ
 Mens animi, aut totis Hecaten sectamur habenis.

Ite domum pueri (noctem vocat Hesperus) ite
 Imbelles animæ, et patriam cursate per aulam.
 Non hæc hora iocis, non hæc vicinia vestris
 Fida satis. veniet seras hæc illa per umbras
 Nescio quæ longæua, manum quæ sulca bacillo,
 Et nimium fallax animi; nam semper amictu
 Altera, vos illa illecebris venata petulcis
 Semper habet vestra lanienam cede recentem.
 Nempè graui collecta sinu manuscula portat
 Primitias fraudum vobis, et pignora fati.

Nunc age, si quando puerum tibi saga veneno
 Læserit occulto, et teneros violauerit artus,
 Infelix genitor. nam quæ te signa docebo,
 Certa satis. Sæpe obscuræ fallacia pestis
 Abstulit ante animâ, quàm labem exclusit opertâ.
 Nec tamen admonitum nolim te, si qua latentem
 Argumenta luem retegant: licet atpera nullis
 Speret ab auxilijs certam fortuna salutem.
 Ergo, ubi iam longo puerum tabescere iustu
 Videtis, et dulces per noctem abrumperè somnos.
 Attonitum, iactuq; manus vibrare trementi
 Maternû in gremium, et notos captare recessus,
 Ac veluti effugium, et repido implorare pauori;
 Suspectæ tibi sunt artes, et perfida lænæ.

Colchidis inuidia, et magicę violentia fraudis.
 Ergo omnem explora pestem. nã territus infans
 Aspiciet crebris infestam assultibus umbram
 Feminream, palla candentem, & voce uotabit
 E. vulgo propiorem aliquam, nomenq. silebit.
 Illam hærere oculis, illam sibi multa videri.
 Spicula traiectis adfixa relinquere venis,
 Aut turpes teneris infindere faucibus vngues.
 Interea vertunt vario se turbine sensus.
 Nil animo nisi triste nihil nisi flebile versat.
 Et totidem ruit in casus, quot mente volutat.
 Sæpe illum exitij cupidum, cæcumq. ruina
 Mens agit in præceps varijs intenta periclis.
 En abit (occurra genitrix) en ardua cursu
 Tecta rapit furtim iam iam lapsurus, & altè
 Imminet, en speculam ferus assilit, & leue nutat.
 In caput, inq. iuas iactu super inuolat auras.
 Proderit hic tonso puerum nudare capillo;
 Cingulaq. & toto raptas à corpore vestes
 Abijcere, & si qua est tenero decus addita colle
 Gemma, vel articulis, fracto dissoluere vinclo.
 Sic misero si forte animi dementia cessit,
 Insequere vltèrius fatum iam victor, & ipsa
 Abstrusum in tunica retegēs furiale venenum,
 Parua quod occultant lacero velamina lino,
 Aut multum impliciti tonsa de virgine crines.
 Quòd si nudus adhuc puer infremit, & cita mētē
 Cura rapit; quæ te genitor solatia, vel quæ
 Fata iuuent? nil ipse tibi consultus Apollo
 Spondeat, aut tantam victor debellet Erinny.
 Et tamen, vt tali veniat medicina labori,
 Maternum inuentum est, varios Orientis odores.
 Igne vaporatis latè diffandere tectis.
 Aut ægrum intonsa puerum suffire cypero:
 Mos etiam, certis mersare liquoribus artus,
 Mos & Oronteo collum redimire capillo.

Nescio quas etiam lecto degramine frondes,
 Nescio quos ahibent vngues à calce ferino.
 Talibus auxilijs quicquid clementia inatum
 Vlla iuuet, nil tale meus dat scire Machaon.
 Tu fuge femineas, si quid me consulis, iras:
 Neue minax dictis lenas incende bilingues;
 Et sortem hanc prauerte mali, quã deinde togati
 Præonis haud vllæ poterunt depellere vires.
 Officijs dant sæpè manus. tu vince merendo,
 Quas nimium suspecta doli commendat egestas.
 O quibus indulgent odijs! en illa rudentes
 Induit in vultus animas, atq; ora Pelasgum,
 Hæc iaculis, hæc igne nocens, hæc flore Cytæo:
 Infido non vna toro, non vna vocatis
 Manibus, & stygia medicatis frugibus vnda.
 Thraca suum cæsos epulantem Terea natos
 Horret, & irrata structas à coniuge mensas.
 Graia Mycenæum thalamis intenta secundis
 Excipit exito coniux. dat fluctibus artus
 Thessala fraternos, lacerum Romana parentem
 Attonicis proculcat equis, & spreta iacentis
 Ire iubet perq; arma leues, perq; ora quadrigas.
 Pelias Æsonidæ sobolem, & communia mater
 Pignora dat letho, patrium vt funestet amorem.
 Quid Regi iurata viro non amplius vnum
 Indulgere diem sceptris? ah perfida voto
 Dum potitur, Regem pactis instare coactum
 Licitori parere iubet, nec fata morari.
 Heu nimis infidum Pyrrhæ genus, & leue mentis
 Imperium, fraudunq; ferax, & mobile pectus.
 Disce novos incauta metus, si forte vereri
 Vile putas, irata dolo quid femina possit.
 Quid toruas illusor anus ad iurgia poscis?
 Est aliqua, est illas inter non cognita vulgo,
 Spirandi, fandiq; potens, antistita Ditis.
 Seu velit afflatu tristes, seu carmine Diras

Mittere; cum tali frustra luctabere Parca.
 Est dulces inter natos tibi si quis Adonis,
 Flos generis, multum tenero vigilatus amori.
 Hunc illa ad pœnas (tantum quia dulcis amat)
 Spes ille est genitori, illi quia sola voluptas
 Exigit, & patri cladem hanc alterna reponit.
 | Mox aliam inuenies, magicis que corpora mor-
 Soluat, & amissos reparat cum viribus annos. (bis
 Illam ægros circum infantes, per tecta videbis
 Venale auxilium multis offerre, nec æquam
 Poscere mercedem, & studio gestire medendi.
 Tu ne promissis animum, ne fraudibus aurum
 Committas: hoc illa dolo te deuouet Orco.
 Nil illa officium, nullam sine Dite sequestro
 Spondet opem. tu ignare mali, dum corporis vnâ
 Effugies, multas animi mercede pestes.
 Et tu suffectum pretio caput ibis Auerno.
 Quis tam dulcis amor vitæ, quæ gaudia tanti,
 Seruandum vt stygio credas te Numinis hosti,
 Aut ægram infando mandes Plutonis asylo
 Progeniem? quò lapsa piæ fiducia mentis?
 Quo legû imperia, & magnis data fœdera Diuis?
 Ne tibi, ne tantam si qua est quæ venditet artem,
 Talibus incautam dictis efforminet aurem.
 Spê Superis committe preces, & munera supplex
 Ingemina: fer thura, focis operatus, & aris.
 Et redimet multo pietas cum fœnore vitam.
 Hanc olim ob causam Nemesi solenne Pelasge
 Romuleam ante aram sacro pecus enis cadebat.
 Et Iouis ad templum magni pater ipse Quiritum
 Dona ferens, populo veniam poscebat, & altè
 Postibus auratis chalybem affigebat acutum.
 Sic procul arceri magicas à ciuibus iras
 Spes erat, & victas subito discedere pestes.
 Vana superstitio. Quod si non irritus illam
 Exitus interdum excepit, nec vota fefellit;

Dis erat auxilio, fuerat qui cladibus autor.
 Ille beneficijs quantum scire nocentes
 Impulerat fagas, innox tantum orantibus idem.
 Parcebat populis, atq; impia vota fouebat.
 His sua mortales meritis ad regna vocabat.
 Verum optanda tua melior tutela salutis;
 Si te digna manet inerces; & vera piorum
 Christiadum te iura mouent, non caeca voluptas.
 Cum Superis vitam nobis, mortemq; pacisci,
 Auspicium aeternum fidei. stant caelate nutu
 Vera tibi auxilia, & vitae fors aequa tuenda.
 Aspicias, ut nostris quae nunc transcribitur aris
 India, dum sacris Acherontem a sedibus arceret,
 Sensit opem magicis diuinam occurrere monstris.
 Illic caelesti posuit delubra Parenti:
 Religio, fidam Romanis legibus arcem.
 Jamq; ut primaeuas, innata piacula, noxas.
 Eluat, & populos lustralibus expiet vndis;
 Mystica diuini referat sacraria fontis.
 Huc genus addictum letho, & miserabile vulgus.
 Accurrunt, quacunq; mali contagio laborant.
 Pars varijs capti membris, & poplite trunco:
 Pars, quibus infusus venis labor aestuat, & qui
 Suffusi contagio tument intercuris vnda;
 Et quorum ipsa oculos clausit natura, vel aures;
 Aut quibus innatum est mutum spirare, neq; vllis
 Posse animi foetus eniti, & fingere lingua.
 Ipsi etiam, quorum fessis latet indita membris
 Prestigijs inuenta lues, aut ira Megæra.
 At facer. ut labes animis lauit imber auitas;
 Iam sua vis oculis, atq; auribus, & sua linguis
 Reddita. nocturni fremitus, larumq; minaces
 Absistunt: iam languor in eis, & pallidus horror:
 Corporibus, lethiq; rigor, liuorq; tumorq;
 Sydereunq; malum, & facies lymphata Dianæ,
 Et stupor, & quitunq; ægros labor occupat artus,
Pul,

Pulsus abit, surguntq; nouo cum robore vires.
 Tartaræ facies, & prodigiosa nocentum
 Umbrarum simulacra pios lique re penates.
 Ergo animos soluerè metu, quæ dira fremebant
 Manibus additæ lenarum fraude puellæ.
 Fons ille est agris vnum, & commune malorum.
 Effugium. nulla est illa nunc auspice lympha
 Indefensa salus, nullum immedicabile vulnus.
 Non ope Circæa tristes à Phaside mortes
 Proueniunt: non atra minas intentat imago
 Per noctem, aut pauida carpit formidine mentes;
 Nec lustrata Deo redeunt in corpora Diræ.
 Scitis, & hæc eadem timuistis flumina Manes,
 Cùm generis primùm nostri correctâ propago
 Eluit hæc labem vitiatæ stirpis in vnda.

Qui genus hi latices, & quæ miracula fontis,
 Dicite, qui tantum Armenidæ vidistis ad amnem
 Consedisse animo, & cæcum posuisse furorem
 Indigenam Tiridatem, atræ iam Gorgonis instat,
 Terrificum vultu, atq; horrore bicorporis umbræ.
 Illum aspèrantem superos, nec iura ferentem
 Christigentim, ritusq; pios. Numenq; secundum,
 Eumenidum vna soror stimulis furialibus actum.
 Vertit in hirsutam speciem, atq; horrentia toruæ
 Terga suis, pronumq; feros effinxit in artus;
 Ardentemq; animam, atq; immanes addidit iras.
 Sæpè illum ilicea glandem legere ore sub umbra,
 Sæpè volutabris inhiantem, & turpe madentem
 Impulit vndiuomis perfundere naribus auras;
 Nec tamen oblitum Regni, aut meroris egentem,
 Sed memorem, gnarumque sui, & syluestria
 membra,

Luctantem exuere, & caræ se reddere formæ.
 At sibi fatalem frustra dissingere vultum
 Nititur. incumbant furæ, raptumq; fatigant
 Rex homora, atq; vdas, cœnosa cubilia, ripas.

Tale sequens fatum, victu ferus ibat aquosos
 Inter haræ socios, fœdas agitare lacunas,
 Primus inire vadum, & limofam innare paludem,
 Et pede rimari campos, & nare repanda;
 Roboraq; & truncos appreffo verrere tergo.
 Nec verò humani fensus, aut Regia iuenti
 Exciderat: quamquam ftagnantes ille per agros
 Vifus odorari bifori vada turbida roftro,
 Aut inftare fimo, & telluri infindere dentē. (res!
 Quis dolor ah mifero, & quanti incubnere pauo-
 Nunc adipē ille fuum dapibus, nunc terga falinis
 Deberi ingemuit, cultrum auerfatus herilem
 Nequicquam; & lautæ timuit conuiuia brumæ.
 Non sterilem lucum timuit, nec tædia ventris
 Vltima, nec turpem maciem, ne iuftas opima
 Cæde mori, fatura ditaret merce macellum.
 Sic illum Armenijs populi videre cadentem
 Imperijs. at tu Diuos Hyrcane timeres,
 Nec peteres ferro gentem, cui numina curæ,
 Atq; adytæ, atq; aræ, & magni delubra Tonantis.
 Ah quoties illum (vt perhibent) infanus adegit
 Præcipitem furor ire, pedemq. offerre ruina,
 Atq; fuos artus rapido difcerpere morfu;
 Poneret vt fœdæ portentum agrefte figura!
 Et iam nullus erat fato vel finis acerbo,
 Vel modus; affulfit Cæli cum fofpita virtus,
 Regalemq; habitum, & natiuæ frontis honorem
 Reftituit, vultumq; viro, mentemq; refinxit.
 Nam quæ triftite lacu nemus, & cæpeftribus vndis
 Squallet & agnatas it Naias vda per herbas:
 Huc mifer inftinctu Dirarum appulfus, olentem
 Nunc fequitur ftagni fœcem, & fpumantis arenæ,
 Nunc refagit: neque enim tantæ mens nescia
 fraudis.

Nam fua forma viro, & fetofa iniuria frontis
 Nota fatis, fœdumq; rapi luccurrit in vndam.

Exi-

Exitialem vndam glebis, & tabe palæstri.
 Hinc Regē, hinc sese pecudem dignoscit, & iræ
 Ingeminat, moresq; animum diuisit in ambos.
 Gliscit inexpletum villosi pectoris ardor
 Nare per illuuiem campi, & se volucre cœno,
 Regius hanc speciem damnat furor: acrius instat
 Alecto, & stygia præcordia fingit habena,
 Et stimulis tardum, & refugū regit effera fræno.
 Illa æstum inspirat venis, animamq; petulcam
 Faucibus, instigans inimicam haurire mephitim,
 Et furtim agresti genio indulgere lauandi.
 Vult illum ingluuie sitientem ardere ferina;
 Vult habitu, victuq; suem, ingressuq; videri.
 Ille sibi obluſtan, & ineluctabilis obstat;
 Et sensus agitans auidos inamabilis vndæ,
 Hæret hians, tractimq; animum in diuersa labat
 Jam dirimit, iam certa sui diuortia nescit.
 Optat, & ignorat maleſuadæ auertere larvæ
 Imperioſam ignominiam, vultumq; biforem,
 Et tam præcipientes ad lurida pocula fæuces.
 Nunc odio sordentis aquæ, nunc paret amori
 Captus vtrinq; animi: nec amor non dulcis vterq;
 Nec fitis illa alia, aut alio ſatiabilis æſtu,
 Quàm turpes quæ Sole ſues exercet iniquo.
 Hinc eadem eſt & fœda palus, & amica ſitiri;
 Illecebroſa oculis, eademq; ingrata videri.
 Quid faciat? non ſæua Orci Bellona domando
 Scit dnris ſternacem animum frænare lupatis.
 Sponte pedem nunc ille citat, nunc ille receptat.
 Iâ ſe animi victus ſquallentē immittit in amnē;
 Iam reſilit, flexuq; pedum inconſultus oberrat
 Ante oram, & ſicca vix tandem inſiſtit vluæ.
 Interea, ne forte loco non arbiter in abſit,
 Aſpectat ſyluâ aduerſam, & nemora auia luſtrat.
 Ecce autem auguſto ſenior ſpectabilis æuo
 Adhæbat, latè Armenijs, qui præſidæ armis

Christi adūm, & sacra populis dat iura tiara .
 Ipse olim inuisus Regi : nam sanguine cæsi
 Numinis , & nullo pecudum nidore litabat .
 Nunc idem optatus ; lætum quia tristibus omen
 Casibus , & certam visus præbere salutem .
 Talem ille aduentu, talem sese ore ferebat .
 Atq; ubi vidina coram progressus ab umbra,
 Sic prior. Ah pietas, quis re pulcherrime quon fã.
 Cæsaride, quis agit mentis tam lubricus error?
 Vnde ? quis hanc speciem, furor attulit ? ò ubi
 vultus

Forma tui, & pulchrę quondam flos ille inuentę?
 Non equidem ignoro, miror magis; vndiq; cęli
 Ad sese auxilia, & pietas te prodiga Diuūm
 Iam vocat, & tardum stimulis cęlestibus vrget.
 Et cessas in vota libens? in tædia cessas
 Iusta tui ? tantum ne tibi tu ne officiis vnus?
 Non prius absistent furix, nec regia vultus
 Maiestas, aut forma tuos antiqua reuisset,
 Quam te pura fides, superi quę vera parentis
 Nuncia, lustratum sacra circumferet vnda,
 Et sua te votis operantem ad templa videbit.
 Pone animū infensum nobis, & pristina tantum
 Consilia in melius reuoca; & iam victus adora
 Virgineæ Numen genitum diuinitus aluo .
 Ille hominum, Diuūmq; potens : illum omnia
 regum (plis.

Thura decent vnum, & positis decora ardua tem-
 Non alium domitorem Erebi sensere profundę
 Eumenides, quarum vna tibi nunc addita vindex
 Sequit, & inforne hoc affinxit dedecus ori .
 Hunc rebus præsentem opta (nam tempus) egenis:
 Iamq; occurrentē auxilio, & sua dona ferentem
 Implora, nam, si qua animo fiducia tanti
 Numinis; illa Orco, & stygię te subtrahet irę.
 Nulla mora est. tu mecū vna succede propinquā.

Fluminis ad ripam, & sacra te Naiade lustra.
 Fortunate animi, tantum si pectore toto
 Concipis adspirantem aeterni flaminis auram.
 Dixerat. ille auida mentem ipse captus, &
 aurem.

Annuit; atq. vna studio gestibat eundi,
 Quam pius ostento ductor se calle ferebat.
 Est locus accessu facili, nec dissitus amnis:
 Inter arundineas vmbroso margine ripas,
 Euphrates; rapidumq; vndarum euoluitur agmen.
 Huc simul appulsus socio cum Rege sacerdos
 Attigit è primo lustralem gurgite lympham;
 Ecce oculis infuetum, augustum; insigne fauentis
 Numinis, & coeptis coram applaudentis Olympi.
 Nam, quam cursus agit rapidum violentior amnem
 Substituit, & presso requierunt vortice fluctus.
 Amne super medio rutila Thaumantide cinctum
 Quattuor in transuersa iubar se brachia fundit.
 Qualis erat trunco species, quo tristia quondam
 Golgotha suffixum Cæli videre Parentem.
 Nulla magis diæ facies festiua salutis.
 Nec matutino tantum Sol ardet Eoo,
 Nec medium Cæli flammis cum diuidit axem.
 His Regem auspicijs heros ter flumine sacro
 Abluit, attestans tria Numinis ora triformis,
 Æternum genitorem, æquæuum in secula natum,
 Afflatumque anima communem ambobus a-
 mantem.

Nec mora: dum nudo capiti sacer influit imber;
 Protinus insanæ discusso turbine mentis,
 Rursus in ora suo natiua supercilio Rex
 Assurgit, vultusq; animo arrisere sereno.
 Sentit opem: sentit vitalem Numinis haustum,
 Sensibus illabentem inis, viresq; receptas.
 Dat genua orabunda solo, Numenq; salutat
 Christiadum, & sese meritis iam destinat aris.

Q quan.

O quantum ingrato generi te prodigis ! & quas
 Munera das terris Diuum pater ! obuia tantum
 Acceleret mens nostra sinum, atq. occurrat amori.
 Disce, quibus studiis Hecaten, quo fumine pellas;
 Si non dum hos fontes (abigat Deus omen) adisti.
 At semel ablutos iterum nos iura lauari
 Nulla sinunt. Namq. hæc si rursus aspergine tingi
 Fas erat, & tales iterare licentius undas;
 Non deerant sua fila veneficij labyrintho,
 Deficerent quamuis lænæ Minoidis artes.
 Nec, quia nos idem non sæpius expiat aninis,
 Nulla Cytæinæ frustra dant vulnera Parcæ.
 Siste metum; si te Æmonijs Proserpina vinculis
 Alligat, & morbum venis insana ministrat.
 De genere hoc etiã (neq. .n. vis Numinis vna est)
 Illi instauratam subito sensere salutem;
 Solliciti libata Deo qui sacri frequentant;
 Virgineum, & magnæ Matris qui numen adorant
 Voce salutantes, olim qua venit ab astris
 Dicta salus olli diuini nuncia partus;
 Quiq. adhibent, quam rite pio sale cõtigit undam,
 Candidus afflatam diuina voce sacerdos,
 Et dedit aspergi palmas, atq. ora precantum;
 Quiq. piant sese, & sacro sub iudice damnant,
 Si quid in æternos ausi committere Diuos,
 Aut si liberior miseræ indulgentia vitæ
 Vlla fuit, vel si qua animis Cocytia labes.
 Multum adeo sese ille iuuat, qui pacifer hosti
 Implorat veniam, & meritis odia aspera mutat,
 Quiq. sibi (ò quantum fidei leue proficit hilum)
 Adducto ad frontem supplex, ad pectus, ad armos.
 Pollice, diuinæ tria nuncupat ora figura,
 Patremq. vnigenamq. parem, nec dispare flamma
 Spirantem alterna sanctum vice flaminis ignem.
 Quid memorem, quanta Ditem formidine terrës,
 Qui dape cœlesti lautam vescuntur ad aram?

Nec

Nec sapor est illis fraudi, aut Cerealis imago.
 Stant animis, dulciq; oculorum errore fatentur
 Indutum aspectu Cereris, paruoq; latentem
 Orbe Deum, sacris epulaodum assistere mensis.
 Et cunctamur adhuc vitæ spem credere Cælo?
 Quisquis es infrendens, furia qui Colchide tactus,
 Sta puer ante aram, & superiũm te siste Parenti:
 Sta genitor, natoq; preces adiunge paternas,
 Et primũ in iustis veniam deposcite factis:
 Omne animi multatẽ nefas, & pectore noxas
 Eluite arcani dictas ad flaminis aurem:
 Moribus indulgete pijs: date pignora vestri
 Cælicolis, puras animas; si munera cælo
 Poscitis, & fessis præsentia numina rebus,
 Nil Superis debete manu, nec legibus æquis:
 Neue animum exercete odijs. mercamur amandõ
 Quas petimus cælestis opes à Numinis arca.
 Tuq; adeo, primis cui vitam invidit ab annis
 Emathix strigis ira, neq; est te soluere cuiquam;
 Hoc studiũ præq; vnum alijs, præq; omnibus opta
 Auxilijs. neq; enim, si morem hunc vita sequatur,
 Pocula Circææ metues, aut carmina lenæ.
 Arbitrij cùm iura tui tibi sufficit ætas,
 Nec mens consilijs tenera, imprudensq; futuri;
 Pasce puer te sæpe Deo: namq; ille nitentem.
 Inditus in speciem Cereris, fugiensq; videri,
 Se tibi (ne dubita) libandum apponit ad aram
 Macte fame puer hæc vnus; & iam talibus aude
 Auspicijs pubem, & longævam accersere lucem.
 Huc animũ, huc aduerte, quid vllã intẽdere curã,
 Aut aliam malis, aut vnã hanc segnius optes?
 Carminis hic, Musæ, portus. Quid Pæonius aurã
 Aspirantem vltra studio captamus inani?
 Quid lethum effugio, & mendaci fallere cura
 Nitimur, & cæli vires, auramq; falubrem
 Vestigamus, & incerto duce quærimus annos?
 Quid

Quid varium occasum vitæ lustrare, vel ortum,
 Atq. alios rerum ex alijs iuuat ire per vsus,
 Et legere extremo vestrâ à Memnone fruges,
 Foculaq. Anticyra, & peregrinis aspera succis,
 Aut ærâ famis illecebras ad tristia mensæ
 Dona Machaonia, & campos tondere, vel hortos,
 Vel muscum æquoreis redolentem auellere saxis,
 Et teneras Nerei reptantes fallere cymba?
 Ecquid ab ingenio vitam mercamur auaro?
 En vescum in mensa Numen, Spes nulla vocatis.
 Irita conuiuis: nullæ sine vindice pestes.
 Vos, animæ, testor reduces à limine lethi.
 Erepti exitio redeunt, quos dirus agebat
 Syderis infensi labor, & phanatica Phœbe;
 Quiq. toro afflicti, vires, & faucia morbo.
 Corpora; qui dira vultus afflante non æra
 Syluestrem induerant formam, rictusq. ferinos;
 Et qui lucem haurire oculis, auramq. loquacem
 Auribus indociles, aut æra texere lingua,
 Vocalemq. animam parere, & distinguere fando.
 Ingeminata salus membris, Jam vapulat Orcus,
 Nec quemquam ex illo numero contingit inultū.
 His etiam illapsi tonitrus, Iouis arma corusci,
 Ante oculos posuere minas, timidumq. fragorem.
 Sæpe animo pertæsa dolum, aut exterrita Clotho
 Penè incisa manu, correxit stamina nodo,
 Deducto inuoluens plenos iam vellere fusos.
 Attoniti cessant hostes, dum cæde propinqua
 Luminibus templorum instant. Vocat arbiter æræ
 Ad sua liba Deum, et Lenæi ad nectaris undam,
 Agmina quem circum sacris intensa coruscant
 Fulminibus gladiatorum, atq. æra rotantia dextris,
 In caput indefensum inq. ipsa altaria vibrant.
 Vana fides ausis, Cæli furor incidit; et se
 Illi interturbant secum, et palantia ferro.
 Prælia miscentur, confusoq. impete cæci

In sua

In sua tela viri, atq. in mutua vulnera currunt.
 Vsq. adeo mensa il a suos defendit amantes.
 Hi metas, hi legem auro posuere fugaci.
 O genus, ò animæ seclî melioris alumna,
 Religiosa virûm, et Pharijs gens abdita claustris,
 Ora quibus non vlla dapum, trugumq. voluptas,
 Non liquor, aut vlli calices, aut munera Bacchi,
 Sed Deus, atq. huius tantum sapor attigit aræ.
 Huius ab ambrosiæ pubes adoleuerat haustu
 Sacra Deo, et tantum celestibus hospita curis,
 Inq. pios digressa lares à sede paterna.
 Fortunata fames illis, indictaq. mensis
 Exilia, et quondam grati penuria census.
 Dant epulas Celi penus, et conuiuia Diuum,
 Et vitæ contemptus amor Sant secula victu
 Mortali desueta: neque est occasus in annis.
 Ipsa animat annosa pias ieiunia vires;
 Nec stimulos vnquam tracies, aut vllus edendi
 Subdit amor Dat læta manus mortalis egestas.
 Nec tamen aut ignaua diès, aut summa laborum
 Plena minus. Seruant annonæ rustica iura.
 Nulla quies: nec vomis agros, nec sarculus hortos
 Deserit Vrgentur legetes, vrgentur aristæ:
 Perq. hyemem sementis opus, tritura per æstui.
 Nec modicæ moles onerum. Portantur agrestes
 Diuitiæ, nunc esca fœcis, à monte colurno:
 Impositiq. humeris falces è palmitè trunco,
 Nunc trita de messè Ceres, et triste legumen,
 Aut onus è fluctu, et plena græuis amnis in vna.
 Et suus est nocti labor, et mensura quieti.
 Parca rediv. Nocturna agitant solennia templis:
 Alterni ingeminant voces ad carmina Diuum
 Vsq. sub euestam ad pendentia sydera noctem.
 Tum nuda exercent stimulis, et verberè membra
 Quisq. sui vindex. Setoso tegmen amictu
 Alperat obstrictos artus, aut arca nectit

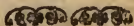
Vincloꝝ series, cinctiq; volubile ferrum .
 Assistent vigiles animi ad commercia Diuūm ,
 Atq; oculis sēra suus est pronentus ab hora .
 Sternit humi festos durus sopor . agger arenæ
 Cervici, vel scabra filæ supposita iacenti .
 Quamquā hýemes inter gelidas , lucumq; niualē
 Fagina rimolos texunt virgulta penates ,
 Debile Rhiphæo tectis munimen ab Euro .
 Nec petit à mensis victum tam nobile robur .
 Sat vigor ille animæ : satis vna est cura, litato
 Sæpè Deo velci: veniunt largo vberè vires .

Tale genus terris melior quondam attulit ætas
 Magnanimos heroas , amantesq; ardua rerum
 Omnia, nunc Cæli proceres, & numina nostra .
 Atq; illistum nulla quidem iactura dierum,
 Nec labor indictam solitus contemnere legem .
 At quid inexpertum gaudi? quæue irrita vota?
 His morem vt gereret, reuoluta est orbita fati ;
 Et stupefacta nouum didicit natura regressum .
 Nam tumuli peperere animas, & reddita cœlo
 Afflauere auræ rediuuiam in corpora lucem .

*Cū hæc Poeta contexeret, nec dum
 reuocasset ad limam; mors
 captis interuenit .*

CONSTANTII
 PVLCHARELLII,
 E SOCIETATE IESV,
 CARMINVM
 LIBER SECVNDVS.

E C L O G A I.
 C O R Y D O N.

ARGVMENTVM

Schema pastorale religiosi hominis, vota nuncupantis.

Estus erat. gelidę Corydon Sire-
 nis ad amnem
 Inter odoratum viridi sub regmi-
 ne lucum
 Sederat, aetij quā frondea culta
 susurri,
 Et sylvas agit ira leues ludrica
 Fauoni.

Hic ille arboream iussim pecus ire sub vmbra
 Dum procul obseruat; gracili sic cepit auena.

Flatis io Zephyri, en placidum dat Sirius estū,
 Et

Et nemo arguto certatim affibilat Euro .
 Hic precor, has inter corylos, hęc pone frementũ
 Murmura Naiadum, nostrę confidite Musę .
 Hic memori mecum repetam mea gaudia cantu,
 Gaudia, quę Superũm sacris e fontibus hausi
 Mane, salutatum supplex dum Numen. adoro ,
 Et pia tergininis veneror donaria votis
 Vos aurę, Zephyriq. & frigore dulcis opaco,
 Quę fessis æstiuam hyemem pastoribus afflas,
 Ripa, fremens. antris , & arundine rauca sonora;
 Vos vmbra, vos vda gelu caua saxa. liquenti,
 Oraq. muscoso lambis quę flumina limbo;
 Quęq. sacro nemori , quę conscia Naias vmbris,
 Stillantes gelidis è rupibus elicis imbres ;
 Vos liquidi fontes , & quę fata florea circum ,
 Et platani, & pinus, & odoriferę cyparissi,
 Æolięq. animę, quę florea culta flabello
 Verritis aërio, & dulces animatis odores ,
 Et suaue argentes auras accitis ab antris ;
 Audite (ò si qua est vobis aurita voluptas)
 Audite hęc mea vota, sacras quę nuper ad aras
 Concilio Diuũm in medio , cum primus adesset
 Cęlipotens , nec vota semel meditata quo: annis,
 Numinis æterni facilem modulator ad aurem :
 Numen, erat nec fallor: erant cũ Numine Diuũm
 Millia , quot magni numerat gēs omnis Olympi.
 Stabant affuso circum sacraria cœtu .
 Non illi Assyrios fumos, nec pinguis accerre
 Munera , nec festo solemnia dędala cultu ,
 Nec fuluum ardorem rutili, qui plurimus, auri,
 Aut noua Seriadum, totam. quę texta per eadem,
 Aspectare auidi, sed tantũ audire parati .
 O ego quę cecini ! si nunc memor ilia. renarres
 Musę mihi, & tantum iubeas hanc discere syluã;
 Non magis Isinarias fidicen Rhodopeius alnos,
 Nec magis Amphion Aracynthi saxa canendo
Mul-

Mulceat, aut Pindi collem cernitus Apollo .
 O quis eram, cum præda fui votiua Tonanti ,
 Plurimus vnde animo Deus incidit! ò mihi quātū
 Exiliere per ima noui præcordia sensus !
 Ibam, vrgente Deo, cælestibus hostia flammis:
 Nec sat eram tenero, tantum ille ardebat, amori,
 Quantus eram, quantusq. mei pars vltima voti
 Totus eram. tum prima salus, tum iussa valere
 Vita mihi. & viuo, sed cælitis altera vitæ
 Orta dies oculos, & lætior aura reuifit .
 Alter erā, quàm semper ero . Quàm velle renasci
 Dulce fuit! tum si qua animo vel cura peculi,
 Vel mala libertas genij, nec amica pudori,
 Vel facilis bellare suo pro iure voluntas ;
 Omnia nunc oblita mihi: nec cura superstes
 Vlla mei; &, quāquam sine me, mea viuuit imago.
 Vt perij! vt viuo! meus ille, nec omne læuo,
 Ille meus natalis, & altera lucis origo .
 O ego si nunquam voti post inimemor huius,
 Si vitæ tam dulcis ameni seruare tenorem,
 Si me ego contemnā, quantum me nuper amabā;
 Fortunæ contemptor ero. non me illa premendo
 Afferet, vt quondā non improba fellet amando.
 O quantū in caput hoc lusit male sana: nec illam
 Aut amor allexit simulantem, aut terror abegit.
 O noua materno sub nomine forma nouercæ .
 Illa dolum blandos inter meditatatur amores:
 Illecebram dedit exitij, cum risit, amicis:
 Illa meo tot opes quondam, tot ouilia Mopso
 Abstulit, & misero tantum pecus Alphe sibæo .
 Et nunc ille quidem pecoris parere magistro
 Cogitur: hic parua vendit mercede laborem .
 At mihi ne tales vlla experientia casus
 Inferat (vna aequè fors imperat) ite capellæ,
 Ite Deo munus: nostram dediscite curam:
 Ite citæ, mecum ite, pedem si nostis herilem:

Vna eademq; Deo nos immolet ara, venite .
 Si tamen hanc vltra, Superi, me ducitis horam ,
 Et non dum hic ara dignus cruor ; en ego vobis
 Expedio hanc animam , & curarū vincla resoluo .
 O amor , ò mea cura, meæ modo mentis adulte
 Ruris amor patrij , & cultu fata pinus auito
 Ante fores tuguri, patulæq; vmbacula vitis ;
 O patriæ fortuna domus, nec auara laboris
 Visa mihi, nec opum variarum, & pauperis otij ;
 O nemus, ò cultæ valles, & lena soporis
 Blanda mei rupes, atq; adsita populus antro ;
 Et saturi spes omnis agri, spes omnis ouilis,
 Et mala si qua meo quondam imposuistis amori
 Otia, blanditijs animum venata petulcis ,
 Ite procul: fidei ventum ad diuortia vestræ :
 Ite Deo desponsa , & iam nihil indiga nostri ,
 Nos quoq; nil vestri. pigeat, quàm nostra fuistis .
 Seruitium in melius iam ceditis . ite perenni
 Este tholo suspenfa mei pro munere voti .
 Hic amor, hic felix vestri desertor amoris .
 Venimus optatos vltæ melioris in ortus .
 Pastor eram, sum factus ouis . iuuat ire sequaci,
 Quo me eunq; vocat custos, ad pascua gressu,
 Diues opum custos, & quo non alter ouili
 Curando melior, non dignior alter amari .
 Os illi quàm dulce coli , quàm dulce videri !
 Si quid habet mortale, sui tator induit vltro .
 Rex Superū pater illi , & nubere nescia mater,
 Nupta viro, non nupta toro, nec Cypridis igni .
 Hæc illum ad tugurij paruos nocturna penates
 Virginea genitrix conceptuni reddidit aluo .
 Iam tum illi Posteris honos, cum spiritus ori
 Primus erat. primi pecudum cecinere magistri
 Nascentem, & nuda in stipula videre iacentem .
 Omen erat stabulum, & pastori insignia futuro .
 Ille suo numen pecori, nec gramina quarit
Qua-

Qualia seu nemorum per devia, seu vada præter
 Herbida, seu densos inter quæ condita dumos.
 Nempe alios lucos, alios habet ille recessus
 Ultra omnes, supraq; vices mutabilis æui.
 Ver ubi syderem, & Diuum cælestia Tempe,
 Et nunquam casura dies, anniq. iuuentus.
 Huc partum vocat ille suas, huc ducit ad amnem.
 Arida non illis æstas metuenda viretis.

Viuite cælestes, mea pabula, viuite colles.
 Non ego Naiadum fontes, aut humida ripæ
 Antra sequor: nō quæ ipse suas ad flumina potum
 Grynei nemoris custos iubet ire capellas.
 Et sua sunt Cælo, sua sunt & flumina Diuis.

Viuite cælestes, mea pocula, viuite fontes.
 Lucus habet Dryadas: florentia rura Napæas:
 Cæpus & arua Palem: saltus & gramina Faunos.
 Me plaga, quæ cælo propior, LOIOLIDIS ore
 Pascit, & eterno Superum fata rure voluptas.

Viuite cælestes, mea pabula, viuite colles.
 Cypris Acidalium, potent Heliconæ Camœnæ,
 Sicelides Cyanen, Nereides Amphitriten.
 Ibo, & nectareis salientibus ora rigabo,
 Unde Deum felix pleno se fonte voluptas
 Ingerit, & latè viuacibus influit undis.

Viuite cælestes, mea pocula, viuite fontes.
 Ite, famem pecori tonsō saturate salictō
 Arcades: aut Hyblæ saltus, aut alta Cythera,
 Aut Erycis tondete iugum, nec floribus Enne
 Parcite. nos magni saltus lustramus Olympi.

Viuite cælestes, mea pabula, viuite colles.
 Ergo alios fontes, & flumina siccifer haurit
 Sirius, aut sæuo afflatu malus inficit anguis.
 Corpora quin etiam, & sordentia mēbra volutans
 Monticolæ Syluani, & syluigenæ Satyrisci

Viuite cælestes, mea pocula, viuite fontes.
 Si quis ager Satyris, & amœni gratia ruris;

Illicet afflatus Euri mox illa tepentis,
 Aut iras timet hybernas, aut vere caduco
 Sole sub ardenti morientibus æstuat herbis.

Viuite caelestes, mea pabula, viuite colles.
 O fuge, qui flumen rapido succedis ab æstu. (da
 Hic lacus Æthiopes (fuge ripā) hæc Salmæcis vn̄
 Idem vtroq. venit cum flumine potus amaror;
 Atq. obscœna lues toto se fonte propinat.
 O mihi quæ Cali viuo liquet vberè lymphæ!
 Pota licet semper, semper iucunda fitiri.

Viuite caelestes, mea pocula, viuite fontes.
 O gregis immundi soboles fata gramine Circes,
 Mortales ò molle pecus! vos lecta Cytæis
 Oblectant aconita iugis, aut arua cicuta,
 Aut risum factura malo sardoa veneno.

Viuite felices, mea pabula, viuite colles.
 Este procul fluuio, miseri: male creditur vndæ.
 Vidi ego se vestris immittere fontibus apros,
 Et pecudes graueolentis hær. ne pocula vestræ
 Infidiosa siti, ne fœdam haurite paludem.
 Me sua, me socium poscunt ad flumina Diui.

Viuite caelestes, mea pocula, viuite fontes.
 Hi cine sum felix? breuis hinc suspectus Olympi.
 E: ubi diuini pubes gregis, emula lusu
 Nunc venit ad fontes, nunc adsilit ardua colles.
 Alpice oues, canosq. vaga nine velleris agnos,
 Sydereo frontem implicitos gestire cerymbe.
 Quiq. inter medios semper noua gaudia cœus
 Miscet, & amplexu nunc hos, nunc accipit illos
 Hic mihi pastor, hic est. semper riuatibus illis
 Dulcis hic audiri, dulcis mihi pastor amari.

Octauio Aquauiuo Cardinali Pa-
storum Parenti Optatissimo

PASTORALIA

*Scripta, editaq; cum Neapolitanus Ar-
chiepiscopus recenter factus; Neapoli-
tanum Societatis Iesu collegium
adiens, sua presentia honestauit.*

ECLOGA II.

SIREN.

ARGVMENTVM

Parthenopæ adhuc extinctum Præ-
sulem Alphonsum Gesualdum
Card. deploranti, subita lætitia
ex aduentu noui Præsulis, Octa-
uij Aquauiu Card. oboritur. Per
Corydonem, Cardinalem Ge-
sualdum; per Daphnidem, Car-
din. Aquauium intelligit.

Forte suam lacrymans iuxtà Cratesida Siren,
Mæternum auxilio numen, Diuosq; vocabat
Littoreos: solaq; sedens sub rupe canebat.

Immitis fortuna, nihil mea gaudia curas,
 Nil gemitus, nil & mœsti suspiria cordis,
 Et genus, & sanctos Diuæ Sirenis amores.
 Tam fidei secura tuæ! tam nescia nostræ!
 Nescia tam nostri misereri, nescia flecti!
 Surda licet, poteras auritas vincere cantes,
 Quas quondam Iſnariæ cantus traxere Camœnæ.
 Hac ego (si dubio quicquam experientia vero
 Vlla fauet) sum laude prior, sum denique Siren.
 Mene tuo indignam obsequio! me munere tali!
 Nil fletus meruisse meos! nil vota meorum!
 Nil valeant (esto) gemitus, votiuaq. dona,
 Nil pietas, nil & meriti fiducia nostri:
 At cithara nihil, ò Superi, nil carmine Siren,
 Carmine nil Siren potui! nil numine plectri!
 Crudelis, quo tantum aures adamante rigescunt:
 Vſque adeo quæſiſſe mei te funera Regni!
 Quid raptum Corydona dolo, qua perfida tantum
 Auſa manus, quò seua meum Corydona vocabas,
 Cùm n. gemerẽ, ò Corydon, quàm te suprema sequẽtẽ
 F. ta sequar? qua te, Corydon, regione requiram?
 Nunc mea quò tantos rumpant præcordia luctus?
 Heu quibus hanc vocem cogor temerare querelis
 Nata Deum curas cantu lenire soporo,
 Et mea vel refugas ad littora vertere puppes!
 Vos pelagi Diui, pelagi miserescite Diuæ.
 O flammis fraterne meis pontum ingere Nereu;
 Ni pontus timet ipse rogis areſcere tantis.
 Vos aure, Coriq. leues, quibus ira profundi
 Militat, ò cæli ludibria sæua minacis,
 Abripite hanc animam; nisi tantam hanc pectoris
 Æternam,
 Et tantam Æoliæ, & tantas cum flamine flamas
 Vestra timet, tantamq. horret fiducia pugnam.
 Cedite, dũ spirant mea pectora, cedite Cori.
 Singultus Acheronte mei rumpuntur ab imo;
 Dum

Dum mihi tempestas curarum hæc incubat altis
 Sensibus, irrumpuntq; acres præcordia morsus.
 Ite Dicarchææ, mea quondam regna, capellæ:
 Quærite desertos vestrum Corydona per agros,
 Ante meum Coridona, mei nunc funus amoris,
 An Corydon vitam fatis, an debuit astris?
 * Pastorum Rex ille suis ab ouilibus agnos
 Aspiciens, teneris cum matribus exilientes,
 Adsiluisse animo sub conifera cyparisso
 Visus, & aspectu, & dulci arrisisse cachinno.
 O Corydon, ipsa hæc arguta fronde cupressus,
 Ipse te, Corydon, Zephyri (laetissima quondam
 Murmura, nunc moesti tantum suspiria cæli)
 Sæpè gemunt, notatq; petunt iratius alnos.
 Credo equidem, spirare leues tua funera Coros.
 Cedite, dum spirant mea pectora, cedite Cori.
 Et vos æterno lacrymarum vndantia riuo
 Lumina, si vobis pietas hos elicit imbres;
 Vincite littoreos, mea lumina, vincite fluctus.
 Has meus, has Corydon lacrymas, hæc funera po-
 Pastorum pater ille, meo de littore nuper (scit,
 Cùm numerum pendere suo de rupe Vesuvi
 Cerneret; hac mecum sua gaudia lusit arena.
 O Corydon, ipsa hæc mecum te littora lugent,
 Litrota, quæ lacrymas voluūt, nō amplius vndas.
 Vincite littoreos, mea lumina, vincite fluctus.
 Fallor, an incerti mihi vertitur alea fati?
 Vertitur; & letum hæc aliquid prænunciat ales.
 Auspicio fauet ille nitor, fauet ille volatus.
 En alis ut dulce canens plaudentibus auram
 Circinat, & lōgos supra caput integrat orbis!
 Daphnis hic est, Daphnis. debēt hæc oīa Daphnīn.

K 3

Hæc

* Lenis mores, ac mitis Gesualdi Cardinalis ingenium
 mota a oratione significat.

Hæc mihi (sic cecinit fatali carmine Proteus)
 Tæffera lutitiæ Cælo demittit alto ,
 Vnde fuum nobis promittunt numina Daphnin.

Mittite promiffum, mea numina, mittite Daph-
 Daphni, tuum feuos etiam timuiffe leones (nin.
 Aduentum, hæc dudum rupes, hæc arua loquuntur.
 Te veniente, nouos campis ver afflat honores.
 Jamq. pecus terrere lupos, iam fpernere tygres
 Incipit, inq. tuos letum proludit amores

O ades: en que te nobis præfagia debent! (nin.

Mittite promiffū mea numina, mittite Daph-
 Quifquis amat Daphnin, fua feruet ouilia paffor.
 Quifquis amat paffor fua gaudia, Daphnin amabit
 Daphni, tuum fumus imperium, tua cura, venito.
 Rūpe moras, qui rite vicem mihi numinis implef.
 Te duce, votiuam fuperis luftramur ad aram ;
 Et fuperūm Regi pafforum armenta laborant.
 Auspice te, Campana Ceres pro melle litabit :
 Pro pecudum fœtu paffor: pro frugibus horti.
 Villicus, Autumnī cuftos pro munere Bacchi.

O Superi, fi lauta focis placet hoftia veftis, (nin.

Mittite promiffū, mea numina, mittite Daph-
 Legifer ille venit pafforum; & legifer illum
 Ætheris ætherio pro numine præficit aris.
 Solue pedem (te noftra vocant altaria) Daphni.
 Sufficies noftri Celi tu munera votis.

Tu quoque nos Cælo, noftri bone fœderis obfes,
 Concilias, Diuūmq. iubes accumbere menfis.
 Vñdice te, fi quas tenere piacula mentes,
 Si qua fuis animos vinclis obftrinxit Erinnyf,
 Soluimur; & rurſum patrijs tranſcribimus aſtris.

Vos mihi, ne tantum inuideat vis efferat fati, (nin.
 Mittite promiffum, mea numina, mittite Daph-
 Cypria tres numerat: numerat Phœbea fiores
 Turba nouem, Genij Diras, & dulce farentum,
 Dulce laborantum flamma Parnaffide vatnm.

Dum

Dū mihi Daphnis adest; numero gēs vtraq. vestro,
 Pierides decimanī, Charites me iungite quartam.
 Daphnidis auspiciū est: & me quoq. Mēnala-
 quondam

Suspicient, & Acidalius venerabitur annis.
 Vos mihi, ne tantum hoc omen spes irrita fallat,

Mittite pmissū, mea numina, mittite Daphnin.
 Luce diem tētegit Sol vnus, & vnica noctem
 Cynthia luce tegit: fauet vna vocantibus Arctos
 Puppibus, & cursū docet æquoris: vnus Olympo.
 Lucifer: ipse aperit limen clauditq. diei.

Daphnis adest? alter Phœbus micat, altera Phœbe,
 Altera iam Scythici fax ætheris edita nautis:

Altera, quæ Phœbi primos accendat Eos,
 Ingeminat Cæli flāmas, & sydera Daphnis. (nin.)

Mittite promissū, mea numina, mittite Daph-
 nin.

Mirabar, quid care tuum Sebethæ per annem,
 Perq. nemus ripæ, & patulæq; per ilicis vmbra
 Tale genus nullum aspicerem volitare canētum,
 Quale colit Minci vaga flumina, quale Caystri.

Daphnis abest? te, Daphni, nemus, te ruris amo-
 te gemebūda vocat materno carmine Siren. (res)

En erit, vt tecum viuam, tibi debita mater?
 Si mea tum quærent Cycneos gaudia cantus;

Nec Minci quærenda mihi, nec ripa Caystri.
 Ite mæx vestrum Sebethides, ite per annem.

Seu tuba, seu vobis citharæ, seu nablia cordi;
 Vestras inter oues, & vestros inter olores

Ibitis, & patrio dicetis carmine Daphnin. (stis,
 Daphnin ad astra feretis, & is modò venit ab a-

Fallimur, an veniet? iam vos suprema precamur.
 Mittite promissum, mea numina, mittite Da-

phnin.

Altera (mox veniet) clamat spes: altera (venit)
 Vel præsentit amor, vel iam data gaudia sentit.

Quid monet, ò, subitis Cælum spectabile mōstris?

Lætitie bona signa. ratum precor omen amanti.
 En quo Parthenope ingeminat solenuia fastu!
 Tempa novos, clamorâ nos dant compita
 plausus:

Dissiliunt clangore Poli, ateq. per urbem
 Fulminei iactus, cauaq; æra tonantia flammis
 Attonitum festo cælum terrore salutant,
 Et fremitu testâ alta quatit Vulcanus aheno.
 An tellus ruit? an culmen discedit Olympi?
 Daphnidis hæc cecinit mihi signa nouissima
 Proteus.

Daphnis io, Daphnis mihi missus ab æthere,
 Daphnis.

Iam mea vota vocat, mea munera poscit ad arâ.
 Si fas; muneribus, Superi, vos parcite vestris.
 Parcite, iam venit, mea parcite numina, Daphnis,

ECLOGA III.

ARGVMENTVM.

Sperata, Daphni parente, Pasto-
rum felicitas. Per Daphnin Car-
dinalis Aquaviuus Præsul,
per Pastores Parochi
intelliguntur.

TITYRVS, MOERIS.

Nde pedes te Mœri? noui quid
ab vrbe Menalcas?

Aure venis satira: modò nam
digressus ab illo es.

Et vidi ridentem illum, & te
multa rogantem.

M. Risimus, atq; vnà (quòd sæ-
pe) reuisimus urbem.

T. Rebar. & hanc affers quanti mercate lacernã,
Murice subsuto duplicem, & flãmante cucullo?
Et quanti mercatus habes ocreate cothurnos?
En mihi nuda tegit crudus vestigia pero.
Vix hyemem vinco setosq; hoc vellere capræ.
Tu cultu formose nouo caue Mœri Lyciscam.
Veste sub hac proprio venies male notus ouili.
Aut, ne præda tuis venias ignare Molossis,
Hic ocreas, hic pone sagum, dum septa reuisis.

M. Nō mihi degenerem vestes fecere Lyciscam,
 Fronte cothurnata nisi clamē, aut voce sagata.
 Si tibi (quōd rides) solito formosior adsum;
 Mox oculis ridende meis, age, protinus urbem
 Læt⁹ adi. te si quid amas; pete Tityre Daphniū.
 T.* O nuptæ despōse noue, quid ab vrbe reportē?
 Scilicet ære grauis venio, ceu Mœnis, ad urbem.
 M. Nulla mihi nupta est, quæ non tibi nupserit
 vxor. (bēm.

Nec minus ære leuis repeto, quàm Tityrus, vr-
 Nubere iam nostro melior fortuna labori
 Incipit. excedens iam nos fastidit egestas.
 Daphnin ego inueni. duo munera Daphnidis
 hæc sunt. (bis,

Molle sagum, & læues ocreæ. Cras, inquit, habe-
 Quem non lædat hyemis, quāuis infesta, galerū.

T. Ergo eadem me dona manēt; me credite tātū,
 Et tantum sperare iubes! nisi luseris augur,
 Non erit augurij merces, quam ludere possis.
 Nunc etiam (fuerim licet omine lusus amico)
 Accipe, quam nuper peteres cū sapē, cicutā
 (Ludus amicitia fuerit nunc ille) negaui.
 Si verum experiar quicquid tua gaudia cātant;
 Agnum nostra tibi debet foetura, vel hæc dum.
 Nunc, aliud tu si quid habes à Daphnide, narra.
 Pastorū pater ille, quid hoc quoque nomine di-
 gnum?

Ecquis amor nostri? & pecoris quæ cura tuēdi?

M. Si quid habent Charites, si quid fors vlla,
 quod optes (lunt.

Tytire; Daphnis habet: nec te mea gaudia fal-
 * Ille

* Per nuptam, Paræciam intellige. suam enim sibi
 pastorem quisq; paræciam à Card. Agnauino Pra-
 sule desponderat.

* Ille, salutatam cùm vix à limine primo
 Ingrederer, gremio procul assiliente cucurrit.
 An reliquos memorem, quos experieris,
 amores?

Secum multa loqui, secum discumbere iussim,
 Hac me veste nouum dimisit, vt ante Menalcã.
 Mœri, meum cor, ait, mea si tibi gaudia curæ;
 Sit tibi cura gregis. satis hæc iam limina nosti.
 Sæpè domum repetas (nosti quoq. Daphnin.)
 & vna.

Te nisi cura ouium; ne te altera cura moretur.
 Quid factum pecori? quot habet fœtura ge-
 mellos? (ra.

Quàm vigilans, quàm fida canum custodia nar-
 sufficiam, quos ipse voles ad pabula sumptus.

T. Mortua iam dudum nobis fortuna reuixit.
 Deprecor ò, si qua mortem pro sorte precabar.
 Sæpè diem hæc nobis, nisi fors inopina fuisset,
 Insolitos ouium nemini prædicere lusus.
 Sæpè serenato prædixit ab æthere cornix.
 Fortunata dies. ergo mea rura videbo.

Libera seruitio, geminum quæ pignus ademit
 Pro miseri gregis auxilio, pro fœnere victus:
 Nec verflura iuuat torum mutata per annum.
 Tityre, si tantum superat tua vota voluptas;
 Baccare quo frontem, qua vinxerit ægide pectus,
 Ne fortuna suum inuideat tibi lubrica munus?
 Sæpè quod vna dedit, manus eripit altera fati.
 Quicquid erit, numeranda suo sunt tempora
 censu.

Carpe diem, quæ sera venit, modò nata senescit.

K 6. Nunc

* Cardinalis Aquanius in sua diœcesi regenda comi-
 tarem, liberalitatemq; in tuenda vigilantiam laten-
 ter inuenit.

Nunc fere: nunc spera messem: nunc Tityre
vitem

Felix pone tibi. non auferet omnia fœnus.
Quale lupus pœcori monstrum, mihi tale videri
Sœpius accedens ad ouilia creditor Attys.
Ille moram vsurę rapto mihi fœnerat agno.
Pro quo sœpe venit virgatus ab vrbe satelles.
Atq; adimit, quantum toto prouenerat anno.
Carceris effugium furto mihi mutat in horas.
Atty, meũ posthac nihil est, quod ouile reuifas:
Ludite (cras redimam noua pascua) ludite
matres.

Carpite iam saltus (mea sunt ea rura) Veseuos.
Non ego vos posthac medio in torrête videbo,
Cum tona, & sœuus pluuium mare torquet
Orion. (sunto,

Nunc mihi, quę numerum capiant, magalia
Roboribus textis turritum extructa cacumen,
Et culmo suffulta leui, fœnoq; tepenti.

Lude pecus: clausa posthac hyemabis in aula.
Sylua rogos etiam nobis Baiana laborat.

Pindea Lubrensis mihi ceditur ora Minerę.
Omnia nocturnis cingemus ouilia flammis.

Nunc hyemem ridete, lupos ridete capellę.

Qui ego, dum non est aliena pecunia curę,
Diues alam catulos, quorũ attonet ira leones.

Antra mihi Campana procul, procul arua la-
trabunt. (da,

Primus erit custos niger Vmber, & aure repa-
Labraq; rostratus turgentia, lumina toruus:

Altera voce ferox, atq; ignea nare Libyftis:

Nec dabit imbelles Thule mihi fida molossos.

Ite meę pastum sine me, procul ite capellę.

Mœri (nec inuideo) quę gaudia Tityrus optat,

Jam securus habes: habeas meliora precabor.

Ne tua cœsentur cuspam pręsagia nostram,

Cras

Cras veuiam primi sub lumina Solis ad urbem;

M. Ante leues ergo salient per sydera dantes,

Aut annona metet natas in littore fruges,

Ante, datis letho fatis, errare videbo.

Per syluas pecus equorum, & syluestre per
æquor;

Quàm cadat è memori posthac mihi pectore
Daphnis. (cō.)

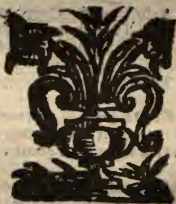
T. Ante, mihi pecus vt crescat, lea nupserit hir.

Aut subnixa iugo veniat cum tygride cornix,

Ante ferat tritura niues, vel bruma cicadas,

Et matutini surgant à vespere Soles;

Quàm tibi sit potior, quàm nostro Daphnis
amori.

ECLOGA IV.

ARGVMENTVM

Daphnidis aduentu Pastores tuendi gregis negligentiam execrantur. Per Daphnim Cardinalis Aquaiuus Præsul, per Pastores Parochi, per Lycoridem negligentia allegoricè innuitur.

DAMOETAS, CORYDON.

Aphnis adest, Corydon. age, si
quid arundine mecum
Alternare libet (sumus Arcades)
incipere carmen.

Te sequar. & paribus mutabimus
orla Camœnis.

C. Daphnis ubi est, me cuius amor facit ipse poetam?

D. Thyrsidis ad caulam numerat pecus. en sua.
Damon (errat

Septa malus reficit, viden, vt nemus omne pe-

Ante pererratū! caper illum (vt sepe) reliquit.

Nunc piger inclamat missas errare capellas,

Sepe viam relegens. timet ilicet. imminet illi

Daphnis, & orba nouo lustrabit ouilia censu.

C. Orba, nec ignoro. lupa diripit illa Lycoris.

Illi mulget oues, illi malus educat agnos;

Nec

Nec fraude occulta numerum rarefcere fentit.
 Daphni, malū pecori vis pellerē? pelle Lycorin;
 Illa tibi Damonaſ adulterat, illa Menalcas.

D. Parcius iſta tamen, Corydon, clamare memēto,
 Iam tibi clamatam, viden, accipit aure Lycorin,
 Et procul intento reſpectat lumine Damon.

C. Parcius vt clamem miſerę tot funera caulæ?
 O tua quātam ouibus peperere ſilentia cladē!
 Hoc ego iamdudū contemplor, & ilia rumpor.
 Et nunc ſi qua meo veniat medicina dolori;
 Altius inſclamabo, & ſydera voce laceſſā. (rin.
 Daphni, malū Arcadię vis pellerē? pelle Lyco-
 Illa rapit pecus, & pecoris rapit illa magiſtros.
 En agnos, en vna canes habet illa ſequaces.

D. Siſte fremēs animi iactantem inſana furorem;
 Tutius expromes cūm venerit omnia Daphniſ.
 Nunc age præcipiti vocem furare dolori,
 Et mecum alterna carmen comitte Camœna.
 Sponte ſua pectus deſcendit, & ore fatiſcit.
 Cum Damona rogo, mulſtram vt mihi credat
 ad horam. (ciſcam

Hęc fuge ſepta, refert; ſimul vrget in ora Ly-
 Scilicet hoc faciet, cūm viderit ille Lycorin.

Dic age, præcipiti vocem furare dolori:

Dic mecum: alterna carmen cōmitte Camœna.

C. Qui vocat iratos ad carmina mulgeat, hircos,
 Tityrus aiebat quondam pater. Apta cicutæ
 Gaudia ſunt, & amor, nō agræ vulnera mentis.
 Tu tamē (alternare meis tua gaudia curis (nin
 Ni fugis, haud fugio) læto cane carmine Daph-
 At mea cantando licet allatret ira Lycorin:
 Sic canibus balare ſolent latrantibus agni,
 Altera læta quidem, vox tutior altera caulæ.

D. Carminibus ſacras latrando ducimus horas.
 Ordiam ipſe: vices referes alterna per æquas.

PIERIDES animate meas ad carmina voces.

- Munera dat nobis: quæ Daphnidiverba repēdā?
- C.** Ardeo latrator pastorum ad Daphnidis aurem.
Fortius ut nitari, mihi vocem armabit Apollo.
- D.** Læta canit pecori, quisquis monet ante magistros.
(stræ.
Daphnis adest: afferte pecus, date munera multa.)
- C.** Tuta sonat pecori, si quis procul intonet ardor,
Daphnis adest: peculite Lycorides, ite Neæra.
- D.** Nil timeam, quisquis mea lustret ouilia cæsor.
Spem superat, nostrum superat fœtura laborē.
- C.** Scilicet vlla mihi faciat censura pudorem?
Nulla mihi est, binos quæ non alat ubere fetus.
- D.** Pascua sunt cōducta mihi propè flumē Abellæ.
Subdita syluoso mihi pascitur ora Vesueo.
- C.** Et mihi quicquid habet Sebethidis vnda salicti
Pastori pecus, & pecori quoq; gramē abūdat.
- D.** Tres Maurita lupos iugulat mihi fida quotānis
Latrantum Regina: nec aduocat illa sodales.
- C.** At catulis lustrata meis tonat ora Dicarchi.
Quid facient, cū dente feros armauerit ætas?
- D.** A grege ditescunt alij: nil cætera curant.
At mihi sola gregis custodia, nulla peculi.
- C.** Haurit opes etiam pecoris mihi cura paternas;
Nec mea vêturo quicquam spes fœnerat anno.
- D.** Non me vnquam ad Satyros, & Oreadas vlla
voluptas
Allicit, hic alijs lusus pastoribus esto.
- C.** At mihi ludus hic est, nudo sub sydere brumant
Ducere per noctem, & cælum superare ferēdo.
- D.** Et domitus Boreas, & hyems vigilata canēdo,
Dæmoetam erudijt nocturnam horrere quietē.
- C.** Et Gorydona quies nunquam furata labori,
Paruit excubijs; nec lumina nocte sefellit.
- D.** Tuta mihi sit caula, licet latrante Megæra,
Quæ pecori, nostroq; cauet sine fraude sopori.
- C.** Et meus horrendū latrans licet æthera quasset

Cerberus, & somnos vltro defendat heriles.

D. Cernis, vt insuetum ludunt cū matribus agni?
Omne venturū gaudent præcurrere Daphnis.

C. Ad mea lasciuī proludent gaudia venti.

Sæpè mihi argutas Daphnis sonuere per alnos.

D. At mihi, cū veniet, duo credet ouilia Daphnis.

Hoc sperare dedit. nuper sic dixit Amyntæ.

C. At mihi quæ dixit! quæ scilicet autor Amyntæ

Rettulit, an quæ animo testis mea nūciat auris?

D. O Superi, numquam vestris mea deficit aris

Victima. vos grato numerum suppletis ouili.

C. Diuini latices, quos haurit ab æthere Daphnis.

Sæpè meos lustrant (& me quoq; sæpius) agnos.

D. Lustralem ad fontem veniat cur vlla mearum?

Ægra mihi nulla est: nūquā noua pabula desūt.

C. Irrita spes, nūquā balantum ægrescere pubem.

Ægra quidem cura est interdū, aut sera medēdi

D. An Deus hoc aliquis cecinit, nō error amoris?

Viderit hæc melius, cū venerit, omnia

Daphnis.

ECLOGA V.

ARGVMENTVM.

Solliciti pastores bona cum spe
 censum gregis expectant . Per
 pastores, Parochos ; per Daph-
 nin , Cardinalem Aquaiuum
 Præfulem intellige .

MELIBOEVVS, THYRSIS.

Nde tibi tam pingue pecus ? quo
 gramine Thyrsi ?

Pendula vix saturæ portant en-
 ubera matres .

Ast ouibus quæ Dira meis exul-
 cerat artus ?

Multa gregem vereor ne copia fa-
 scinet herbæ .

Id mea, quòd timeam , pascendi cura reliquit.

T. At tibi desertæ quòd pastum iuere capellæ ?

M. Nempe illas mihi nota canū custodia seruat :

Nec meus interea cessat labor. unus ad amnē :

Aut metimus salices , aut stringimus arbore
 frondes :

Caulam instauramus : venturæ roborâ brumæ :

Cædimus : aut tenui fiscellam ordimur hibisco :

Aut operi legimus iuncos, aut textile vimen .

.

T. Non

en operi nostro fidus labor, ire per amnem,
 q. nenus; dum sola gemūt ad septa capellę,
 t cane pascuntur per devia rura magistro.
 ūm oculis, ipsum pastorem, astuq; sequaci
 scere oportet oues, pascēdo stringere frōdes;
 at salicē flauijs, aut vimina quęrere syluis.
 mihi nec frondes, nec iunca fila leguntur?
 cedit tua cura meo sine fraude labori.

ascimus ad flumen: tondetur falce salictum:
 ucimus ad syluas: folijs frondator abundo.
 ū numerosa sequoꝝ; mihi iūcea sylua paratur.
 nterea nusquam curas, aut lumina verto,
 Ne mihi grex, aut hircus inobseruabilis erret.
 Quid sortē incusas frustra, Melibœe, vel herbā,
 pse suo, si vult, pastor pecus ore saginat.

Si qua mihi herbosos inter deerrauerit agros,
 Protinus accersita redit. quod si qua moretur
 Longius; illam oculis, illam sequor alite cursu.
 Hęc humeris imposta meis, tam seua teneri,
 Ter me hodie (quod sepē solet, cū luminator si)
 Per dubium nemus elusit fugitiua sequacem.

Est ouium dolus ipse dolo vincendus amoris.
 Hac mihi semper oues solitę pinguetcere cura.
 I. Instar habet minimū nostrę tua cura Libyssę.
 Illa mihi (si forte meas malus abstulit error)
 Latrantū Alecto procul aduocat: illa reductas
 Ad me adigit, nunc voce premens, nunc verberare eandę.

Qualis agit deserta reos ad iura satelles.

T. O Melibœe, tuę nimium ne crede Libyssę.
 Illa tibi errantes nuper dum quęreret hędos
 Diuersa ragione duos: an scilicet ambos (vnū?
 Rettulit? an (quod ego ingemui) lupus abstulit
 Scilicet audisti clamantem ad sydera Thyrsin.
 Cum procul (ad ripam, ad ripam Melibœe)
 tonarem;

Et

Et propius te voce monēs clamabat Amyntas .
 Coge tuas Melibœe, tuis Melibœe caueto:
 Falle via profugū (raptō fugit improbus hædo)
 Claude fugam: prauerte vadum: iam venit ad
 annem .

Nos longam ad ripā supraq; infraq; frementes
 Terruimus medium, & diuortia nota petētem.
 Si tuū præriperes Sebethidis illa propinquæ
 Saxa citus, cursu quā se impedit vnda vadoso;
 Nil erat effugij . iacta, Melibœ, Libyssam .

M. Quid facerem? tūc forte alius vestigia furtim
 Verterat ad corylos, hircō prædator adempto .
 Hūc procul à fluuio refugū in diuersa sequebar
 Cūm simul (ad ripā, ad ripā Melibœe) tonabat.
 Hinc mihi vir gregis, hinc raptus gregis oc-
 cidit infans.

Scilicet hanc peperit pastoris inertia cladem.
 Hos mihi (quod timui) visa est portēdere luctus
 Mane gemens Maurita latratibus interruptis .
 Quōd genus hoc ouiuū fors ò mihi sæua dedisti!
 Non centū excubiæ nobis, non lumina centum
 Sufficerent . vnā obseruo simul altera furtim
 Auolat: hāc sequimur fugiētē: amissimus oēs.
 Atq; vtinam foetura vicem pro clade reponat .
 Parturiunt aliæ foetus, gentemq; petulcam .
 Nil pariunt, nisi damna meæ . spes si qua futurę
 Prolis erat; sæpè hanc turpi frustrantur abortu.
 Et quibus ad partum tempus maturuit, illis
 Nescio quæ tabes, quæue vbera siccet egestas .

T. At scio, quæ tabes, & quæ vbera siccet egestas.
 Sunt tibi centeni catuli, totidemq. catellæ,
 Plena quibus nō vlla satis sunt vbera matrum .
 Illi haurire tuas vltro didicere capellas,
 Atq; illos didicere tuæ lactare capellæ .
 Et potes hanc generi balātū inducere pestem?
 Vnam ego lactantum vidi, Melibœe, tuarum .

appositū gremio catulū in dum fouit, & vltro
 paternam indigno curam suffecit alumno.

Hoc alias credam exemplo tabescere matres.

Ut era læpè creant ouibus ieiunia tabem,

quæ miseros nescire docet solertia lucri.

O miserū Meliboeū. etiā hāc da noscere peſſē.

Si caput hęc pulsare meum fortuna remittat :

Hoc mihi, cū veniet censurus ouilia Daphnis,

Excūtiā ceruice iugum, molemq; laboris,

Sat mihi quæsitum, fluxæ quo libera vitæ!

Otia sustentem, atq; immune tyrannidis æuum.

Seruitio tandem tanto me exire licebit.

Sat pressere meas aliena pericula curas.

Tu modò, quæ sint hęc ouium ieiunia, narra,

Quæ nescire docet lucri vesana cupido. (ias

Dic Meliboe, gregē quo:ies tibi mulget in ho-

Tuipis amor lucri? repetas ne vēditor urbē (ro.

Merce leuis, neu plena sonet manus ære, sed au

Mentior, au bis mane reple, bis vespere mul-

Præterea caris (neq; .n. nō omnia dicā) (strā?

Mulgetur pecus agnatis, mulgetur amicis.

Hos pecori, Melibœe, nothos arcere memento;

Vt materna tuos educant pectora foetus.

Largius Oceano nullum gregis vber abundat.

M. Scilicet exhaustū pecus est, cū munera lactis

Parua dedi, aut fato caris, aut sanguine iunctis.

Si nihil è muetra mittam venale per urbem;

Quæ fuerit merces operi, quæ præmia nostro?

T. Quid maciē mirare gregis? quid funera prolis,

Iudicio damnate tuo? quæ præmia porro?

Quàm lōgo mercedem operi tua cura laborat.

Hoc ipsū, admonuit nuper cū Daphnis Amyntā,

* Ipse sibi merces labor est pastoribus inquit.

Cumq;

* Cardinalem Aquauium commendat munera res-
 picientem, & ab omni abhorrentem lucro.

Gumq. illi offerrem grata munuscula mu'etra;
 Tantū ouium teneris, inquit, furaris aluminis?
 Ne pecori succum, precor, elice. debitus agnis
 Hic quoq; sanguis erit. maciem noua frigora
 lædent.

M. Ergo affate prius Daphnin me sæue latebas?
 Daphnidis obscura in fama spem fiximus at tu.
 Cui magis explorata mei fortuna pericli,
 Quid sperare dabis desperato Melibæo?

T. Me nisi fortunæ facies hæc prima fefellit,
 Nil quod ames vltra, nihil est quod numina
 poscas. (ctas

Nempè mares animos pastorum, & nobile pe-
 Despicit: ingenios amplectitur. odit auaros.
 Numinis interpres pecori dat iura tuendo,
 Et docet insuetas & munere pronocat artes.

Quid, modo cūvenit numerū explorare mearū?
 Vt refugas mulcebat oues! ut ad oscula tardas
 Accibat florente thymo, vel fronde salisti!
 Cū semel appressos gremio vix poneret agnos;
 Vt blandis fœtas, blandis amplexibus ægras
 Incumbens toto ille siuu, toto ore fouebat!

M. O noua fortunæ (iam surgere tempus) origo.
 O desponsa meo (tuus hic natalis) amor.
 At tua montiuagæ redeunt ad septa capellæ.
 Subiato iā fasce, domum redit ecce Palæmon.
 Qua mihi lætitia claudis, bone vesper, Olympū!
 Ite mei, vester venit Hesperus, ite dolores.

ECLOGA VI.

ARGVMENTVM.

strandis gregis diligentia. Per pastores Parochos; per Daphnim, Cardinalem Aquavivum Præsulem intellige.

MENALCAS, TITYRVS.

Tityre coge pecus. tua lustrat ouilia Daphnis.

T. Non mea, sed Lycidæ, vident, ut mea præterit, & iam

Nuncius accersit Lycidam, qui pascit ad æmnem!

Aspicis, ut tuguri monet illum ad limina Daphnis!

En Lycidas ut cogit oves iam fasce relicto,

Quem modò vincibat cæsis ex ilice ramis.

Infelix Lycida, quo nunc censebere vultu?

Ah piger, ut raro miserum pecus agmine ducit

Ipse sibi numerum cura populatus inert!

En quota pars illa est commissi nuper ouilis?

M. Ergo iterum Lycidæ census venit! ille suatum

Præ numero iactat nobis illudere Daphnim,

Et sibi censendi munus promittere nostri.

T. Sci-

- T. Scilicet imperiū Lycidæ subeanus, & iras?
 Ipsa dolis Lycidæ vires fortuna ministrat,
 Nunc tamen infidè. reliquos censere parabat.
 An magis ipse nouo pecoris parere magistro
 Inflas, ad ingenium senior puerile redibit?
- M. Ego aliquis Lycidæ fraudum cōtingit abortus.
 Fare dolū. nam sæpè mihi censum ille minatur.
 Da quod ego obtrudā, si fortè minabitur ultra.
- T. Et potes inter nos tantum nescire Menalca?
 Accipe, quod Lycidæ posthac obtrudere possis.
 Ille quidē hoc aurem censu perculsus. iniquam
 Multos ante dies affari sæpè Myconem,
 Pollicitis vrgere negantem, & fraude proteruas;
 Vt (quoniā censoris amor foret arte parandus,
 Et decus officij summa cum laude tuendum)
 Arbitrio pecus omne suo non amplius horam
 Crederet, & numero cēsura impleteret honesto.
- M. At qua frōte Mycon veteri luctatus amico est?
- T. Qua canibus catuli, teneris qua matribus agni.
 Durus ad obsequium flecti luctamine primo,
 Officij leges, & conscia numina veri
 Obijcere, & studio iuris nutare tuendi.
 Sed tamē (vt facile est prodi ius inter amātes)
 Perpetuis victus precibus pecus omne remisit;
 Et dedit ad cēsū numerosam incedere pōpā.
- * Nec latuit. dolus ipse suo sub tegmine lucet.
 Nā simul aggressus numerū describere Daph.
 Ille acie Daphnis natus cōtendere lynceo (nis
 Quattuor agnoit maculosi velleris agnas,
 Quas etiā ī numero, quē viderat ante Myconis,
 Norat. & obtutu maculas, & signa notarat.
 Et quāquam sat gnara doli vix lumina damnat,
- Fœ.

* *Infirmus Cardin. Acquauisui in dignoscendis fraudibus perspicacitatem, & in dissimulandis prudentiam.*

Fœdaq; sese vltro reteggit præsentia furti ;
 Abstinet Lycidam probro præcellere tanto
 Prima tuens. longūq; oculis male credulus hæ-
 Et ne vece palā facinus damnaret opertū, (sit,
 Neu foret ingratus, si nil gratatus abiret;
 Multa pater fando simulans. & multa videndo,
 Rem tacitus lustrare animo, fraudemq. sagaci
 Explorare mora, & causando ducere verum.
 Quin etiam ad lætos vultum componere risus,
 Et ficto pecori meritas affingere laudes ;
 Vt Lycidæ famam plausu fucaret amico .
 Hęc inter, multa aspectu gestire benigno,
 Atq; ouibus primam census addicere laudem .
 Ex illo Lycidæ numerosi nomeu ouilis
 Creuit, & ignaros rerum noua fama sefellit.
 Post monitus tandem veri, sat conscia Daphnis
 Esse tibi dixit male tectæ lumina fraudis .
 Se deprensurum in medijs nil tale putant: em
 Insidijs Lycidam, & pœnas seruare Myconi.
 Nunc reor ille dolis interuenit ò, mala tentat
 Improbus effugia, & quos occultit, irruit astus.
 Scilicet vt Veneris, etiam sic fraudis amores
 Qui sequitur dulces, idem experietur amarus .
 O Lycida, Lycida miseri gregis improbe custos
 Si qua tibi nunc cura tui vesane pudoris ,
 At fuge cœsorē, aut pecori pecus adde Myconis.
 En illum ad sese veniētem à flumine Daphnis
 Ire videt inæstum, & rarum gregis agmen
 agentem . (asto)
 Hinc ego quid fiat Lycidæ (quamquā eminus
 Aspiciam. tu, si qua tuum capit otia tempus,
 Hoc mecu in tuintio paulū requiesce Menalca.
 En pecus ante oculos vallem depascit apricam.
 M. Vel pecus interea pereat; dispendia tanti
 Nulla putē, quin hoc saturē mihi lumina risu.
 T. Ergo ades, & (tantū esuriunt si lumina) mecu
 L Asside.

Asside Hinc Lycidan oculis epulere, licebit.
 Venit, io, venit. concurritur. Aspice, vt illum
 Iã trepidũ Daphnis, noua iã respõsa parentem
 Increpat. en altè assurgens, velut attonitus stat.
 Vt pecus obstupuit populatum! vt fuera caulæ
 * Ingemit! en iacta quantus micat (aspice) dex-
 Et femur iratæ percussit verbere palmæ (tra!
 Scilicet hoc (inquit) peces est! hæc illa Myco-
 Turba tui! tantũ potuit te fallere, tantũ (nis
 Indulgentia nostra, vel importuna priorum
 Gratia, & obsequio facilis parere potestas! (nis
 Quis tibi, quis, Lycida, sensus; dũ talia Daph-
 Ingeminat? quid si tuguri quoq; limen adiret?
 Daphni, nouũ Lycidæ latet intra limina ctimẽ.
 Ingredere, & caulæ tacitos inuise penates.
 Nullum illic pastoris opus, non textile, vimen,
 Non lectæ pecori frondes, non apta maniplis
 Gramina, nõ messi frutices, aut molle papauer;
 * Sed venabula longa, sed insidiosa plagar in
 Texta, sed omnigenũ a venãtibus apta canũ vis.
 Inuenies geminos neruis horrentibus arcus,
 Spiculaq; & pictæ formosum in signe pharetræ;
 Prædones etiam aligeros, rostroq; minaces,
 Et genus, accipitres, generi fatale volantum;
 Et gladiũ capulo fulgentem, & flammea bullis
 Cingula, Sidonio quibus aurũ intermicat ostro;
 Fulmineosq; tubos, & arundine robur athena
 Flammium, missoq; tonã lethale metallo.
 Hic ouium labor, hic miseri prouentus ouilis.
 Hic

* Notat in Cardin. Aquanuo animarum studium, &
 in alienis vitijs obiurgandis acrimoniam.

* Torus est in describendo Parocho venatore.

Hic Lycidæ vertuntur opes, vertuntur amores.
 Dū lupus inuigilat pecori, & clā deperit agnos;
 Ille Pharetrata oomntum subeunte carerua
 Vestus eques, multa cane cinctus, & aureus
 armis.

Septa fugit, mōtesq; procul contendit in altos,
 Quò gregis alta vocant obliuia, quò rapit acer
 Vinber iter, cui visus aper dare terga sequaci.
 Nec minus aucupio indulget cūm Sirius estum
 Inchoat, & syluis volucres immittit opacis.
 Nulla suo se impone Ioui commiserit ales
 Quà volat è pugno Lycidæ dimissus herili
 Aerius prædo, & baccas agit ære sonoras.
 Inturea stat caula lupo defensa rapaci.

O vtinā hæc alio, nisi me, sciat indice Daphnis.
 Vltima restabant Lycidæ spectacula. sed iam
 Prospectū hęc nobis nox inuidet atra, Menalca;
 Immoriturq; oculis sera cum luce voluptas.
 Quin etiam, ne quid desit, quod lumina turbet;
 Cernis, vt occiduo fundunt se nubi! a celo!
 te citæ (pluuiam nox colligit) ite capellæ.

ECLOGA VII.

SICELIS.

ARGVMENTVM.

In Oſtauij Aquaiui Cardi-
nalis, ac Neapolitani Præ-
ſulis dignitate laudan-
da, Bucolicæ Muſæ
ſtadium .

Dde tubam calamo, mea Sicelis,
adde Sicano,

Dum licet; an poſita carmen mu-
tamus auena?

Fas etiam in ſyluis, ſyluas ſuperare
canendo,

Cum dici Syluanus amat ſe Præſu-
le dignum.

Paffor habet lituum: ſyluas dedite Panes,
Et choreis, plauſuq; modis ſubſcribite noſtris.
Nūc mihi, nūc alios lenitus tua murmura voluat,
Et mecum hæc faciles itera, Sebethæ, per vndas.

Altera iam nobis facies illuxit Olympi.

Regna nouant Superi terris & legifer aris
Maior adest, ſacras rerum cui credit habenas
Cælipotens, magnumq; ſui dat Numinis inſtar.
Teq; adeo, decus hoc qui, te Præſule tantum

I m-

rium Siren summis accepit ab aëstris,
 plis Aquauine nonos indicit honores.
 renascuntur. Tibi vertitur aurea fati
 a, fatales ducunt noua pensa sorores.
 repubescens cui Saturnia pubes
 tuo rediuiua, sua cum Virgine regnat.
 ce cum patrijs noua fœdera iungimus aëstris.
 Deum vitam accipimus, Diuisq; videmur
 etes heroes, & æmula iungimur illis
 nics, magno transcriptum nomen Olympo.
 nis auspiciũ est. nec spe præsumere tantum
 ce te vetitum. vident, auxiliaribus vndis,
 mnis torrente tui nunc agmine misso,
 us Cæli vitales currere fontes,
 e vberius nostris immittere terris?
 oi natiuo labens è verrice flumen,
 uctum aggeribus sylvarũ, atq; obijce vasto,
 bus indubitat tumidis, cursumq; moratur.
 it auxilio, & fraternũ agit agmen aquarum
 ter, inuergens pluuimaria ardua cæli,
 raq; & vallos, & acerno culmine moles
 sitas, syueq; globos proturbat inertes,
 a vi cursum; & sonitu laxata fragoso
 suos iterat lapsus, modò nescia labi.
 e lympa Polo. sunt hic cælestia Tempe,
 tani, & pinus, & cælitis aura Fauoni:
 unt Viuacis Aquæ fata florea riuos.
 ñnum iã vernat humus. Tibi gêmea rident
 tuo quæ rote vigent. Tibi ludit odoras
 cum ver inter opes. lege sydera terris,
 Deo Siren. hæc te noua gratia ruris,
 e, Diua, decet florentis adorea Cæli.]
 hic se dumis roseus nitor armat acutis,
 tirpen graucolentem albertia lilia norunt.
 ui Narcissus adest pertæsus amorem,
 ua deplorans pulla in ferrugine fata..

Floricomā hanc Cæli pubē, & ver nobile Diuam
Virginæ libate manus: date ferta per aras.

Tuq. aris dominate, tuæ sacer arbiter ore,
Omnibus tantis quæ rerum euenta laceſſis!

Auspice te, curſum irriguum cæleſtibus vndis

Religio explicuit ſeptemplicis vberè fontis,

Vnde aniuis potanda ſalus, diuinaq; vitæ

Munera. nec tantum pleno ſcatet ora Timauo

Proxima, nec pleno Nabathæa noualia Nilo.

* Septem aditus, ſeptē ad terras manātis Olympi

Lumina conſpicio. ſed non liquor omnibus vnus,

Non eadem cæli virtus, aut forma lauacri.

Hic vbi pura liquet natiuo ſtamine Naias;

Infantum genus, & primæ ſub lumina vitæ

Nata Deo ſoboles, noxas luſtrata paternas

Eluit, & ſæcis renouat natalibus æuum.

Vetum antiqua lues, & adhuc multāda dolori

Et virus lethale animis, & mortis origo

Viuit adhuc: viuunt ſcleris primordia tanti;

Quæ mutare ſolum ratibus, quæ fidere Marti,

Et Zephyris vitam, & Cererem cōmittere ſulcis,

Et varijs fatale æuum iactare periclis.

Mortales adigunt, hauſta iam labe parentum.

Hinc etiam ſtatus hic rerum conterminus Orco;

Et patrium tanta Cælum mercede redemptum.

Nam quamquam luſtrata ſemel cunabula mentis

Ablata contagè, nouæ dant munera vitæ,

Nec ſuperum veteres iras, aut arma timemus;

Stat ſcleris ſua poena. manent etiam altera bella

Tartareum contra Regem: ſed & altera pugnæ

Subſidia è pleno præbet fons alter oliuo.

Quo quibus inſperſit frōtē ſacer vngvine pollex.

His tacitum irrorata ſui per ſymbola Numen

Ille-

* Describit ſeptem Eccleſiæ Sacramenta.

psum, mentem arcano lenimine mulcet,
 tamq; suorum aciem, & data nomina Coelo
 lorat, signumq; suæ dat habere palæstræ,
 niq. animis insignia Martis inurit.
 vires vnguenta notant diuinitus auctas,
 aciles ad bella manus, atq; omina palma.
 Quin etiam si quos belli fortuna subegit
 aera sæua pati, & stygio succumbere Marti;
 hos latices, vnum & commune leuamen
 animæ languentum abluta cæde piantur,
 qua primæuæ repetunt præcordia vires.
 nunc age (si qua oculi sitiunt miracula rerum)
 ecce surgentem è medijs altaribus amnem
 aureum Bacchi facies, verum altera virtus;
 una conuiujs mensæ pars, altera vitæ.
 eadem ostentat Cererem simul aræ nitentem;
 non illa Ceres, non gramine nata propago,
 men, io, Numen tali se fonte propinat;
 apibus verè suppositum apponit aristæ,
 Cererem vultu, & vultu mentitur acchum.
 spe suis munus mensæ se præbet vtrumq;
 creta, licet discreta videntibus, esca.
 te felices animæ, quæ plenius haustus
 tis ætherios; quas vesci Numinis vsus
 t, agens arcana suas in pectora vires,
 on sanguinei mulcet dulcedine sensus
 erno alium, qui culta rigat florentia, riuum.
 squam vberius terris: nec purius aura
 liquet. sanctum circa sedet agmen amatum,
 omnis genio pubes operata iugali.
 ustratus aquis, furias dediscit iniquas,
 positos vltra fines mouet arma Cupido:
 tantum sacro leges fouet igne maritas.
 e soboles nulla Cyprij cum labe veneni;
 ent ad partus melior Lucina verendos.
 a vbi fatalis ventum ad confinia lethi;

Puniceis duplex salientibus irriguus fons
 Palladium laticem, & liquentia balsama mittit.
 Hinc petit extremum auxilianti iã proxima fato
 Progenies; ætos artus hoc vngvine tetgent.
 Hoc miseris vnum summo in discrimine rerum
 Præsidium dubiæ menti, fessisq; leuamen
 Viribus. hoc certum pacati Numinis omen.
 Hoc subit auspicio vitæ melioris origo. (do

Quid fugiunt ad metam oculi? tantumne tuc-
 Prætereunt alium vident illo in vertice fontem
 Collis oliuiferi, & liquentem in fonte Mineruã.
 Hunc rorem æternum tacitè labentis oliui
 Accipit; hac vngit geminas aspergine palmas
 Alna cohors, magno superùm desponsa Parenti.
 Atq; hinc fœta Deo vocem, sensumq; feracem
 Numinis accipiens, partus gerit ore perennes.
 Hinc Cererem deuotam aris, & mystica fando
 Vina sacris libare licet; vescumq; Tonantem,
 Et facilem potu, facili supponere mensæ.
 Nec prius hoc liceat, quam tu Dijs proxime

Præsul

Supplicibus sanctum palmis illeueris vnguen,
 Et celestem animis (tantum das posse litando)
 Spirandi, fandi, potens afflaueris auram.

Ingredere ò tantam terris sortite tiaram,
 Et trabeam augustam Tyrio stammate Quirino.
 En quæ lustralem ad fontem te turba precantum
 Rite manet; vocem ad sacras vt inauguret aras,
 Et possit mensis epulandum apponere Numen.
 Sancte faue; tua cui tantum dat sola potestas.
 Et Deus hunc tali dignatur munere Cæli.

E C L O G A V I I I .

A R G V M E N T V M .

Daphnidi Regio Hospiti (Cardine
 Aquaiuum intellige) conui-
 uium apparant Mopsus emptor,
 Lycidas coqu⁹ Clinicus famul⁹.

LYCIDAS, MOPSVS.

Opse, quid obsonamus? an hæc
 vulgaria mensis

Tantum inferre paras, & Daph-
 nidis illa palato.

Digna putas, Cererem male pin-
 gui iure liquentem,

Aut olidis cimas cum reliquijs
 lanienæ?

M. Fercula quid memoras nostræ vernacula turbe:
 Nos maneat istæ sicci mala pharmaca ventris,
 Nos, quibus hesternæ semela putamina mensæ
 Sæpè eadem redeunt, totû reditura per annum.
 Et mala quisquilijs recoquit quater olla reco-
 seu lusura famè, seu nō lusura crumenâ. (Etas,
 Sola dapem miseris penuria cōdit edendi. (est.
 Daphnis amat meliora: pares meliora necesse:

L. Adijciam meliora, sed ære sonantia multo,
 Parce minus pretio, si vis meliora parentur.

M. Tu modò conuiuis ne quid vulgare labora:

L. 5

Ne:

Ne legem oblerua nostri, moremque; popellī.
 Nā meminī (& seros liceat meminisse nepotes)
 Vndecimo nuper festas cū mense kalendas,
 Annua reddidimus generi solennia nostro;
 Ille tuus, nobis epulum qui fecit, Amyntas
 (O turpen, & fœda madidū lue iuris Amyntā)
 Quæ dederit nobis mensæ ludibria, nosti?
 Apposuit, primos epularum hinc ortus ho-
 nores,

Rustica quos aluit syluis labrusca racemos,
 Quis male tū virus natiuum exemerat æstas.
 Neue fœret nullo litus yngvine tantus amaror,
 Nescio quæ in summa succidia rara patella
 Candebat, lecto velutisus lubrica tergo,
 Aut cōcretus adeps, tenero cū follis in alueo
 Fumosam exutus runicam, niue purior albet.

Altera lanx habuit crudis embammavitellis,
 Et cū pastillis bubulum Cerealibus assum.
 Nigra Ceres illis, cribrataque; crate saligna
 Pinsa, velut spisso qui torpuit aggere, limus,
 Inque; alios alio discreta volumine grumos.
 Tule putem Libycæ genus intractabile glebæ.
 Mollius argillæ deducat fila subastæ
 Pistor, & arentem manibus componat arenam.
 Tantaleam viæ illa. famem, reor, esca moueret.

Tertia pars epulis, vel naribus vltima pestis,
 Exiguum lecta frustum de face inacelli.
 Iuscula quid memorē? si iuscula dicere. fas est
 Pallentem, & nulla stellarum. luce saginæ.
 Illuuiem, ceu lota tepens. post lina lauacrum.

Vltima dona fimis, quæ munera prima pte-
 Mala duo venere nouis cū frugibus horti, (bat,
 Et super è secto tenuis. modo lamina caseo

Regius. ille dapū colophon, ea. meta pudoris,
 Dulce cibariolū, quantū ore momorderit ales,
 Aut parus, aut dumī. florem quæ carpit acāthis.

- Sic sua conuiuas ad prandia poscit Amyntas.
 Dedecus hoc, oro, soli contigat Amyntæ.
 Nil hodie mihi tale, nihil mihi vile labora. (Io?
 Daphnis amat melicra: quid hospite lautius il-
L. Totū opus in pretio est. si vis, meliora parētur.
 Argento non lauta fames expletur auaro.
M. Dij meliora. dapes semper laze coxeris aureo?
 Munere Thyrsis in hoc multò solertius olium
 (Da veniam dicto) multò quoq; lautius omnes
 Frugibus è paucis epularum extuxet aceruos.
L. Thyrsidis ingeniū, an cōuiuia quæris Amyntæ?
 Frugibus haud multis artem vincemus utramq;
 Idem est ætis henos, vnum vicisse, vel ambos.
 Alter ab alterius potuisset imagini fingi.
M. At tua nil nobis industria suppleat auri?
 Nescis, ò Licyda, quantum solertia, quantum
 Ars valeat, quantum doceat frugalis egestas.
L. Nescis, hospitio consulta quid obsit egestas,
 Atq; dapum solo quantus sapor insit in auro.
M. Si tibi nota penus; nihil est, quod plura re-
 quiras. (bis
 Appula sunt tibi mella domi: sunt multa colū-
 Pignora. dependent totis farcimina tectis,
 Nolanisq; laboratæ factoribus offæ.
 Sunt, quæ Sidonio certent cum murice pernæ.
 Et medicæ fruges, & quæ pecus vberè pingui
 Dona tulit, fumo longum durata per annum;
 Siue ea, quæ Calabri, seu quæ gregis vberè He-
 trusci, (cæ.
 Seu, magè Baiani, quæ mulctra dedere Menal-
 Nec foerua deest mulctæ tibi lactea vaccæ,
 Pensilis, & pingue œnophoro simulata p orbē,
 Vincta caput sparto, iugulumq; obstipa retorto.
 En quātus tibi septa chorus p operta gracillat!
I. cape cristatos vulpes antiqua choragos,
 Et tenens pingues cū matribus excipe natos.

Quid tātas tibi pręter opes mea cura ministrat?
Solutus iners versatur inops in rebus opimis.

L. Scilicet hęc non ante mihi numerata recenses.
Explorare domum primus labor: adde secūdas
Tu modo diuitias. nunc parcere patiens auro
Incipe: nunc toto, dum res petit, vtere census
Nec tibi commissi exitium mihi sūge peculi.

M. Tu mihi cū Questore domus noua plia misces.
Ille quidem tenuis referat mihi clauibus arcā,
Et numerat paucos magnis pro sūptibus asses.
Cūq; dōmū radeo, plus, quā dedit, exigit eris.
Sic ferat expensum, leges dat mille, decussem.
Sic mala perpetuo certamina ducimus anno.

L. Fœdus auaritię vestra inter pręlia cerno.
Nunc, age, Questori rumpantur vt ilia Gallo,
Seu magis Emptori rumpantur vt ilia Moplo;
Carpe viā, & totam quicquid venale per urbem
Videris aut lautum, aut peregrinum, & Daphni-
de dignum,

Affer, & in tales pretium mihi prodige merces.

Regi⁹ hospes adest: eme regia munera mēscē.
Regia sunt perdix, quā Chaonis arua sūgināt;
Et pictę lunonis aues, & Phasidis ales;

Quęq; necem cum tæce suę sibi paraturit alui,
Quęq; rubet pectus, quāquā nō magnavolucris.

In tenui sapor est, veluti labor, atq; voluptas.

Quin etiā illecebras tarde famis adde, marinas,

Primitias mensę, conchas, muscoq; virentes.

Et quę piscator viridi legit ostrea Gauro. (sis.

Regius hospes adest: date regia munera mē-

Regius ille epulis honor est, quę sita Molossis.

Et multum sudata fugę, sudata pavori

Præda, pharetratum, quę sepē se fellerit hostem.

Hoc mihi de genere ingentē mercabere turbā,

Nec mala Questoris moueant te iussa minacis.

Regia tūtū ablunt, quātū ipse peperceris auro.

Regius hospes adest: date regia munera mē:
 Nec licet à mēsis vnquā regalibus absint (sis.
 Lactantes vitulæ, & iugui Lubrensis alumna.
 Harū vnā appropera quouis licet are redēptā.
 Illia Quæstori rumpantur, & ilia Mopso. (sis.

Regius hospes adest: date regia munera mē.
 At Regina dapum est, roseos incocta liquores
 Ambrosia, & lautos Arabū benè pota saporēs.
 Clinice, Pæstani laticem de fronde roseti,
 Et molite florem Cereris, multumq; tubactæ
 Profer, & oryza cape lactea liba liquata;
 Et nitidum tunsæ Meleagris adijce pectus,
 Et flauentia mella croco florentis Hyemetti.
 Sacchareum largo pollen superingere nimbo,
 Atq; recens musci rorem gregis adde coactum,
 His congesta super succo lactente redundet
 Thrasia nux, tunicis cādentem exuta medullā,
 Sed manibus contusa tuis. ego rite vitellos
 Expediam natu tepidos, & molle recentes.
 Tu caue de pleno multum libare salino. (sis.

Regius hospes adest: date Regia munera mē.
 Parte alia mordax Arabes piper inter odores
 Tunde manu, & flauum lepidis crocon ingere
 lymphis,

Cynamaq; & sapidū florem spirantis amomi,
 Mellitæ superet concretus arundinis imber,
 Indefessa tui quem disterat ira lacerti.
 Cōfice, & è varia medicas lege pyxide merces.
 Has etiā merces Regū conuiuia poscunt (nis.

Regia noster amat (date regia munera) Daph
 Regia leucophago laus est. age, Clinice pubē
 Aligeram, cristis insignem, & pectore pingui
 Carpe manu, & cortē celeri populare recurſu,
 Dūq; calent latices, & athena undantia flāmis,
 Ingere deplumes pennatæ gentis acervos.

Pectora tum sectis conuelle tenerima frustis,

Viribus extundenda tuis; vt liba coactu
 Lacteolam solido massam coeuntia sistant .
 Tu neruos hic prome tuos ego sacchar, & vndam
 Expressam liquete rosa, & reliqua omnia promā.

Regius hospes adest: date regia munera inēsis .
 Regificis etiam mensis auaria profunt ,
 Et volucrum vario medicata iecusculo mulso ,
 Et bene composito , qualem mihi Medica presso
 Mala dabunt succo, & grato suaue aspera mors ;
 Et sapor Eous, totum qui spiret Orontem ;
 Et pressum è calame nectar glaciale Sticano. (nis.

Regia noster amat (date regia munera) Daph-
 Partem orsis hanc adde tuis. age , Clinice, totam
 Verte domū; & tacitos per opaca silentia gressus
 Ingeminans, volucres plenæ rape cortis alumnos,
 Palantes de more domi : rape protinus omnes
 Quos timidæ pascunt fœtus per tecta columbæ.
 Mox aderit. vel prima domus tenet ostia Mopsus,
 Collectam aucupio mercem qui portet agresti .
 Fac vites hanc, Mopse, domum; si ferre recusas
 Quidquid alit nauo populandus ab aucupe lucus.
 De genere hoc quæ Daphnis amet , pulmenta
 parabo. (sis.

Regius hospes adest (date regia munera) men-
 Oderit hæc Emptor , licet oderit omnia Quæstor.
 Mensa languinanda est odio Quæstoris, & ira .
 Verba dedit Lycidæ , Lycidæ data verba dolebit .
 Cùm peterem certos verrinum abdomen in vsus;
 Sat tibi truncus, ait, pernæ benè rufus inemptæ,
 Aut cutis aruinæ feruentibus indita lymphis .
 Hæccine, regales pascunt conuiuia mensæ ?
 Clinice tu tantam vindex vlcisere fraudem.
 I , penoris couelle fores: rape pendula tecto
 Terga, armosq. suum, quæq. vbera gessit opimæ
 Mater haræ, quondam teneros, dū fouit alumnos,
 Vbera nunc solido tantum lactentia pingui ,

Regia

Regia noster amat (date regia munera) Daph-
 Quòd si dona nouæ venere recentia mûlctra (nis.
 Seu seruata cadis, vel odoriferis calathiscis,
 Siue iniecta nouis post prima coagula iuncis,
 Seu modo pressa manu, glaciataq; vimine texto,
 Seu folijs concreta super, quæ lactens altè
 Sistit adeps, niueum cæli referentia florem:
 Carpe manu; & si quid Quæstor vetet ipse, vel
 Emptor,

Ilia Quæstori rumpantur, & ilia Mopsò.
 Regius hospes adest: date regia munera mēsis.
 Fallor, an ante fores immugit empta iuuenca
 Ilia, Lubrensi stabulis educta Mineræ?
 Properea, dum molle gemit: rape, Clinice, ferrū:
 Ige manu teneram ceruicem, & tergoe costas
 xad: cū geminis geminos lege cruribus armos
 faturos pīngui lumbos, & molle cerebrum.
 Inc mihi frustra seca, possim quæ subdere testæ,
 itaq; roret sparsa pilum versatile pruna,
 quæ triticeæ composita volumine massæ
 Ilcanus foueat, laterum lare testas opaco. (nis.
 Regia noster amat (date regia munera) Daph-
 ec dapibus supremæ tuis venit hostia. Daphni.
 phni, meum venia (non fors famulatur amori,
 etiam interdum votis maiè seruit amantum)
 venia tu, Daphni meum dignare laborem,
 enio quid forte tuo studuisse peperci.
 titiæ Regum melius seruire nequimus.
 genus assuetum nostro dare verba palato.
 n ego, quem tanto hospitio præsecit Apollo,
 ia dum volui conuiuia, nulla parauī.
 iuuat, hanc artem Phœbo didicisse magistro.
 quibus hoc fatum minus obfuit, ite ministri,
 gius hospes adest: daic regia munera mēsis.

CONSTANTII
 PVLCHARELLII,
 E SOCIETATE IESV
 CARMINVM
 LIBER TERTIVS.

MARIA MAGDALENA

Maritimæ iactationi, &
 exilio exposita.

ELEGIA I.

Equoreo gens exilio damnata
 vagamur,

Ilicet insano ludicra: præda
 Noto.

Martha soror, nostriq; comes
 Germane pericli,

Et male tam sæuis credite lin-
 ter aquis,

Stare animis. videt hæc Cælo meus hospes ab al-

Ille sua nostram dirigit arte fugam (to:

Verba salutatis iterate nouissima terris,

Dum

Dum non dum à profugo lumine litus abest .
 Ora vale , mihi cara vale , vale inclyta tellus ,
 Lumine , non animo iussa valere meo .
 Nulla tui memorem vertent obliuia mentem :
 Linquimus in gremio gaudia nostra tuo .
 O Solyme , o adyta , & sacri penetralia Templi ,
 Et modò tam felix hospite terra Deo ,
 Nunc cæso temerata Deo , deuotaque Diti ,
 Sed tamen o Domini sparsa cruore mei ,
 Te ne oculis abiens video discedere nostris ?
 Quæ me indigna tuo distrahit ira sinu !
 En illic Bethlema , viden soror , illa Sionis ,
 Quæ tot fatidicos Regia vidit auos ?
 En templi turritus apex , en collis oliua
 Creber , anhelanti conscia sylua Deo ,
 Gethsemani colles , & oliuifer hortule cliuo ,
 Vllane vos animo diuidet hora meo !
 Ille Deum lucus roseo sudore cruentum
 Vidit in herbofo procubuisse solo .
 Ille laborantem singultibus , ille gementem
 Audijt in longas fundere verba preces ;
 Et patris auxilium lacrymosa voce vocantem ,
 Dum trepidum cari funeris vrget amor .
 Te ne prius potui , quam me mea vita relinquat ,
 Linquere , tam sacris ora beata iugis !
 En virides Amani colles , en pinifer Hermon ,
 Et prope floricomu germine culte Sanir .
 En Libani frondosus apex , en vertice paruo
 Golgota , sed Domini cæde superba mei .
 Golgota sat nunquam lacrymis vidantia nostris
 Accipite ex oculis vltima dona meis .
 O vtinam tota hæc meriti pro munere fletus
 Lapfa meis pluerent æquora luminibus .
 Non ego vos posthac prima cum luce reuisam ,
 Nescia ni sera vertere luce pedem .
 Ah non illa moi lambam vestigia Christi

Vltima, quæ terris, dum subit astra, dedit .
 Te quoq; diuini templum ferale sepulchri
 Linquimus, ò sacro sanguine tincte lapis.
 Hospita lætitiæ, & luctus eadem hospita nostri .
 Et quondam examini nobilis vtna Deo .
 Tu ne oculis erepta meis ! te ne oscula posthac
 Non mea conuulso pectore fixa premant !
 Cum veniam exilio petij, teq; vltima sensi
 Discedenâ animo nectere vincla meos
 Sæpe fugâ tenui, & cursum simul orla, recessuq;
 Haud poteram certo soluere calle pedem.
 Nantua supremum, experti retinacula sensus
 Et reditum, notam dedicere viam-
 Digredior, gressuq. moror suspenso retento.
 Sæpe fugax verto lumina, sæpe redux-
 Tendo aciem, tendo cursum profumq. retro q.
 Visa bifrons oculis, pectore visa bicors.
 Nullus erat finis redeundi, nullus cundi .
 Dum secum in dubio tramite pugnat iter.
 Hæret amor:trahit obtutū, trahit oscula marmor,
 Nec caput absistit vertere cura biceps .
 Sæpius ad terram labris appressa laboro
 Fundere liquentem cum lacrymis animam .
 Fudissem, nisi fusa eadem mihi sæpe redisset .
 Castoraas iterans reddita, rapta vices.
 Oraq. libato nequicquam inhiantia laxo ,
 Ostia vitæ iam fugientis erant.
 Et vitæ redeuntis erant : nec sponte redibat
 Halitus, ex adytis editus ante suis .
 Ah quoties suprema dedit suspiria pectus ,
 Et fragiles animæ diffiluere fores .
 Vita sed æternæ moriendi immortalis curæ
 It, redit optatum deuia mortis iter .
 Tu diuine lapis cupido mihi presse labello ,
 Sæpe dabas animam, quam tibi sæpe dabam.
 Aeternum luctamen erat, dum mortua fletu

Laberer, exurgens munere viua tuo,
 Intera fato (miserum) data præda rapaci
 Abstrahor, ingratham carpere iussa fugam.
 Ah tera gens, si vestra Deo non ira pepercit.
 Non precor exitio parcat vt illa meo.
 Et laus hæc aliqua est, quòd sic multata relegor:
 Hoc rea sim, periit quo reus hoste Deus.
 Nil nisi religio nostro sub iure laborat,
 Et solum absoluit curia vestra nefas,
 O domus Ifacidum, & generis primordia tanti,
 Quiq. Deum toties demeruerè foci:
 Quo decus imperij, & prisca pietatis imago,
 Quo vatus è pattiò limine pulsus honos?
 Munus erat, pulsam vestris me excedere regnis,
 Ni fuerant nudo regna beata solo.
 Fortunata solo nimium, quæ Numinis altrix
 Diuinum excepit terra terenda pedem.
 Quid loquor? en omnis circum vanescere tellus
 Incipit, ò quantis fluctibus acta vagor?
 Aus abest: fluctu regitur sine lege magistro
 Debilis, & nullo remige pulsa ratis.
 Procat optatam nullus mihi carabalis auram:
 Bripiunt vario robur inerme fallo.
 Male compactum robur, cui faucia costis
 Vrtiuo pelagus gutture transtra bibunt.
 Q. libet laxos laterum Neptunus hiatus
 Fluit, & rimis pota redundat hyems.
 Q. procul terris vasto iactamur in alto.
 Iocus, & vario naufraga cymba freta
 Ala vel cæli facies, vel cærule ponti
 Conspirant socijs in mea damna minis.
 Q. dio terras nequicquam, & littora posco;
 Nisi luminibus fluctus, & aura patet.
 Q. io, totoq. aciem procul æquore iacto,
 Quia vocet cursus littoris ora meos.
 Nunc Solymi colles, vel si qua patescit

Altus aerijs edita terra iugis .
 Nil vsquam, nisi vasta Thetis contermina Cælo ,
 Et circum æquoreo sydera pulsa sono .
 Quid Cæli seruare faeces, & lunina curem ?
 Tū magis, o Cæli Rex mihi restor ades .
 Tū regc me tanto fluctus errore secantem ,
 O vetus hospitij aduena Diue meis .
 Hospes eras, idem & rebus mihi sospes in arctis .
 Tū mihi nunc idem sospes, & hospes ades .
 O quondam ingressu nostros dignate penates ,
 Cū premere longus languida membra labor .
 Sæpe reuisebas tū me lare fretus amico :
 Et fouere tuos oscula uostra pedes .
 Et Bettana tuos fouere cubilia somnos ,
 Nec dedit ingratas hospita mensa dapes .
 Hic eadem gens illa sumus fraterque sororque .
 Terra, factum nobis; parua carina, domus .
 Hoc mihi ne refuge hospitium, sedemq; marinam :
 Non te illa aula vocat, sed voeat illa gemens .
 Victis meis quondam lacrymis, & amore secundo
 O etiam lacrymis illacrymate meis ,
 Cerne tuam in medio trepidam Bettanida ponto ,
 Et facili nostrum numine falle metum .
 Te mihi maiores meminì sedasse procellas .
 Dum ciet Euripos fœda iuuenta luos .
 Altera naufragij facies erat, altera mortis ,
 Quam mihi naufragus dissimulabat amor .
 Ille suis quondam toties me cladibus æbam :
 O quibus obruerat mentis adulter aquis !
 Et votum mihi dulce fuit, cū naufraga sensē
 Aspera collisam tunderc saxa ratem .
 Sponte laborabam rapido sorberier æstu ,
 Et caput hoc tantis contumulasse malis .
 Tempestatem illam cū Cypria mouit Erinny ,
 Ludebam in medio ludia cæca mari .
 O lusus miserate meos, cæcumque periculum .

Inter ades: luctus nunc miserare meos.
 or, & hospitium, & reuocatū à funere fratrem,
 extra sub auspicijs currere fata tuis.
 quid erit; quæcunq; ratem fortuna laceſſat:
 at, cadit imperio & itaque morsque tuo.
 antiqua tui fiducia numinis armat.
 a vel in medio gurgite portus erit.

SANNÆ DELIBERATIO.

gustiæ sunt mihi vndique; si
 enim hoc egero, mors mihi
 est: si autem non egero, non
 effugiam manus vestras; sed
 melius est mihi absque opere
 incidere in manus vestras,
 quàm peccare in conspectu
 Domini. Dan. cap. 13.

ELEGIA II.

angimur insidijs, quò te sine testibus vllis
 Vertis inops, tanta territe fraude, pudor?
 ue vis inimica: fugæ non vlla potestas;
 fuga sit, prompto pectore ferre necem.
 neces, & tela parum est. at fama sepultam
 e subit? Et vitam quo canct ore meam?
 t infandos aluisse hoc pectus amores?

Me tantum hoc sceleri supposuisse caput ?
Connubij temerasse fidem ? fœdasse parentum
 Nomen, & hac titulos labe notasse meos ?
 Spem sanctæ fraudasse domus ? fregisse pudori
 Fœdera, natiua conciliata fide ?
Ergo inter fœdos deprensa Cupidinis ignes
 Dicar, & hoc pœnas nomine victa feram .
Furta ne me Veneris credent quæ fuisse nepotes ?
Me latus hoc vetito conseruisse viro ?
Et tantum Helciaden scelus admisisse puellam :
 Vsq; adeo mores dedidicisse suos ?
Falsa. Sed in falsis vera est infamia dictis.
 Vertitur hoc falso cardine verus honos .
Nec factio tam fama viget, quàm nomine facti .
 Non creat illa viros, at creat ora virum .
Quò tantum diuersa trahor ? quo turbine versor ?
Qui inentem Euripus, quæue Charybdis agit.
Prospiciam famæ ; pudor interit. Anne pudori ?
 Fama perit ; Moriar ? mœrtua turpis ero .
Huc amor obtrudit casti me pectoris hospes :
 Ne pudor intereat, fama pudoris obit .
Forma malum, quo non aliud crudelius vllum .
 Præcipisem quò me tam violenta ruis ?
Ah per mille meam raperes incendia vitam ,
 Inq. truces ageres, horrida monstra, feras :
Quò ferar ? An veniam sceleri concedit honestas,
 Nec refugit, cæcum dissimulare nefas ?
An pudor ipse suos vltro miseratur amantes ,
 Dum videt ingenti pectora lapsa metu .
Ah capiti ne tanta meo se culpa maritet .
 Defendi famam crimine, turpis honos .
Est scelus inuitam, scelus est peccasse latentem .
 Effugium tantis mors erit vna malis .
Scilicet occultum nemus hoc, auramq; silentem
 Esse putem noxæ tegmina fida mex .
At latebræ quid facta leuant, sese ipsa recludit
Ianua

Ianua venalis clausa pudicitiz.
 Mors hominum duros quondam solata labores,
 Quę facilis cęlo sæpe vocata venis,
 Duc propera mentis custos fidissima nostrę:
 Immoriar gremio non moritura tuo.
 Non licet hanc aliter fati vitare procellam,
 Exulat à nostro pectore fœda Venus.
 Te ne ego casta fides violemi tua iura resoluam?
 Et mens sollicito concidat ista metu?
 Ah prius in caput hoc rinite omnia fulmina cęli:
 Cæde mea superum Rector inermis eat.
 At quid agam? sæui subeam mendacia vulgi,
 Et ferar heu sanctos contemerasse lares?
 Proh dolor, oblata nihil est in morte pericli,
 Dedecus hoc absit, mors mihi munus erit.
 At populi furor & lapidum, nil tale merentem
 Obruet, & tristes mittet in ora faces.
 Mittat: erit gratum mortis mihi causa levamen.
 Nobile supplicium pro pietate mori.
 Stat sceleri tanto sanctum præferre pudorem:
 Stat vel in aduersas pectora ferre feras.
 In me saxa ruant, in me ruat arduus æther:
 Omnia sunt stygio damna minora rogo.
 In me tela faces, fertum tota vire parentur;
 Sit modo supplicij causa, fuisse piam,
 At quò rursus agor? quæ mentem insania torbat?
 Quæ nostram ingeminans obruit vnda ratem?
 Fortior expulsus reuenit, meq; acius vrget
 Viuendi nunquam non rediuius amor.
 Fac cedã (ah nullum, Superi, sit in omine pondus:
 O subitam menti ferte labantis opem.
 Non animus bellare Deo, non iura pudoris
 Soluere, sed fame lubrica cura fuit)
 Scilicet euasi Superos, legamq; seuerum
 Fulmen; an est iama vilior vlla fides?
 Sancte pudor moriamur, & hæc in fata ruamus,

O comes occasu non obituro meo ,
 Quin obitu victore meo , te funere amico
 Dum tueor , manes fac tueare meos .
 Tū tibi deuotam hanc animam, tū uostra superstes
 Excipe fraterno frigida membra sinu .
 Cumq. minax quondam, & linguis armata trifulcis
 Szuiet in nostros impia fama toros ;
 Tū mores oppone meos , quæ semper abegi
 Quas sine te flammæ Cyprius afflat amor .
 Iudice te subeo cladem hanc , nec vindice nullo
 Prodor in hostiles libera præda manus .
 Vltores mihi causa parat . sat criminis expers
 Vita cadens , obitum vindicat ipsa suum .
 Dicar & ingenium , & vultus fœdasse maritos ;
 Dum mea tam turpi pectora labe vacent .
 At mihi tū quondam thalamo sociate iugali ,
 Sed fructum auspicij non habiture tui ,
 Ne meritis hoc adde meis fidissime coniux ,
 Quod tua tam falsum dedecus ora notat .
 Hoc tibi demerui , famæ ne culpa subesset .
 Non potui nostro plus meruisse toro .
 Nam neq. fœdatos linquo , mihi crede , penates :
 Nec , quia sum turpis credita , turpis ero .
 Hoc mihi crede , precor ; vero si credis amori :
 Nam tibi tama mei perfida testis erit .
 Illa quidem senio veniet fucata verendo ,
 Qua Superum picta Nuncia fronte nitet .
 Multa canet mentita ; tuas vt vulneret aures ,
 Vt formosa suo turpet honore meum .
 Sperne precor voces , & iniquā agnosce senectam ,
 Nec tua tam turpi pendeat ore fides .
 Interea vano moriar data fabula vulgo .
 At tibi , quod spero , fabula vulgus erit .
 Maeste vir hoc obitu naptæ . mors ipsa tuetur
 Spreta fidem . viuit sed sine luce pudor .
 Aspectus latet ille tuos : at fœdera seruat

Pacta semel: Cælo se tibi teste probat.
 Ne testes oppone alios. Sat iudice vincam
 Numine, quo virtus vindice nulla perit.
 Occulit fortuna meos, non astbulit ignes:
 Flagrat, & hæc inter nubila castus amor.
 Ne dubita: ingentes tonitrus parat igneus æther;
 Flammea cum densa semina nube tegit.
 Dumq. intempestam simulat caligine noctem,
 Parturit igniuomo fulmina tecta sinu.
 Non secus hæc inter fortunæ nubila nostræ
 Abditur, & tonitru se meus armat honos.
 Ille suis rumpet luctantem ardoribus æthram,
 Et dabit optatos in tua tecta sonos.
 Iamq. pudicitiam terris mirata tonantem,
 Corriget infamem tærita fama tubani.
 Plus etiam sperare iubent mihi conscia cæli
 Numina mortales non habitura vices;
 Hæc tam tristia fata dies tibi læta rependet.
 Est aliqua oppressos quæ leuet hora pios.
 Si qua mora est: virtus longo fouet obijce partum
 Sera aderit grato pignore fata dies.
 Tempus amant messes: nescit compendia verum,
 Perq. aures longis flexibus ambit iter.
 Expectanda dies tibi erit; mihi laxa ferendum.
 Viuat amor fato letus vterq. suo.
 Ne, precor, hanc oculis mortem indignatibus hauri;
 Vulnere viuentis pabula laudis erunt.
 Cum ruet, & toto me saxeus æthere turbo
 Opprimet, & tumulum cum nece tela ferent:
 Ne vultus fugitiue meos hortescere tueri;
 Sim licet horronis cantibus ista caput.
 Sanguineumq. supercilium, & caua tempora telis.
 Aspecta, & quassas, monstra pudica, genas.
 Ni, noxer quæ finxit amor, tibi lumina deerunt;
 Spirabit lacero notus ab ore pudor.
 Fama vetat lacrymas. Tu, me cum fleueris; oro,

Adijce tot fletus, quot mihi fama negat.
 Hoc amor, hoc fidei polcit constantia nostræ:
 Sic mihi propitio numine vita cadat.
 Et mea si quouis dignabere busta sepulchro;
 Has precor in summo marmore fige notis.
 Dicitur hic tumultata fides. ne crede viator:
 Nulla capit tantæ coniugis vna fidem.

VIRGO MATER

Ad IESVM filium in desertis
 sese locis diutius continen-
 tem, ac longa inedia
 afflictantem.

ELEGIA III.

Ate, meum Numen, Genitrix te-
 sola requiro
 Mille tuis animum vincta cu-
 pidinibus.
 Cur matris, fugitiue, animam si-
 ne matre tulisti?
 Me rapis, & sine me me mihi
 destituis.

Aut mihi me tecū refer, aut totā aufer; vt ex pers
 Ne qua mei superet pars mihi, ne qua tui.
 Ah dolor, & viuo, & tanta hæc diuortia cerno!
 Quis vitam hanc animat spiritus absq; animā?
 Sum mea, nec mea sum. quæ te specus abdita ra-
 Luminibus lumen, corde cor, abripuit? (pto,
 Que

Quo mihi quærendus, mihi quo venâdus in orbe
 An reditum cari dediticere pedes? (cs?
 Rumpe moras quacumq; lates ignotus in ora :
 Ad mea te notus limina poscit amor.
 O mihi per tacitam toties congresse quietem,
 Nulla ne conspectu me beet hora tuo !
 Ah mea te nunquam vereor ne tecta reuisam,
 Nec pateat reduci ianua pulsa manu,
 Hoc erat, affatu quod te complexa supremo
 Corrueram lacrymis immoritura meis .
 Ah fuit in caros quoties casura lacertos
 Vita, nec optato dissoluenda sinu !
 At mihi non licuit tam dulcem euadere mortem,
 Semper vt in media mortua luce forem .
 Namq; oculos ex quo fugiūt tua lumina nostros,
 Lux mihi vitalem non tulit vlla diem.
 Illa animo surgit nunquam recidiua cupido,
 Ne star vt e collo nota corolla tuo .
 Siccine liquisti tantam securus amantem,
 Nec tamen ad certum diceris isse larem ?
 Accola te nuper sacri Iordanis habebat
 Exceptum hospitio textilis ante casæ.
 Post, vbi iustralis inysteria fontis obisti,
 Diceris agre! emi solus adisse plagam .
 Illicet hic vitam cultu teris asper acerbo,
 Nec leuat vlla famem ciira, nec vlla sitim.
 Peruigil æternas nudo sub sidere noctes
 Ducis, ad optati funeris excubias .
 Tu tibi supremam funesti temporis horam
 Prospicis, exitij captus amore tui .
 Assiduo mortem lacrymans clamore laceffis ;
 Illa tuos oculos territat, illa rapit.
 Meta iaces duplici niniūm vicina furori :
 Hinc te mortis amor vulnerat, inde timor .
 Hic ego te memini puerum tabescere fletu,
 Dum tua præfaga vulnera mente præis.

Tu tibi funeream speciem de stipite secto
 Condideras, patria præditus arte puer.
 Hoc opus vt primis esset natalibus aptum,
 Est tibi fabrili lectus ab arte parens.
 In sua quadrifidum formaras brachia truncum,
 O faber ad pœnas ingeniose tuas.
 Vt perij, vt vidi sacra te condere dextra
 Prodigium infandis exitiale reis.
 Hinc, atq; hinc geminū dederas pendere flagellū:
 In medio rigidis aspera ferta rubis.
 Addideras impressa tuæ vestigia mortis;
 Quæue pedes maneat vulnere, quæue manus.
 Et chalybum triplex traiecto robore cuspis,
 Vulnere mentiro sanguine ficta dabat.
 Stillabat rubrica tuo simulata cruori:
 Nam pater haud alio murice diues erat.
 Sic tibi fingebas mortis simulacra futuræ,
 Exercens proprias in tua damna manus.
 Hac puer optabas oculos saturare figura,
 Funeris agnoscens omina dira tui,
 Hei mihi, conspectu quantum tremefactos ab illo
 Horrebas, tenero roridus imbre genas.
 Qualis ovis cum parua truce videt obuia tygrin.
 Et refugum celeri vertit ab stoste pedem.
 Talis eras, gemitu cum me exanimatus adires,
 Atq; animam mi singultibus eliceres.
 At mea cum madidos libarent oscula vultus;
 Vtraq; lambebat mutuus ora liquor.
 Sæpe mihi es visus, teneram miserate parentem,
 Obtutus hilari fallere fronte meos,
 Et presso gaudere metu, sed gaudia furtim
 Ponere, lethali frigidus ossa gelu.
 Ah quoties lux hebdomadæ mihi sexta redibat:
 Vesper erat vitæ lucifer ille meæ.
 Nam tibi longè animo fatorum extrema tuenti
 Sudor ab inspecto funere sanguis erat.

Ah quoties mortem votis, & voce vocabas ;
 Exanimis solo nomine mortis eram .
 Nunc te deserta solum regione. morantem ,
 Quale animo credam ferre doloris onus !
 Nunquam ne assiduo fessus languore quiesces ,
 O animæ requies irrequieta meæ !
 Parce tuam tanto exilio damnare quietem ,
 Nec tua venturis tempora carpe malis .
 Præulius an mortis mortem tibi molliet horror ?
 Æternum est funus funeris ipse metus .
 Ah si parua tibi raras mensura per horas
 Triticeam solo temperet amne dapem .
 Verùm omnis contempta tibi iam copia victus ,
 Nec leuis è facili quæritur haustus aqua .
 Mittere decreueram nostræ tibi munera mensæ ,
 O date iam Solymis lusus , & esca feris .
 Tu tamen affictæ suprema per omnia vitæ
 Nulla dabis mensæ comoda, nulla tori .
 Nam mihi te dixi multos ineunte seueram
 Vere per esuriem dicere velle dies .
 Nempe, quaterdenos dum Sol numerauerit orbem
 Perpetuam lacrymis pascere velle famem ,
 Cùm tamen explestes longi ieiunia veris ,
 Affore caelestes ad tua iussa choros ;
 Qui struerent mensas famuli, qui pocula læti,
 Et meritas ferrent, dona paterna, dapes .
 Scilicet attritas macie prope funera vires
 Non humana pari mensa laceffit ope,
 Sic tibi caelesti mittendum à patre leuamen ,
 Languida quo repetat pristinus ossa vigor
 Ante tamen stygis venturum è sedibus hostem ,
 Testa laceffitum numinis arma tui .
 Multa rogaturum dextræ noua monstra potentis,
 Multaq. suspecti signa neganda Dei .
 Ut Cererem duro iubeas è marmore nasci,
 Si refugis generis degener esse tui .

Ut facilem summo libes è culmine Iapsum:
 Non læsura tuum subdita saxa pedem.
 Deniq; Tartareum supplex ut numen adores,
 Si tua regnandi pectora ticta amor.
 Hæc mihi tu solitus quondam narrare roganti;
 Vanaq; pellacis ludere cœpta Ducis.
 Ah vaser! ille tuum tentat præueterere matrem,
 Inq; meam sese subdere fraude vicem.
 Diuinæ portenta manus cum prima rogabit;
 Cerne, meis quantum deroget auspicijs.
 Nam precibus tu prima meis miracula seruas.
 Hanc tua mi certam verba dedere fidem.
 Ut, quoniam tibi fida mei fuit arca pudoris;
 Auspice me, patent numinis arca tui.
 Et, reor, illa dies properat, promissaq; poscit,
 Quæ sint mirificæ pignora prima manus.
 Ah quid ego hæc memoro? sed te quæ cura salutis
 Temperat, o animæ portus, & aura meæ?
 Nulla sitis te, nulla famis solatia tantæ
 Quærere? quo macies inficit ora croco?
 Vix, reor, afflictos tenuis fouet halitus artus:
 Ægraq; defesso poplite membra labant,
 Et penitus nimio venis arentibus æstu,
 Vltimus exustó spirat in ore tepor.
 Vos quæ sacratum colitis Iordanides amnem,
 Flectite vicinum lustra per illa pedem.
 Illuc fleuiugos vndarum appellite ductus:
 Ora, precor, nati lambite sicca mei.
 Ille trahens animã sitientem, aurasq; bibentem,
 Strauit in herbosa debile corpus humo.
 Ite: solo appressis laticem instillate labellis;
 Aridaq; horrenti soluite membra siti.
 Dicite. Materno damus hæc tibi pocula iussu:
 Diue, tuam nostro munere pelle sitim.
 Tu tamen effugium semper fugiture dolorum,
 Extremam à nullo munere quæris opem.

Hanc

Hanc mea me dicis Genitrix exclusit in auram,
 Ut daret his tandem victima lauta malis
 Ipsa nec ignoro, nec me tua damna latebant:
 Non noua sunt animo vulnera tanta meo.
 His ego te ærumnis depactum à Patre recepi,
 O mihi supplicijs nate redempte tuis.
 At quæso illecebram nostri tantisper amoris
 Ne fuge, maternum durus in obsequium.
 Si te adeo carpit moriendi antiqua voluptas,
 Nec dubitat tanta sternere clade Polum:
 Iam satis in duro quondam bacchabere letho.
 Ah nunc parce tuum accersere supplicium.
 Quid deserta queror? quoue hæc suspiria tendunt,
 Quæ leuis ad lusus diripit aura suos?
 Te ne rear nostro tandem indulgere dolori,
 Et dare iam victas in mea verba manus?
 An magis auditæ sic te mouere querelæ,
 Ut leuis ingentem ventilat aura facem?
 Scilicet in luctu longos producere soles
 Pergis, & ipsa suo lumina fonte rigas.
 Membraq; vulnifico per noctem accisa flagello
 Deijcis ad nudam verberare fessus humum.
 Liuentem indignate mortis imagine cerno,
 Et tepidum largo sanguinis imbri solum.
 Parce, precor, tales ultro præuertere pœnas:
 Sæua nec hostilis præripe dona manus.
 Tempus erit, furijs cum tu deuote tuorum
 Heu quantum infando pulsus ab hoste gemes!
 Vnde hæc (ah pietas) mortis tibi dira cupido?
 Tale ne pro toto proijcis Orbe caput?
 Omnibus è rerum monstris, & amantibus ausis
 Sedit in ingenio nobilis ira tuo.
 Ut nec pro mundi merito tua dextera solum
 Te petat, insontem nil miserata Deum,
 Nulla fuit tanti spoliati gloriæ Ditis,
 Non humana tuis claudibus empta salus.

Non scelerum pulsæ pestes, patefactaq. cælo
 Regia, non generi reddita regna tuo.
 Solus amor tanti, tanti tua sola cupido est,
 Muneribus meritum querere parca tuis.
 At fuerit quæ meta malis? mensura laborum
 Nulla vacet: cumulos non petit vlla novos.
 Quæ tandem implendis quæris noua fœdera votis
 O nunquam ærumnis exaturande tuis!
 Funus ad officij pensum si quæris; abunde est
 Talibus impensis addere talem animam.
 Ne pretio mercem tanto supera interuallo:
 Iã sat opum effusum est: prodige, claude manū.
 Quãquã ò, quid precor hæc? nō te vox vlla moue-
 Quæ veniat pœnis bella mouere tuis. (bit,
 Quare, age, te sequere, & monitis ailabere nostris;
 Hoc tibi consilio flectitur ingenium.
 Hoccinē me obsequio solū dignare parentem?
 Ah mea quàm duro numine vota premis!
 Lude, age, pœnarum sæuus, lude inter amores
 Ebrie per medias plaudere amaritates.
 Ipse manus in te promptas sæuite gubernas,
 Dum nequeo in tales indere vincla manus.
 Sat tibi, cūm toties te sum complexa, tuarum
 Prædixi manuum tale satellitium.
 Sperne meas audire preces, audire querelas:
 Sis, age, sæuitiq. libera præda tuæ.
 At, quoniam maternam animã sub pectore seruas
 Parce tuam pœnis subdere: subde meam.
 Perde meam: posterne meam, mea vita. Meam si
 Vis animam luctu soluere, solve tuam.
 Ah ego si scirem, qua possem hoc fraude, vel arte
 Sub tua, te excluso, trudere damna caput.
 Nam mea quid memorem ingrata fastidia lucis?
 Sat, mihi qua pateant pectora tabe, vides.
 Quod si per similes tua me fortuna labores
 Non vocat, & consois funeris ire vetor:

Ah, dolor, & longo non vnquam explebile questu
Pectus, erunt vitæ funus, & vna mea.

In B. Francisci Xauerij
obitum.

ELEGIA IV.

Icite felices scopuli, tuq. vltimæ
primos

Quæ legis Eoq̃ Tethyos vnda
sinus;

Et vos vda cohors pelagi, cui
mane propinquo

Punicis lucem Cynthius af-
flat equis;

Vos mihi Pleiades, & tu fata diuite Nereo
Gemmiferæ custos Oceanitis aquæ;

Dicite, nam nuper patrijs cum redditus astris,
SABERIVS, vestri littoris hospes erat,

Quos gremio in vestro cineres, quæ busta reliquit,
Vltima cum vitæ iussa valere dies?

Et quibus accitus studijs plaudentis Olympi,
Deseruit parvæ rustica tecta casæ?

M 5

Quæ

* Hæc elegia eodem, quo supra panegyris, est scripta
consilio; ut Neapolitanorum, imprimis sociorum stu-
dia ad Indicam profectiõnem inflammaret. Hinc
illa tum in principio, tum in fine longior super eam
re cohortatio.

Quæ speranda dedit votis euenta precantum,
 Cum sua Memnonio credidit ossa solo?
 Cumq; illum vestris Numen repetebat ab oris,
 Obuia quæ Cæli venit ab arce cohors?
 Et quibus euectus bijugis, quæ signa secutus
 Alta triumphales flexit ad æstra rotas?
 Quale coronatum Cœlo succedere Titan
 Vidit? vt attonitos irritus egit equos?
 Ibat agens roseo fuluam Thaumantida nimbo
 Sydereus niuea cyclade pictus eques.
 Et crinem imposito septemplex orbe tiaræ
 Arduus. ò quantum Numinis instat erat!
 Et tamen æternos inter tot millia Diuos.
 Dum ciet in primo gaudia festa choro;
 Ah quoties caris detlexit lumina terris,
 Nescius Auroræ vertere terga suæ.
 Sæpè salutato Sinas respexit Eoo.
 Ah feriant illas fulmina sancta seras.
 Ah feriant, inquit; pereat Stygis armiger illas
 Qui potuit tali claudere veste fores.
 Et vetuit, ne quo pietas accita recursu
 Regna relegatum vertat ad illa pedem.
 At non ta'is erit semper vesania victrix.
 Dia fides coeptum linquere nescit iter.
 Illa potest (quæcumq; Erebi luctetur Erinny)
 Ire per obstructas in sua templa vias.
 Illa aliquem è numero comitum si nacta meorū,
 Italæ Sirenis quos mihi regna ferenti
 Quale triumphatum iustis Acheronta sub armis
 Exiget è patrijs imperiosa focus!
 Ardua vibrabit sanctos in bella furores,
 Firmet vt eterno spes adamante nouas.
 Eximet infando victrix altaria cultu,
 Et regnum in sacras asseret omne manus.
 Macte vices operum tantas obiture inorum,
 Quisquis ab Ausonia funera nostra vides.

* Nosce tuum Diti nomen fatale domando,
 Qui regis exemplo vota superba mæo.
 Imple animis tantam fortunam, & corripe victor
 Quæ manibus Numen porrigit orsa tuis.
 His pater affatus Matutæ regna relicta,
 Substitit, ætherium findere lentus iter.
 Dulcis in officio cari se cura parentis
 Versat, & obtutu pignora cara fouet.
 Quale super caros librat se prouida nidus
 Ales, & aeriam circinat alta plagam.
 Et prolem in teneram passis procul imminet alis
 Sollicitam fixo lumine vincta fugam.
 Sic pater intentos versat sese inter amores,
 Sidera cælesti raptus ad alta choro.
 Sic patriæ dulces curæ prospectat alumnos,
 Maurica quos ambit, quos Comorina Thetis.
 Quos uumerat regno sedes populosa Goano:
 Reddita quos vero Memnonis ora Deo.
 Felices animæ, nostro fata germina cultu,
 O stygio soboles inuidiosa Duci.
 Ah quibus auspicijs, quo numinis edita partu
 Surgis, & ad quantum nomen adulta venis?
 Sta monitis, ò cara, meis; & fœdere Diuum
 Aspice, quo tollas libera colla iugo.
 His illum instantem distis, atq; astra sequentem,
 Sæpè manus tlectit, sæpè moratur amor.
 Quin etiam, fato quondam cùm proximus hetos
 Humanum inuito duceret ore iubar;

* *Intelligit P. Michaelẽ Roggerium Neapolitanum, qui primus in Sinarum regnum peruasit. Luait porro in ambiguo nomine Michaelis, nam cælestis, militia princeps Michael malos e calo Angelos exegit, demuitq. ideo suedit. Diti Nomen fatale domando.*

Sæpe illum indigetes arcana voce monebant,
 Excuteſt tristes corporis exuias.
 Quid vitam ulterius traheret sub luce caduca ?
 Ad sua sublimem carperet astra fugam.
 Ipse licet lætus monitis, & cælite cursu
 Certus in optatos Numinis ire sinus ;
 Sæpe tamen longa multum versatile cura
 Confilium in dubias illaquere moras .
 Multa pater caris metuens incommoda natis ,
 Et multos templis à Phlegethonte dolos ,
 Sæpe laceſſebat mortem prece, sæpe fugabat i
 Ne generi Genitor parcat adesse suo.
 Iamq; aderat suprema dies, funusq. propinquum
 Augurat immiti faucia tabe salus .
 Ille pias de more sacrum libamen ad aras
 Expedit, & multa cum prece Numen adit.
 Induit augustum pulchrè tunicatus honorem ,
 Et Bacchum, & Cereris candida dona parat.
 Colla nitent circum lino vittata repando,
 Porrectumq. humeros pensile tegmen obit .
 Hinc regit undanti niueum velamine corpus
 Carbasus, effuso ludere crispa sinu.
 Atq. ea qua palmas pariter contigit vtrasque ,
 Quaq. subit iugulum summa, vel ima pedem,
 Mille per inscriptos cum marginibus Mæandros
 Ducit acu pictas futile flumen aquas .
 Instita cuspidulis punctim eminet vltima crebris:
 Hirtaq. mentito stamina sente rigent.
 Hinc teres, & longum spira simulatus in anguem
 Per latus a tergo cestus vtrumq. venit.
 Et cohibens fluitantem alto sub pectore pallam,
 Labitur à nexu plurimus ante num.
 Pro capitum nodis, an ficta papauera silo ,
 An grauidæ pendens alnus hiulea rosæ ?
 Zona coronato suspenditur aurea collo ,
 Nec procul allupſu spectat vtroq. pedes.

Hæc duplici ex atmo, duplici transuersa sub ala,
 Quadrifido ductu pectora summa notat.
 Candidaq; appressat turgentem ad cingula byssū
 Vinc̄taq; sub geminum pendet vtrinq; latus.
 At breuior læuo dependet zona lacerto,
 Pendula cui duplex palmula vinc̄ta fluit.
 Vltimus iniectu longo descendit amictus
 Post humeros a quē lapsus, vt ante genu
 Vtraq; pars longè promissa pensilis ora:
 Neutra latus tangit. brachia neutra tegit.
 Versicolor textu decor, & spectabile Serum
 Miscet opus rosea dædala fila Tyro.
 Sic habitu, sic ille nitens in veste decora,
 Parturit arbitrio, parturit ore Deum.
 Vt stetit ante aram; sacris indicta litandis
 Edidit in longas præuia verba preces.
 Tum nitidam dictis Cererem pollentibus afflans
 Induit in paruam Numina tecta dapem.
 Numina, virgineo quondam quæ reddita partu,
 Quæ Deus æterna prodita mente parit.
 Hinc Bromio vocem aspirans, & mystica verba,
 Iam tenet arcano pocula fœta Deo.
 Pocula, quæ sapiunt Lenæum, & sola cruorem
 Numinis, & liquida cum nec Numen habent.
 At nece cum liquida, cui victima viua, suiq;
 Funeris exemplum, funcri vltor inest.
 Hinc animata Dea delibat munera mensæ.
 Vesca famem sedant Numina, pota sitim.
 Vt satis indultum sacris, & rite litatum,
 Bacchaturq; animo mens epulata Desm:
 Irriguus lacrymis, genibusq; affusus ad aram,
 Solut in ardentes anxius ora preces.
 Summe parens nostros nimium dignate labores,
 Quo duce sunt ausis omnia certa meis;
 Si qua tuo (quæ multa) pluunt à numine dona,
 Si tua poscentum munera nullus inops:

Hæc, precor, euadat casus, inuisita sinistros
 Spes mihi tam longos inter adulta metus.
 Nulla mihi parcat clades; modò Sinica tellus
 Conciliet templis Romula thura suis,
 Personet has, etiam latè tua gloria tertas:
 Alta tibi surgant diuite sana tholo.
 O miseres nunquam serò, miserate, neq; vllis.
 Parcere supplicijs, parcere dure minis;
 Si ritus, te autore, pios adsciuit Iapon;
 Si Melinda tuus regna triumphat honos;
 Si tua subiecit virtus tibi sola Pachinum,
 Templaq; Iustrata victor in vrbe regis;
 Si toties delusa tibi fraus effera Ditis:
 Hic molire tuos, in Stygis, arma iocos.
 Da, rumpam securus, iter Cantonis ad urbem,
 Regna licet quiuis obseret illa furor.
 Quidquid adest immane, feram non vlla recusem
 Quæ labor hic votis imperet ausa, meis.
 Stent modò, quæ fesso, nutant in corpore, vires,
 Et fremat elusa mors inimica manu.
 Nec tantum, excuriat victrix mihi saua triumphū,
 Quem dudum Eoo certus, ab ense peto.
 Ah moriar, dirò ludicrum, ignobile ferro:
 Cara mihi effusus funera sanguis emat.
 Cælicolum, sic alma iubent exempla tuorum,
 Quos tibi votiæ demerere neces.
 Tale meos, etiam iam dudum ad funus amores,
 Spes alit, illecebris non semel aucta, nouis.
 Nunc sortè hæc animo propius cõtēplor anhelò:
 Penè tuo sparsus gestit in anre cruor.
 At metuo, tabem hanc, imos, quæ seuit in artus,
 Ne vitam ignauo destinet ante rogo.
 Quid tecū huic animæ, placidæ clementia mortis?
 Sola meum ferri vindicat ira caput.
 Me cælo pepigere faces, me cuspidis ictus,
 Sæuq; Cerberæ monstra ferina famæ.

Quid

Quid caram, fors atra, negas vrgere securim ?
 Ah mea cur ensis vulnera tardus amas ?
 Tam ne obitus venit imbellis ? tam sanguinis ex-
 Me vitam in lento liquere posse toro ? (persæ,
 Ah ne tale ratum faxis mihi funeris omen
 Diue parens: nostræ corrige sortis iter .
 Hæc ait & voces ultra non sufficit vllas
 Æger in alternas spiritus ire vices .
 Tarda leuat sensim tremulum in vestigia corpus ,
 Progressu in dubias immoriente moras .
 Culmen erat leni deuexum ad littora cliuo ,
 Quà viret hirsuto dumea rure seges .
 Ascensu in primo veteri lare deuia sedes ,
 An specus, an vili uautica tesqua situ ?
 Semirutum testæ, & fragili de pariete culmen .
 Publica diuulso limina poste patent .
 Excipit infestas hyemes, & sibilat Austris
 Vndiq; dissuta fissilis æde lapis .
 At facies frondosa domus. nec rara corymbo
 Sylua, latus fusca texuit omne coma .
 Intus arenoso cum stramine dura supplex ,
 Horridi centonum vellere texta rudi .
 Huc simul ignoti ducti subit hospitii heros ;
 Stragula lapsantem se super hirta iacit .
 Hic illum ardenti correptum viscera morbo
 Opprimit ingrata triste quietis onus .
 Tantum supposito ceruix cubat edita saxo ;
 Strata piam lecti sufficit herba vicem .
 Herba, sed ab nobis horrens , & fasce toroso ,
 Crebra fodit culmo subfiliente latus ;
 Scrupea quin etiam grumis horrentis arenæ ,
 Vix leuat è nuda debile corpus homo .
 Pauperies tenui vitam fouet aspera cultu,
 Nescia quas ægro quærat: & vnde dapes .
 O quantum ingemuit mæstos Aurora per ortus ,
 Pallida funestis decolor ora notis ,

Illum vbi deserta vidit sub rupe iacentem,
 Depositem tristes funeris ante fores.
 Hic vbi nulla tori, aut operosæ copia mensæ,
 Nulla Machaoniæ sospita cura manus.
 Tantùm assueta malo morbos medicatur egestas
 Raraq; natiuo Pæonis herba solo.
 Hospes adest, ignarus opem quâ præstet egenti:
 Si foret auxiliij diues, amoris erat.
 Donat amygdalino paucas de germine fruges,
 Parua, sed ex inopi dona superba manu.
 Sic tandem extremo mensæ penuria morbo
 Destitit extremam conciliare famem.
 Aiter erat, vulgo medicos qui venditat vsus,
 Pollicitis diues venditor, artis inops.
 Nititur hic secta pestem depellere vena,
 Quæ dirum indoluit cuspide tacta rudi.
 Ille dolor tardam præceps accersere mortem,
 Vix ægrum integra sistere mente finit.
 Auget hyems immite malum, & vis effera cæli:
 Quæq; micat lusco rara fauilla foco:
 Et rigor horrentis Boreæ, lapsumq; niuosæ
 Fissile per tectum fusile frigus aquæ.
 Sana sonat crebro paries abruptus hiatu,
 Et coniuurato turbidus imbre Notus.
 Ah crudelis hyems, ah quantum herosa trementem
 Vidistis, gelidæ, nec tepuistis aquæ!
 Si fuit ille imber gemitus mœrentis Olympi;
 E calidis calidus debuit isse genis.
 Et fuit ille imber lacrymanti fletus Olympo:
 Tristis anhelanti spiritus, Eurus erat.
 Talia poscebat tantum suspiria funus.
 Ille fuit iusto fletus honore minor.
 Pulsabat Matuta sinus, non aura tonabat.
 Fulgur erat spirans angor ab ore Iouis.
 Non vapor, umbrosæq; auræ, non Tartara cæli
 Nubila, sed mœsti syrmata Solis erant.

Ite parentatum caro, mea lustra, parenti :
 Lustra meos fletus ducite , Phœbus ait .
 Ite, coronatos tali quæ nomine fastos
 Vertitis, ò luctu tristia tecla meo .
 Hunc etiam occiduis mœrorem indicite terris :
 Impleat hoc nostram funus vtramq. domum.
 Hęc fatus, nigrantem oculis innoluit amictum.
 Tecta gemit mæsto cum genitore dies.
 Funeream cæli faciem, & ferale gementem
 Horruit atratis Cynthia fusca rotis .
 Nec iam tuta regit refugos terrere iugales ,
 Nescia tam cæcæ voluere noctis iter .
 Flebilis obscuro processit Lucifer ortu:
 Abdidit æternas ætheris aula faces .
 Dat currus Aurora suos. hoc illa feretrum
 Sternit, & iniectis tegmina pulla rosis,
 Hanc tumulo pompam , & patrijs decora vltima,
 Apparat, & structos ingemit ante rogos: (bustis
 Tale iubent funus tantę præfagia mortis :
 Hęc hyemis facies illa furentis erat .
 Postquam nulla viro spondet solertia vitam,
 Nulla salutarem cura medentis opem :
 Ille avidus se sponte suo concedere fato,
 Vita vale, dicens, hospita terra vale;
 Fallor, ait, ne vita vale, neuc hospita tellus,
 Quam saluere mea Numina voce iubent .
 Sera tibi primam dixit mea cymba salutem,
 Nec mea lupremam dicere vita velit.
 Quid iuuat optati limen tetigisse laboris ,
 Et lapsam extrema spem cecidisse via ?
 Hęc mihi nascentis patuit modò regia Solis,
 Quàm totam auspicijs fata dedere meis .
 Nã mea Tyrreno cùm nondùm à littore puppis
 Solueret, & Libyci finderet alta freti ;
 Visa mihi nocturnam inter defessã quietem,
 Imposito ceruix pondere curua premi .

Subniger aspectu, & peregrini nominis hospes
 Ut reor a cultu corporis, Indus erat.
 Sederat in somnis nostro data sarcina tergo:
 Et me mihi fessum succumbuisse caput.
 Mirus Inarime presso montana Typhoeo.
 Iacubat aut vasto Trinacris Encelado.
 Obstupui sensisse meos tantum hiscere nervos,
 Et mihi sum nullo visus Atlante minor.
 Iam sese ad terram flexu dabat obruta ceruix,
 Sæpè anima fessum succutiente latus.
 Irriguus falsos ibam sudoris in amnes:
 Et quæ pondus erat, ponderis umbra fuit.
 Umbra, nec euentum fortis mentita futuræ;
 Pignus erat fati nox onerosa mei.
 Nam non illa doli, non irrita noctis imago,
 Vera boni facies ominis illa fuit.
 Tollendam his humeris totum portendit Eoum.
 Dulcis honoros oneris, dulce laboris onus.
 Nec verò auspicijs fatis vna est India tantis,
 Non fatis Eo quicquid in Orbe soli.
 Ergo implenda mihi est tanti mentura laboris:
 Omnia fallacem ni pepigere fidem.
 Nam si vera fides, nondum sudoris abunde est,
 Et cœptum à merito culmine distat opus.
 Non moles hæc illa operum, quam conscia tergo
 Illa meo cecinit vaticinata quies.
 Ponderus vbi est? ceruicis vbi tormenta subactæ?
 O vbi nunc Indo terga sub Orbe labant?
 Pius equidem in somnis videor sudasse ferendo,
 Quàm sudare dedit iam vigilata dies.
 Absumus extremis, Superi, procul absumus orsis.
 Gloria vult alio sistere vestra iugo.
 Ad sua conatus veniant fastigia nostri;
 Ni dormisse magis, quàm vigilasse vel. m.
 An procul ad feros Latijs à finibus Indos
 Ridiculus somni baiulus isse ferat?

Isse ferat? merui tantæ ludibria sortis .

Culpa mei meriti, non tua, somne, fuit.

De sperata meis humeris iam Sinica moles :

Et fait hæc oneri debita summa meo .

Debita, si nostro meritum par esset amori .

Alter erit tanto pondere dignus Atlas.

Ah, mea spes, da victa manus . quid faucia tanto

Vulnere te mori dedere, meq; negas ?

Occidimus. quid adhuc cineres, vitamq; sepultâ

Elicis ad sensus illecebrosa novos ?

Ne capiti, ne dulcem vltra promitte securim .

Vltima promissis me rapit hora tuis .

Ah superûm non vlla meum petit ara cruorem.

Non ego tam caræ victima cædis ero .

Mors properat, mollitq; suas hoc stramine vires,

Et cinerem indecorem lene cubantis amat .

Ille suas in me nimirum effeminat iras :

Non erat hoc ferro præda superba caput .

Macte animis, Loiola, nouis, & suffice gentem;

Mors mihi longæuos invidet atra dies .

Aspice, quam felix nostri fortuna laboris

Te vocat, exequiis immortalura meis.

Attentanda manu Sinarum imperuia claustra:

Obuia iumpendum, quâ Stygis irâ vetat .

Virge acies ad bella nouas. Mars horret Auerni,

Tardaq; perculsa promicat arma manu .

En ubi Religio subiit Tithenia regna ;

Tartara confuso dissiluerè metu .

Iple suis Acheron longè detruditur attri ,

Et pietas Diuos ad noua templa vocat .

Luciferi lustrata domus . tantùm vna sub auro

Sinica Romanos nescit acerra focos.

Hic Superis adolendus honos: hinc eminus Orci,

Trudendum attonitos in sua regna Duces.

Huc fortem Aufonidûm gentem submitte tuorû ;

Illâ mihi promptam sola miuistrat opem.

Nil animis impar, & ineluctabile tantis
 Ingruet aduersa Ditis ab inuidia
 Ah veniat si quis Cræteride ductor ab ora ;
 Quid tuba de stygio principe nostra canet ?
 O quis in aduersum mihi te rapit auius error,
 Quisquis ad hæc refuga respicis orsa manu ?
 Aude animis, & falle piæ retinacula mentis :
 Vera per hoc vltro gloria sudat iter .
 Ne rursùm indubita votis: ne fortibus ausis
 Curarum ancipites neçtere perge moras .
 Solue ratem: te regna vocant Ophireia, nostris
 Iamdudum auspicijs debita: solue ratem ,
 Longa via est ? at causa viæ solatur euntes ;
 Et redimit longus præmia digna labor .
 Quanta pererrati fuerit solertia Mundi ,
 Si pietas alis venerit acta suis !
 Huc vitæ neglectus amor, neglecta timendæ
 Cura docet certo currere vela Noto .
 Huc vehit occiduos regnandi insania Reges
 Et docet infido fidere posse mari .
 Huc varias venatus opes Gangetidis vadæ
 Nauus ab Hesperia vector vtraq; venit .
 Mox iter, & casus obitæ telluris, & alti,
 Cumq; suo memorat Laomedone nurum :
 Et sobolem Ledæam, & cælisferum Telamonem,
 Visaq; nascentis limina Luciferi :
 Luctantemq; fero quondam cū flamine puppim,
 Et domitam dura remigis arte fretum .
 Non aurum causamq; viæ, caulamq; puricli
 Damnât, & insanis tot vada sæua minis .
 Tantum iter, & tanta vallatum indagine mortis
 Bacca peregrini poscit alumna maris .
 Ah Superùm quid poscat amor ? quid flebili Diti
 Auspicium, & cæso Numine parta salus ?
 Parta salus quondam, sed nunc vulganda recenti
 Lætitia, & regnis restituenda suis .

Noster es, & talem didicisti quærere mercenem,

Sola sit emptori quæ peregrina Deo.

Quid fugis Eoas tantus mercator arenas?

Si quod amas pretium vincere merce veni.

Quid Regū aduersas acies, quid tela timendum?

Quæq; parant auidam cæcula monstra famem?

Tanti ne vllus erit viuendi inglorius error,

Vilior vt vita fit pietatis honos?

An iuuat insanas frustra tentare per artes,

Vt rapiat fera te Libitina mariu?

Illam pedem nunc fraude citat, nunc fraude mora-

Fallendi varias vertere docta vices. (tur,

Et neglecta minus, quàm formidata propinquat,

Difficilis, facilis, prodiga, parca sui.

Ah nimium mollis dubium te cura retentat,

Omnia dum cæca littora mente legis,

Triste putās, quàm dira Thetis, quàm dissita tellus;

Quæ quibus anteferas commoda, damna vitæ:

Quid pelagi fortuna paret, qui portus eunti:

Quos adeat Cauro cymba reflante finus:

Quid valeant dubiæ vires, quid ferre recusent:

Quàm sit firma salus, quàm sit amica mari:

Ecquid in occursum tanti ventura laboris

Speret ab euentu: quàm sibi quærat opem,

Quid dubiæ ventura notas vestigia fortis.

Nescius errantem quàm ferat illa pedem?

Ne mihi, ne vani simula tot crimina morbi.

Consilium, firma corporis arce, labat.

Ah dolus in voto est, & mens pertæsa videri

Abnuit, & morbum dat fugitiua vadem.

Aude iterū. scit verus amor pedes ire per vndas;

Si tibi suspecta est, vel stomachosa ratis.

Quid stimulis generosam animam caelestibus amens

Subtrahis, & pulsa numen ab aure fugas?

Ne te operi, ne te iusto furare triumpho:

Ne laudem hanc titulis inficiare tuis.

Dux Erebi tradendus, & in media arna ruendū.

Iam facer es ferro, numina si quis amas.

Numen amet, si quis frustra non ardet amando.

Numen amet, veri si quis amantis amans:

Quò refugis tua iuratos in fœdera Diuos?

Vlla ne cœlesti sub duce bella times?

Aeger es? ah vitę nerui famulantur amori.

Nullus amans æger, ni quibus æger amor.

Saltem ægram subduxe manum cœlestibus armis

Sit pudor; & quiuis cetera casus agat.

Casus agat quiuis; Cœlo si fidere certum est,

Qua te cunq; premat fors vice, victor eris.

Quisquis militiæ iurasti in fœdera nostræ,

Cui iocus infandas frangere Ditis opes;

Impiger extremos per lusum irrumperere casus

Pactus es, & nullis vertere terga malis.

Hac te lege puta generosam accersere mortem,

Quæ mox cunq; tibi parcere Parca neget.

Seu pelagi, terræq; simul, cæliq; ruina,

Seu face, seu terro vindice fata voces.

Fata voces, vltroq; petas aduersa necesse est,

Seu Diuūm augendus, seu redimendus honos.

Nil audere neges; tua si tibi cognita virtus,

Si generis nostri degener esse fugis.

Et fugias Cantonis iter? quid vana pericli

Fama vetat ferro supposuisse caput?

Cede Deo: mox ille suis te viribus armat,

Qui vocat imbelles ad sua bella manus.

Dum iubet ille, manu potuit strauisse feroces

Iassædæ pueri robur inerme leas.

Ille puer, facili dum lusit in obuia funda

Castra, Palæstinum verbete fudit Athon.

Coniurata Deo Bethulidis ira puellæ

Ense putat strato regia colla Syro.

Cerne Manoheaden fatali crine potentem.

Quantus in intonsa terror ad arma coma:

Seu raptam pecudis lacero de gutture malam

Vibrat, & Assyrios cæde cruentat agros :

Seu molem ingētem rectorum, & culmina victor

Subruit adnixa postis ad ima manu .

His Deus in monstris operum simulacra tuorum

Finxit, & in paruis lusit imaginibus :

Erudiant vt visa tuos hæc facta labores ,

Nec tuo moueas orsa minora Deo . (res :

Quæ benè suspiciunt Numen, stant Numine vt.

Et nunquam audendi prodigus errat amor.

Perge animis: quò fama vocat te laudis auitæ :

Semper ab exemplo crescere discit honos.

Inuida virtuti si qua est, aut æmula virtus ,

Vlla ne sit meritis inuidiosa tuis ?

Solue fidem. timor officio, mora cedat amori .

Sit licet attritis artubus ægra salus .

Inter opus truncas spera succrescere vires :

Roborat audendo spes animosa suos.

Ingeritur diuina suo de fonte voluptas,

Vt noua fit robur semper ad ausa recens.

Cense, animo quantum fiducia Numinis audet.

Nulla pares casus alea sortis habet.

O genus, ò nomen stygiò ferale Tyranno,

Impia ne fatis inijce fræna tuis .

Huc te fata vocant: faciles da mentis habenas .

Tutus vt auriga calite vectus eas .

Fortunati Ignatiadæ, si creditus Euro

Vester adhæc puppin littora cursus agat.

Hæc ait; & pronò iam vespere læta supremum

Emerito clausit lumine vita diem .

GRATIAS AGIT AMICO,

A quo cereas aliquot cæ-
lestis Agni imagi-
nes dono acce-
perat .

ELEGIA V.

Na mihi Charitum, sed qua non
altera Cœlo
Candidior, patrium linqueret
visa Polum .
Natio mentita vagum quæ lu-
mine Solem,
Insuetum nitido protulit or-
diem.

Lectaq; nubiuago metiri tramite Cælum,
Diffidit aeriam molliter acta plagam ,
In me oculorum intenta faces , intenta volatum
Et prope me volucrem sistere certa pedem .
Qualis ad optatam volucris Mæandria ripam
Per vaga diuisum nubila mollit iter .
Aut modò quæ cinctam partu rediuiua suorum,
Læta nouum pennis æthera lustrat auis .
Ut stetit, & nitido propius me aspexit ocello,
Nota mihi incessu, notior ore Dea :
Sydereum risu reteggit mihi frontis honorem,
Soluuit & in tales dulcia verba sonos .

Sera, nec ignoras à quo tibi missa sodali,
 Munificæ venio fida ministra manus.
 Nec mirere moram, potui vix vincere tandem,
 Ne foret aduentus tardior hora mei.
 Nam cum languentem morbi discrimine vitam
 Æger in ingtato fouerit ille toro :
 Quid nisi deberem, natum miserata iacentem,
 Anxia Præonias querere mater opes ?
 Ille meas inter quondam, dum paruulus, vlnas
 Gestijt, & collo dulce pependit onus.
 Signa gerit, queis rite meum se præbet alumnū,
 Et fotum in gremio se probat esse meo.
 Vidisti egregia præstantes indole mores,
 Et quæ iucunda gaudia fronte nitent ?
 Et mite ingenium, magnoq; sonantia Phœbo
 Pectora, Pierium fundere docta melos :
 Ora, fores animi, fictis imperuia dictis,
 Nataq; Phœbeæ prodere mentis opes :
 Et quicquid læti spirat clementia vultus,
 Quiq; genas troseo sufficit ignæ pudor :
 Omnia sunt nostri monumentū, & pignus amoris
 His testata gerit munera nostra notis.
 Altera diuinæ seruat decora inclyta laudis,
 Quæ dedit Euphrosinæqueq; Thalia soror.
 Tota cohors Charitum studijs communibus illū
 Auximus, & curam hanc æmulus auxit amor.
 Nos illum ætheriam Auroræ surgentis ad oram
 Duximus, Eoas quæ citat illa rotas.
 Ut digitis cum mane diem Dea tingeret aureis,
 Candentes roseo pingeret igne genas :
 Ut superet longè Tithonia fata iuuentæ,
 Multaq; florenti secula pube terat.
 Dum tener affuevit blandis amplexibus olim
 Cingere ceruicem grata corolla meam :
 Hic illi affraui, ingenium, moresq; decoros,
 Quiq; verecundo spirat ab ore lepos.

Scilicet in lucem, humana licet editus aluo,
 Venerat, altricem dignus habere Deam.
 Inter Acidalios illum mea cura liquores
 Lauit, & Assyrio sparsit odore comam.
 Pierios illi calamos, diuinaq; Pliæbus
 Pleetra dedit, precibus munera parta meis.
 Quin, duce me, vitæ securum insistere callem
 Cœpit, & æternæ molle salutis iter.
 Quid memorem, quas ille meo de pectore traxit
 Illecebras, animi dulcia vincula tui?
 Hinc animos hominum didicit vincire merēdo,
 Et dare, qua Charites munera lege iubent.
 Nec melius quēquam docui, cū munus amīco
 Porrigit, oblata vertere terga manu.
 Is tibi, quō veteri noua vincula neſtat amoni,
 Hæc me ferre iubet nomine dona suo.
 Dixit, & aurata pyxis quæ veste latebat,
 Proditur. En, inquit, muneris arca tui.
 Tum manibus reſerat promptis, & prima reclusi
 Edidit ò quantum pignoris aura iubar!
 Qualis in herboſo latuit cū forte pyropus
 Tegmine, & gramineum perditus inter agrum.
 Jamq; diu tacitam quæſitus nocte per vmbra
 Sollicitum teſto lumine fugit herum.
 At manus inpoſtum ſi qua leuet anxia gramen,
 Sponte micans radijs proditur ille ſuis.
 Non ſecus amoto nitidum velamina muus
 Emicat, atq; vnà muneris auctor amor.
 Detegitur ſacri ſpecies venerabilis Agni,
 Et trahit ad vultus oſcula noſtra ſuos.
 Promicat æternę vexillum inſigne ſalutis,
 Dum vocat ætherias ſignifer Agnus oues.
 Cernitur expreſſa clemens in imagine Numen,
 Et ſpirant fiſto cerea ſigna Deo.
 Signa quidem aut nude faciẽm referentia cere,
 Aut quæ fulgenti ſerica veſte latent.

Serica, queis argentum, aurumq; & textile cocco
 Fulget, & in paruo neſtitur orbe decus.
 Palladiæ monumenta manus. micat æmula cęlo
 Plena quaterdenis arcula ſyderibus.
 Irradiant varijs picti fulgoribus orbes,
 Quos manus *Idæa* dædala pinxit acu.
 His auro murex, his murice cingitur aurum;
 Et variat gratas mutua flamina vices.
 Cingitur hic oſtro, & ferrugine fuſcus *Ibera*:
 Circuit hunc rutilo ſimbriapicta croco.
 Hic minio fibras, & vermiculis argenteis
 Diſtinctus vario diſcolor igne micat.
 His riget, & nodis criſpartur molliter aureis
 Nexa per intortos flexilis ora ſinus.
 Qualis agit ſeſe, & ſinuofis flexibus anguis
 Torquet in vndiuagam lubrica terga fugam,
 His varium triplex diſcriminat ora volumen.
 Et triplici ſerpit ſericus angue labor;
 Omnibus intexto micat aſtrum ſutile in auro.
 Ambigeres, eſſet pyxis, an illa polus?
 Tale decus non *Inda* manus, non *Lydius* vnquã
 Edidit *Idalia* nobilis arte labor.
 Non *Sidon* operoſa, ſuo dum ludicra *Marti*
 Alipedes *Tyrio* vellere pingit equos.
 Aut ſibi quę radijs ordita eſt funus *Arachne*,
 Spernere diuinam *Palladis* auſa manu.
 Aut quę dædaleis operum miracula penſis
 Munere texebat *Cypridos* *Ida* ſue.
 Aut *Babylon*, pietas animat quæ pectine telas,
 Aut animas pluma texere deſta *Pharos*:
 Seu doceat pulchro pictos heroas in oſtro
 Viuida mentito ludere bella metu.
 Seu ſtudeat rerum mutos effingere vultus,
 Gaudeat vt verum ſpernere fictus ager.
 Nimirum *Charites* habuit labor ille magiſtras,
 An, cum *Diua* dedit munera, verba dedit?

Nā simul in mensā exposita est formosa supellex
 Pavit & optatus lumina nostra nitor :
 Hæc, inquit mihi Diua, tuus, mea cura, sodalis
 Munera dat, nostre pignora sancta manus .
 His meus orbiculis tetitur labor impiger: hæc est
 Orbita, quam Charitum sedula vertit acus.
 Accipe, & acceptum à Diua Rinaldide munus
 Sola, precor, seruet pectoris arca tui .
 Jamq; vale, longumq; vale : felicia multos .
 Et memores nostri dent tibi fata dies .
 Sæpè alias te, si qua volet fortuna, reuisam ,
 Et pedibus notis limina nota terram .
 Hæc ait, & refugo se proripit alta volatu .
 Ei timuit grates Diua benigna meas.
 Sic auis, inspecto per iniquos aucupe lucos,
 Auolat, occultum fallere cauta dolum .
 Dumq; sequor vana fugientem voce; proteruam
 Acrius irritant irrita verba fugam.
 An, nisi Diua dato fugiat pro munere grates ,
 Gratia nec dici vera, nec esse potest ?
 Nec tamen aufugiēs mihi me Dea linoquit; & illa
 Ut veniente ligor, sic fugiente trahor.
 O Dea, quæ meritis inopem me ingētibus ornas,
 Te ne dies animo deleat vlla meo ?
 Ante suam casura dies labetur in ortum ,
 Surget ab occasu Cynthius ante suo ;
 Ante reget cælo, versis in deua fatis ,
 Noctis equos Phœbus, Cynthia lucis equos;
 Aut oblita suam labentia flumina pondus ,
 In proprium vertent se resupina caput ;
 Aut eiecta tuum fugiet clemencia pectus :
 Quam Dea tu nostro pectore lapsa cadas .

Ad Horatium Gianninum è Societate Iesu.

ELEGIA VI.

Vsa (laceffitum iam te sua car-
mina mittet)

Carminè Ianinū prima laceffe
meo.

I, decet officium calami præuer-
tere. cantum

Præripe, Pieriam dum parat il-
le tubam .

Quin age, confilio ne me præuertat eodem,

Per iuga difficilent corripè nota viam .

Nota: niſi oblira es, quis te mecum egerit error

Cùm tulit huc vnum nos iter, vnus amor.

Sapè alacres gladijs concurrere vidimus hoſters

Et prius, hic icſtum quàm paret, ille ferit .

Hac etiam veri pugna luſtantur amores ;

Et prius, hic munus quàm paret. ille dedit.

Hanc odijs ne cede, precor, nec amoribus artem.

Conuenit in mores aſtûs vterq; tuos.

Quippe dolos amor hoſtiles (dum vincat amorè)

Nititur, ingenij vincat vt arte ſui .

Acrior ad pugna è odio, minus aptus ad enſes.

Non minus ad palmas ingenioſus amor .

Ergo alacrem nou ante pedem fas ſiſtere, notas

Quàm fueris tuto tramite naſta manus .

Quas vbi vix medias inter deſeſſa quieris ,

Te culpam inſpecta ſentiet i le ſuam .

Ac velut obiectu speculi sordentia si quis
Viderit, adnota corrigit ora manu .

Aspectu sic ille tuo damnatus , iniquas
Corriget officij sedulitate moras .

Tum iubeo Torquatam adeas festina Lobellum.
Iam breue, sed magni restat amoris iter .

Hanc illi, tibi quàm mando, cane læta salutem,
Annuat vt grata vocibus aure tuis .

Tum memor hæc addas, studio me expleſſe fideli
Iuſſa , quibus noſtram vinxerat ille fidem .

Illa mihi caras inter non vltima curas
Cura fuit memori, quantulacunq; fuit .

Quæ mihi dicenda dederat mandata ſaluſis ,
Omnia (ſic fidei ius fuit) acta refer

Præterea mihi de geminis mandauit amicis,
Quò paret hic abitum, quò paret ille, rogem .

Scilicet, hinc Ruſum quò proximus enouet annus ,
Quæue virum maneat munera, quæue labor ,

Si ſciat, vt nolit carum neſcire ſodalem !
Pagina ſed verè nuncia vocis eat .

Dic, illi iam penè pedes geſtire , ſuumq;
Diſceſſum aduentu prædidiſſe meo .

Cetera nequicquam cupidi ſcitamur ; & aures
Turpius ad cupiditas murmur inane crepat .

Nec, Maſſum quæ fata vocent, quæue exitus, illi
Spem datus hanc certo nuncius ore tulit .

Omnia parendi ſtadium ſuſpedit, & illa
Ire nonet, celerem quæ rapit hora pedem .

Iam, quod amicitia pepigit mea cura, peregi .
Te fidei teſtem nouerit eſſe meæ .

Quæq; erat acceptis monitrix data pagina iuſſis ,
Excubias vigili præſtitit illa mihi .

Quicquid habet deſinũ, noſtro quod mandat amo-
Dulce erit officij, dulce laboris onus . (ri .

Hæc refer ; & pleno quantũ cre , vel ore valebit,
Inonet extremum tibia pulſa Vale .

A D E V N D E M.

E L E G I A V I I.

T tibi quid Phœbus tandudum
indormit Horati?

Scilicet vt præeat tibia nostra
tuam.

En præit, & cantu iam te, velut
anté laceffit.

Fac tua sit meritas reddere
prompta vices.

Excubitor, Iani ne, tuo sum factus amori.

Qui negat officijs inuigilare suis.

Heu dormitat amans. vbi nunc amor exulat ille,

Cui dormire labor, cui vigilare quies?

Vis ne meam signare tibi vestigia Musam,

Tutus vt ingressum, quâ ferat illa, feras?

Quid tua, sollicito quâ se via pandit amanti,

Me sibi Calliope postulat ire decem?

Tu mihi dux, inquit, mihi fax, mihi præuius ignis:

Labor, inexpertum ni moderare pedem.

Quisq; solet comiti primas deferte pericli,

Tentandi dubium fluminis ante vadum.

Siccine tu mecum? scelus est in amore secundas

Quærere, nem primas cedere nescit amor.

Ergo iter officij nisi me præeunte sequaris,

Ire neges potius, quàm prior ire velis?

An rudis, an nouus es tam noto in calle viator?

Hic ductoris eget, quisquis amoris eget.

Nil equidem rebar de te mihi tale verendum,

Vltima cum nostrum solueret hora pedem.

Nam fore iactabas, nobis vt missa præiret
 Huc tua Pierijs picta tabella notis .
 Cùm tamen huc veni, nec me præuenerat illa,
 Nec subiit gressus ponè secuta meos .
 Ire licet tarda citius testudine saltem
 Debuit, aut paulò serius, ire tamen .
 Denique iam venit nostris excita querelis .
 Non amor euicit, non pudor ipse moras .
 Sic ratis, ad cursum cui se laxare recusat
 Anchora, vi rapidi soluit abacta Noti .
 Sat mihi (quid refugis?) tua te promissa ligarunt,
 Nempe reum fidei te pudet esse tuæ .
 Officij capriva sui tua dextera collo
 Cùm dedit amplexus vincula cara meo ,
 Sponte sui nauos mihi pollicis obtulit usus ,
 Et quicquid calami pangeret arte sui .
 Quid tua Calliope ? munus congeffit in vnum
 Plectra, lyram, calamū ; barbiton , ora tubam .
 Dic, vbi verborum tot millia? distulit Eurus ,
 Cui grauius frondem tollere pondus erat .
 Cælifer ille olim, quin tu promissifer Atlas ?
 Promissum est toto grandius Orbe tuum .
 Pollicitis onerata fides cadit inter eundum ,
 Aut labat, ad metam currere tarda suam .
 Re tamen in parua lucrum est optabile falli:
 Qui leuiter pungit; ne feriare, monet ,
 Fraus leuis est magnę monitrix fidissima fraudis;
 Nuntiat obtectum visa fauilla rogam .
 Desine promissis iam nos onerare caducis .
 En tibi quo noster more reponit amor .
 Iam meus hoc iterum te carmine visit Apollo,
 An tuus ad cantum mutuus esse neget ?

DE MVRE CAPTO.

ELEGIA VIII.

Laudite felices, meâ lumina,
claudite noctes:

Ducite per tacitas otia longa
moras.

Somne redi: tuus hostis abest:
frigor ille resedit,

Qui te luminibus depulit ante
meis.

Ille tuus, tuus ille meis e sedibus hostis

Pulvis abest: reueni somnule, cœsus abest.

Iam murem, iam furem illū mea dextra cecidit,

Qui tibi latrator, qui mihi tortor erat.

Noctē caput tota versabam in stramine paruo.

Nulla meum poterat lumen inire quies.

Cū sopor interdum fessis illapsus ocellis,

Laxaret placido languida membra toro;

Ecce leues simul excitus fragor occupat aures,

Et subito ceruix impete quassa tremuit.

Perpetuò latus huc, illuc reuolutus agebam,

Nescius ingratae ferre quietis onus.

Mastaq; dum curis languent agitata diurnis

Pectora: penè oculis fax sine luce redit.

Talia per longas ducebam tædia noctes.

Paruus erat tanti nus mihi causa mali,

Qui mihi restincto cū vix nutantia lychno

Clausa soporifera lumina nocte forent:

Protinus excito testum stridore pererrat,

Et fugit attonita territus aure sopor.

Illū ego dum certa venari fraude laboro ;
 Armor, & hunc facili molior arte dolum .
 Composui curuam læui super assere testam ,
 Altius vt paruo vimine fulta cubet .
 Sic tamen, vt lento vimen ducumbere tactu
 Possit, & hoc itidem, testa cadente, cadat ;
 Quæ sublata suum dū prona recumbit in alucum,
 Ingressum taciti muris aperta manet .
 Casura struitur fallax testudine testum,
 Nec patitur longas prompta ruina moras .
 Esca subest aut nux, aut fumidus igne recenti
 Cascus: hunc vinctum vimine vimen habet.
 Vimen vt à tactu simul hoc, simul illud eodem
 Corruat, & testæ casus vtrumq; premat .
 Musculus olfactam noctu succedit ad escam,
 Lentaq; securo vimina dente petit .
 Illa ruunt: simul ipsa sequi non tarda ruinam
 Incumbit prædæ confida testa suæ.
 Mus, vbi se paruo conclulum carceris alueo
 Sentit, & effugio ianua nulla patet :
 Pressus agit sese, & lucumine versat inani :
 Non fuga tentatis saltibus vlla datur
 Testa vagans circum, atq; assultibus acta subactis
 Vndiq; succusso fornicis orbe sonat ,
 Luctantemq; feram non eluctabilis arcet,
 Et premit exiliens pulsa, repulsa caput .
 Præda latens vanos cæco rotat impete saltus,
 Et furijs rabidos implicat acta pedes,
 Dumq; petit, repetitq; insano vertice testam ,
 Nititur in vanam pressa, repressa fugam.
 Fit fragor. excutitur trepido de lumine somnus:
 Meq; monet captæ stridula lucta feræ.
 Latrō. At, at nostras, inquam, latruncule fraudes
 Non erat ingenij fallere posse tui .
 Nonne tibi toties prædixi muscule? nonne hoc
 Illud erat, nostræ quod cecineris minæ?

Omnia nunc repetas vitæ commissa prioris;

Et tibi supplicij præcine fata tui.

Te ne meam, tu ne ille soles, insane, papyrus,

Et teneros auido rodere dente libros?

Non morsu, non ore liber, sed mente vorandos.

Littera non editur dente, sed ingenio.

Dic quoties turbata mei per culmina tecti

Puluereo nostrum sparseris imbres torum?

Quisquiliæ rimosa mihi per tecta pluebant,

Quas tuus excuteret nocte silente fragor.

Sic ego te posthac sordes cribrare docebo,

Vt tua sub cribro sordeat aula tuo.

Tu mihi gestibas placidam turbare quietem,

Ludens terriculis lumina nostra tuis.

Sæpè tuo sensu limen strepere onine recursum,

Et velut errantes verrere tecta rotas.

Te ne ferâ insidijs mihi somnum abrûpere tâtis?

Tu ne meum vexes stridula larua caput?

Qui sæpè ad vigiles rapias mea lumina curas,

Sæpè etiam vano luseris ipse meto.

Iam repeto quoties nostri de sanguine lychni

Expleret fauces vncta rapina tuas.

Improbe far, plenas populari nate lucernas,

Siccine Palladiæ pabula lucis amas?

Ipsa etiam explorans per cæcam ellychnia noctem,

Ausus es in medijs linquere rapta libris.

Omnia iam sordent olidis obducta lituris:

Penè caret maculis pagina nulla tuis.

Si mihi quid pollex, calamiue industria peccet;

Quid iuuat errores ista litura meos?

Seminae quin etiâ, tua quod malè seminat alius,

Non puduit mensam spargere sæpè meam.

Improbe, quem sperem tali de semine fructum?

Hoc nequit in nostro crescere semen agro.

Mox ego te serere, & longè petere arua docebo.

Aptaq; seminibus quærere rura tuis.

Tu mihi flecendi sedem quoq; poplitis, in qua
 Nitor ad orandum, cernuus ante Deum,
 Audebas, infande, olidis respergere baccis,
 Sordida quas alni coxerat olla tui?
 Nil mihi te puduit, pecus ò fœdissima, tantum
 Hac turbare pias impieta: e preces?
 An locus, an latebræ deciant; vbi, luride, posses
 Eiectum saturi spargere ventris onus?
 Nunc tua furandi-prodit te insana cupido:
 Detegit auctorem fraus iterata suum.
 O scelus, ò nestræ fur importune quietis,
 Quo mihi supplicio crimina tanta lues?
 An potes, vt debes, talem mihi perfide pœnam
 Pendere, quæ capiti sit medicina meo?
 Talia dum minitans iacto; non segnius ille
 Sese agit, & paruo clausus in orbe gemit.
 Excitor è stratis, hiemiq; obluetor, & auræ:
 Frigidaq; inuito tegmine membra tego.
 Vestigo pedibus crepidas celer. altera decrat:
 Obuia sic geminos prouocat vna pedes.
 Altera quo sublata dolo, quibus erret in oris
 Miror, & hinc mentem distrahor, inde peden.
 Tandem animo subijt, magno me urgente tumul-
 Lumina cùm primus clauserat ante sopor, (tu,
 Abreptam subito crepidam iactasse furore,
 Quo simul horrent limina, tecta, folum.
 Scilicet vt vano terrerem verberere murem,
 Cuius erat strepitu pulsa fremente quies.
 Pes vhi desperat crepidam; subit ima cubilis
 Fulera manus, notam quærere docta viam.
 Hæc mihi calceoli externum seruantur ad vsum,
 Quos terit vrbani nobile callis iter.
 Horum alter, quemcunq; manus sortitur, ad vnũ
 Aptatur, crepida deficiente, pedem.
 Nõ-procul hinc studiorum intus male sana meo-
 Mensa reuoluendis distat onusta libris. (rum
 Quam

Quàm super incurua structus testudine carcer
 Luctantem angusto clauserat orbe feram.
 Huc feror attento numerans vestigia gressu,
 Ne mihi nox celerem fallat opaca pedem.
 At manus explorat cæcas prætenta tenebras,
 Et regit obscuro præuia noctis iter.
 Iam testam illæsus teneo: prædamq; subactam
 Dexterâ, correpto fornicis orbe, premir.
 Quid facerem? si testa manu subinota leuatur,
 Lubricus obiectam falleret ille manum.
 Quis scit, an & digitum morso perstringat acuto,
 Et victore necem victor ab hoste ferat?
 Subiectam incœpit testudo vertere mensam.
 Huc, illuc tremula sæpius acta manu.
 Nec se, mota licet, resupinam inuertit in aluum,
 Sed terit inculti fornicis ore solum:
 Ut fluctum sic truta inter se cauda frequentem
 Exerat instanti tortilis ausa neci.
 Irrita sedulitas. Aliam tamen ordior artem,
 Primaq; commentum corripit orsa nouum.
 Longa humeros multo mihi tegmine vestis obi-
 Cui patulum cogit plurima ruga sinum. (bat,
 Hanc manibus summa collectam amplector ab
 Plenaq; crispanti dextera fasce tumet. (ora:
 Tum, super obiento testam velamine condo,
 Quàm circum amplexu brachia nexa cubant.
 Ut cum subiecto releuetur ab assere fornix,
 Et data iam profugum ianua cesset iter;
 Præda per offusum sese fugitiua volumen
 Induat in varios illaqueata sinus.
 Quàm manus attento cum senserit obuia tactu,
 Occupet, & valido proterat vugue caput.
 Dexterâ se circum digitis obeuntibus obdit,
 Ne sera tentatam vincat inire fugam.
 Testaq; subiectæ quæ strictim oppressam tabellæ
 Testa subest posito tegmine, testa manu,

Prenditur, & læua parcè suspensa tenetur,
 Ut leuet è tacto dedita labra solo.
 Hinc tamen in faciem pressa cubat affectis: indè
 Submouet erectum semisopita latus.
 Præda fugam testæ submotam secta per oram
 Exerto profugam vertice tentat iter:
 Cùm simul oppressi caput intercepta labello
 Fornicis, & subito pondere pressa gemit.
 Cui manus impositam validè simul utraq; molem
 Læua suo subigit robore, dextra suo.
 Nec mora: disiecto ceruix elisa cerebro
 Otia ceruici vidit adepta mea.

DE TVSSI, AC PHTHISI,

Qua Poeta per diu vexatus,
occubuit tandem.

ELEGIA IX.

Vid tantum hanc pulsas animam
mala pectoris hospes.
Et fragiles vitę succutis alta fo-
res?

Quid me adeo spirare vetas, atq;
ima profundo
Pectora singultu pulsa, repulsa
premis?

Mitius incudem gemino cum fratre Pyracmon
Tundit, vbi Ærnæus polluit astra vapor.
Æmula fraterno rupes Scyllæa barathro,
Mitius alliso personat i cta freto.
Vincula si nostrum fuerent adamantina pectus,
Impete sat poterant dissiluisse tuo.
Cede loco vesana. quid ò tam sæua recurris,
Et toties pulso gutture rauca sonas?
Nil nostri miserere? quid hæc præcordia tanto
Verbere, quid tanto vulnere corda petis?
Quid follem hoc gestis vitalem inflare veneno?
I fera, sic fauces infice Gorgoneas.
Angor, & heu totos penitus traiecta per artus
Figere me tentat sæua doloris acus
Saucia iam reddunt roseum præcordia rorem,
Vitaq; per vetitas liquitur hausta vias.

Insi.

Insidiosa animæ clausum penetrabile pererras ,
 Et vitam è propria cominus arce petis .
 Spumantem ex uno vix pectore vellimus æstum ,
 Quo tenues animæ suppressis arcta sinus .
 Faucibus insultas , & ineluctabilis obstas ,
 Ne faciles vitæ transigat aura vices .
 Inq; fatigatum repetitis pulsibus haustum
 Nequiequam oclusas nititur ante fores .
 Dumq; animæ tenues intercipis aspera ductus ;
 Spiritus impulsa subilit vsq; tuo .
 Frangitur , & victis nequiequam assaultibus hæret .
 Nescius obstructum rumpere vocis iter .
 Nixibus immoritur pressis , & creber anhelio
 Obdita successu pellerè claustra fremit .
 Ah latus , ah pectus lava compage resoluor .
 Illa quis tantus dissuit ima labor ?
 Nulla ne depulsam reuocent momenta quietem ?
 Nulla ne singultus sopiat hora meos ?
 Semper hic eximis animam trahet ossibus angor ,
 - Spumeus & pleno gliscet in ore tumor ?
 Plurima curarum per noctem occurset imago ,
 Et queror insomnes peruigil ire moras .
 Ah quoties fessis , quoties sopor instat ocellis ,
 Et fugit assultu territus ille tuo .
 Siccine te nullæ vicere Machaonis artes ,
 Sæuaq; Pæonia pharmaca tunsa manu ?
 Ah nequeo curas vltra perferre medentum .
 Iam medicæ cunctas hausimus artis opes .
 Et violam , & rosea pressum de fronde liquorem ,
 Quem glaciât dulcis saccharis vnda gelu .
 Atq; Atabum pingui partos ab arundine rores ,
 Et quos arboreo cogit ab imbri Syrus .
 Balsamaq; & casiam , & liquefacti pocula farris ,
 Indica puniceo cinnama mista croco .
 Et lac triticeum & gallis expressa recoctis .
 Inscula , supremis debita dona malis .

Præterea varias, heu barbara nomina, feuges,
 Sacra Podalirij quas tegit vna senis.
 Vbere me pingui multùm pauere capillæ:
 Me quoq; ridiculum pavit asella nothum.
 Fusa gracillantum est acies cristata volucrum:
 Tota vacat dapibus cors populara meis.
 At noua tu medicam capis incrementa per arte;
 Sæuius ingenio gliscere docta meo.
 Quæq; ego supposui vitæ modò fulcra labanti,
 Addita sæuitiæ tela fuere tuæ.
 O succis lactata meis, dum subdita malis
 Mellea per dulces manditur ossa moras.
 Pectoris hospitio dudum grauis hospita nostri
 Vteris, externum quærere tarda larem.
 At tua durities ortus cum sidere nostri
 Sanxit in interitum fœdera certa meum.
 Sic tibi depactam nostri iam funeris horam
 Exigis, indignam poscere docta fidem.
 Parce, quaterdenos nundum superauimus annos,
 Ne medium caræ præstrue lucis iter.
 Parce, parant en quãta mei monumenta labores,
 Queis vouere suos secula longa typos.

DE AMICI IVRGIO,

ELEGIA X.

Vis furor hic mentem curis vlticr-
bus armat ?

Qua tantum hoc animo vulnus ab
ab aure venit ?

Lenta quid aura mali, quid habet
vox vna pericli,

Qua me suspecti pectoris ira pe-
tit ?

Quis mihi per tacitas Mauros immurmurat au-
Prouocor, & tota classica mente sonant (res?

Me ne leui tantum impulsu mutare, nec vilo
Præcipite nisi sistere posse pedem ?

Ah mea quam nullo pietas me robore vallas,
Cum fugiat lento murmure pulsa quies !

Rumpitur imbelles fragilis lorica per ictus,
Data nec Heculeus vulnerat æra labor.

Nullus agit Boreas altam Babylona colossis e
Quælibet arboreas decutit aura comas,

Non scopulos irata mouet maris vnda, sed algæ
Æra liquant, validæ non adamantæ faces.

Lufinus ; & subito lusus ad iniqua coegit
Iurgia, vocali cuspide tactus honor.

Væ mihi, si tanto concussum vulnere pectus
Traicit insani missilis aura ioci :

Quid tū cladis erit, cum Mars sua fulmina linguis
Miscet, & igniuomas saxa per ora minas ?

Tanta ne pacatę ve niunt ad prælia mentes,
Si data ridendi tessera, risus eat ?

Tu

Tu feris hæc animis cultrix natura malorum
 Semina, quæ stygium germen adulta ferant.
 Quæ tanto medicina malo, quæ cura medentum
 Occurrat, stygiam pellerè docta luem?
 Quæ veniunt animis faciles aconita per aures,
 Nulla Podalirij sustulit arca senis.
 An penitus defuncta salus, nec scire licebit
 Vnde petam linguæ debita septa mea?
 Vincitur aduerso præceps à remige flumen:
 Ingenium certo vicetis ingenio.
 Nauita pugnaces fallit luctamine ventos:
 Tu naturam Euros fallere coge tuos.
 Quantû animæ, tâtum reddunt præcordia flâmæ,
 Et flammam igninoui flaminis aura fouet.
 Ergo animo tantum exitij: tantum vna malorum
 Ingerit optatæ vocula laudis inops!
 Verus amor verum nunquam deludit amorem:
 Alterno laudum munere crescit amor.
 Nec tamen alternum debet dare vulnus amicus,
 Cùm sua verbosus fœdera læsit amor.
 Discite, qui lusu tenerum tentatis amorem,
 Ne sapiant acres ludicra verba sales.
 Lusus amicitia est ludenti parcere amico,
 Parcendi nullam reddere materiem.
 Mollis amor velli metuit: nam sæpius illi
 Exprimitur lento multus ab vngue cruor.
 Contemptu contemptus honos redimendus hono-
 Et pretium diræ vox male iacta necis. (re est:
 Si tamen ingenium natiuo palleat oestro,
 Hæc hebetet virtus spicula core sua.
 Illa aciem genij meliores format in vsus,
 Vnde datum linguæ nobile virus eat.
 Si tua quis læto sensit conuicia risu,
 Cui pudor aspectu fascinat ora tuo:
 Tu ne perge iocò cedentem vrgere proteruo,
 Nec mollem rigido pollice carpe cutem.

Ad Amicum Massæ rusticantem.

ELEGIA XI.

Vi tibi Lubrensi sine me cum
 Pallade iusus
 Inter odoratos, dulcis amice,
 sinus?
 Scilicet Hesperidum lucos, &
 flumina curas
 Quærere, tam latos abditus iq-
 ter agros.

An Musis certate tuis dum Massica Siren
 Nititur, indigna prælia voce moues?
 Qualis ab aspectu ridet piscosa propinquo
 Crateris, clausi nobilis orbe freti?
 Mac tibi magnorum domitrix Regina natantum
 Destinat ad lautas squamea regna dapes:
 Delicijs operata tuis, gratoq; labori
 Prompta suum celeri Nerea lintre natat.
 Et varias tentat pelagi studiosa per artes
 Squamigerum tota fallere nocte pecus:
 Ut paret æquorea munus tibi nobile præda,
 Atque suo mensas ditet honore tuas.
 Seu teneros certa venatur arundine fargos:
 Seu vocat undiuagos ad sua lina greges:
 Seu iacit illiccebris vescos fallacibus hamos,
 Seu labyrinthæo vimina texta dolo.
 Seu quid agit nocturna suum populata profundâ,
 Ad tua littoreas munera cogit opes.
 Quis pater Autumnus, visidem qui valle recessû

Incolit, & * Villæ pingua culta Nouæ,
 Vt viret, vt flauo vultum benè concolor auro
 Porrigit ad promptas pendula poma manus!
 Qualis adest plenis montanos inter agrestes
 Corbibus, & saturi munera portat agri!
 Vt tibi pampinea furtim subridet ab vmbra,
 Baccatam æstiuo torridus igne coïnam!
 Carpe manu: quid furta times? æge, carpe label-
 Talia flagitium est condere furta sinu. (lis.
 An potius ficu lacrymosum nectar ab alta
 Te vocat, & toto quæritur vncus agro?
 Têde manum, & ramosa leui pete culmina saltu.
 O mihi si talem deæget vncus opem.
 Harpago mihi lōgus eram, mihi farca triformis;
 Cum foret ista oculis obuia præda meis.
 Tam breuior saltu, quàm corpore longior illa
 Arbor erat, cuius mitia poma forent.
 Cùm benè succiderem, calcem collectus inimū,
 Subsiliens iacto corpore fulmen etam.
 Vna oculis tutamen erat manus, altera forceps;
 Læuaq; dexterior, quàm mihi dextra fuit.
 Brachia nesciebant ramos me curua per altos;
 Pensilis è viridi culmine cancer eram.
 Nulla suam vitis complectitur arctius vlnum,
 Non ita populeas implicat vlla comas.
 Non hederæ rectis hæserè tenacius altis,
 Culmine dum toto reptile germen agunt.
 Tu melius sacras Phœbi populabere lauros,
 Lectaq; de summo vertice ferta geres.
 Ast ego Pomonæ melior populator opimæ,
 Ardua natiuo forcipe poma legam.

Nunc

* Villa Noua vulgò vocatur locus, vbi conditum Mas-
 sense Collegium Societatis Iesu, adificio satis am-
 plo, hortisq; la xisimis.

Nunc age, vicinum facili pete tramite fontem,
 Vineâ quâ longo tramite radit iter.
 Hic nemus aucupio felix: viden, innolat umbris
 Ales, & Autumnî pabula nota petit.
 En syluosa fremit per opaca volatile vulgus;
 Pande per aerias retia rara vias.
 Ut cum pennigeri venient ad pocula coetus,
 Aut reptet sedes garula turba suas:
 Irruat umbrosum in tricas per inane patentes,
 Et cadat in medias capta caterua plagas.
 Tende dolos: lucum tibi serica cingat Arachne,
 Cæcaq. prætentis flumina casse tegat,
 Et mediam detendat inobseruabilis auram,
 Quâ parat aligeris hospita tecta nemus.
 Parte alia, quâ culta nouos dant germina foetus,
 Et bibit irriguas pomifer hortus aquas,
 Stet pedicis armata tuis ficulnea malus,
 Ad sua quæ pingues prandia poscit aues.
 Si qua mel illibata liquat lacrymabile ficus,
 Quæ benè iam lacera palleat in tunica;
 Hic propius, quocunq; venit fessura volucris,
 Nestaream cupido vellat ut ore dapem;
 Obsideat ramum laqueo fraus apta soluto,
 Quæ sciat in nodum tacta redire suum;
 Ut, cum insidentes iam senserit alitis vngues,
 Illaqueet subita nexilis atte pedem.
 Si quis abit tota nemorum * feriatus ab umbra
 Aliger, & fraudes horret adire tuas;
 Hunc procul accersens pellaci noctua cauui,
 Conciliet visco commoda lena tuo.
 Illa capit captiua suos simul ales, & ànceps,
 Et consanguineum prodere nata genus.
 Illam omnis pennata cohors illudere certant,
 Cùm venit in medium noctis alumna diem.
Ipsa

* Feriatus, i consonanti trisyllabum fœcit.

Ipsa caput quassat gestu nugata loquaci,
 Quale ciet choreas Copa Syrisca suas.
 Mille salit, resilitq. modis. nunc verrice nutat:
 Guttura nunc rauco laxat hiulca sono.
 Nunc subitis actas turijis cita subrigit alas,
 Et iacit imbelles irrequieta minas.
 Nunc plumas arrepta leues tumet hispida toto
 Corpore, senticomus cespes, an hirtus Herix?
 Nunc geminas pluma cristas attollit, an aures?
 Ni fuerat pennis obsita. fellis erat,
 Visa suos, audita suos irritat amantes,
 Aljgeros lusu fallere docta procos.
 Seu leuis insurgens iacto micat ardua collo,
 Seu collecta suos incubat ante pedes.
 Seu retro, prorsumq; vltra, circumq; supraq.
 Acta, breuem vario circinat orbe locum.
 Hanc sibi libertam docuit sic ludere Pallas,
 Tristia dum lætis temperat arma iocis
 Hanc auibus spectandam alta super arbore sisse,
 Quæ canat infidum stamine victa pedem
 Tum quæ face sua sibi leuit, & vngvine turdus
 Vimina, per totum consere crebra nemus.
 Crebra super fruticū sara virgea, crebra sub vmbra
 Quo se cunq. virens brachia lucus agit.
 Tota tibi circum lita glutine sylua rapaci
 Aerijs cladem præparet hospitibus.
 Hic tibi frondosam tacitus compone latebram,
 Teq, sub arboreum collige tecte larem.
 O quantam aspicias volucrum concurrere turbā,
 Et tibi cum lenæ ludere fraude tuæ.
 Tum medio in luco, piceis impingere ramis,
 Et genere, & patrio mittere vota Ioui.
 Hanc videas ad gluten ineluctabile nexu
 Hærentem in media quætere morte fugam,
 Hanc mordente litu deprensam, & peste tenaci.
 Aërio claudam serpere remigio.

Tu

Tu cape viscata labentem ex arbore prædam,
 Et caue, ne in medias incidat illa rubos.
 Sæpè aliquam videas pennis errare picatis.
 Dumeaq; æmissis quærere septa Polo.
 Quid timidam sequeris cursu ruiture fragoso?
 Sylua tibi volucres non nisi muta vocat.
 Sta piger: vnius parua est iactura volucris,
 Dum nemus insidijs pareat omne tuis.
 Aut illum immissa profugam venare Lycisca,
 Quæ sit nare sagax, non tamen ore loquax.
 Noctua si nulla est auium tibi nata satelles,
 Hoc mea sufficiet Musa ministerium.
 Pieris illa quidem vana est, & mima volucrum.
 Maius indecori quæris in ore decus?
 Ipsa tibi in summo stabit sine compede ramo,
 Accito volucrum ludificanda choro.
 Nullus erit, patrijs qui non ruat ales ab astris,
 Cùm ludicra vlulæ viderit ora neæ.
 Ne linat aspersu lucum tibi viscus auaro.
 Illa fidem aucupio fallit auarities.
 Hic labor Auroræ sacer est. at sacra sopori,
 Cùm redit æstiuas quæ tulit hora dapes.
 Siue sub arboreo fuerint conuiuia tecto,
 Quà fremit umbrosum per nemus aua fugax;
 Siue vbi vicino generosum ex amne lyxum
 Sponte propinato temperat vnda gelu:
 Altera sublatis venaberis otia mensis:
 Fabula cum fessis iussa valere iocis.
 Ergo age, vicino quà murmurat vnda sub antro,
 Floreus, atq; vdo fornice serpit ager;
 Hic vbi sollicitis indicta silentia curis,
 Ne fuge muscolo sternere membra toro.
 Hic & odorati frutices, & Mallica tempe:
 Naras hic studijs hospita, Phœbe, tuis.
 Et nemus vudoso semper vocale susurro,
 Et volucrum dulci carmine sylua loquax.

Et corylos inter, grato suaue aspera succo
 Mala nitent passim semicolore croco.
 Exulet hinc Lerhæa ferens obliuâ somnus,
 Qui sopita graui pectora nocte premit,
 Hic habitas nostri felix tu luminis hospes,
 Semiquiete sopor, semisopora quies.
 Tu leuiter lucem fessis obnubis ocellis,
 Immemor vt non sum, nec memor ipse mei,
 Tu mihi nec placido pactos à vespere somnos,
 Nec partem è solida demere nocte soles.
 At satis indultû nemori, & syluestribus vmbri-
 bus, noua delicias quære per orsa nouas.
 Falle moras: iam sera dies. ad littora Nereus
 Te vocat, & festa lubrico puppe Thetis.
 Stat tibi quadrijugis Neptunia rheda iupatis:
 Ibis caruleis mite per equor aquis.
 Littoreumq; iugum, & musco lita saxa marino.
 Plausaq; blandifonis fluctibus antra leges.
 Æquoreus puppi stabit iaculator ab alta,
 Vndiuagas certa quî petat arte feras.
 Hic tibi vimineo saliet captiua sub alueo,
 Eruta muscoso squamea turba salo.
 Nullus erit calamo, nullus labor irritus hamo:
 Sæpe grauem iacto Protea casse trahes.
 Et Xiphiam nantum Regem; fargumque trifi-
 brem,
 Vndigenam fuluo cum symedonte lupum,
 Familiamq; omnem Phorci, Glauceiq; nepotes,
 Ipsum cum tota Nerea progenie.
 Tu bene promissa nullum tibi selige barba:
 Cetera sint mensis dona secunda tuis.
 Et repetes sub mane nemus, sub vespere littus,
 Seu iuga despecto suspicienda mari.
 Ne mihi littoreos Maurozum herresce rumul-
 tus,
 Neu reuocet cursus territa cymba suos.

Massica * turrita Pallas defenditur ora,
 Et sua de summo fulmina colle iacit.
 Hanc Dea natalem agnoscit Tritonia sedem,
 Et genus hoc genio destinat omne suo.
 Hic lucem visura, Iouis genitale cerebrum
 Exiit, & patrium diffidit orta caput.
 Huc etiam Sicula properans Vulcanus ab Aetna
 Appetijt fœdus connubiale Deæ.
 * Hæc negat. insano furit ille cupidinis æstu.
 Hinc amor arma mouet flammifer, inde pudor.
 Diua proci furias, & amorem exosa proteruum,
 Proxima Sicaniūm trudit in arua Deum.
 Hic illum ardentes reuomentē e pectore flāmas
 Verit in igniuomi culmina celsa iugi.
 Dumq, iterat, Væ sœue tibi, væ sœue Deorum,
 Iam Deus ex Diuæ voce Veseus erat.
 Hinc longum exercēs Pallas cum Cypriide bellū
 Cypria Lubrenses armat in arma choros.
 Nec magis virgineo genus vllum indulget amori.
 Rara, sed insanus innuba forma prociis.
 Quos Dea caruleo quatiens procul ægida nimbo
 Arcet, & ardentes promicat ore minas.
 Aspice montanis surgentem e rupibus arcem,
 Et procul abrupto moenia cincta chao.
 Hinc Dea suppetias quondam latura Tonanti,
 Dūm fera terrigenūm sœuit in astra manus;
Tres

* Turritā vocat ob frequentes in ora maritima ex æ-
 sicas turres ad Mauros, seu Turcas piratas arces.
 de d.

* De Veseuo monte, de Aenaria insula, ac de Verue-
 scapulo, locis Massæ sinitimis sabulas festine con-
 mi. i. citur.

Tres simul immenso constructos aggere montes
Diruit, ætherias eiacula faces.

Exstructosq; super castris, cæloq; minantes

Attonuit patrio fulminis igne Duces.

En ubi pressus adhuc, & hiâs immane Typhoeus

Impositam gemitu decutit Ænariam.

Tuq; Gigantei generis pars altera * Verucx,

Alte Gigas quondam, nunc maris alta filex,

Dum furis auricomis galeam veruece decorus,

Impie fulmineum ductor adoste Iouem:

Te Dea nata Iouis fugientem, & tela carentem

Fixit in æquoreis nobile marmor aquis.

Signat adhuc scopulosa caput veruecis imago,

Formaq; galeæ nomine prisca nrbat.

At pater ætherius ystricem ad præmia natam

* Dum vocat; O vindex nata parentis, ait.

Posce tuum secura Iouem, quæcumq; lubebit.

Posce; lubet nobis, quod tibi, nata, lubet.

Dumq; iterat pete nata lubens: hinc prisca labētē

Pallada, Lubrensem secula nostra vocant.

At placitum Diuæ summo de culmine Lubræ

Et dare iura togis, & dare iura sagis.

Glaucia loci facies, & oliuifera conualles

Symbola Palladiæ nuncia pacis habent.

At iuga palmifera, & luco sata culmina querno

Bellipotens Diuæ nomen, & arma notant.

Hinc gemina virtute potens Lubrensis origo

Testator, Diuæ numen vtriusque suæ.

O 2 Arma

* Is est scopulus ita patrio vocabulo à verticis figura
dictus, ceteris grandior, nec longe à Massa littore
dissitus.

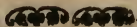
* Et Lubrensis dista sit Pallas, poeticum commentū.

Arua vocant hostes? armis imperua virtus,
 Tempora si fuerint mitia; mite gens.
 Omnibus immulget primos natura per haustus
 Numina, materna lactea facta Dea.
 Sic fauet ingenijs tellus natiua creandis:
 Et sunt certa bonis semina, certa malis.
 Montibus in Geticis Geticas horrescere mentes
 Cernis, & Arctoo pectora vincta gelu.
 Obuia quæ gelida in cæli plagâ respicit Arcton;
 Temperat ad vires subdita regna suas.
 Et iubet è tepido terras ignescere Cauro
 Quo suus ingenijs ignis ab igne venit.
 Memnonios vultus sol vrit, & vrit Iberos,
 Et, reor, est animis conscius illè color.
 Ingenuos animos Siren creat: imperiosos
 Albula: versutos aureus amnè Tagus.
 Sic hominum dant quæq; suos cunabula mores,
 Et patrium virtus non fugit vlla solum.
 Gallus amans, viuax Calaber, generosus Iapyx,
 Afer inops, durus Sarinâsa, mollis Arabs.
 Par etiam natura feris. Alit India tygres,
 Astra leas, tellus Thracia Mattis equos.
 Quid legio pennata Iouis? iuga saxea Nisos,
 Arua ferunt Meropes, Strymonis vnda grues.
 Luscinias nemorosa parit, scopuosa columbas
 Ora, dat exiguos littus, an arua paros?
 Carula quid Protei pubes? dat Massica rhombos
 Neteis, ostipedes Nefis odora pagros:
 At malanurus amat Capreas, acipenser Amalphin:
 Auratus Vernex, ostrea Gaurus alit.
 Equis opum genus? num mirice sylua, vel auro
 Flore? an electro diues, an ære Thetis?
 Terra pareas auro: geminis pater æquor, & ostro,
 Thura vel Heliadum munera lucus habet.
 Lex eadem, Syluane, tuis. Dant robora montes,
 Arua siter, salicem flumina, septa rubos.
 Mollis

Mollibus in stagnis mollescere discit arundo :
 Cornea prædurus germina durat ager.
 Populeas forsan docuit canescere frondes,
 Dum vaga vicino candicat vnda vado.
 Forsitan & cæcas nemorū nisi quæteret umbras,
 Non aleret fuscas laurus odora comas.
 Quam genij natura renax, quam gnara suorum
 Semina natijus concialiare locis !
 Et mirum, si nata togæ, si nobilis armis
 Progenies sacro Palladis orta solo ?

CONSTANTII
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV
 CARMINVM
 LIBER QVARTVS.

EPIGRAMMATA

Ad S. Andream Apostolum

I.

Ancte senex, superi thalamos
 imitate parentis.

Quis te diuinę conjugis vrit
 amor?

Qualia connubia, & quales ce-
 lebras hymeneos!

Mors, tibi quę nubit, nupse-
 rat ante Deo.

Quàm benè coniugium Christi rualis adęquas!
 Quadrifido recubas fixus, vt ille, toro.

Olli picta chlamys natiuo internicat ostro;
 Et tibi natiuo muice picta nitet.

Pandis ad amplexum carę tu brachia mortis,
 Quàm tibi porrecto præripit ille sinu.

Per

Perge, age; diuinæ ingemina præconia legis.
Hoc parere est præolem, quam parit ille, Pole.

S. Sebastianus Martyr.

I I.

Quæ mihi telorū stipat feges horrida pectus,
Et geminum dura traicit arte latum.
Remigium alarum est densæ sunt spi-
cula plumæ.
His licet ad truncum victus, ad a-

stra feror.
Adde ictus iam dice nouos, noua telâ satelles,
Et pennas, citius quod ferar, adde nouas.

In illud Christi è Cruce
pendentis;

S I T I O.

III.

Dum tibi languentes angit sitis arida fauces,
Lentaque labentem deficit aura animam;
Nulla laboranti succurrunt pocula vite
Christe nec optati munera fontis habes.
Si tibi numen idem est, olim cui flumina saxum
Fatidito tactum verberare larga dedit;
Elice de nostri fontem tibi vlcere cordis,
An potes è saxo, ex adamante nequis?

In illud, Ecce filius tuus.

Ad S. Iohannem Apostolum.

IV.

Quem te, sancte puer credas hominemne,
 Deum ne, (cas?)
 Qui te huius natum Virginis esse pu-
 Non hominem, non esse Deum pro munere tali
 Est satis, ille prior natus utrumq; fuit.
 Si te hominem virtus, Diuum natura negavit
 Esse; hominem nec te crede, nec esse Deum.
 Sin optas utrumque; isti te crede parenti,
 Quæ genus in nato iunxit utrumque suo.

In illud, Petræ Icillæ Iunt,

Ad Christum Dominum.

V.

Tene ego sanguineo manentē flumine cerno
 Quadrifidam sæva spargere cæde trahem?
 Nec liquor in lacrymas? quid me trucidentius?
 Quid mihi tã valido cor adamate riges? (cheu
 Et tamen ingentis tonitru velut iccta doloris.
 Terra laboranti concita mole tremit.
 Quin etiam, ò pietas, vel sensibus orba dolenti
 Dissiliunt Domino saxa miserta suo.
 Nec vos exemplum iusti mea lumina fletus
 Sumi.

Sumitis ! beu quali sum pietate minor.
 Proh, minus est durum nostro vel pectore saxum!
 Vel mea sunt saxo saxea corda magis!
 Frangere, vel saltem, vt pietas te saxea frangat,
 O adamas, ò cor iam lapidifce meum.

In illud, Vnus militum lancea
 latus eius aperuit.

Ad Christum Dominum.

VI.

DVm nece distentū trunco tibi corpus ab alto
 Pendet, vt in pretium te mihi libret amor:
 Ius læuam pro lance tenet, clementia dextram;
 Postulat hoc vitam, postulat illa necem.
 Hoc agit, vt merito me criminè damner; at illa
 Vt mea ne merita crimina morte luam.
 Certatimq; tuum trahit hoc, trahit illa cruorem:
 Nempe suam hoc lancem degrauat, illa suam.
 Æquus amor partes examine diuidit ambas,
 Pensat & æquanimi pondus vtrumque manu.
 Ast vbi discrimen per vtraq; pendet in æquum,
 Nec fluit hinc maior, quàm fluit inde cruor:
 Tu caput in dextrum moriēs das vergere nutum,
 Quo dextrum est monitus figere pectus amor,
 Hic nutum obseruat, ceu tutam ad vulnera metā:
 Tum facili dextram confodit ense latus.
 Sic duplici de fonte suam clementia lancem
 Implet; & in vitam pondus it omne meam.

S. Catharina Senensis .

VII.

Qui mihi cor rapuit furto lætatus amico,
 Ille suum abdiderat corde cor ante meo,
 Inde cor ut rapuit, vna sine corde reliquit.
 At sine corde meo, non sine corde suo.

Eadem

Ad Christum Dominum Cruci affixum.

VIII.

Felix aspectu simulacrum in signe verendo,
 Cui tua commisit fœtilis ora Deus
 Est aliquid, viuos spectare in imagine vultus,
 Sed quid erit, viuo Numine posse frui?

Eadem

Præsentem Dominum alloquitur.

IX.

Vera ne te facies, verus mihi nuncius affers?
 An magis optanti lumina fallit amor?
 Ergo aures & voce beas, & lumine vultum:

Fas.

Fas & in amplexus iudere colla tuos .

Te ne ego iam tento ? Cæli iam regna valete :

Hæc mihi sat vitæ gaudia: vita vale .

Ad Amicum Sacerdotio ini- tatum .

X.

Quicquid es, augustum, ætherium, venerabile, sanctum es .

Quò trahis humanæ conditionis opus ?

Numẽ habes: Numẽ geris alto in pectore: Numẽ

Voce sonas, animo concipis, ore paris .

Gaudia que tanto celebres natalia nato ?

Ore paris, partum suscipis, ore Deum .

Ad eundem .

XI.

Pande cor ad gremiũ, mētẽ ad cunabula pãde .

Qualiã mōx edes pignora, quale decus!

Et pater: ætherij nomen molire Parentis,

Qui tibi dat prolis iura paterna sua .

Diuino satus eloquio Deus, ecce secundo

Eligit affatum pro genitore tuum .

Ad eundem .

XII.

At tua quid tantũ spirant præcordia Nomen?

Quis nouus in facio spiritus ore sonat ?

O 6

Tu.

Tu manibus, tu mente Deum, tu pectore verfas,
 Vox tua triticeo condit in orbe Deum.
 Pande sinum: Deus ecce tuo venit hospes amori,
 Et subit amplexus, vincula cara tuos.
 Os tibi diuinæ fœtum gestamine prolis
 Parturit ætherij pignora cara patris.
 Quòd paris ore Deum, què te dicam esse parètè?
 Corde quòd excipias, quem rear esse solum.

Ad eundem.

XIII.

TOnsa tibi sacros inter nitet area crines,
 Augustum exiguo quæ notat orbe caput.
 Scilicet hoc apicem signo tibi Christus inussit,
 Qui sibi te primas destinat inter oues.
 Cynthia linque Polū, & capiti te impone verèdo.
 Ut meritam decoretis digna coronâ comam.
 Sic iua Phœbæum superabunt lumina lumen,
 Et tua nox nitidum vincet honore diem.

Adolescentulus.

De subeunda Religione deliberans.

XIV.

Quò vocor? ah, durum est lacrymantem lin-
 quere matrèm. (agit?)
 Quò tamen, & quis me Numinis ignis
 Hinc pia Religio pietas hinc impia matris.
 Clamat: & hic animam clamor, & ille rapit.
 Vtraq. me natum vocat: vtraq. mater amoris.

Postulat hæc primas, postulat illa mei.

Hæc vocat, Ah fili. vocat illa, Ah lux mea fili.

Me ne. ait hæc, linquis? men, subit illa, fugis?

Hinc trahor, hinc retrahor: feror huc, simul aufe-

Sic agitat geminæ me genitricis amor. (ror illuc

Fallor, an ipse magis mihi tātū oblector, & obsto?

Si me ego, si matrem defero; tutus ero.

Ad Robertum Bellarminum Cardinalem.

*Cum in Neapolitana Provincia Societatis Ie-
su Provincialis Catacense Collegium
inuiseret.*

XV.

Hospitium, Roberte, suū cum nostra pararet

Urbs tibi, quæ tandem tecta paremus? ait.

Iam cælum esse velim, aut saltem tota aurea, sed

Aurea sint tanto limina digna viro? (quid

At ciues, genus inuictum ad certamen amoris,

En tibi quam sedem, quod penetrabile parant.

Hospitibus magnis gemmata parabimus, aiunt,

Atria. tu nostri pectoris hospes eris.

An maiora igitur quæras penetralia? maius

Hospitium in terris non habet ipse Deus.

Ad eundem,

*Cum Nolanum Collegium repen. inus ac-
cederet, postridie discessurus.*

XVI.

Quanquam optatus ades, tamen impreui us:
& una est (ra tuum.

Quæ dedit aspectum, quæ rapit ho-
Lætitiam subito subitam mœnore coeres.

Qui data mox adimit gaudia, nulla dedit.

O vrinam nobis te serior hora tulisset,

Maturam aduentu non præeunte moram:

Latius exceptus, Musis plaudentibus, esses:

Quæq; parabantur dona, parata forent.

Nunc ades en subito, subito quid Musa parasset?

Salve, ait; & vox est prima: secunda, Vale.

Francisco Eugenio è Socie-
tate Iesu.

*A quo laudatus carminibus fuerat, mu-
tuas reddit laudes.*

XVII.

AT quæ Diua tuo nobis cum carmine venit!

An Charis, an potius Pieris illo fuit?

Pieridum numeros, Charitum referebat amorem,

Et gemini speciem Numinis ore dabat.

Vt

Vt stetit; insuetum Diuæ mirantur honorem
 Lumina, cur Diuas præferat vna duas?
 Visa mihi ætherium iubar ingerit admiranti,
 Et decus obrutum terret, idemq; tenet.
 Siue oculos mihi luce beat, seu cantibus aurem;
 Lux animam ex oculis, cantus ab aure trahit.
 Quæ sit, & vnde, rogo. Dea sum lætissima, tales
 Eugénias nondum scis, ait, esse, Deas?

Responsio ad amicum,

*Qui à poeta, ut aliquid carminis extorqueret,
 per epistolam quaesuerat, Cur cæcus
 potius, quàm mutus Amor
 expingeretur?*

XVIII.

CUr, inquis, nõ voce magis, quàm lumine cæsus
 Est Amor? hæc illi debita pœna fuit.
 Scilicet insanis miscet mendacia dictis;
 Et nihil adspiciens, omnia voce refert.
 Dic, age, qui verius optas, quæ mutus amico
 Promeret optanti munera vocis Amor?
 At caret ille oculis, caret ore, & munere linguæ.
 Non eget ille oculis, non eget ore puer.
 Nam loquitur sine voce, videt sine lumine, viuos
 Vel sine vita animat, vel sine morte necat.

Ad eundem.

XIX.

Hopes ad hūc cæli velles accedere tractum,
 Ut feriant oculos sydera nostra tuos.
 At tua diuerso quamuis orientia celo
 Præstingunt oculos eminent astra meos.
 Astra sed, an fallor? quis Sol rutilantior, aut quis
 Clarior Eoos suscitât ignis equos?
 Iam procul offendunt nostrum tua lumina lumen,
 Et mea iam nascens occulit astra dies.
 Quis satis inter nos medium se collocet Orbis,
 Ut mea nascenti sydera nocte micent?

Hypocrisis.

XX.

Sic mea virtutem species imitatur, ut illa
 Effigiem vultus se putet esse mei.
 Sæpe habitu fuit illa meo delusa, meiq;
 Sæpe opus ingenij credidit esse sui.
 Impariter sumus ergo pares. ego moribus illam
 Mentior; ast habitum, quo tegor, illa tegit
 Frontem illi germanam habeo, non nomē; at illa
 Est inimica mihi nomine, fronte soror.
 Væ mihi, si quando deprenderit illa figuram
 Me simulare suam, dissimulare meam. (go?
 An mala, vel bona sim, quaris? sū neutra. quid er-
 Falsa boni effigies, sum quoque falsa mali.

Metanœa.

XXI.

O Mens omnibus inquinata noxis,
 Omnibus scelerum alligata nodis,
 Libertatis inops, inopsq; vitæ,
 Duri seruitio addicata Ditis,
 Tam secura tui, nefanda viuis?
 Nil tuam miseraris ipsa cladem,
 Nil crudele periculum? nihil ne
 Mortis exitium imminenti horres?
 Nil fœdum, nihil impium recusas.
 Nullum perfida crimen execraris,
 Quidquid impius optat Orcus, optas:
 Quidquid horridus horret Orcus, horres.
 Infelix, quid amabile vniquam amasti?
 O Diuis inamabilis tuorum
 Nîmis prodiga venditrix amorum.
 Quò cessit decus illud, ille candor,
 Illa cœlicolis amanda forma?
 O riuilibus ante digna Diuis,
 O nunc millibus execranda Diris,
 Heu quæ te scelerum obruit libido?
 Quæ libidinis obsidet Tyrannis?
 Quæ tyrannidis alligant Erinnes?
 Quò tuæ ruis immemor salutis?
 Nihil ne exitiale Ditis antrum,
 Nil iras Phlegethontis extimescis?
 Nihil syderei minas Parentis?
 Nihil tartarei manus Tyranni?
 Ah, metu tua præueni pericla:
 Ah, tuam miserare fœditatem.
 Quantis sordibus inquinata putes!

Non

Non sus foedior intoluta cœno,
 Non putente solo erutum cadauer:
 Nil atrum Stygis horridæ barathrum,
 Nil Cocyta tetrius vorago,
 Tetrius nihil halat os Auerni.
 Oles Tartaream impudens mephitim:
 Oles sulphura pestilentis Orci:
 Oles guttura Gorgonum inferarum,
 O mens omnibus inquinata noxis,
 Vin tu sordibus esse munda tantis?
 Sordeas tibi tu, tuiq; mores.

Clepsydra

XXII.

Dimensis qui rite diem discriminat horis,
 Puluis in alternum labilis arte vitrum,
 Vertendam in geminos ampullâ interfluit orbes,
 Augustas repetens parua per ora vias.
 Labitur, inq; vices idem reuolutus easdem
 Metitur varium temporis interitum.
 Quis melior vitæ monitor, rerumq; magister?
 Nil docet immotum, nil docet esse nouum.

De Templo!

Quod in Domo Professæ Neapolitana Societatis Iesu cùm flammis concidisset ; breui temporis spatiò longè magnificentius erectum est .

XXIII.

QUæ modò funereis edes data victima flammis,
 Sydera ferali contigit alta rogo ;
 Pulchrior è cinerum tumulis excita suorum,
 Erigit ad patrium culmina nora Polum .
 Sic sua fatalem lufit rediuiua per ignem
 Funera , ne Phoenix vnus in Orbe foret .
 Quàm meritò dum fama fuis hanc induit alis,
 Se breuis ad cursum laxat vtrinq; Polus !

In obitu Philippi II. Hisp. Reg.

XXIV.

DA tumulis hospes lacrymas hic ille Philippus
 Austria , cui Regnum nō erat Orbe minus.
 Si quis in imperio famam numerauerit : illi
 Imperium toto laxius Orbe fuit .
 Virtutem in regnis numera ; numerare nequibus
 Quos Orbes, aut quos impleat illa Polos .

In eodem.

XXV.

Hic, ubi compositi moles operosa sepulcri,
 Et Parium nitido marmore surgit opus:
 Ille iacit regni quondam possessor Iberi,
 Aurea quo cælum secula Rege dedit.
 Gallia magnificos illi captiva triumphos
 Præbuit, & victas Africa terra manus.
 Impiâ perdomuit pulsantem classica Maurum:
 Compulit ad leges Indica regna suas.
 Vltimus huic, fasces regni submittit Eous,
 Quæq; per Occiduos panditur ora, sinus.
 Et propius gelidas tellus quæ suspicit Arctos,
 Quæq; sub Australi diuidit axe diem.
 Nec potuit virtutem æquare potentia, tali
 Omnis erat Regni gloria Rege minor.

In eodem.

XXVI.

Saxa vident Phario pendentia Mausoleo,
 Regia quo Austriada Cæsaris ossa cubant
 Hæc tua Parthenope est, Nioben imitata dolere.
 Dum gemit ad cineres, Austria magne, tuos.
 Vita erat: at lacrymans facta est immobile saxum;
 Ut Regi in tumulum se daret illa suo.
 Viviaq; quo viuum sub pectore clausit, eodem
 Exanimem voluit conderè facta filix.

L I B E R Q U A R T U S .

In eodem.

X X V I I .

Quod magnam Hesperiam, & fines possedit
Iberos; (Ducum;
Quod tera Maurigenum contudit arma
Sceptra quod inurto fractavit America bello;
Quod potuit Libycum sternere classe fretum;
Quod sua deuietum sub iura redegerit Indum;
Vicerit auriferi regna superba Tagi;
Magna quidem, at longè major fuit illa potestas
Quod bene se tanto vicit in Imperio.

In eodem.

X X V I I I .

Cerne triumphantem regali funere mortem
Tollere fatifera sceptrâ superba manu.
Talibus haud viquam spolijs se vidit opimam,
Nec petijt toto mains ab Orbe decus.
Hic falcem horrendam, hinc dextrâ molita rapacē
Edidit imperij signa nefanda sui.
Substitit ante tamen dubio mucrone; diuq;
Nescia, mortalis num foret ille, fuit.

In eodem.

X X I X .

Austrâ, te rerum genitrix natura iacentem
Dum videt, & caros ingemir ante pedes
Nunc

Nunc tua conuertit maternum ad funera lumen,
Nunc gemium mœsto respicit ore suum.

O fera mors, inquit, quanta de cœde triumphas,
Et mihi quæ tollis pignora, quale decus!

Iam tandem in terris aliquem genuisse videbar,
Cui tua deberet parcere durities.

At mihi nil posthac gigni, nil tale videbis,

Si genus hoc ferro subditur omne tuo.

In eodem.

XXX.

Hic iacet Austriadū magna de gēte Philippis,
Gloria quo credi nomine digna velit.

Sive illud fortuna oculis aduersa malignis
Cerneret; eluso restitit ille metu.

Seu magis aspiceret vultu mutata benignos,
Mitia constantis gaudia mentis erant.

Nil graue, nil mœstum, nil obtulit illa superbum,
Quo foret equanimi mens labefacta viro.

O verè inuictum Regem, cui contigit vni
Omnia vertentem vincere regna Deam,

In eodem.

XXXI.

Mars erat antiquis bello venerabile nument:
Qui gereret pacis numina, Ianus erat.

Iustitiam niueo simulabat pectore virgo,
Cui foret equali prædita lance manus.

Os habuit Pui Prudentia picta bifrontis:
Porrecta Pietas flagitur isse manu,

Munificum pulchra sub imagine Cypris amorem
 Rettulit, & Charitum Cypride nata cohors.
 Quid tabulis opus est multis? depicta sub vno
 Omnia conspirent ore, Philippus erit.

Ad Franciscum Eugenium è Societate Iesu,

*Qui carmine laudauerat de Mure capto,
 responsio.*

XXXII.

ME canis, Eugeni, muris nocturna canentē
 Funera, qui nostros incidit in laqueos.
 Dulce putas, tali murem succumbere letho,
 Carmine cui detur viuere posse meo.
 Quid si etiam scires, quantò mihi dulcius hoc sit,
 Carmine carminibus viuere nostra tuis?

Ad eundem de eadem re.

XXXIII.

DVm cecinit murem vitæ iam luce carentem.
 Visa tibi est muris lux mea, Musa sui.
 At tuâ cum nostram cecinerunt carmina Musam.
 Visa mihi est Musæ mus mea Musa tua.

Ad Amicum cognomento
Trottam,

*Qui in defensionem muris à poeta casti, car-
men scripserat.*

XXXIV.

TRotta quid (ah nimiū guttur mihi Trotta Ia.
Ipsa mihi tanti nominis aura sapit (cessis,
Quid mea sic armas cæsum ad conuicia murem?
Ille tuo nostrum deuoret ore caput.
Sic animat voces illi tua Musa proteruas,
Virus vt exanimi spirer ab hoste furor
Se mihi mus ergo tecum rediuuus obarmat.
Tu nostrum irritas guttur, vt ille caput.
Si sapis (hoc moneo) nostrā fuge, Trotta, patellā.
Tu mea, si viuis muscule, tecta fuge.

Ad eundem de eadem re.

XXXV.

CLamantem audisti cæco sub carcere murem,
Dum gemit inuisæ tristia fata necis.
Clamat, vt auxilio proles accurrat, & vxor:
Funeris vlticem poscit vtramq; sui.
Siccine clamabat (nam sic te audisse fateris)
Vt misero proles ferret, & vxor opem?
Sola illum tua Calliope miserata gementem.
Audijt. An proles muris, an vxor erat?

Ad eundem de eadem re.

XXXVI.

Fregiè fingis murem mihi dira precantem,
 Qui cecidit Martis victima lauta mei.
 Fingis, & ipse meum tristi caput omine mordet.
 Musculus hoc peteret mitius ille caput.
 Tu mea crudeles ad funera poscis Erinnes;
 Impia dum nostri vindicis ora refers.
 At tua, quod lædant, fingunt maledicta cerebrū.
 Dic, vbi mi cerebrum, quod tua lingua ferit?
 Sic igitur mihi damna precans mentiris; vt ipse
 Mentitus capiti comprecor illa tuo.

Ad eundem de eadem re.

XXXVII.

Quot mala tu nobis inimica voce precaris,
 (tuo.
 Tot bona sint capiti sarcina grata.
 En tibi fausta precor. tu in me dirissima iactas
 Vota, & permutas alias mutua iura preces.
 Vana, reor, ficto mentiris verba furore,
 Nec mala tot vibras inente, quot ore tonas.
 Sunt nobis æquanda precum mendacia. veris
 Non referunt æquas falsa relata vices.
 Æquemus, mi Trotta, preces, vt uterq; meremur,
 Tu mentite tuas, mentiar ipse meas.

De Mure cœso triumphus?

Ad Amicum.

XX XV I I I.

Assequor en quantum victo de mure triūphū.
 Ductor io, te, io dicite, victor io.
 O mea tum quali discrimine tela micabant,
 Cū tantum aspexi feruere Marte Ducem!
 Quid loquar adstrictam valido luctamine pugnā.
 Spicula cū tortes deseruere manus?
 Quid domitum telo iactet Pythona tremendo
 Phœbus, & ex alto vulnera missa Polo?
 Nulla gigantei certat mihi gloria Martis:
 Medæcus Herculeæ suspicit omne manus,
 Dic, age, bellantem qui me, Rinalde, videbas,
 An labor est vllus maior, an vllus honor?
 Sape, reor, cū nostra legis certamina, clamas.
 O decus, o tali prælia digna viro!

De fele Germana

Dono missa poeta pro muribus.

XX XV I I I I.

Felis Hyperboreis munus mihi venit ab oris,
 Nec petit hostilem dente, vel vngue feram.
 Nuper vt in paruum propius stetit obnia murem;
 Te ne, ait, agere diar bellude; te ne vorem?
 Sum Germana: meum vocat altera præda furorē.
 Solus agit rabiem Bacchus in arma meam.

Ille

Ille vocat solus nostram ad certamine gentem :
 Illius est nobis debita præda truoꝝ .
 Illum armata sequor. quòd si te ignara lequabas,
 Non ego te murem rebar, at esse merum.

De pyxide cereorum Agnorum

à muribus appetita .

XXX.

EN tibi qua munus seruatur, pyxis aperta est.
 Huc soboles cæsi muris adulta veni .
 Non nunculas, non t' u' lychnum prædaris olentē,
 Qui patrium explebat, qui saturabat auum.
 Tu patrium vincis morem, tu vincis auitum .
 Serica degeneri munera dentē petis.
 Macte nouis necis auspicijs, noua funera quæris,
 Aurea regali te manet esca dolo .

Ad Amicum

Recusantem pro munusculo gratias .

XXXI.

MVnere me donas, & me tibi muneris æquas
 Alternò prohibes iure referre vices .
 Siccine pugnat amor ? si iam prior intulit ictum ;
 Aduerso refugit cur ab amore peti ?
 Sic odium ferro pugnas exercet iniquo.
 Dum ferit, aduerso vulnus ab ense fugit.
 Ast amor inflictis expectat ab ictibus ictus,
 Quærit & in bello mutua tela suo .

Ad eundem

De gemina rosa in vno caudice.

XXXII.

Q Vale genus floris! qualis satus ille roseto!
 En rosa, quæ geminas continet vna ro-
 sas.

Esse duas credas: vnam tamen esse fatendum est.
 Iudicium dirimi non patietur amor.

Nempe suo natura rosas sociavit amore:
 Et suus è roseis sentibus exit amor.

Pectore sic ambo iungi gaudemus in vno:
 Sic viget in geminis cordibus vnus amor.

Vt geminas simul esse rosas, simul aspicias vnam;
 Sic nos esse duos crede, nec esse duos.

In obitu Fabritij de Tufo.

*Qui in vltiore Calabria pro Rege Legatus
cũ obuiisset, sibiq; tumultum in alio Tem-
plo. atq; Episcopali, ex testamento dele-
gisset: celebrandi funeris orta conten-
tio est, & ara campana pulsa i
vetita sunt ab Episcopo.*

XXXIII.

INferias dum, Tufo, tuas celebramus ad vnam.
Et tibi thuricremo funus ab igne calet:
Heu, quantus confusa fremit per compita luctus!
Sidera luctifonis. questibus ic̄ta sonant.
Nec tamen ærisonis sacrae tinnitibus ædes,
Nec pia funereis pulsibus æra gemunt.
Ingemit vrbs cari feretrum comitata parentis:
Sola tuis gemitum manibus æra negant.
Miror, at ecce tuo gemitus qui personat urbem
Funere, campano grandius ære sonat.
Scilicet insignis virtutum fama tuarum
Postulat, vt te non æræ, sed ora canant.

In obitu eiusdem.

Demortuum virum vxor alloquitur.

XXXIV.

Serius (ah volui citius) fidissime coniux,
Soluuntur cineri munera nostra tuo.

Parces dolor vetuit citius . nempè ille cadentem
 Oppressit vitam, te moriente, meam.
 Meq; tuum corpus comitantem hucusq; coegit
 Exanimem in tumulto pectoris esse tui .
 Ah, mihi nunc tumulto nimiū citò reddor ab illo.
 Surgere cur potui? cur, nisi facta cinis?
 At dare quī poteram iustæ tibi munera pompæ,
 A te ego ni vitæ redderet ante meæ?

Eadem ad eundem.

XXXXV.

CARE vir, amplexu dum te mors aspera nostro
 Abstulit; est animam tollere nisi meam
 Dūmq; suo nōstrum tentavit vulnere pectus,
 Coniuge nonne, inquit, vis moriente mori?
Quid facerē? nec sponte sequor, nec sponte relin-
 Nec mea sum; sic me vult amor esse tuā (quor.
 Ah tibi funereas vellem comes ire sub ymbas,
 Et tecum interitus fata subire tui .
 At reuocor. meritos lacrymarum poscis honores,
 Quos cineri tribuam quī, nisi viua tuo?
 Ah, viua; vt lacrymer. morerer, si mortua possem
 Fletibus, vt vellem, te decorare meis.

Filius absens

Par ent em alloquitur morientem .

XXXXVI.

AT quæ fama meas, Genitor, quis nūcius aures
 Vulnerat? heu quo me percutit ense dolor!

Ab

Ah moreris. quid fama refers? moritur ne? nec ad
 Ossa velim, ah, nostro linqueret ille sinu.
 Nec datur horrendo (miserum) nutantia letho
 Lumina luminibus cernere posse meis.
 Quam cuperem, aligeri detur si copia cursus,
 Te comes ad tumulum, te super atra sequi!
 At veniam, tua virtutis quæ semita ducet.
 Sat mihi iam tritam linquis ad astra viam.

Filia Patrem alloquitur mor- tuum.

XXXXVII.

VT tibi, care parens, morienti lumina claudor
 Sic mihi sunt animæ lumina clausa meæ.
 Dumq; petis tumulum, in tumulo me linquis a-
 Experior, quàm sit flebilis vna dolor. (cerbo)

Ad HeSTOREM Pignatellium Vi- bonensium Ducem

*Cum Neapolitanum Collegium inuiseret
 in Hispaniam profecturus.*

XXXXVIII.

DVm nostrum ingressu lumē dignaris amico,
 Dux Charitum sacros inter adulte choros:
 Ius erat, vt roleo sparsi pro munere floris.
 Exciperet positos Indica bacca pedes.
 Regia, barbarici fastus, & plurimus auri

Fulgor, erant meritis victima parua tui.
 Certantes famulantum acies, Regumq; ministri
 Ante tuum fuerint sydera parua iubar.
 Hęc sunt hospitibus, qualem te cernimus, Hector,
 Danda, sed hospitij sunt monumenta noui.
 Tu licet exceptus nostri nouus aduena tectis,
 Pectoribus nostris non nouus hospes eras.

Ad eundem.

XXXIX.

A Duentu lustranda tuo; Dux inclyte, sedes
 En tibi quàm varias vndiq; legit opes!
 Emicat hic auro paries: ille emicat ostro.
 Et variat læras mutua flamma vices.
 Quàm pulchrè distincta nitēt Garamantide gaza
 Limina! gemmiuago sternitur imbre solum.
 Cernis, vt Eois altè laqueata pyropis
 Mille vomunt Soles atria, mille dies.
 Fallor: vbi lux tanta? tūm tu contrahe lumen
 Hector; vt hæc radios explicet aula suos.

Eidem

*Honorem operiendi capitis coram Rege
 feliciter ominatur.*

L.

D Vin' cursum ad fines Hector molitur Iberos,
 Et parat Hesperium findere classe fretum;
 Parthenope illacrymās. Ergo hic mihi Cynthius,
 Inquit, Sc

LIBER QUARTVS. 345

Se rapit Occiduam, vestus ad vsque plagam?
Hesperè, quantus ero! quanti tibi luminis ortus?
Luminis occasus tu mihi quantus eris?
I, mea lux, mihi, cum venies, simul alter Eoo,
Alter & Oeciduo surget ab orbe dies:
Sol tecum Austriadum iuncta cum luce micabit,
Conde caput, dicet, Cynthie conde comam.

Ad eundem.

LI.

(his.)

HEctor ades, læto plaudēs tibi carmine Phœ-
Laudibus ingenium deuonet omne tuis.
Et calamū, & citharam, & nitidū fide barbiton au-
Ora, tubam, lituum, nablia, pleetra, lyram (rea,
Accipe, dum parçè deses mihi militat Orbis,
Sunt, ait, hæc nostræ fragmina parua ratis,
O mea nunc illis refonet si varibus aula,
Secula quos Pindo prisce dedere meo.
At tua ni maior Phœbeo carmine virtus,
Gloria ni soli cresceret: aqua sibi?
Rômuleus Latij tibi surgeret Orbis: Hômerus,
Atricus è Graio surgeret Orbē Maro?

De eiusd. in Hispaniam discessu.

Ad Parthenopen.

LII.

HEctor àbit, da verba rati, da carmina Siren.
En comitū properāt agmina: nocte inoras.
R. 5 Ti

Tiphys adest. quid tarda files? parat impiger Ar-
 Funde melos; numen sentiat ille tuum. (go-
 Vela parat. tu Diua tuæ retinacula vocis.
 Solue, soporiferos edere docta modos.
 Nauta frenut, dulcem tu carminisingere Lethen
 Auribus; vt celerem sopiat ille ratein.
 Aura fauet. prompti modulare obliuia cursus.
 Ah caue. Dulichio iam fugiere dolo
 Fle Dea, fle pete rursus aquas, pete naufraga pon.
 Hector adhuc fines cogitat Hesperios. (tum.

Crispi funus ieiunio cele- bratum.

*Quo die in Neapolitano Collegio de eo est
 data Tragedia.*

LIII.

DVm Crispo struimus scenā, & ferale theatrū
 Nec mensæ officio cura, nec hora vacat.
 Assuetos populata negant triclinia lances.
 Et sua dat rigida munera lege penus.
 Inter auellanas, duo mala: at cetera supplet
 Sola Ceres, maguæ victima parua fami.
 Crispe tuum viden vt funus præuenimus; & te
 Fleuimus ante horam, dum cadis ante diem.

In obitu Alphonsi Cardina-
lis Gesualdi,

Neapolitani Antistitis.

LIV.

ERgo Alphonse iaces! heu quò vis effera fati
Nos rapit: vrbis tanto funere mersa ruit.
Tinnula campanum ingeminat Libitina sonorè
Et sacra ferali verberat æra manu.
Æra sed, heu, nostræ superant resonantia voces,
Quas iterant fato pectora mœsta tuo.
Fana licet validis clangoribus æthera pulsent;
Fama tamen pulsat fortius ora virum.
Ærisonos habeant aliorum funera planctus.
Tu gemitus hominem nobile funus habe.

Ad eundem.

Multos iam dies animam agentem.

L V.

PER lōgas animam noctes te, Alphōse, trahentē
Vidimus extremos ducere Luciferos.
Mors inferre tibi fatalem interrui ta dextram
Cœperat, & subito destitit icta metu.
Sæpius intētat, reuocatum sæpius ensem,
Sustinet, & dubia statq; ruitq; manu.
Tandem animat trepidè supremum cuspidis ictū.
Vulnus ab arbitrio poscere visa tuo.

Tarda fuit trepido te mors inuadere telo!
Nam te mortalem credere, tarda fuit.

Ad eundem.

Alludit ad stemma familia Gesualda. in quo
pingitur Leo in calum ascendenti simili-
lis, in cuius capite, & unguibus
Lilia.

LVI.

Rex nemorū sublime gerens sub imagine pe-
Inclita regali stemmata Marte notat. (ctus,
Purpureos sursum flores iactare superbit,
Et nitido ætheriam spargere vere plagam.
Fronte gerit florem: cælo florem unguibus offert,
Ut Superos gentis ditet honore suæ.
Ne florem, ne magne Læo, ne Lilia cælo
Tende, sed Alphonso porrige vota tuo.

Ad eundem.

LVII.

Quid tantum in solido gestit Leo feruidus
ausu,
Ardua qui celsa sidera fronte petit?
Quid fatit impatiens terrarum, & gressibus auras
Appetit, ætherium carpere promptus iter r
Nil adeo memores sui, non remige penna
Se leuior, iam se audacior astra subit.
Inclite si terras coleres Alphonse relictas,
Non tuus hic terris præferat astra Leo.

Parthenope ad eundem
morientem.

LVIII.

HAc memini te, Alphonse, datū mihi lacte Pa-
 Qua nunc ad superos funere raptus abis.
 Quale fuit lux illa meis decus addira fastis!
 Quale tuo primū fulsit ab ore iubar!
 Nūc eadem qua nube dies, quibus atra tenebris,
 Quo ruit iurertus turbine rapta tui!
 Ah, mihi quæ quondā gemino cum Sole refulsit,
 Iam cadit hæc gemino Sole cadente dies.

Ad P. Claudium Aquavium.

*Societatis Iesu Præpositum Generalem, Ar-
 chiepiscopatus Neapolitani dignitatem,
 à Clemente VII. oblatam,
 pertinaciter recusantem.*

LIX.

QVām miserè mortale genus sibi, quærit ho-
 nores, (nos.
 Tam cupidè, Claudi, te sibi quærit ho-
 Quærit, & infesta fugientem indagine captat,
 Sis licet aerium carpere doctus iter,
 Quid facies? noua iam lata est lex inter honores,
 Ne sit honos, qui te quærere cessat honos.

Ad

Ad eundem de eadem re

LX.

IN sequitur paucos, multos procul effugit, omnes
 Nunc venator agit, nunc fera ducit Honos.
 Si fuerit venator honos, nil tardius illo:
 Si fera, non rapidi est ocyor ira Noti.
 Cur te venator, Claudii, perniciosus urget?
 Solum caelestes sic agit ille feras.

Lusus ad eundem de eadem re

LXI.

Multa millia pollicetur auri
 Romanus tibi Praesul, & verenduna
 Apparar diadema, magne Claudii.
 Tu sortem fugis auream, nec villo
 Permittas pretio tuam quietem;
 Et auri procul hanc inanitatem
 Frustra niteris exul abdicare.
 O fors aspera, semper aureorum *
 Contra haec millia praedium geremus!

Nana

* *Locandi ansam praebet deliri ac nugacissimi senis per-
 ridicula sane insania, qui Massa felicissimus, ut si-
 bi videbatur, vivebat, sibi siquidem persuaserat, Im-
 peratorem se esse Orbis uniuersi, Pontificis Maximi,
 Regumq. omnium parentem. eaq. animi inductione
 vel aplissimas dignitates, vel magnam pecuniam summam,
 quibus benefacere vellet, non sine aliorum derisu vlti-
 mo pollicebatur.*

Nam mihi quoque magnus Imperator
 (Ille Romulei pater parentis,
 Et rerum arbiter omnium supremus,
 Qui nullum inuidiæ timens periculum,
 Massicum tenet imperi cacumen,
 Quamquam dicitur esse mentis impos)
 Hic, inquam, mihi multa pollicetur
 Auri mi lia, & insulam Quirini,
 Quæ cocco radiet beatorum.
 Verum his pollicitis libens resisto,
 Nec muto pretio meam quietem.
 Pari nos igitur furore, Claudi,
 Te fors dextera, me sinistra vexat.
 Nam tot millibus illa te malorum,
 Quot te millibus vrget aureorum:
 Tot me millibus orbat at bonorum,
 Mi quot millia monstrat aureorum.
 Quid hoc exitij? quid hoc pericli?
 Quid solaminis vspiam laboris?
 Illud est, reor, optimum leuamen.
 Est mihi malè forte cum maligna,
 Nec tibi est benè forte cum benigna,
 Si mutare libet vicem: libenter
 Vterque alterius malum feremus:
 Sume millia Massica, & tiaram,
 Quàm Massæ mihi præbet Imperator.
 Mi da millia Romula, & tiaram,
 Quàm Romæ tibi præbet Imperator.
 Sic ambobus erit minus laborum,
 Et mali minus, & minus dolorum.

Ad eundem,

*Calliope, qua domestico Pindo praesidet,
causam exponit, cur Optimo Pa-
renti, Neapolim venienti,
nihil cecinerit?*

LXII.

VNa fatigatae genio concessa Mineruz
Lux venit, & mediam diuidit hebdomada.
At mihi quam nigra est ea lux, & auara quietis!
Nec me nobilior Palladis vlla soror.
Illa soror caeci custos clamor: Lycæi
Vendicat in totum ludrica festa diem.
At mihi mensuram iusti cur diuidis oti?
Nascitur à prima quin mea luce quies?
Ergo alios videam ad latus præcurrere lusus,
Nec meus æquatis Lucifer ibit equis?
Sic gemit, & socias cernit garrire solutas:
Ales captiuum stamine vincta pedem. (di)
Et petis, vt cantus & vincis me hac cõpede Clau-
Ora mihi si vis soluere, solue pedem.

Nouus odor è S. Irenæ reliquijs,

*Quæ in Collegio Societatis Iesu Lupijs
asseruantur.*

LXIII.

Virgineum Irenæ bustū, & nuda ossa recondit
Hæc tibi, quæ sacro sic olet arca sinu.
Suauius halantes nullus liquat Eurus Eoos,
Non sic verna suas grātia difflat opes.
An sua cælicolis Tempe, vel odora voluptas,
Quod fouet hæc cæli pignora tantus odor?
An diuinus amor, non venator amoris,
Hic se venandum præbet odore nouo?

De viro quodam,

*Qui cum odoratione careret; earum tamen
reliquiarum odorem diuinitus percepit.*

LXIV.

Spirat; & efflata dubium quis spiritus auræ:
Quas, precor, hæc merces, quas habet arca ro-
Nil redolet mortale. tuos, age, confer odores (sas?
Tmole, vel Assyriæ prodige mercis Arabs.
Vos nemus Hesperides, vestrum conferte Napææ:
Confer odoratam Sidonis aura Tyron.
Ite, vaporatum ambrosia qui spargitis Orbem,
Di-

Diues Arabs, felix Inde, superbe Cilix.
 Vestra quidem sensus recreat, non auræ creabit:
 Hic recreat sensus, & creat vnus odor.

Ad Philippum Spinellum Car- dinalem creatum.

LXV.

In solitum, Spinelle, iubar tua purpura reddit:
 Maior hic est quouis muricis igne rubor.
 Ardeat illa quidem Tyrio licet ebria succo,
 Sidonæq; omnes hauserit artis opes:
 At magis erubuit, postquam te ambire superbit,
 Inferior meritis iam sibi visa tuis.

In Cosmum, Magnum Hetru- riæ Ducem,

*Imperium sub ipsam novorum siderum
 ortum auspicantem.*

LXVI.

Quartus ut affulsti Thusca Regnator in
 ora.
 Vidimus Eoo claris igne iubar.
 Auroramq; tuam nouus hic dum suspicis * Atlas;
 Vi

* Is est Galilaus, patria Florentinus, qui telescopio
 quatuor in celo sidera deprehendit primus, eaq; Me-
 dica nuncupauit.

Vifa prius nulli sidera, Cosme, videt.

Nempe tuis oculos radijs animatus, & ortu

En oculis animat secula nostra nouis.

An plures magis ipse oculos sibi sufficit æther,
Lumine præstingui dum timet ille tuo?

Ad eundem de eadem re.

LXVII.

Progeniem te, Cosme, suã dũ signat Olympus,
Sidera tot gignit, Thusca quot ora Duces.

An ne hæc astra dedit tædas Astræa iugales

Diua Ducum generi nubere nata tuo?

Sed, reor, vt regni fastos tibi numina condant,

Sidereis centent teq; tuosq; notis.

An quia Sol oreris Medicæo quartus Eoo,

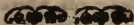
Præ tibi Luci feros quattuor ire iubes?

Quidquid id est, æterna Ducum tua, Cosme, pro.

Pignora quot terris, tot serit astra Polo, (pago

CONSTANTII
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV
 CARMINVM
 LIBER QVINTVS.

Ad Octauium Aquauium
 Cardinalem,

Ac Neapolitanum Antistitem.

O D E I.

Vnc virum, hunc heros tuba,
 vel acri

Barbitō sumas, Erato, canen-
 dum,

Inclytum cuius tulit alma Re-
 gum

Nomen origo.

Hunc in arcanis Heliconis vmbri,

Hunc super Pindo, geminoq; sacri

Colle Parnassi recinat iocosa

Vocis imago.

Docta quæ lusu fidium canoro
 Æmulum cantu simulare catmen
 Dulce responset melos, & loquaci
 Ludat in aera.

Dulcius, quàm si modulata Siren
 Ausas blando trahat ore puppes,
 Aut sequi raptæ properent canentem
 Orphea sylva.

Quid prius dicam? vetus an potentum
 Nomen heroum, patriumq; Martem,
 Vnde tot laudum moritura nullo
 Fama sub æuo?

An triumphatos populos auito
 Imperi ductu, stabiliq; fixum
 Jure regnandi solium, nec vlla
 Sorte caducum?

An sacro mentes genio Mineræ
 Inclytas, & cum Latijs Pelasgas
 Ingeni laudes, geminoq; iunctas
 Pœdere Musas?

An Quirinali rutilum galero,
 An ne regali trabea coruscum
 Pui puræ fulmen, Tyrioq; gentem
 Sole micantem?

O Ducum tanto memorande partu,
 Astra quæ Mundo lætis! atq; terras
 Luce qua replet, generose Gallis
 Rhehe togatis!

Vnde cælestes Aquauius ignes
 Splendor æternos obiturus annos
 Auget. ò Cæli genus, & beatis
 Nubile Diuis.

O potens Regnis Aquauie Mauora,
 Lesbio tantum decus adde plectro,
 Et mihi Regum seriem tuorum
 Crede canendam.

Iosium prima referam Camœna
 Regna terrentem Ligurum, nec vnus
 Obuium signis, inimica ferro
 Castra metentem .

Quale montanas violenta syluas
 Aura Rhiphæo quatiens flagello ,
 Ingruit punto, gelidaq; terras
 Verrit ab Arcto .

Aut vbi nimbis, pluuioq; cæli
 Amnis exundans pelago tumescit ;
 Mox trahit latè per aperta fluctus
 Arua sonantes .

Iam superiectum sata vastat æquor ;
 Fertur in præceps rapido natatu
 Tota Syluani domus ingruenti
 Proruta ponto .

Iulium cantu sequar, imminente
 Tela vibrantem metuenda Mauro ;
 Marte dum prompto pauidas tuetur
 Chaonis oras .

Ille cælestes imitatus iras ,
 Penè cælestes iaculatus ignes ,
 Conscias Diti Libyæ phalanges
 Reddidit Orco .

Mitius victor Nemææ ferocem
 Ceberum torto repetebat ictu ,
 Aut renascentum capitum feracem
 Ibat in agnue .

Mitius tactus Iouis ira turres
 Fulminum iactu ruit, aut recussis
 Nubibus cæli fragor occupatas
 Attonat yrbes .

Prole tu tanta metuende Samson,
 Hoc satu Regum subiture cælo .
 Primus hac orbem Latium corona
 Inferis astris .

Nulla Rinaldum superabit ætas,
 Nulla Germanum tacitura surgent
 Seclæ; nec virtus tua Fortuâri
 Cesserit æuo.

Nobilis Siren gemina superbit
 Prole Matthæi, patriæq; cursum
 Integrans laudis, viget in gemello
 Pignore virtus.

Crescit, æterno velut imbri torrens,
 Fama Conradi. micat inter omnes
 Claudium sydus, velut orta pleno
 Cynthia vultu.

Gentis Eoæ decus ò verendum
 Diue Rodulphe. ò tibi qui superstes
 Surgis occumbens; tibi qui perenni
 Luce parentas.

Tu nouum cæcis Orientis oris
 Sydus, affines Erebo tenebras
 Pellis, & læti nitidum dici
 Limen in auras.

O noua cæli face qui rubescis,
 Qualis Auroræ redeuntis ardor,
 Profer, Octaui, iubar, & serenos
 Exere vultus.

Quam tuo flammam referas Eoo?
 Fortius vibra radios, & altum
 Da diem terris, noua Vaticanæ.
 Lampas Olympi.

Adeundem.

Prosopopœia Potentiæ.

O D E II.

Diva Regnantum dominata votis
Ambior multis, sed amica paucis.
Destinor paucis, inimica multis,

Cognita nulli,

Namq; me vanis operata tædis.

Nubilem spectat veluti puellam

Stulta dotales meditata fasces

Turba procorum,

Cingor affusa iuuenum caterua

Lubricum formæ decus appetentum.

Meq; certatim sibi quisque primis

Arrogat ausis.

Irritum voti genus. ò quid optas

Vana iungendi generis libido

Regiam quamuis animosa nostram

Morte pacisci?

Regna regnandi cupidos repellunt,

Et sui spernax genus imparantum

Sponte sectantur; sed iniqua cæsum

Vincla morantur.

Coniugem venor fugiens amari,

Sola contemptu redimenda coniux.

Fertur auersos meus in maritos

Ardor amoris.

Audior nulli, male nota cunctis:

Sed procax vires geminat cupido.

Ille ballentem ferus obstinatis

Imperat orsis,

Marte riu^o li premor, atque turpi
 Fraude poscentum face me iugalis
 Quale Rhiphæo repetita quercus

Vapulat Euro.

Illa pugnaci labefacta nimbo
 Inter aduersos Hyemis furores
 Sæpè victrici caput huc procellæ,
 Sæpè dat iluc.

Talc me fatum rapit immerentem.
 Nuptias longis remorata pactis,
 Sæpe victrices thalamo irruentum
 Flector in iras.

Quippe me fauis Hymenæus armis
 Urget, & vultu lubigit minaci
 Subsequi tædas, potiore belli
 Sorte potiras.

Sæpe conuulsum lacerata pectus
 (Alter hinc dum me tenet, alter inde,
 Raptor) haud vno, licet vna, poscor
 Ense sequestro.

Non amor vobis meus, aut libido
 Vila me iungit, genus ò proteruum.
 Præda sum fati, metuenda vestri
 Meta triumphj.

Si forem sponso potis ire naptum,
 Sponte cui vellèm; nequidius Hyemen
 Lege tam sæua caput hoc marnæ
 Traderet iræ.

Nuberem nullis phætreate neruis
 Mede, nec Marti generosa Thrace,
 Nec tuis aulis Macedo, nec vlli
 Phthie furori.

Dignus & nostra fuerit repulsa
 Aut Iber astu vaser, aut Gelonus
 Inactus Arctoo, patrioue Meirnon
 Fuscus Eoo.

Q

Siue

Siue quis dextra meliore Ditem
 Ausus incesta viduare nupta;
 Fulra seu quisquam tulit irretorto
 Sydera tergo.

Sine quis Lernæ populatus iras,
 Aut Echidnei populosa monstri
 Colla, tot iacta colubrum renasci
 Prompta cadendo.

Sola gens regno famulata mentis
 (Si qua sub cælo dominata tantum)
 Iura connubi mihi posset æquo
 Iungere fato.

Si meæ quisquam benè destinatus
 Regiæ coniux, fideiq; compar;
 Regna contemptu, meritoq; regnâ
 Victa relegat.

Vnde nec tristem furiosa vultum
 Ira funestat; neq; imperatum
 Impotens auri fitis, aut cruoris
 Pectus hiulcat.

Vritur fatis, & utramque pendit
 Lance fortunam numerosus æqua;
 Vera nec tristis metus, aut cupido
 Gaudia libat.

Nulla depressum leuis aura vulgi
 Iactat infano perânane ludo;
 Nec recrudescens iecur ulcerosa
 Cypride gliscit.

Militat Cælo, carus auspicari
 Quas quibus laudes vigil allaboret.
 Quo vocet mores operosa mentis
 Hospita Pallas.

Nec sibi mendax opifex futuri,
 Quidquid incerto varium laborat
 Tempus euentu, videt æquus alto
 Sub pede verti.

Tale gens terris Aquauia nomen
 Extulit. Claudi noua signa cerno.
 Nota cui sanctum populere pectus
 Classica Diuum.

Ille transcriptus licet in rebelles
 Imperi nomen procul execrantes,
 Quos fugit, secum trahit insequentum
 Agmen honorum.

Victe quò scuis? honor est fugacis
 Umbra virtutis; neq; me fatigat
 Vlla fallendi profugos, nec vlla
 Cura sequendi.

Tuq; tantorum genere Regum
 Sanguis, Octaui, Tyria decorum
 Infula crinem sacer, & Quirino
 Flammeus ostro.

Macte natiuo trabeate regno.
 Te mihi dudum tua fata debent.
 Nate terrarum regimen tueri,
 Nate mereri.

Ad eundem.

Prosopopœia Fortitudinis.

O D E III.

Quisquis hostiles metuendus iras
 Marte regnator domuit secundo,
 Et nonis semper cumulata firmat
 Regna triumphis;
 Strauerit quamuis populos, & vrbes,
 Hauserit fusi pelagum cruoris,
 Regna quassarit remefacta sauz
 Fulmine dextite,

Sola, quæ soli metuantur, abant,
Sola, quæ soli cupiantur, adsint,
Lata nec frustra meditentur villos

Pectora fastus;

Iura fortunæ metuet severa,
Orbitam cuius faciliem rotatu
Altus insedit, dubitansq; tentat

Figere lapsum.

Tentat incastrum: calet, & calebit
Fixus, & rerum numerat ruinas
Ille surgentum ferus, & cadentum

Arbiter axis.

Quem super summum sedet astra sauro
Orbium raptu, neq; rapta gyros
Horret immanes Dea, nata, volui

Nata revolui.

Quippe nec certum fidei tenorem
Integrat veris inimica dictis;
Nec sui semper memor illa, sedem

Visit eandem.

Indignes auri dominatur auro;
Nec potens Regn domat illa Reges:
Mater eiusdem cupit, & non herca

Prolis haberi.

Multa, quæ dona rapit & redonat:
Prima supremis cumulare peigit:
Rapta reddendis meliora mutat,

Reddita raptis.

Intulit si quæ mala, rursus aufert:
Abstulit si quæ mala, rursus intert.
Sæpe quot præbet bona, tot reliquit:

Pignora cladis.

Impium dandi genus, an iocandi?
Sæpe porrectam subiens rapaci
Dexteram læva, simul atque munus

Porrigit, aufert.

Culta multorum studium fefellit ;
 Spreta paucorum timuit repulsam ,
 Quos suo virtus adamante casus

Durat in omnes

Rara viuentum generi sub astris
 Indoles, rarum genus imperandi.
 Nulla sub cælo potiore regnat.

Iure potestas .

Tale nil ausa meditaris isto
 Regna Samnitum domituras paruo .
 Dona qui coram numerata magni

Respuit auri .

Ista pars verè fuit vna laudis .
 Illa, quam regno renuis retento,
 Regna cum spreto renuisset auro .

Aurea virtus .

Tale nil, quamuis nimis ausè tentas
 Vane Porfennæ truceis immolator,
 Vlte te flammis, quòd inulta cernis

Ora Tyranni .

Fortis ad flammam vetat ire virtus,
 Triste nec fatum rapit, illa turpem
 Mortis horrorem, stolidumq; vitæ

Arcet amorem

Æstimas mortem meliore censu
 O, vadem qui te fidei seueræ
 Sistis ad pœnas, reducenq; diro

Prodigis Afro .

Siste captiuos Libys ira clamat .
 En ego merces fidei reclamas,
 Venditus pacta vice nunc reuendor

Funeris emptor .

Tale portentum meditate laudis
 Occidis seque generose Parce
 Lusor, ò famæ vaga qui loquacia

Ora fatigas,

Hostium classem remorate dextra ;
 Dextera rapta, remorate lzua ;
 Hac data morti , tamen orbe proram
 Sistere morfu .

O ferax tantì generis vetustas
 Prole de prima caput affer vnum ,
 Vera cui virtus, & honesta mentis
 Cura seueræ

Rexerint fontes per acerba vices
 Oisa, qui certo tetigere cursu,
 Vera quàm veræ posuere laudi
 Numina metam .

Vna tot clades, tot adire mortes
 Cura regnandi domitos adegit .
 Vna tot sceptri peperit cupido
 Monstra laborum .

Talibus non se pepigere votis
 Astra, nec tales docuere mores .
 Vna, quæ vulgi fugit ora, virtus
 Imperat astris .

Illà, quàm cæcis Aquauius proles
 Intulit terris, hominuniq; vitam
 Certa cum Diuis docuit pacisci
 Fœdera morum .

Vicit hoc virtus tuâ , magne Claudî .
 O fugax laudis, sed amata laudi .
 Præda venanti tua pertinaces
 Vota per astus .

Siste (venatrix animosa clamat)
 Siste cælesti fera nata luco ,
 Sola sub cælo fugiens teneri in-
 dagine nostra .

Stirpis agnatæ genus omne cingam ,
 Nostra nec fallet tuus arma sanguis .
 Parte fraternali fruor ecce victrix
 Sanguinis vna .

Ille germano mihi cum gemello
 Regna Sebethi tenet, & Quirini
 Sceptra cognato propiora Cælo
 Penè capessit .

Ad eundem.

Prosopopœia Prudentiæ.

O D E I V.

Mentis æternæ Dea nata partur
 Fata contemplor, rapidumq; rerum
 Turbinem, cursu cita qui perenni
 Secula torquet.

Quicquid orditur vaga pertinacis
 Ira Saturni fugiens cauere,
 Sponte præcurram; nihil imparata
 Mente manebo.

Mente nil vnquam sequor impedita:
 Nil redordiri semel orsa cogor,
 Nec citra fixam titubante metam
 Calce resisto.

Imperi nullum manus vlla molem
 Appetit, nullam sine me coronam
 Induit Mauore. stabiliure regnum
 Culmine firmat.

Ire me præ se rogat ille. si quid
 Inuium tentat Duce me sagatis
 Iura dat turmis: sua me gubernat
 Auspice-bella.

Sum togæ vindex, pietatis altrix,
 Numinis custos, domitrix amorum,
 Dulce ludentes moderata curas,
 Dulce furentes.

Quo suos flectat fugitans videri
 Vita Meandros; video; nec vllas
 Fraudis ambages mihi celat exiti
 Lubricus error.

Nullus incautam dolor, aut voluptas
 Occupat, nullus furor impotentem,
 Nullus ignauam timor, & cupido
 Nullus inermem.

Obstetrix foete vocor vna sortis
 Aute maturam parientis horam.
 Certa contemptor dubia retrusum
 Pignus in aluo.

Siue festiuos parit illa risus;
 Parcitas illos regat educatrix.
 Siue conceptos parit illa luctus;
 Nulla sit altrix.

Sæpe cum foetu dare semiparto
 Cœperit risus; reliquum cauebo.
 Namq; pars tristes generanda sequat
 Vltima luctus.

Me suos tardat medicante partus;
 Et meo partus abigit veneno.
 Ille quam multos hominum timores
 Fallit abortus!

Me roga, monstris vterum gemellis
 Aucta quid nisu ferat illa primo

Αν γελωπενθῶν genuas an furentum
 πενθου γελωτων;

Nomen horrefcis? colubros vocaui
 Voce fraternos merita. sed alter
 Virus aspectu iacit; alter ima
 Cuspide caude.

Ite, qui regnis sine me potiri;
 Vultis, & sceptris geminare Mundum.
 Ite palantes Stygis in propinquo

Margine-mentes.

Sic ratis portum petit orba clauo :

Sic auis cælum secat orba pennis :

Sic seranata sine lucis auro :

Cernitis auram :

Que vocet vestres via cunq; cursus,

Præ nisi accurrain, biuuiumq; vite

Omne discernam ; nihil vlla tutum

Semita monstrat.

Stulte, quid vanum dubius futuri

Tythium queris ? quid aperta centum

Ora Cumanæ, sed operta fraude

Carmina Diuæ ?

Arte fortunam Phariæ cauebis ?

Illa cognatos inibi penates

Fixit, optatos vbi tu quiescis

Inter amores.

Se tuam ludens agit inter aulam :

Se tuas furtim tegit inter vlnas :

Te nouercali simulata mater

Fascinat ore :

Induit vultum cata versipellem :

Cedit affines lepor in fauces ;

Lusus in luctus, furor in lepores ;

Risus in iras.

Mille Circeâ subit arte formas

Pharmaco pontentifico renascens,

Si quid aspectu geniale præfert ;

Fidere parce :

Proferet spiras modo recta Gorgon,

Et repentino tumidum veneno

Guttur exertans, tua carpes æcri

Gaudia morsu.

Quale vernantis per amœna ruris

Culta pastorem vitæ sub alno

Dulce sopitum ferit occupata

Anguis ab herba. Q 5

Qua

Qua quis hanc norit Magus arte fraudem!

Vana consultus Babylonis augur,

Vana Pyrrhæ monet vrna sagæ,

Vana Sabellæ.

Quale quo numen sonat ore Delos!

Quid pharetrati tripodes Agyiei,

Quid monet cæcis adytum caueris

Vatis Orythæ?

Lusit accepto Patarcus auro

Romulos quondam iuuenes, paterni

Falsa dum regni dedit osculandam

Symbola matrem.

Lusit arcana Rhodopeius arte

Abdito fretum Deus ore Persen.

Scyrium falsa iuuenem canoena

Lusit Apollo.

Lesbio nusquam minitante signo,

Euse demessum repuli Gelono.

Ille mitratum caput alluendum

Fluctibus Istri,

Alter obscuros Acherontis vndas,

(Sic reposcentem monuere fata)

Dum fugit, fufis Acheron fugacem

Occupat vndis.

Irritum, quicquid mihi non probatum

Consili, cœptis datur omninadis.

Cæca progressu male inaugurato

Vota feruntur.

Errat, & cæco ruit ore virtus.

Ni regam gressus oculata custos.

Ire præ semper soled carentem

Luce sororem.

Illam seu noto subitura cælo,

Arte, seu bello domitura sæuat,

Regna fortunæ, mihi se labores

Iungit in omnes,

Me iubet terras habitare Numen
 Auspicem veri, dubij sequestram,
 Obsidem certi, neq; dum micantis
 Phosphoron æqui.

Nulla me rerum facies latenti
 Fraude præuertit, fugitiua fati
 Terga iam lapsi, simul & futuri
 Ora videntem.

Nempe tum bifrons, & utrinque bina
 Luminum flamme, mala si qua prosum,
 Si qua retrorsum, licet orta longè,
 Nulla latebunt.

Nesciunt tergum geminata frontem
 Ora, stat neutro iaculanda fato,
 Semper obtutu vigil, auspicandi
 Dia potestas.

Ni tuos nescis, Aquaiue, mores,
 Numen hoc frontis, tua sola mentis
 Forma sortitur: mihi sola compar
 Viuit imago.

Reditus è Vesuviano post Autumnales ferias.

O D E V

Adsumus Phœbi generosa pubes
Nuper ad læti genium Veseui
Missa venatum peregrina fessis

Otia Musis,

Diue Phœbeas operose mentes
Lesbio pulsas agitare thyrso,
Dulce ludentes moderate vates,

Dulce furentes.

Nosce de postæ memores Camœnæ:
Nosce Gryneam reducens ad umbram
En agit quantus furor appetentem

Aona turbam.

Pande Cyrrhæos adyti recessus:
Pande secretos Heliconis amnes,
Et propinato noua fontis haustu.

Pocula profer.

Iam diu nullis operata plectris
Dextra socordem refugit veternum.
Et Philetæum sitibunda rorem

Ora salutant.

Nec laborandi studium remisso
Impetu cessit, nec amica somno
Languit virtus, titubare cæco.

Nescia cursu.

Sola sacrarum iacuit tororum
Cura, syluestres nihil ausa ludos
Insequi cautu, siluitq; curas

Inter agrestes.

Omnis

Omnis Autumno labor, omne cessit

Ingeni robur, viden, vt virenti

Liquimus Baccho populata vasti

Regna Dicarchi,

Liquimus colles, & amœna ruris

Culta decussis viduata pomis,

Et mala furti sue feriatos

Liquimus agros.

Quicquid annonæ famulata pingui

Fuderat, quicquid famulata nauo

Terra cultori, fuit vna agresti

Præda furori.

Quale montanos simul hausit imbres,

Altius Nereo tumer æstuoso

Annis eiectus per aperta fluctus

Arua sonantes.

Tale bacchatus per optima lauta

Regna Pomonæ, facili ruina

Vinitor strauit grauido feraces

Vbere campos.

Siue natiuum laerymosa nectar

Ficus obstipo male firma collo

Funderet, sceptro facilis bicorni

Præda, vel vnco.

Siue baccata Bromium corona

Fronde materna retégi timentem

Dulce pallentes premerent racemi,

Dulce nitentes.

Siue fœcundam genialis horti

Aream diues cumularet æstas

Arborum foetu, varijsq; læti

Frugibus anni.

Quotquot intonsos numeras per agros

Arborum tonsos, fruticumq; ramos;

Cernis agrestis totidem trophæa

Nuncia prædæ.

Cura syluestres fuit vna gazas,
 Vna, campanos populare tractus,
 Vna, pomorum dare vasta totis,
 Funera campis.

Recens Nato Deo

Anapesticum.

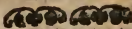
VI.

O Quæ superas turba per auras
 Festo personat agmine Cælum,
 Circumq. choro leuis aliger o
 Pictis nubila verberat alis!
 Quem tale nitens conitata ducem!
 Quem tale fremens venerata diem!
 Numinis hic est venerator Amor.
 Superùm Regem prædatur Amor.
 Septum tenet indagine Cælum.
 Cinctum cassibus obsidet Orbem;
 Obsidet armis. Fuge Nate Deo.
 Fuge: te Prædo pharetratus agit
 Auspice flamma, facibusq; tuis.
 Caue: te patrio rapit amplexu:
 Te sydereæ turbat ab aula.
 O, quid teneros in diuis artus?
 Te virgineo rapit ille sinu:
 Te materna per oscula captat.
 Ipsa laqueolis vbera cinxit.
 Ah præda tuis debita flammis!
 Hiccine solo ludis in antro,
 Czcas abdite noctis in vmbra,
 Dulces indite matris in vlnas;

Matris ocellos furate tuis?
 O corda virum populate Puer,
 Puer o dulces iaculate faces,
 Hiccine viles inter aristas
 Hæccine vultu gaudia vibras?
 Hiccine flagras? fuge: te vidit:
 Fuge: te premit hic armiger Ales.
 Caue: te ferit. o, o, te cepit
 Iaculo, laqueo, cuspide, flamma.
 Ah rotat ictum: ah feruidus alto
 Petit ense cor. huc, huc o Superi,
 Huc animosa properate manu:
 Soluite vestro vincula Regi:
 Arcete Deo fata gementi:
 Prohibete Deo funera capto:
 Quem victor Amor stravit inermem,
 Licet ætheria sede tonantem,
 Licet imperijs astra mouentem.
 Illum folio traxit ab alto;
 Traxit ab alta diadema coma.
 Premit excussam fulmine dextram,
 Sceptrumq; manu populatus habet.
 Nam regnat, io quis, io, regnat?
 Venator Amor, bellator Amor,
 Prædator Amor. Pupe Deum Rex,
 Si non es Amor; non regnat Amor.
 Si non Amor es, non Amor armat,
 Non Amor ardet, si non es Amor.

CONSTANTII
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV
 DIALOGVS
 DE VIRTUTIBVS

Senectutis.

Prologus.

Alue virorum coetus, ornatissime

Saluete cuncti, qui explicandam
 fabulam,

Quæcunq; sit dicenda, vos presentia

Ornare voltis, cuncta, quæ dicenda sunt,

Audite. Non iucunda, verum potius hæc
 Amara sunt censenda, nec nou dulcia.

Amara nequam, sed probis, credo, & bonis
 Iucunda multum, & multum erunt suauia simul.

Agetur ergo de virorum moribus,

Qui cum senes sint, & mores gerant graues,

Dici viri, non dici senes amant.

Ipsi viros dicant: senes nos potius hos
 Vocare par est, cum viri sint, & senes.
 At ludrica audietis, ut dicam prius,
 Ut nemo vestrum conqueratur postea.
 Nam digna vestris eruditis auribus,
 Non esse censeo, quæ loqui nos pergitur.
 Studete taurum, cum bona in scenam feram.
 Nam bona bonis ferri decet quam maxime
 Ut mala malis. & qui mali capiant mala,
 Bona qui boni. Mox audietis fabulam.
 Aures parate. nemo sit, qui dormiat,
 Aut stertat. Heus tu, qui angulo adnixus sedes.
 Nimis sopore suaviter pressus iaces,
 Et coepta nondum fabula est. somno auspice,
 Autore somno res agetur? optime.
 Bonum labori præmium nostro datis.
 Adhuc superno stertit ore, & gutture
 Muscas aperto captat. o pigrum caput.
 Hinc, inde ceruix pendet, ut cucubita
 Suspensa recte ad ludicri flatum Noii.
 At qui propinquus assidet, fodiat latus,
 Aut pileum decutiât isto vertice.
 Aurem; capillum vellat, atq; vellicet:
 Aut offulam chartaceam indat gutturi,
 Dum lentus halât faucibus lassus sopor.
 Vnum monebo. Nostis aures belluæ,
 Illius, inquam, belluæ auriculariæ?
 Hæc fabula auras longiores postulat.

DIALOGI

Interlocutores.

ORGHIPHILVS.

PHILOXENVS.

MYTHOPHILVS.

DIMANDER.

THESPIAS famulus.

CATO.

Org.

Phi.

Org.

Phi.

Vid istuc tam sollicitus agis
Philoxene?Oh, oh; saluus sis mi Orghi-
phile. vnde huc aduenis?

Vnde otiosi, & desides. Phi.

Vnde? Org. Ex foro.

Id est, ex aleis, vt mos tuus.

Org. Apage

Quid istuc est conuici, quid facis mihi?

Nihil ne te veretur horum, qui audiunt?

Phi. Ignosce. tam ne pupugi te acriter? velim

Periisse, si quòd excidit verbum mihi,

Quod adeo te momorderit. nihil tamen

Dixisse me præter morem arbitror meum.

Qui ludam appellare soleo delicias tuas.

Non ne hoc audisti hoc ipso ex ore millies

Et amice, & iracunde, & serio, & ioco.

In circulo, in conuiuio, palam in foro?

Nec vnquam irasci, vt hodie, visus es mihi.

Org. Me bellè irrides. ad rem. Quid igitur noui

Pa-

Paratur hinc hodie? quorsum istæ scenula
 Quam texuistis in his angustijs domus,
 Veluti reticulum araneolæ in foramine?
Phi. Lepide; tu nos lufurus ex ludo venis.
Org. Iam putidum est exprobrare tam sæpè hoc mihi.
 iterum rogo. Quid hodie hic igitur noui? *hi.* nihil.
Org. Nihil profusus? *hi.* non profusus, at nihil noui
 id enim rogas. sunt vetera, & barbata omnia,
 Quæ mox agemus. *Org.* At quid istuc vult sibi,
 Quod dicis? Vetera sunt, & barbata omnia.
 an vis certemus, vter hodie importunius
 interroget, & respondeat? *Phi.* Nolo; explicet
 vetera sunt omnia, quia nihil agitur noui.
 Barbata, quia de barba fabulam damus.
Org. Quam verò barbam nominas? an stupeam,
 ut vulgo dicunt? *Phi.* Non. tu totus es iocus.
Org. Tu me irritas. *Phi.* de barba fabulam damus,
 vel de barbatis. alij de senibus volunt
 fabellam hanc nominari. ego à ceteris
 dissentio, & hanc ne fabulam quidem voco.
 Non nulli fabulam. *Myr.* Ita est; ego fabulam voco.
 alue mi Orghiphile. fabulam volo: fabulam hanc
 appello, & hanc tu prius dixisti fabulam.
hi. Ego fabulam? *Myr.* Tu fabulam. & barbatulam
 hanc modo vocasti fabulam, Orghiphilum roga.
Org. Ita est Philoxene. dictis ut constes tuis,
 idem confirma quæso. *Phi.* Sed me interpretor.
 Est fabula hæc, id est confabulatio,
 vel quedam familiaris collocutio,
Myr. Egregie. sic sermones inuertis tuos?
 Orghiphile, nonne hic fabulam refert lupi?
 Lupus olim in rixa (audisti opinor sæpius)
 dum callidam conuicio vulpem petit,
 Ite, inquit, bellua at illa, Me ne belluam
 appellas? hinc lupus, Dixi, inquit, belluam,
 id est, bellam. illa ridens egit gratias.

Hæc

Hæc fabula est Philoxeni, quam dat hodie,
 Ex fabula iam facta, est fabulatio,
 Ut facta bel, a vulpes, est ex bellua,
 Auctore lupo, videtis esse argutus,
 Exorsus, os iam fabulam, Philoxene,
 A fabula dum refugis, & probe agis lupum.
Phi. Quid si te belluam dixero, ut imiter lupum.
Org. Delapsa res a fabula ad conuicium est. Volo
 Si vultis, ut hanc rē dirimā. *Ph.* Volo equidē. *M.*
Org. Mythophile, tu te comparasti ad fabulam
 Hodie peragēdā, ut video. *My.* Ego verò ad fabu-
Org. Tu, verò non fabellam acturus huc venis, (lā-
 Sed ut confabulare familiariter
 Nescio quæ de senibus, ut aiebas modo.
Phi. Ita verò. *Org.* Igitur dirēpta est controuersia.
 Tu, quam parasti ut ageres, perage fabulam.
 Tu fabulare familiariter, ut optas, licet.
 Vterque gratis audietur auribus,
 Modo vterque partes agat, ut conuenit, suas.
 Equū ne est ius, quod vobis dico? *Ph.* æquissimū.
Myt. Verūm iungenus, agnor tygribus, oues lupis
 Quid fabulæ commune est cum sermonibus,
 Quos agitant familiares in congressibus?
 Cedo, cum te peracta me referam domum,
 Si me aliquis ex his, qui nos audiunt, roget,
 Quid hinc peractam sit hodie, num fabula,
 Comœdia ne, an tragœdia, an aliud drama,
 Quid inter has dicendum angustias mihi?
 Si nos dedisse fabulam respondero,
 Mendacium est, nam vos non fabulam datis,
 Ut dicitis, si collocutos dixerō
 Nos esse quædam, nec fuisse fabulam,
 Hoc itidē est mentiri, quoniā ego ago fabulam.
Org. Fortasse nemo te rogabit, *Myt.* At mihi
 Qui constet hoc, non est prudentis dicere.
 Fortasse non hoc accidet, nam si accidet?

Phi. Cōfice, Mythophile, saltē hōs, qui audiūt, roga
My. Quidnā rogē? *Phi.* an ipsi nos libentior audiat,
 Si mixtum profetamus, & nouum acroama,
 Quod neque sit fabulā, neque fabulatio
 Familiaris, vtramq. tamen contineat simul?
Interroga, Myr. monstrōsa res est. *Phi.* ceterum
 Fortasse non ingrata. *Org.* quicquid est nouum,
 Etiam si monstrum sit, animum & oculos capit.
Myr. Rogabo, quādo ita vis, sed vtrum singulos,
 An vniuersos? hoc da consilium mihi.
Phi. Non vniuersos. *Myr.* singulos? *Phi.* non singulos.
Myr. Quid ergo? *Phi.* roga, vt in hoc oēs cōsentiant.
Myr. In quo? *Phi.* pro cuiusvis vniuersi vt respondeat,
 Quemcunq. tu rogaueris, quicquid voles.
Myr. Equidem rogabo. Cœtus ornatissime,
 Vniq. nobilissimū, quiddam velim
 A vobis percontari, verum à singulis,
 Vel ab vniuersis hoc scitari me pudet.
 An hanc mihi datis veniam, quā supplex peto,
 Vt vnum ē tota cōtione deligam,
 Quem interrogē id, quod vos rogare peruelim?
 Sed ille quod responderit, vobis ratum
 Oportet esse: nam aliter proficimus nihil.
 Num vobis hoc libentibus faciant? *Silent.*
Org. Affirmant igitur. *Myr.* certe, nam quisquis sa-
 Rogatus, affirmare volgo dicitur.
Phi. Elige iam (quādo concessa tibi est optio)
 Quem interrogare malis ex his omnibus.
Myr. Sine prius dispiaciam quis mihi amicissimus
 Sit omnium, vt det tale responsum mihi,
 Quod maxime in sententiam meam cadat.
 Videbar illic hęcio quem cernere.
 Sed non est ille, quem quæro amidum meum.
 At ille quis est heus tu, tantisper obsecro
 Accede, prodi in medium num placet hoc tibi?
 Si mixtum profetamus, & nouum acroama?

Quòd nec sit familiaris fabulatio,
 Nec famula, sed utramq; contineat simul?
 En annuit. *Org.* dormitat. *Myr.* non, sed annuit
 Apertis oculis, & bene audit, quid rogem.
 Sit vestra fabulatio; mea est fabula.
 Et partes equidem strenue peragam meas;
 Vos vestras agite, ut cuiq; vestrum conuenit.
 Sed eo, ut me comparem. redibo mox foras.
Phi. Mone Dimadrũ, ut prodeat. *Di.* adsũ. prodeo
Dimander. *Phi.* at quin citius? *Dim.* Incidit mihi
 Modo in animũ quidam, qui me angit, scrupulus:
 Et, dum foras me confero, reuocat pedem,
 Nec liberè prodire conantem finit.
 Sic pectori se penitus obtrusit meo.
Phi. Quinã istic est, qui mentẽ inuertit, scrupulus?
 Non tu es Dimander ille, qui fueras modò,
 Cũ te reliqui gestientem audacia,
 Et distitantem, hic hodie neminem fore,
 Qui te clamore superet? non idem es, reor,
 Dimander ille. *Dim.* Idem ille sum, tamẽ animus
 Iam promptus ille, & alacer excidit mihi.
Phi. Cur? *Dim.* Video quãtũ immineat nobis de-
 Ex hoc incepto, quod hodie capessimus. (decus
 Scis, quanta sit turbatio dedecoris metus.
Phi. Quis nescit hoc? interitus est audaciæ
 Metus dedecoris. verũ vnde hic metus tibi?
Dim. Prorsus videtur esse vanus hic labor,
 Et irritus, nos id consilij homunculos
 Tantũ conari, quantum ne Hippocrates quidẽ
 Ut quæ senectus afferat secum mala,
 Quæ sunt innumera, desperata, maxima,
 Et insita penitus intimis præcordijs,
 Leuare nos velimus, atque euellere?
 Non est huiuspe ætatulæ tantum aggredi
 Facinus, & hoc reputare oportuit prius,
 Quam res incepta, & factũ iam in manibus foret.

Phi. Deliberatum hoc nobis est satis diu
 Dimander, & si constare volueris tibi,
 Scies id ipsum, quod nunc obijcis mihi,
 Discussum inter nos esse iam pridem, & bene
 Agitatum esse id consilium, quod iam cepimus.
 An credis hoc nos aggredi, ut quæ corporis
 Mala macerant miseris, & excruciant senes,
 Pituita, tussis, dentium labefactio,
 Podagra, vel chiragra, vel artuum tremor,
 Exundans rauca gutturis excreatio,
 Humerorum arcuata curuitas, & hispida
 Canities, aut horrentis asperitas cutis,
 Aut lentitudo, aut cæcitas, aut surditas,
 Aut sensuum stupiditas; hæc, inquam, mala
 Nos velle credis aut cæcitas, aut surditas,
Dim. At quæ, si nō hæc nullū est in senibus malū,
 Quod hinc, quæ tu narras, mitius putem,
 Aut sanabilius. quod si hæc, quæ facillime
 Præ ceteris senectæ curantur malis,
 Sanare tamen diffidimus; quæ cetera,
 Quæ longè sunt grauiora curemus mala?
Phi. At quæ grauiora cernis in senibus mala,
 Quàm quæ vitam prosterunt, sensus obruunt,
 Viresq; frangunt, florem ætatis proterunt,
 Fastidium viuendi, & tædium creant,
 Hominemq; terræ inutile faciunt onus?
Dim. Leuissima istæc arbitror præ ceteris
 Incommodis, quæ miserè conficiunt senes.
 Quid? illa quantò sunt maiora? ira impotens,
 Tena cupidus lucri, fœnereratio,
 Artes fallendi, promptus ad quæstum dolus,
 Amor vitæ insatiabilis, mortis metus
 Nimis sollicitus, insolens iactatio
 Ante actæ vitæ, ementiens confessio
 Annorum: quos exegerint, vel munerum
 Quæ quondam obieciunt, vana gloriatio,

Conuentio, morofitas, amentia,
 Loquacitas clamofa, querula, pertinax.
 Cedendi difficultas, obftinatio.
 Ad litigandum, ad obfequendum tarditas;
 Ingrata fufpiciofa, triftis, alpera
 Seueritas. faltidium rerum omnium,
 Mos obftrectandi, ferreus mentis rigor
 Ad poenitendum, inolita menti prauitas,
 Sententia tenacitas, odium cœi
 Alienæ, & nimium peruitax amor fuæ,
 Libertas increpandi. illiberalitas,
 Illa infolens afperitas. ad inuentum preces
 Exaudiendas, indulgendi duritas,
 Simulatio pietatis, imperium ferox
 In inuenes. Hæc funt, quæ miferos torquent fe-
 Mala, nec leuari remedijs vilis queunt.
 Iam confer illa, tuffim, podagram, chiragram,
 Detentionem virium, vel fenfuum.
 Et cætra huiufcemodi, quæ ipfa funt quidem
 Molefta; quippe corpus, & vitam opprimunt.
 Sed illa fi respexeris, quid hæc erunt?
Phi. Inmo hæc fi bene respexeris, quid illa erunt?
 Licet enim funt grauiffima, curantur tamen,
 Et fi difficile, certe aliquando fanitas
 Redibit, fi remedium præfens applices.
 An nescis hoc diftare morbos corporis
 Ab animi? quod fi gratius eft animi malum;
 Tamen fanatur fero fi minus cito.
 Nec ullus animi morbus eft, quin efficax
 Salutis ars quærendæ fe ftatim offerat,
 Ni fpreta reiiciatur, vt fæpe accidit.
 Quæ verò funt inflicta corporibus mala,
 Licet nonnulla quæ minus habent virium,
 Cedant remedijs, vt aliquod febrium genus,
 Vt tormine, funt pufiula; vt capitis dolor:
 Tamen illas quæ fenectus infligit mala,

Omnem curandi respuunt industriam,
 Nec victa cedunt, nec remissa leniunt
 Vim sauiendi. semper in peius ruit
 Vita illa, quam senectus oppressit semel.
 Nam quæ medicina aciem oculorum perditam,
 Aut vires iam pessundatas, aut sensuum
 Vigorem obtritum, aut firmitudinem pedum,
 Aut rectitudinem humerorum, aut capitis decus,
 Aut excussos iam dentes restituat seni?
 Non vllus tantum Apollo, aut Aesculapius
 Medendo possit assequi, sed atrocitas,
 Et astus, & dementia, & nimium tenax
 Cupido lucri, aut viæ, aut impotens furor,
 Et præterea quæcumq. animum afficiunt mala,
 Non illico periculum tantum afferunt,
 Vt non repelli, mitigari, comprimi
 Ratione possint aliqua; ni studium tamen
 Curandi desit. *Dim.* Hæc est desperatio
 Salutis, quod curandi cura spernitur
 A senibus, qui curare chiragram volunt,
 Sed esse morbum edacitatem non putant.
 Nec iram, vel furorem, vel terrorem
 Esse animi febres credunt, quæ mentem enecant.
 Et peius illud est, quod nos pueros volunt
 Puniri grauius ferula, fuste, verberare,
 Si quid peccemus. si quid arrogantius
 Factum, dictumue à nobis audiunt; male
 Nobiscum est actum. Pedagogi verbera
 Parentes alapas incutiunt; auus minas
 Ingeminat ad focum assidens, baculum iaci
 Iratus, aut torrem igneam; omnes clamitant,
 Obiurgant, conqueruntur, sauiunt, fremunt.
 Omnes sunt nostris vindices, fatelicæ,
 Carnifices, nec satis id ad supplicium putant
 Mitterentur, ad magistrum qui rem deferant,
 Nos esse audaces, immodestos, improbes.

Mendaces, arrogantes, omnibus graues
 Domesticis. turbari à nobis omnia;
 Deniq. non esse nos tolerabiles domi.
 Quid verò causæ? quoniam lusimus trocho,
 Vel in atrio alacriuscule garruimus.
 Nemo est, qui misereatur nostræ ætatis.
 At senibus omnia licent, ipsi insanunt
 Impunè: furijs Cælum, terras, omnia
 Impunè miscent. alèis totos dies
 Indulgent. studium quodnam celebrant? otium.
 Lusorias pagellas pro libris habent.
 Scientia, quam perdiscunt, fœneratio est.
 At vita quæ? quid agitur noctes, & dies?
 Dormitur, vel discumbitur, vel luditur.
 A mensa ad lectum, à lecto ad sellã, & ad focum.
 Reditur inde ad mensam, cum venter monet.
 Hoc est curriculum vitæ, quod peragunt senes.
 Nobiscum colaphis, flagris, fustibus, manis,
 Verberibus agitur, si quis tantulum mali
 Commiserit. ad ferulam, & ad fustem nascimur.
 Senibus peccandi nullus est vsquam modus:
 Nec flagra sunt, nec verbera, quæ coerceant,
 Quæ corrigant peccantes, & plectant senes.
Phi. Senectus ipsa vulnus est grauissimum,
 Dimander: ipsa est flagrum, fustis, vitio,
 Supplicium. malum baculo teneri ab sene
 Irato, modò mihi ad fugam valeant pedes
 Quàm gressum senio languidum, & tremulum pedem
 Illo fulcite baculo, qui fulcit senes.
 Et præstat ista ferulæ puerilem manum.
 Ardere, quam senilem ardere chiragra.
 Saltè ego mihi hoc satius puto. *Di.* Ego etiã mihi
Phi. Quid ergo iam nos nostri pœniteat status?
 Insaniant, exclament, garruant senes.
 Nil est impunè miseris, nam senium præmie
 Assiduè vitam, & innumeris cumulat malis.

Quin longè nobis maior est impunitas .
 Aut quantulacunque impunitas nobis datur ,
 Quàmquam amplior est illa senū, hæc dulcior tamē.
Dim. Cur dulcior? *Ph.* quia est furtina. nam dolus
 Licentiam mirum in modum dulcem facit .
 Semper furamur aliquid ad ludum otij ,
 Et libertatis . nam nulla est iucundior
 Voluptas . quam quæ maximè interdicitur .
 Parentes , & magistrum sæpe fallimus .
 Simulamus , effugimus , euadimus domo
 Ad socios , ad spectacula , ad lufum , ad forum .
 Quod venia nulla possumus , id agimus dolo .
 Quo quid iucundius ? id iucundum est maximè
 Adeptum , quod potissimum nobis vetat
 Magister , aut parentes . hoc prouerbum est ,
 Nil dulcius , quàm id , quod genio furtim datur .
 At senibus illa , quam licentiam putas ,
 Non tam licentia , quàm solatium est mali .
 Et mecum Id ipsum sentiet Orghiphilus puto .
Org. Etiam . quis aliter sentiat , si quid sapit ?
 Voluptatem interdictio dulcem facit .
 Sic est libido . semper in vetitum ruit , (lum
 Sed quidā est hic , quod dubitē , num grauius ma-
 Habenda sit senectus , quàm pueritia . (ni?
Ph. Quid inest mali in pueritia? *Or.* quid inest bo-
Ph. Quid ? quod inesse senectuti neutiquā potest .
Or. Nimirū? *Ph.* vis vt narrē? *Or.* etiā atq. etiā volo ,
 Et obsecro . *Ph.* Narrabo . Si nequam senem
 Inuenias , & planè omnium nequissimum ;
 Sperabis illum facile posse corrigi ?
Org. Sperabo posse ; at posse difficillimè .
 Idem est emendare senem qui sit pessimus ,
 Et ægrum tum curare , cum sit mortuus ;
 Vel non longe diuersum . *Ph.* Quod si pessimis
 Puerum reperias inquinatum moribus ;
 Num desperabis illum posse corrigi ?

Org. Nequaquam, sed facillime, ut baculus tene
E praatio rectus fiet, sic prauus puer
In dastria, & consilio corrigi potest.

Ph. Spes igitur resipiscendi, quae magnu est bonu
In his, qui vel desipiunt, vel sapunt parum,
Inest in pueris, etiam quam improbissimis. (bon
Or. Inest Ph, nō autem in senibus. Or. nō. Ph. igitu
Aliquid inest in pueris, quod senibus deest.

Or. Id ipsum prope iam sentio. Ph. quid ni sentias
Nam pessimis in senibus quid boni est? nihil.
At pessimis in pueris est aliquid boni?

Org. Et optimis in pueris est aliquid mali.
Ph. Quid esse in pueris optimis putas mali?
Org. Quid esse in pueris pessimis putas boni?

Ph. Quid? facilitatem redeundi ad frugem bonam
Nam, vi cera quasiis facile formas concipit,
Sic ad virtutem mollis est infantia,
Et deprauata resipiscere statim solet.

Org. Et Optimis in pueris tantundem est mali.
Ph. Quidnam? Or. facilitas redeundi ad frugē malā
Nam mollior est ad prauitatem infantia,

Quā ad probitatē, & facilius ex improbo improbu
Fieri solet, quam ex improbo probus puer.

Ph. Esto quid tū obsecro? Or. non plus igitur bon
Est improbis in pueris, quam in probis mali.

Ph. Tamen quantumvis insit in pueris mali,
Inest sine dubio in senibus malus duplo.

Org. Deus meliorā, quae te tantum prouehit
Temeritas? nilne linguae temperas iux? (reus

Ph. Quid est? num sacrilegus sum, aut anathemati
Org. Accedis eō, quid tandem est, cur existimes

Plus esse duplo in senibus, quam in pueris mali
Ph. In senibus, nimirum improbis, plus est malū

Quam pessimis in pueris. Desperatio
Correctionis non ne vitium est omnium

Gravissimū. Q. sine dubio. Ph. ac hoc vitium vide

n senibus esse, non in pueris improbis.
 Hoc illud est, quod paulula ante diximus.
Or. Hoc tū aiebas? *Ph.* Hoc. *Or.* sine dubio maius
 Et longè duplo maius est vitium senis (duplo,
 Nequissimi, quam pueri quam nequissimi.
Ph. Igitur hoc puerū advertere oportet maximè;
 ut, si quod vnquam fortè vitium contrahat;
 id ne patiatur secum consenescere. (ret.
Or. Immo ne adolescere quidē. *Ph.* hoc rectius fo-
 Quid enim tā miserū, aut quid tam lacrymabile,
 Quam perdita salutis desperatio,
 Quæ poenitendī semper consequitur moram?
 Nil ultra iacturam animæ est, quod perdi queat,
 Proinde præcauenda sunt maturrimè
 Quæcunque mala animæ periculum creant.
Or. ita verò, sed me accendis, vt ulterius rogem.
 At nolo vos interpellare. iam diu
 Desistere me oportebat, *Dim.* Immo interroges
 Per me licebit, vsque dum libet tibi.
Ph. Per me itidem liceat, ultra quam libet tibi,
 Etiam si sermonem importune distrahas,
 Tū ne horæ spatium, & dimidiatæ præteri,
 Ne tædeat hos hic stare, qui nos audiunt.
Dim. Sed vereor iam Philoxene, ne plus temporis
 Elapsum sit, quam cogitas *Ph.* Quantum putas.
 Elapsum? an horam? *Di.* an horam, forsan amplius.
Ph. Nequaquā quid ais? heus Thespia ades paululū,
 Vbi es nequā? *Th.* audio, quid me vis. loquere. ur.
Ph. Tamē procul istū te abdidisti in angulū? (pera.
Th. Expecto iam, quid imperes *Ph.* quid imperē.
 Habes clelydrā. *Th.* habeo. *Ph.* attendisti in sedulo.
 Quam sinus hic diu morati. *Th.* Sedulo.
Ph. Quantū abiit temporis. *Th.* horæ dimidiū fere.
Ph. Audin. putabas horam abiisse, & eo amplius.
Dim. Putabam verò. *Th.* Credo, sed fastidium,
 Et tum loquendi, tum audiendi tædium.

Horas tibi longiores, & graues facit.

Et (vt scis) horologium est fallacissimum
Satietas, quæ horam sic metitur, vt diem.

Dim. Si me iam fastidire sermonem putas,

Quid faciant, qui nos audiunt? *Phi.* Illi sedent,

Nos verò stamus. quin etiam illi cum volunt,

Si somnum apportet audiendi tædium,

Facile acclinare possunt ad sellam caput,

Aut ad latus assidentis, & obdormiscere.

Quòd non perinde nobis, dum loquitur, licet.

Dim. Quid obdormiscant nobis inelamantibus?

Sopitis nonne sermo noster obstreper?

Phi. Quid obstrepant hæ voculæ tam debiles.

Puellulorum? plena dormientium

In templo sunt scabella, cum habetur concio.

Et ille de suggestu calum verberat

Clamore, palma pulpitem: voces iacit

Horrendas; vlulat, sæuit, infrendet, tonat,

Validos vtraq; plausus ingeminat manu.

At ille vetulus interim leuissimè

Sopitus: annuit omnia, nihil audiens

Nempe acclinatum molliter ad sellam caput

Subiecto fulcit cubito, & ægre sustinet.

Dormitat, stertit, nutat hac, illac labat.

Nec illum clamor concionis excitat,

Nec plausus audientium, nec murmura

Fremenis tēpli, & vndiq; dum populus fremit;

Magis magisq; capiti obtruditur sopor.

Iam crede nostras posse tantum voculas,

Vt excitent sopitos. immo sopiunt

Vigilantes, vt labentis vnda iuuli.

Dim. Ad rem quæso: nam nos non expectat dies.

Maturū est iā Orghiphile, vt quod dixeris modo

Habere te, quod quæreres, tandem roges.

Phi. Quā parcus ori *Dim.* tu verò quā prodigus.

Phi. Iam plusculum, quā tu putabas, temporis

Re.

testat adhuc. *Dim.* restet. superesse magis cōuenit

Tempus sermoni, quàm sermonem tempori.

Phi. Vt vis. scitare porro, quæ te dixeris

scitari velle *Org.* Obediam, licet

silere iam decreuerim. at si plusculum

eripiam vobis spatij, quæso ignoscite.

Loquacitas discenti sæpe conuenit,

Præsertim eum, quæ nescit, auidius rogat.

Phi. Dic sodes. ista præteri. *Org.* Innumeras quidē

senectæ protulistis ægritudines,

Quæ præcauendæ sunt pueris; vt. cū senes

quæserint: quietè vitam prorogent

Nullis afflictam morbis. *Phi.* hoc iam diximus

Huc vsq̃ *Org.* Sed hoc scire aueo. Quæ potissima

sunt mala, quæ senibus vitam ita faciunt grauem?

Vt illa præcauere, cū licet, sciam.

Phi. Mox audies. tu verò scin illud prius.

Quod nemo, credo, nesciat? *Org.* Quidnam sciam?

Phi. Senectutem esse molem quam grauiissimam.

Quæ corpus, & animum innumeris malis ptemat

Org. Scio, & hoc à vobis didici, quam dudū hic fui

Et hoc testantur humeris curuatis senum,

senectutis onere labantem ætatem opprimi.

Phi. Probè. & ille baculus, quo se fulciunt senes,

idem testatur. *Org.* Quid? egere videlicet senes

Adminiculo, ne eos onerosa deprimat

senectus. vt prægrandis asellum sarcina?

Phi. Ita sanè *Or.* sed negat hoc Herilus auus meus,

Qui senium esse bonis omnibus plenum, docet

Argumento bacilli, quem gerunt senes.

Vultis, ait, intelligere mei puelluli,

Quantis bonis referta, quantis fractibus

Onusta sit senectus? hunc baculum, hanc manum,

Quæ tremula tremulū hac furcula gressum regit,

Aspicite. nam veluti arborem pomis grauem

subiecta fulcra sustinent, ne fortuum

Collapsa nimio pondere ad terram ruat :
 Sic est senectus fulcienda, cum suis
 Onerata foetibus labor, & fulcrum petit. (soles ?
Phi. Tu verò quid ad hæc ? num quid ridiculū, vt
Org. Mi aue, inquam, si senectus idcirco indiget
 Bacillo; multis quòd foecunda fructibus
 Fulciri debet; ergo fructuosior
 Quàm senium, est illa nostri ficus hortuli.
 Nam grandiore sustinetur furcula. (senex.
Phi. Perlepidè. sed quid ad hæc Herilus? *Or.* ridet
Pb. Credo; est n. hilarulus. *Org.* & inter pueros
 Et in iuuenum congressibus prope iuuenis. (puer.
 Sic omnibus obsecundat, & morem gerit,
 At salua auctoritate, quæ deceat senem.
 Verum tamon, quoquo se res habeat modo,
 Et quicquid ipsi de se venditent senes,
 Certè senectus, vt ais, est onus graue.
 Sed quæ illam maximè opprimant incommoda,
 Hoc iterum, aut etiam tertio iam interrogo.
Phi. Dicemus. opportunè interuenit Cato
Ca. Saluete. *Phi.* Felix adsis. *Dim.* Felicissimus
 Mi Cato. quo tandem fato nobis accidit,
 Vt hodiè te videamus, cui vel maximè
 Serationem, & consilium requirimus tutum ?
Ph. Vided te hilarulū. quid tandè apportas noui ?
Ca. Me ipsum. *Phi.* tu verò sèper es nobis nouus,
 Tam raro te videmus *Ca.* Thespias tuus
 Monuit me non multo ante, cum exirem domo.
 Vt hîc adessem; nescio quid colloqui.
 Te velle mecum. *Phi.* Velle me tecum loqui ?
 Non rectè monuit. *Ca.* Ain tu tandem hoc serio ?
Ph. Aio equidè Cato: *Ca.* Miror me ne ergo The-
 Esiferit ? *Phi.* Te Thespias elusorio. (spias
Org. Catonem eludat Thespias ? *Dim.* Illū magis
 Deludi conueniret, si quis crederet
 Catonis esse delusorem. Thespiam,

Quin ille te fortasse accersit, ratus
 Id hero suo Philoxeno gratum fore.
Phi. Ita verò, & sane laudo factum Thespiæ
 Qui te vocauit, quemuis iniussu meo.
Org. Quid Thespiæ opus est amplius? nonne hoc
 Venisse te iam nobis optatissimum? (satis)
Ca. Lector, me non redire pudeat factū hinc domum.
 Nā turpe ducō, quemquam vllū ad commercium,
 Aut circulum, nisi inuitatum accedere.
 Agite, si quid operam requiritis meam,
 Assum ad parēdū. *Phi.* ad imperandum mi Cato.
 Nos ad parēdū. *Or.* ad rem. *Ca.* ad rē, quæ so, si pla-
Phi. Ad rem. Instituta nobis disputatio est. (cēt.)
 De vitijs, quæ turpem faciunt vitam senum,
 Quæ nunc vitare par est, dum pueri sumus,
 Dum flexile est ingenium, nam quæ præuenit
 Medicina, salubrior est, quā quæ sequitur malum.
Ca. Ita verò, & qui transmittere pelagus volet
 Periculosum; ut prouide caueat sibi,
 In portu de procella cogitat prius,
 Quam nauis committat, sic pueros iuuat
 Præscire, quæ mala maxime turbent senes;
 Ut illa, cum senuerint ipsi, tutius
 Præuisa vitent, nam quod præcipitur malum,
 Ac Præsentitur, lentius animum ferit,
 Quam quod repente incogitantem oppresserit.
Phi. Dignū Catone dictū. *Dim.* hoc diximus modo.
Ca. Sed quantum iam progressa disputatio est?
Phi. Sane multum tamen hic, in quē incidis locus
 Auctoritatem propriè postulat tuam.
Ca. Ann tu verò? quid istuc est quæ so loci,
 Quod sermo iam peruenit? *Phi.* controuersia est,
 Quam sermo nobis institutus postulat
 Hanc te iam disceptare ut a bitrium decet.
Ca. Me ne arbitrum? at parebitis dein meo
 Arbitrio? & quod pronunciem, satim ratum.

Habebitis? *Phi.* enim uero habebimus ratum.

Dim. Quid ni? Cato es. nisi hodie à te ipso deficis,
Id sanè dices, quod negari non queat.

Ca. Bene habet profectò. quæ nã cõtrouersia est,
Quæ disceptanda uobis est? *Phi.* hæc scilicet.
Cum multa sint senilis uitæ incommoda.

Et uitia, quæ miserrime afficiunt senes;

Quæ sint inãiora querimus: *Ca.* quorsũ id? malum
Seu magnum sit, seu maximum, semper caue.

Nec quæres, quod sit magnum, maius, maximum

Nam ad mortem effugiendam quid pro sit querere

Quod leuius sit, quod durius mortis genus?

Omnis conditio moriendi est durissima.

Sic omnis uitij labes est fœdissima.

At quæ sit vna fœdior, quàm ceteræ,

Non tã id querendũ, quàm cauendũ ab omnibus.

Tamen esto. quoniã hinc iam sumus, eia pergite.

Quodnam senectæ uitium fœdus putas?

Pronuncia sententiam primus tuam.

Postremus ipse dicam: *Myt.* Heus tu Philoxene,

An sine me consumes hinc integrum diem?

Iam præstolari me intus tam diũ piget.

Expecto, obseruo, sedeo, sto, intus ambulo.

Nunc oscito, nunc dormio. nunc exeo

Pauxillum, intro redeo, rursum dormio,

Rursum ambulo, me circumago, incertus mei.

Oculos ad rimulam applico, aures arrigo

Latentis instar muris, qui felem timet.

Nec me admones, nec me excitas, nec me euocas

Qui sunt acturi fabulam, intus dormiunt.

Phi. De fabula nunc cogitas? iam ad vltimum

Perducta res est. fabulæ nihil loci (male.

Relinquitur. *Myt.* ita ne vero? *Phi.* ita. *Myt.* o factũ

Te consulo iam. quid est quæso reliquum spei?

Ego fabulam parturio nisi pariam, crepo

Phi. Non sum obstetric, quæ partui medcar tuo.

Myt.

Myt. Esto Lucina, fer opē. heu rūpor. *Ph.* en Cato, illum inuoca. Lucinę prestabit vicem.

Ca. Quid est Mythophile? quid fles? vin opē ferā?

Myt. Volo. si quid me subleuas: facinus pium.

Ca. Quid est, quod optas? narra. *Myt.* pacti iā sumis

inter nos ego, Philoxenus, Orghiphilus, modò,

Paulo ante, quam tu interuenires, vt mihi

partes darentur fabulę: illis colloqui

liceret eadem de re, quod libitum foret:

sic inter nos contuenerat. Philoxene,

Dimander, Orghiphile, ita ne est, an mentior?

Nonne hoc est inter nos initum pactum modò?

Ph. Hoc satis. *Or.* certè. *Di* ita vero. *Myt.* nūc vides,

quam iniuste partes denegent mihi meas, (Cato,

cum sine me iam peregerint ipsi suas.

Ca. At prodetudum tibi maturius fuit.

Myt. At hoc peccaui, quod tam sero prodij.

Opus est, vt turpeccatum corrigas meum.

Nec dicas. Non id factum oportuit malum.

Nam nescius poscenti à se remedium mali.

Non sic respondet, Vitare febrim oportuit.

Nam si quid hoc remedium, & consiliū valet,

Omnes essemus medici. *Or.* te medicum vocat?

Ph. O rem lepidam. quid vltquam ridiculū magis?

tam factus est è censore medicus Cato.

Ca. iam fabula in me recidit. hoc lucrum mihi

Redundat ex hac vestrā controuersia.

Age iam, quid illud erat, quod aiebas modò?

An vultis hinc me abire? *Myt.* nolumus manere.

Nam iudicio nobis tuo, & presentia

Opus est; nec sine te quicquam agitur satis bene.

Nonne Dimāder? *Di* ita vero. *Myt.* nonne Philoxene?

Ph. Quid nos valemus? *Myt.* si discesserit Cato,

Ca. Hominem verbosum, totus esse fabula

Videris, si te das; dedisti fabulam.

Myt. Egregiè: si hanc pro laude gratiam refers?

Ero posthac in te laudando parcior.
Ca. At esse parcum laudatorem conuenit.
 In laude nimia semper aut mendacium
 Timendum est, aut ludibrium. o quantum iuuat
 Vitare laudatorem laudis prodigum.
Dim. Non delectatur laudibus suis Cato.
Phi. Quid ni? quis est, cui laudes displiceant suae?
Ca. Praesertim quas impertit Mythophilus puer.
Myr. Catoni viro, *Ca.* qui laudes non nimium sitit,
 Eas hilariter accipere datas potest;
 Saltem ne fiat laudatori iniuria,
 Quod est illiberale. nam quanti facis
 Laudem, laudantis tanti iudicium facis.
 Hoc ius humanitatis est. veruntamen
 Laudandi prodigentia minuit fidem
 Et laudis, & laudantis. at quid denique
 Illud erat, quod pepigeras cum Philoxeno?
Myr. Iam pactum fuerat inter nos de fabula.
Ca. Audiui pactionem iam de fabula
 Deinde porro? *Myr.* porro deinde fabulam
 Acturus veni, vt inter nos conuenerat,
 Hi vero iam esse fabulae locum negant.
 An non rescindunt pactum? oportet iudicem
 In tanta re te praebes aequum mihi.
Ca. Aequissimum, *Myr.* Catonem summum ius decet.
Dim. Id est, decet Catonem summa iniuria.
Org. Sic est. nam summum ius est summa iniuria.
Myr. Et esse in me Catonem iniurium feram;
 Si cuiquam facere iniuriam potest Cato.
Ca. Ne dubita, faxo, vt causam adiudicem tibi.
 Statim rem dirimo, Mythophile. *Myr.* at statim,
 & bene. (decet.
Ca. Inimmo optime, *Myr.* Catonem esse optimum
Ca. Si fabula, quam parasti, in hunc locum cadit
 Apposite, in quo versatur controuersia;
 Iam liceat per nos agere fabulam tibi.

Sin autem; omittas istam oportet fabulam

My. Omittam? non profecto. quo tandem loci

Progressa disputatio est? ut iam sciam,

An fabula in istum apposite congruat locum,

Quem nunc tractatis, *Ca.* Oita nuper quaestio est

Inter loquendum maxima. & me iudice

Res agitur. *My.* Gaudeo. bonum habemus iudicē.

At quæ ista tandem quaestio est? *Ca.* quæ sint mala

Senectutis, quæ grauius afflicent senes,

My. Nimirū, an podagra, an cæcitas, an chiragra.

Ca. Nequaquā: hæc solum corpus affligunt mala,

Nos illa quærimus mala, quæ animum magis

Quam corpus angunt, quæq; mentem turpiter

Commaculant, ut cupiditas, fœneratio,

Morositas, & ceteræ aegritudines

Huiusmodi huc iam lapsa disputatio est. (mode

My. Hoc agitis verò? *Ca.* hoc. *My.* sanè vobis cō.

Res cecidit. istac ipsa de re fabulam

Acturus venio. *Ca.* Ain tu verò? *My.* haud men.

Mihi crede. quin leuare vos molestia (tior

Non parua possum, si rem adiudices mihi,

Nec me prohibeas agere, quam volo fabulam.

Ca. Qua verò nos leuare vis molestia?

My. Qua verò? magna. *Ca.* at qua? *My.* qua? non

ne hoc quaeritis.

Quæ sint, quæ maximè senibus obsint mala,

Et quæ senectam maximè faciant grauem,

Et fœdam, & tristem, & prorsus execrabilem?

Ca. Hoc ipsam sanè quaerimus. *My.* igitur mala

Senectutis numeretis oportet omnia,

Vel certè pleraq; *Ca.* satis est, si pleraq;

My. Id est, grauissima quæq; nōne verò? *Ca.* ita est.

My. Quis verò assumit hoc negotium sibi

Ut numeret omnia, quæ sunt in senibus, mala?

Nemo præter me, opinor, expeditius

Aut melius, aut facilius id faciet, *Caro.*

Ca. Quò tandem pacto? *Myr.* preferam vobis senē,
Cuius perspecta vita imago est omnium

Malorum, quotquot vltus vnquam habuit senum.

Ca. Qui nam iste senex est quēso? nū notus mihi,
Aut nostram cuiquam? *Myr.* nemo vobis notior,

Aut omnibus, qui hic adsunt. *Ca.* hæc est fabula,
Quam dare vis? noto facere iniuriam seni?

Myr. At hoc est agere fabulam, si scis, Cato.

Ca. Quid est fabulā agere? *Myr.* mores aliorū im-
Referre. *Ca.* at non referre mores proprios (vos

Cuiuspiam. *Myr.* Quid ergo? *Ca.* sed confingere
Personam vitijis fœdam, & hanc inducere

Deinde in scenam, hoc verò est fabulam dare.

Audin Mythophile? *Myr.* scilicet hoc ipsum antea
Non dum didiceram. rem non dū auditam mihi

Narrasti, fateor. hoc est fabulam dare,

Personas ementiri commentitias,

Non veras. at si comminisci quidpiam

Ingenio vellem turpius, quàm illum senem,

Cuius referre mores, & vitam volo,

Nil sane possem excogitare turpius,

Nil æquè turpe, turpis iracundia est?

At ille tygris est, non iracundus modò,

Est turpis ebriositas? illum mero

Natantem, & vultu similem patri Libero

Aspicias crebro. *Phi.* rem fœdam ebrium senem.

Myr. Fœdissimam, si turpis est loquacitas.

Nimis clamosa, & pertinax; turpissimus

Ille ipse est. nam quid illo pertinacius,

Loquacius, clamosius? Deus bone,

Perinde peruicaciam iactat suam,

Quasi nihil esse credat gloriosius.

In litigando nemini vnquam cedere

Consuevit. & cum iure est infemor, tamen

Superior est clamore. an illum vsquam pudet

Amicorum in congressibus solum loqui?

Aures fatigat omnium nihil sibi
 Interloqui debere ceteros putat.
 De sordibus quid dicam? sordidissimus.
 Etiam obsolescos calceos vendi iubet,
 Crateras etiam tractos. è seuaceis
 Candelis iam consumptis, si quid frustuli
 Reliquum est (nam semper paululum relinquitur
 In tubulo candelabri, quod nequeat bene
 Absummi flamma) id ille, tantillum modò
 Si fuerit, asservari in vasculum iubet;
 Et plurima cum congesta iam sint frustula,
 Tum vendi. & vitur sæpe hoc prouerbio,
 Quo sordidam hanc tuetur parsimoniam.
 Inopia, inquit, quæ res minimas magnificat,
 Et prouidè reseruat, diuitias parit,
 Et qui, cum diues est, se pauperem putat,
 Hic semper diues est, & fit ditissimus.
 Vide, quàm sit nummarium ingenium senis!
 Quantis venatur artibus lucrum miser!
 Hominem versutum, & perditum! sed corpori,
 Et veniri an est auarus? nempe prodigus
 Epulandi, nescit temperare gutturi.
 Palatum credit esse vitæ Regiam,
 Custodemq; animæ ventrem. Quid magis iuuat
 Mortalos, inquit, quàm seruire commodis,
 Abdonui, pecuniæ? ò nequam senem,
 Et improbum. hoc præterea sæpè iactitat.
 Furari non oportet, inquit, impium est
 Auferre quicquam alicui. verùm de tuo
 Si vel tantillum dones, flagitium facis.
 Quid? si quem fortè conspicatur pauperem
 Stipem rogare, & ostiatim quærere
 Subsidium vitæ; toruis illum oculis ferit,
 Vultuq; absterret horrido. Quid improbe,
 Segnisq; nebulo, quid flagitas? inquit: manus
 Nonne ad laborem, & ad ligonem sat valent?

Non-

Nonne valetudo est integra, & vires vigent
 Quin tibi laborem rusticum magis libet
 Quam mendicandi infamem desidiam sequi
 Vecors, pigerque furcifer. i. campos cole
 Cole hortos, & pomaria: vineas fode
 Scelus est benigne facere his, qui non debiles
 Aut caeci sint, aut aegri. Hæc est benignitas
 Quæ pauperes complectitur iniquus senex
 Cum vero illuxit tandem Paschatis dies
 Ut sese Christianum ostendat improbus
 Pauperculæ cuidam nummulum erogat
 Benignitatis ergo. tum, se venditans
 Sic cinitur, inquit, cælum & si quid fœnore
 Iniusto comparatum est, sic rependitur
 Et condonatur omne debitum mihi
 O impiam vesaniam stulti senis
 Qui semper fœnerando exhaurit pauperes
 Ex proximorum visceribus lucrum exprimit
 Emungit thecas omnium nummarias
 Et artas, lusione, fraude, fœnore
 Deinde postquam illum paschalem nummulum
 Expressum ex imis cupiditatis faucibus
 Benignitatem simulans pauperi dedit
 Iam credit expiatum crimen fœnoris
 Et Deo, & hominibus affatim factum satis
 O fœdum, & execrandum, ò impium caput
 Mitto alia, quæ purgatz non aures ferant
 Nam nolo totum, exenterare dolium
 Ne fæx effusa puteat, nomen senis
 Si scire vultis, appellatur Palphius
 Lopadotemachoselachogaleus
 Hoc est cognomen. Ca. Heu, quò proucheris, ne
 Silendum est eius nomen, cuius dedecus
 Narratur, aliter famæ iniuriam facis
 Myr. Peccaui, verum si cuiusquam dedecus
 Est certum, & notum lippis, & tonsoribus:

Non

Non est, cur nomen fileam si natrem scelis.
 Quis dubitat? & tu nescis hoc? & es Cato.
 En Iesuita, interroga hos testes volo.
 Ab illis percontare, num verum loquar,
 Et libera te scrupulo. *Ca.* Ut me liberem
 Hoc scrupulo, putabo te mendacium
 Dixisse. *Myr.* Me mendacium? hoc omnes sciunt.
 Quid notius usquam prauitate. *Palphij*
Lopadothemachoselachogalei?
Ca. Sat multa iam mentitus es, tandem file.
Myr. Silebo: parendum omnino est, iubet Cato.
 At tandem filebo, dum vos video
 Iam destitisse colloqui, nam me vltimum
 Opportet esse, qui sermonem finiam.
Ph. Oh, desisti tandem nos obtundere.
Phi. Perorata est iam fabula improbi senis,
 At fabulosum nomen est tantum senis.
 Res ipsa certe multos in senes quadrat,
 Qui fabulosi prauitatem *Palphij*
 Non esse fabulosam, & irritam fiunt,
 Sic illam verè moribus referunt suis.
Dim. Sed prætermisissimum crimen vñ in fabula est.
 Quò maxime laborant, & abundant senes.
Phi. Quod verò crimen? *Dim.* quod solent facillimè
 De quouis suspicari, quicquid improbe
 Factum, dictumue senserint. Quid turpius,
 Quàm suspicio temeraria? quæ pariter bonos
 Interdum damnat prauitatis, ac malos;
 Quæ nemini confidit, ne optimis quidem
 Amicis, aut domesticis: nullum putat
 Dignum, cui se committat; omnes improbat,
 Omnes veretur hunc fallacem, hunc improbum,
 Hunc furem, hunc infidelem, hunc impium putat.
 Nullū hoc reperiri flagitium maius puto: (nisi est)
 In senibus. *Ph.* Cur? *Di.* quia si quid in senibus bo.
 Hoc certè solū est, quod peritius regunt.

Vrbes. domosq; & Respublicas magis iuuant,
 Quam iuuenes. at, qui suspiciosè ceteris
 Velit præesse, quod quæso regimen satis
 Prudenter obeat? quis huic se commiserit
 Regendum? quis fideliter ei pareat,
 A quo se credat infidelem, & improbum
 Haberi? sic inutilem facit senem.
 Facilitas malè opinandi: *Ca.* Sanè maximum
 Hoc vitium est, & potissimum in senes cadit;
 Qui, quoniam experti plura sunt pericula,
 Quam iuuenes; diligentius cauent sibi,
 Et facilius timere fallentem solent.
 Suspicio nimia imtemperata cautio est,
 Quæ temperata prouidum magis facit,
 Quam acerbū, aut inuidiosum, aut improbū senē,
 Quia ipsa sibi suspicio non parum nocet.
 Nam quisquis, ne capiatur, acrius timet,
 Is acuit deceptorem, & prouocat dolum.
 Sic suspicandi temeritas magnum est malum.
 An verò nil in senibus deterius putem
 Reperiri, haud exploratè dicerem satis.
 Sed audiamus Orghiphili sententiam.
Org. Ego verò nullum acerbius malum puto
 In senibus esse, quàm furoris impetum.
 Nam quis non horret clamosi rabiem senis,
 Cuius vel ipsum sæpe nomen horreo?
Ca. Tantumne te senilis iracundia
 Absterret, & vesana clamitatio?
 Nil est Orghiphile, quod minus arduum purem,
 Quàm effugere, vel placare clamorem senis.
 Dum clamat, se ipsa frangit iracundia.
 Illum timere soleo, qui itatus tacet,
 Et mordet, antequam latret, vt rabidus canis.
Org. Tamen etiam vitantur, qui allatrant canes.
Ca. At facillè, & obiecta ossa latratum domat.
 Sic facillè etiam clamosi vitantur senes,

i mitem vultus præferas clementiam ,
 i si mules obsequiolum, si veniam roges ,
 etiam si cum ludibrio , & risu roges .
 Est offa quædam dulcis fandi lenitas ,
 Quæ consopire indignantis stomachum solet,
 Senis præsertim, cui frigent præcordia ,
 Et iræ absumptus fomes lentius solet
 ardere, quàm iuuenilis pectoris rogas .
 Quin aliqua etiam ratione mitigat senes
 iratos vltionis desperatio ,
 Vel ipsa certe ratio, quæ maturuit
 Etate , & vsu rerum, qui varias docet
 Vel hominum, vel fortunæ terre iniurias .
 Quid igitur causæ est, cur adeo clament senes
 Offensi vel leuissime? *Ca.* Accidit fere
 Hoc semper iracundis , vt, cum maxime
 Clamant irati, tum vel opportunitas
 Quæ sita desit, vel voluntas impia
 Nocendi. sic parentes sæpe clamitant
 A filijs offensi, non quòd filijs
 Nocere nequeant; sed quòd , cum mollissime
 Clament, nocere nolunt. sic amor iubet ,
 Qui voces illas, quasi totidem aperit vias
 Furori, vt auras feriat, parcat filio .
 Magister etiam ideo clamosius fremit
 interdum, & comminatur, ac se turbidum
 Ostendit, cum cerebrofos discipulos domat,
 Quia non nocere , sed terrere nititur .
 Cum voces elicit ira, parcat sanguini .
hi. Intelligo. sed voluntas his quidem deest
 Nocendi, & hanc deesse vociferatio
 Testatur illa. At qui nam sunt, qui clamitant,
 Propterea quod nocendi desit copia
 Quæ sita, non voluntas, aut ferocitas ?
Ca. Hoc de genere sunt mulieres, pueri, & senes .
 Nam pueros vltionis impotentia

In iurgio clamoros, & rabidos facit.
 Et mulier, cum sit destituta viribus,
 Et ingenio ad nocendum; non odium valet
 Explere ferro. sic clamoribus ferit,
 Ex execratione, quos vlciscitur.
 Quare quo tu ense mulieres vti putas
 Ad vlciscendum. *Phi.* lingua. *Ca.* lingua scilicet.
 Probè diuinas. Etiam sic faciunt senes,
 Qui cum languentes senio, nil va'ent manu,
 Nil viribus nocere; idcirco vindicant
 Iniurias clamando. & impotentius
 Illi exclamant, qui viribus minus valent.
 Ut ignis intra tectum hoc sæuius furit;
 Quo fortiore continetur obijce,
 Ne erumpat. quod si quà nanciscitur viam
 Ad erumpendum, iam vicinas in domos
 Incendium vulgatur, & viciniam
 Vel diruit, vel fumo saltem obnubilat.
 Sic ira dum candescit in precordijs,
 Si nusquam possit euomi, nec copia
 Quæ sita detur vltionis; infremit
 Occulta, pectus vrit, & sonitus ciet
 Horrendos: hinc ille horribilis clamor senum,
 Cum sunt irati. nam compressus impetus
 Irarum, & vltionis ardor impotens
 Hostem petit clamore, cum nequeat manu.
 At, si iuuenilem nacta fortitudinem,
 Et robat ira sæuiat; quos impetus
 In proximos, in hostes, in Deum facit?
 Cui parcat? quo non irruit impotens sui?
 Quas non incendit vrbes. quæ non obruit
 Imperia funere, cæde, flamma, sanguine?
 Hos impetus iuuenum ira, non senum facit.
 Nimirum quia iuuentus firma robore est,
 Et iram fortiore pellit impetu.
 Næc obstruit senilis tarditas viam

Furori, dum luctatur, & præcepſ ruit
 In ultionem. Nec te tercant ſenium
 Clamores: nam quò ſunt maiores, hoc iritus
 Animus audacia, & gladio manus valet.
 Quamquam ſenium ille clamor, & minax furor
 Leue quidam, & iniucundum, & horridū ſonat,
 Quòd iuuenibus ſenectam aſperriam facit.
 Et ſane magnum eſt id vitium, ſi quis ſenex
 In iuuenes duriorẽ ſeſe præbeat. (ſenium,
 Nam ſic regimen iuuenum, quòd eſt proprium
 Nimis eſſet intolerabile, & aſperum. Ibi. ſatis
 Opinor hodie dictum de ſenibus, Cato.
 Et iam ſatietas audientium monet,
 Vt conſiſtamus. Pauca hæc ſi quis prouidet
 Incommoda ſenectatis, quæ iam diximus,
 Et ea vitare ſtudeat: hæc ille non malus
 Senex euadet. Ca per me, cum vobis libet,
 Deſiſtere licet. Nobis improbitas ſenium
 Magiſtra morum ſit, nam cum deludinis
 Senes clamorofos, iracundos, perfidos;
 Nunc prouidendum eſt maxime, ne cum ſenes
 Nos erimus, in nos ſimile quicquam conferant
 Iuuenes; quos olim poſtera ferent ſecura;
 Ne nos noſtri pœniteat, vt multos ſolet,
 Nam quoties adoleſcentiam ſuam ſenes
 Sic increpant? O perditos illos dies
 Pueritiæ. o ſi nunc iuuenis ruruſum, aut puer
 Euaderem. Nimirum fruſtra ſentiunt
 Quid iuuenum recta poſſit inſtitutio,
 Quæ primam ætatem ad ultimam uſq; dirigit.
 Nam virtus, quæ pueritiã recte excolit,
 Eadem ad mala ſenectutis præſidium parat.
 Veluti cum ingentis arboris ſemen ſeris,
 Ineſt ad augeſcendum in ipſo ſemine,
 Viſ, vnde magnitudo exiſtit arboris.
 Exempli cauſa. ſi naſturtium ſeras.

Num posse nasci quercum, aut ilicem putas ?
 Sic ipsa senectus instar est magar arboris,
 Cuius minutulum semen pueritie est,
 Ut semen quale ipsum est, talem arborem creat
 Sic qualis est pueritia, tale postmodum
 Expecta senium. Quisquis ætatem cupit
 Scilicet nullis sordibus obsolescere,
 Nec vnquam exculti deperire flaccidum
 Ingenij florẽm; oportet vt serat puer
 Virtutes, quarum fructus percipiat senex.
 Faciendum est igitur nobis, vt nunc prouidẽ
 Paremus aliquid auxili, quod nos iuuet
 Olim senes iam factos. *Phi.* quod faxit Deus.
Ca. Vtinam faxit. sed si minus id faxit, tamen
 Perinde; ac si facturus sit, vitam hanc reor
 Degendam. vt si quis ingredi viam parat
 Iturus peregrẽ, etiam si consilium viæ
 Capiat, ignorans an quò pergit, prosperẽ
 Sit peruenturus; at viaticum tamen
 Ni comparet; imprudenter consulat sibi.
 Sic prorsus est mortalis hic vitæ status.
 Est veluti peregrinatio: meta senium est,
 Quò si nos applicare contigerit pedem,
 Nunc est parandum, quid tum faciendum fiet.
 Sin minus: idem parasse, quid fuerit mali;
 Nam prouidendum est homini, quidquid vsui
 In omni vita possit esse, licet secus
 Quàm fuerit prælagitum, eueniant omnia.
 Nam non euentus (vt scis) consilium probat,
 Sed ratio, quam non exitus improbat malus.
Phi. Recte. & id ipsum est causæ, cur illũ olim se-
 Amentem omnes putarint, & probri reum, (neu
 Qui cum prædiues esset, & afflueret bonis,
 Essetq; iam supremæ ætati proximus;
 Subduxit vitæ summam, ac si certum foret,
 Quàm multi sibi superessent ad obitum dies.

Tum

Tum copias ad vitæ cultum diuidit
 Ad rationem eius temporis, quod iam ratum
 Putabat esse vitæ curriculum suæ.
 Quasi amplius, quàm prælagibat, viuere
 Non posset, amens. at vbi vitæ terminum
 A se præfixum transijt; iam copijs.
 Profusis ad libidinem, cœpit miser
 Egere, & lamentari. quòd nimium sibi
 Superfuisset ad viuendum temporis.
 Rem stultam. *Ca.* certè. semper liberalius
 Nobiscum, quàm ipsi nos agimus, agit Deus.
 Qui sæpè vitam præter spem mortalibus
 Producit, sæpe contrahit præter metum.
 Sed virumcunq; faciat, tantundem est boni.
 Proinde sic ad omnes fortunæ vices
 Paratum oportet esse constantem virum.
 Ut mortem præstoletur in horas singulas,
 Et vitam simul hanc muniat, ac si perdit
 Viuendum, & nil non experiundum sit mali,

FINIS.

CONSTANTINI
 PVLCHARELLII
 E SOCIETATE IESV.
 HOMERICÆ ILIADOS

In Latinum versæ.

LIBER PRIMVS.

Diuas neces Danaum tantas qua
 parcitus ira
 Ediderit, qua clade virum, quo
 ferus Achilles
 Funere Graiugenum fauces op-
 pleuerit Orco,
 Incipe . tu diras auibus data
 corpora prædas,

Et canibus numerata, nulli numerabile finis,
 Iuppiter hoc miseris infesto numine fatum
 Fixerat explendum Danais iniuria tanti,
 Et lis vna fuit, qua magnum iratus Achillem
 Oppugnans fœdus certamine soluit Atrides.

Quis Superum tantos odijs concurrere Reges
 Iussit & inuidia communem abrumperè Martem
 Nempe Iouis magni Deus alto à sanguine cretus
 Latoides, qui iussa sui cœlestia vatis

Temnentem, & Superis luſtantem exoſus Atridē,
 Horrendum exitium miſeris inimifit Achiuis,
 Funereamq. lucem, ſeſuo quę turbine caſtris
 Ingruit, Argolicum late bacchata per agmen;
 Tantus apud Superos duri fuit error Atridæ,
 Cùm grauis affatu ſpretum dimiſit acerbo
 Dilectum Superis Chryſen, Phœbiq. miniſtrum,
 Qui pretio natam ingenti, doniſq; redemptum
 Venerat, Argiuz longæuus ad hospita claſſis
 Littora. Phœbeæ venerandum inſigne coronæ
 Prætendens manibus, ſceptroq. illuſtris & auro.
 Hic precibus genitor iuſtis, & Apolline fretus
 Voce fatigabat ſupplex, & munere Graios,
 Præcipuè geminos, duo culmina Martis, Atridas.

Ductores Danaûm Atridæ, voſq. altera belli
 Gloria, ne meritum, pubes generoſa, Pelasgi
 Deſpiciſte obſequium, & iuſto ſubſcribite voto.
 Si qua monet precibus tantum concedere noſtris
 Relligio, ſi nota fides, ſi cultus Apollo;
 Soluite ſeruitio veſtram Chryſeida prædam,
 Et prece, vel pretio caram mihi reddite natam,
 Nec munus fraudate pium. ſic Dardana vobis
 Mœnia dent Superi, Phrygiumq; euertere regnū,
 Et patriam ventis vibem remeare ſecundis.

His illum inſtantem dictis, & iuſta præcantem
 Audierant Argiua phalanx, & magnus Atrides.
 Ergo eadem cunctos flexit ſententia Graios
 Annuere, & iuſtis tandem ſubſcribere votis.
 Rex tamen Atrides pugnacem opponere mêtē,
 Et durum imperij numen pro iure negandi.
 Quin etiam ille ſenem vultu terrere ſuperbo,
 Et rabidas iaſtare minas. Refer improbe grefſum,
 Nec precibus contende ſenex, nec munere mecū.
 Iâ noris quid ſceptra iuuent, quid ſtēmata Phœbi,
 Quid præptæ mercedis honos, quid munera, faxo.
 Ni procul hinc aliò te proripis improbe; ſi te

Cunctantem, aut posthac repetentem hæc litto-
cernam :

Nec prece, nec pretio nostram mercabere mētē,
Nec redimes mercede tuam, mea præmia, natam
Illa suos mecum seruilibus exiget annos
Obsequijs; ætas vitam dum sera fatiger,
Et vetet arguto percurrere pectine telas.
Solue pedem, & nostro vitam ne crede furori,
Nec precibus responsa nouis grauiora lacesse.
Sic ait, & dicto vultum contraxit acerbo.

At pavidus trenebunda senex vestigia torquet
Littus ad vndisonū, & mœsto legit equora gressu.
Tum Phœbum auxilio votis implorat auicis,
Atridis infanda precans, infanda Pelasgis

Phœbe potens iaculis, Iouis alto à numine nu-
Qui sacram æterna Cyllani ditione tueris, mens;
Et Chrysam; & Tenedi non eluctabile regnum,
Quiq; verus magno molinis ab omine nomen,
Sminthea, si pingues vnquã, mea munera, tauros,
Cæsarumq; grege; d. um, & fœuitia castis
Respecti delubra; fœcis, ac diuite cultu
Splendida; ne precibus fletum me despice iustis.
Castra leuant Argina meos, te vindice, fletus.
Tu si elus indignum diis vlciscere telis.

Audijs; & precibus nouis occurrit Apollo.
Nec mora, sidereo præceps descendit Olympo,
Iratum ingentes voluens sibi pectore fluctus.
Iabitur ex humero, & celeres obit aureus armos
Arcus, & intensi riget inclementia nerui.

Ille premit cursu nubes, & pensile tergo
Dat sonitum gratulat pendus lethale pharetrę.
Iamq; viam leuis ætheria Deus æt. al. arce
Ad class. in secat Argolicam. sic turbida celo
Nox r. it, & terras nigra; occupat alis.
In te ubi confedit, puppes vnde arduus omnes
Despiciat; celeres nequo stridente sagittas

Ingeminat. crebris exsibilat iſtibus æther.
 Cornipedum primò iaculis proſternit equorum
 Progeniem bello duram, & genus omne latrātū.
 Grauigenas exinde acies petit acer, & inſtat
 Miſſilibus crebris totis dare funera caſtris.
 Sternitur atra rogis tellus, denſoq; per agros
 Aggere funereis fumant data corpora flammis.
 Lux aderat, decimam quæ præuenit vltima lucē,
 Nec Deus abſtinuit telis, iramue remiſit.
 Sol decimam primo lucem cū mane recluſit;
 Concilium magnum acciri dux mandat Achilles,
 Cui talem afflarat mentem Saturnia coniux,
 Graiorum miſerata neces. ergo agmina poſtquā
 Lecta coronato tenuere ſedilia cœta;
 Stans prior Atriden ſic regem affatur Achilles.

Quis ſtatus, Atride, rerum? venit vltima Graios
 Euerſura dies, & incxaturabile funis.
 Nunc, reor, eluſi fato, atq; ingentibus orſis
 Cogemur tanti molem deponere belli,
 Et tandem eieſti patrios reuehemur ad Argos,
 Si tamen & reditus tetro nos eximet Orco
 Ergo, age, ſi vates vſquam, ſi mente ſacerdos
 Fatidica, ſi quis, tacitæ qui viſa quietis
 Explicet interpres (mouet ipſūm ſomnia Numē)
 Adueniat, tantaq; animos an. bage reſoluat,
 Vera docens, Danaos, quid tantū iratus Apollo
 Oppugnet? votis ne Deum, ſacris ne putemus
 Offenſum non rite da i? quæ munera læſam
 Conciliare queant Numen? iam rite litatum
 Agnorūq; cūlūq; greges ducemus ad aram,
 Dum velit exitum hoc noſtris auertere caſtris.

Hęc vbi d. ſta; quies noti repetita ſedilis.
 Tum ſacer eloquio, & diuinę munere mentis
 Voce ſubit Calchas, quo non præſtantior vllus
 Alitūm interpres, ſortem cui rite futuram,
 Præſentemq; datum, fluxamq; aperire canendo.

H 412 HOMERICÆ ILLIADIS

ic Danaum classem ad Phrygias dux egerat oras
 Vatis ob eximiam laudem nomenq; verendum,
 Quo sacrum ætherius mentem dotarat Apollo.
 Ille aperit causas rerum, & sic voce prefatur.

Pelide dilecte Ioui, men proderet certa
 Voce iubet Danaum sortes, & Apollinis iram?
 Eloquent, hanc tua si fuerit mihi prompta pacisci
 Dextra fidem (si vera iubet me dicere) dictis
 Præsidio te stare meis, nec parcere, quicquid
 Voce, manum valeas, nostræ impertire salutis.
 Nam, reor, haud iræ parcat Mauortius heros,
 Quem penes arbitrium rerum, qui iura Pelasgi
 Martis habet, nutuq; omnes res temperat vno.
 Fortius in tenues animas regum ira potentum
 Sæuit, & extingui simulans, cum visa quietis
 Decessisse animis, tamen aito in pectore vires
 Testa fouet, ceditq; moræ, dum nacta nocendi
 Tempus, agat sese, & sopitum exsuscitet ignem.
 Num tibi sat nostram mandas credere vocem?

Quæ sic magnanimus metuētē hortatur Achil-
 Pone metum & quæ fatidico sub pectore se uas, (les
 Fata refer, fidentq; tuam mihi crede salutem,
 Et fidei confide meæ. per quicquid Apollo
 Juris habet, iuro, solitus quem flectere votis
 Rite tuis, dum cæca canis prælagia rerum;
 Faxo ego, vitali potiar dum luminis aura,
 Ne manibus, ne te dicto quisquam ausus inique
 Prouocet, aut quaquam tentet se opponere, toto
 Graiorum è numero. non ipsum Agamemnona re-
 Excipiam, nostri cui summa potentia belli. (gem
 His animat vatem dictis: tandem incipit ille.

Ne quicquam aut votis Phœbæ, aut non rite solu-
 Creditis offensum sacris. nam maior origo (tis
 Irarumq; odijq; subest. excerpta ministro
 Filia Phœbeo, spreteq; iniuria Chryse.
 Quem raptam oblato repetentem munere natam

Reppulit Atrides, quo læsum incanduit ausu
 Nūmen, & inuisos exercet clade Pelasgos.
 Nec prius absistet diras infligere cædes,
 Quàm libertatem repetet Chryleis inemptam,
 Et merces, & nata patri donata redibit,
 Lectaq; de gregibus mittetur victima Chrysam.
 Sic Danaūm fortasse neces miseratus acerbas,
 Consilium referens cœpta desistet ab ira.
 Hæc ait, & sessum extrema se voce recepit
 Testorides Calchas tum regius adstitit heros
 Atrides, vultuq; ferit Calchanta minaci,
 Flammantesq; oculorum ignes, atq; horrida tor-
 Ora ferox, dictis aperit, rictuq; tremendo (quens
 Ardentem mœrore animum, & sic turbidus infit.

Ominis infelix vates, præfagia nunquam
 Grata refers, lætumq; tibi est prædicere tristes
 Fatorum euentus, nil te licet aulpice lætum,
 Nil præscire salutariferum. quis credere tantum
 Te suadente velit, nobis hanc vindice Phœbo
 Immissam sauite luem, & bellare Pelasgis
 Infensum mihi pro rapta Chryseide numen,
 Cui libertatem pretio mutare negaui?
 Quam tamen, haud vllò cùm sit mutabilis auro,
 Reddere si fuerit melior sententia, reddam.
 Omnia posthabeo saluis mea munera Graijs.
 Ast aliud mihi continuo decernite munus,
 Præmia ne solus Danaūm Rex nulla reportem,
 Debitaq; amittam tanti monumenta laboris,
 Quod belli ius omne vetat, mihi præmia forti
 Parta manu, quo vestra rapit fors, cernite Graij.
 Talia dum memorat, contra sic orsus Achilles.
 Atrides, quid tātus opum, quid tantus bonorum
 Torquet amor sitiētē animū? quæ poscis Achivos
 Munera? collectæ nulla est iam copia prædæ,
 Vnde feras quæ dona petis. nam quicquid ade-
 ptum est.

Vrbibus è domitijs, sortem sibi quisq; per equam
 Diuisum obtinuit, nec fas iam rursus in vnum
 Omnia restitui cumulum, nec iure moueri
 Quemq; suo. tu ne inuitus modò rite puellam
 Cede Deo. nam iusta volent si numina, munus
 Terq; quaterq; tibi geminum pendemus Achiui,
 Cùm victam (si fata dabunt) populabimur urbem
 Gentis Dardaniæ, & non insuperabile regnum.
 Hæc vbi Pelides, contra sic inquit Atrides.

Ne mihi, ne tales, heros inuicte, per artes
 Fallacem prætende fidem, nam cassibus istis
 Non assueta capi mea mens, nec lubrica vanis
 Cedere promissis, an te tua dona videbo
 Sortitum. nec tecum æqua me sorte potiri?
 Nimirum hanc idea vis me dimittere Phœbo,
 At mihi ni meritum tanti dent muneris instar,
 Dignaq; pro missa Chryseide dona rependant
 Argolici proceres, si quid mihi roboris vsquã est,
 Pugnabit mea dextra meo pro munere tecum,
 Et Graia cum gente. tuũ, vel Vlissis, Achille, (est,
 Munus, an Aiakis, mea pars, mes præda futurum
 Certe aliquis, Danaos quid sit mihi iuris in om-
 Sèriet, & tacitus vanas malè cõcoquet iras. (nes,
 At maturum aderit cernendi talia tempus.
 Nunc aliud mentẽ vrget opus. iã puppis in vndas
 Ducta, paret celexem lecto cum remige cursum.
 Tũ pecus eximium, & centum selecta iuuençum
 Victima mittatur Chrysam, simul ipsa parenti
 Chryseis reddenda suo conscendat, & vnã
 Dux aliquis Graiorum, animi maturus, & xui
 Aut Ajax, aut Idomeneus, aut dius Vlisses,
 Aut etiam tu magne virũm treme factor Achille,
 Vt prece concilies nobis, & munere Phœbum.
 Audijt, & subitas toruo stetit actus in iras
 Lumine Pelides, vultuq; hæc reddit acerbo.
 Prò temerata fides. quis te, turpissime rerum,

Præterea socias poscentem ad bella cohortes
 Sponte sequi, casusq; velit comes ire per omnes?
 Quæ mihi, cur Phrygiû contendam euertere regē,
 Causa fuit? non vlla Phryges incommoda terris
 Inuexere meis patriasue hostilibus oras
 Turbauere dolis. non Trôs populator abegit
 A stabulis armenta meis, aut nocte silenti
 Pascentes abduxit equos. non Phthius ab hoste
 Dardanio vastatus ager longè auisus oris
 Thessalus à Phrygijs: iacet inter inhospita tellus
 Æquoris immensi tractus; immensa viarum
 Interfunt spatia, & toto sola diffusa cælo.
 Et tamen huc vario rerum discrimine vecti,
 Te, caput infandum, tecum socia arma secuti,
 Sponte tuæ fratrisq; tui subscribimus iræ
 Iliacâm contra gentem, Phrygiumq; tyrannum;
 Et raptum vobis bello instauramus honorem.
 Et tantum tamen officium, tetertine, tantam
 Aspernere fidem? & quicquid mihi fortibus ausis
 Quæsitum est præmi, furto veneris iniquo?
 Quod per inaccessos casus, perq; ardua partû est
 Bella mihi fortisq; datum pro munere dextræ,
 Eripis, imperio mecum luctatus acerbo?
 Te semper potiora manent, nec muneris æqua
 Est mihi conditio tecum, si Marte secundo
 Dardana contingat populari mænia Graijs.
 Fors tamen obijcitur semper mihi prima laboris,
 Me mortes, me tela manent, semperq; petendi
 Conditio mihi prima mali, tibi prima legendi
 Muneris occurrit. nam me, cum ad præmia ventû
 Egregijs operum monstris, & nomine quâuis (est,
 Insignem eximio, quamuis & pectora longo
 Marte fatigatum, & suprema per omnia vitam
 Casibus expectum varijs, vix munere donant
 Exiguo Danai, meritisq; ingentibus orbant.
 Stat mihi, desertis (quid .n. tam demoror?) armis

Pertaxam reuocare manum, & iam littore clausē
 Soluere Dardanio, patriaſq; auertere ad oras.
 Hoc ego te indecorū poſthac in littore linquam,
 Nec fore te credam magnis exinde ſuperbum
 Exuijs neq; enim tantis onerabere donis.

Me ſine non vrbes, nec opes prædabere tantas.
 Hic verò intrendens, cōtra ſic fatur Atrides. (dor

I, tuge: quid ceſſas? quādo hic mentē impulit ar.
 Ad patriam remeare, domum quæ tanta morandi
 Cauſa tibi? nec me indecorē, ſolumue relinques.
 Sunt mihi præterea, quibus eſt mea gloria curæ,
 Præcipuè ſuperūm, & cæli rex Iuppiter alti
 Nec mihi te grauior quiſquam, nec durior hoſtis,
 Inſenſos inter, capitalia nomina, Reges.

Sic ruis ore, ferox animis, & ad aſpera natus
 Iurgia, & indomitæ præceps ad prælia linguæ.

Si tibi robuſto pollent in pectore vires;
 Hoc Superū eſt Deus eſt tãti tibi muneris auctor.
 Iam refugas hinc verte rates, ſimul auehe tecum
 Cedentes bello ſocios tua regna, feroces

I, rege Myrmidonas, quid enim tu Dorica præſens
 Caſtra, quid arma iuuas? nec me iſta ferocia terret
 Eſt mihi iam fixum hoc animo, nec inania iacto.
 Verba minans, quādo ipſe meā Chryſeida Phœbus
 Reppetit; haud equidem Diuis parere reculem.

Iam certis comitata viris, è nauibus vnã
 Conſcendet dimiſſa meis, Chryſamq; redibit.

At tua ſecurus veniam ad tentoria raptor,
 Abducamq; tuum, pulchram Briſeida, munus.
 Scilicet vt, quanto ſuperem te robore, noris:
 Et metuat ſe quiſque meæ componere dextræ.

Hæc ait, at mæſtum ſubitus furor egit Achillē,
 Et dubius curas animus ſe findit in ambas,
 An ruat in furias, vaginaq; exuat enſem,
 Quo procul incuſſo adſtantes terrore cateruas
 oturbet metū endus, & ipſum inuadat Atridem:

An magis absistat, gliscentemq; arceat iram.
 Dumq; agitur varia curarum indagine pectus;
 Impatiens iam dextra motæ, ferrû ausa trahebat;
 Cum simul ætherias Tritonia lapsa per auras,
 Adstitit. è superis illam Saturnia regnis
 Miserat, amborum semper cupidissima Regum.
 Ut stetit à tergo, Pelidem aggressa, comantem
 Diua manu crinem arripuit, dextramq. repressit
 Vnius occurrens oculis, nec cernitur vlli
 Præterea Danaum. stetit, auersumq; retorsit
 Lumen: at ora Deæ obstupuit præsentis Achilles,
 Visaq; terribili micuerunt lumina flamma.
 Atq; illam his vltro compellat vocibus heros.

Nata Iouis magni, quæ te huc sententia, vel quæ
 Cura tulit? num Regis ades visura minaces
 Atridæ furias, & inexorabile pectus?
 Dicam equidem, nec vana loquar præfagia rerû.
 Hunc suus ipse furor, tumidæq; insania mentis.
 Obruet exitio, & mores mulcabit iniquos.
 Quem contra sic orsa loqui Tritonia iallas.

Pelide generose, tuum sedare furorem
 Aduenio, ni iusta neges patere monenti.
 Mittor ab ætherijs (Dea me Saturnia misit)
 Sedibus. illa sinu vos vno ample ctitur ambos.
 Anxia, vos ambos vno sub pectore seruat.
 Vltcrius ne tende minis, ne perge furentem
 Ferro amare manum: iustis vlciscere probis,
 Si libet, Atriden, inimicæq; dicta repende.
 Et memor hæc animo serues. non irrita dictis.
 Respondent euenta meis. iniuriâ raptum
 Hæc tibi tergemino redimet cum scœnore munus.
 Ter tibi tantundem iustissima fata rependent.
 Da modò te nobis facilè, & preme corde furorè.

Ille sub hæc. Cedèdum equidè tibi Diua, tuisq;
 Parendum fateor monitis: licet vndique pectus
 Vis agat irarum, rapideq; insania mentis.

Imperij decus, & regnantium insigne Pelasgum.
 Tantum ausim iurare. diem namq; affote cerno.
 Cùm Danaïs frustra optatus quæretur Achilles:
 Postquàm illos medio belli discrimine fractos
 Rege fatus Phrygio, & metuēdi nominis Hector
 Proteret exitio, atque immiti funere perdet.
 Nec tu subsidium, nec opem labentibus vllam
 Ferre, nec aduerso poteris te opponere fato;
 Quamquam omnes animo curas versabis anhelos
 Multa gemens, teq; ipsa tuæ mens conscia culpæ
 Arguet, Argiuos miserantem, & sæpè vocantem
 Myrmidonum Regē, & contēpti nomen Achillis.

Hæc ferus Æacides; sceptriq; insigne decorum
 Distinctum nodis rutilo fulgentibus auro.
 Abiecit dextra, positaq; in sede quieuit.
 Nec minus aduersis furiarum instinctus Atrides.
 Prouehitur contra stimulis; cùm nobilis æuo.
 Et senio vitam natus producere Nestor
 Assurgit medijs, Pyliæ qui gentis ad aures
 Orando solitus iucundum infundere nectar.
 Bina fatigarat duras per secula Parcas,
 Ternaq; tentabat viridi transire senecta.
 Iam quibus à primo socijs adoleuerat ortu.
 Perfunctos spatijs omnes fatalibus æui
 Viderat, atq; alios iam tertia seuerat æta s
 Regnanti populos Pyliorum in menibus altis.
 Hic fera dum varijs feruet discordia dictis,
 Increpuit senior. Regemq; affatus utrumque
 Talibus assurgit, medijsq; interuenit heros.

Prò superi, quantum miseris impendēt Achivis.
 Exitium! & Priamus quantum, Priameia proles,
 Et genus Iliacum nostra de calde triumphum
 Expectent, si vos tales committere pugnas
 Audierint! vos tantum odio scire minaci,
 Quos ope consilij, & belli virtute gerendi
 Egregios Danaï patrijs comitantur ab Argis

Delectos ad bella Duces, ad iussa Parentes
 State animis. mihi si fando maturus ævum
 Audite hæc iuvenes. nec me sprevere monentem
 Ductores quondam egregij, Dijs æmula proles;
 Vestra quibus longe est virtus, & gloria dispar.
 Quale genus quondam heroum, quæ robora vidi!
 Evadiumq; ducem, superisq; parè Polyphemum,
 Et doctum imperio populos frænare Dryantem,
 Theseaq; Ægiden, & Cænea, Pirithoumq;
 Par superis virtute genus. Quid secula maius;
 Vlla ferant? ausi inuicta prosternere dextra
 Indomitas, genus acre, feras, siluestria monstra
 His eadem vitæ comitem me iunxerat ætas,
 Olim cum Pylas arces, apiamq. reliqui
 Tellurem, indulgens armis. nempe illa vocarat
 Me socium pubes ad prælia. nec mihi deerat
 Pars animi, virtusq. mei. tamen obuius illis
 Non vllus ferat arma ducū, quos Martis ad vsum
 Nunc alit hæc annis effocta senilibus ætas.
 Olli consilium soliti pro tempore, nostram
 Et vocem excipere, & faciles parere monenti.
 Vos etiã, quando hæc animos inuasit Erinny,
 Audite, & monitis pectus submitтите iustis.
 Est aliqua hæc etiã virtus & gloria mentem
 Flectere ad obsequium, rigidūq. inducere pectus.
 Tu, quanquã imperio tibi dextra superbiat alto,
 Hunc tamen hostili violare iniurius ausu
 Desine, ne famulam, tantorum insigne laborum,
 Eripe sorte datam, & communi munere Graiūm.
 At tu, magne, animo ne Regem incesse superbo,
 Quem superum Rector magno discrimine Graios
 Exulit ante alios sceptrisq; potentibus auxit.
 Si dea te genitrix diuina protulit aluo
 Fertora munitum triplici Mauortia ferro.
 A prior hic sceptris tamen est, & nomine maior
 Imperij, & numero venientū ad iussa cohortum.

Pone tuum, Atride, tandem exorabilis iram.
 Hic quoq; pect⁹ habet precibus placabile nostris,
 Quo sine nil tutum Danais, nempe illius vnum
 Robur habent, arcem, & Mauortia septa phalāges
 Tum verò Atrides Equidem iustissima credo,
 Magne senex, quæ rite mones, at culminine rerum
 Semper hic in summo sese locat. ille Pelasgum
 Nec patitur quenquā imperio, nec viribus æquū:
 Vult omnes sua iussa sequi, sua regna vereri.

Atque equidem faxo, quæ vult credenda videri,
 Prædicet auersas Graiorum elusa per aures.
 Nempe, quòd egregijs illum ad certamina Diui
 Viribus armatuut, nodosaq; pectora duro
 Marte rigent: tantis hinc se clamoribus effert
 Feruidus: hinc illum furiosa insania lingue
 Præcipitat ferro fidentem, & robore dextræ.

Hæc ait, atque ultra conatē haud passus Achilles
 Plura loqui. Premat æternæ me iniuria fame,
 Virtutisq; animiq; inopem me secula quondam
 Cuncta ferant, inquit, si te mihi laudibus vllis,
 Aut vllis operum monstris, aut viribus æquem,
 Hæc alios affare, aliorum his pectora Graiūm
 Falle dolis, alia cape nostram indagine mentem.
 Ast ego quæ loquat, arcano sub pectore conde.
 Non ego te raptū nostræ prohibere puellæ,
 Nec Danaos vnquam aduerso certamine curem.
 Vestrum munus erat, vestra est auferre potestas.
 At mihi præterea si quæ est pars altera præde,
 Si quid opum restat, si quidquam optabile rerum,
 Quod seruent arcana meæ penetralia puppis:
 Id satis hæc tutum dextra, nec demere quicquam
 Vlla tui pars iuris erit, si te vlla cupido
 Prouocet insano quicquam subducere furto;
 Protinus hasta tuo de sanguine nostra calescet.

Talia dum vario iactant certamine Reges
 Assurgunt, vnà procerum conuertitur agmen.

Dimissum ad naues. vadentum murmure litus
 Feruet, & vndanti circumsonat omne caterua.
 Ipse Menetiada, & comitem longo ordine septus
 Mæsta putans gressum ad tentoria vertit Achilles
 Atrides puppim Argolicis è classibus vnam
 Expedit, & lecte viginti robor a pubis
 Ire iubet, nautas. it centum imposta iuuenctim
 Hostia, votiuum cælo pro crimine manus.
 Productam in medijs demum Chryseida transtris
 Rite locat, patrię redituram ad littora Chryse.
 It comes, ingentis magni agminis instar, Vlisses.
 Sic ratis instructo sulcat vada cæcula cursu.
 Hinc totam iniecto lustrari flumine classem
 Rex iubet. Atrides iussis exorta superbis
 Agmina confurgunt certatim, rite lauacrum
 Expediunt nauale. cadunt labentia lymphis,
 Atque imo deiecta natant purgamina ponto.
 Hic votum in primis idem ad littora terrae
 Egregium Phœbo statuunt, & rite precantur.
 Caesorum centena bouum, centena bidentum
 Sternitur, & sacris imponitur hostia flammis.
 Viscera fumifera nuttunt redolentia nubem.
 Dumq; frenit sacris certatim accincta iuuentus;
 Atrides (neque enim irarum deferbuit aestus,
 Nec pertasa sui, nec adhuc sibi reddita mens est)
 Iã repetens quibus ante nimis agressus Achille,
 Euribatem è primo vocat agmine, Thakribiumq;
 Insignes lituo, & lectos ad iussa ministros.
 Ite, ait (impetio vestri confidite Regis)
 Myrmidonũ ad regem, & medijs Briseida castis
 Ocius abductam reuocate, & prendite dextra.
 Vos illam hic, iubeo, mihi sistite. si quid Achilles
 Abnaat, imperique ausit se opponere nostro;
 Ipse adero, pars læta mei mecum agminis ibit.
 Sat mihi, sat magna est illam subducere virtus.
 Scilicet in peius, nisi pateat, omnia cedent.

Hoc iuuet hæc ipsum vesania. Talibus illos
 Constantes adigit, iullisq; potentibus vrget.
 Ergo iter iuiri tendunt, atq; hospita castris
 Littora Myrmidonium, & notū petiere tyrannū.
 Ille autem, qua fixa procul tentoria classem
 Obuia prospiciant, iutulo sedet inclycus auro.
 Agnouit faciem venientum, ac turbidus vno
 Hæret in obtutu; simul illi absterrita miris
 Ora modis pauidi retrahunt, fixiq; tenent se.
 Non color, aut animus trepidis, non copia fandi.
 Ast illum non causa viq; non aspera Regis
 Iussu latent prior aduerso vocat ore tementes.

Par iuuenū salute, hominum, Diuumq; ministri
 Insignes ad iussa tubis accedite nostri
 Quis timor aspectus? At ridem horremus Atidē.
 Nulla mei vos causa mali, nempe ille superbe.
 Vos huc imperio raptum Briseida misit.
 Nil equidem abnuetim, nil demorer. ocyus illam
 Da, rapiant iussi, & tantum, Patrocle, furorem
 (Quando adeo nos fata premit aduersa) feramus.
 Vos pro me superis, pro me mortalibus olim,
 Vos Regi insano, tantis qui me appetit arm.
 Hæc iubeo memores tellari, & visa referte,
 Cum Danaos (si versa dabuat hoc fata futurum)
 Exitium nostrum tantum eluctabile dextra,
 Opprimet, & spretum frustra polceris Achillem.
 Se niniūm datus, nimis ille inmitibus effert
 Imperijs, ignarus enim, quos lubrica rerum
 Euentus fortuna paret, quid tempora versent.
 Et Danaos quis casus agat, quid fata mineantur.

Hæc ait, obsequio Patroclus non segnis amico,
 Testa subit; simul ingrato licet excita iussu
 Prodit hero mittenda nouo, sequiturq; puella
 Raptores inuita suos, sortemq; trahentem.
 Tū Rex illacrymans (neq; enim læta vlla recurfat.
 Cura animo) linquit socios, mæstusq; locorum

Sola petit, vastam spatiosi littoris oram,
 Mollē gemēs. procul obiectum vaga lumina pōtū
 Aspiciunt, voluuntq; suos vndantia fluctus.
 Nec minus intentis conuersus ad æthera palmis
 Multa Deā alloquitur genitricem, & fletibus illā,
 Et prece sollicitat, tristiq; hæc ore profatur

Diua parens, si vera parens; tua numina si me
 In terris peperere; forem mortalibus, esto,
 Hausurus spatij auras, numerandaq; paucis,
 Tempora luciferis fato n̄ enfuris avaro;
 Præcipuo saltem mortales inter honore
 Me Pater omnipotens, donisq; ingentibus auctum
 Exciperet, fati. q; daret melioribus vti.
 Et nunc ille tamen viden vt mea munera raptor
 Abstulit immitis nostri contemptor honoris?

Hæc lacrymās nec surda parēs, nec tarda p̄cātis
 Vocibus occurrit, quamquam alti vasta profundi
 Regna tenet, Regiq; adsistit nata parenti.
 Cæruleis excita vadis emergit, & auras
 Alta petens. mœsto sese tulit obuia nato,
 Et multo nebula Dea sese inuoluit amictu.
 V. fletit, & sola mœrentem aspexit arena,
 Accessit, dextramq; humeris admota prehenfis
 Palpat amans, mulcetq; leui mollissima tactu,
 Et notum affatu compellat nomen amico.
 Tum super his adimit curas. Quid nate fatigas
 Tantis te lacrymis? quis agit mærentia tantus
 Corda dolor? loquere, & tacitus ne, nate, parētem
 Falle. tui communis erit mihi causa doloris.
 Natus ad hæc, abrupta graui suspiria fletu
 Corde trahens. Ne, Diua, roga. satis omnia nosti,
 Nuper, vt ad sacra ventum Mauortia Thebes
 Mœnia, deuictum magni genus Eetionis
 Marte ruit nostro dudum hæc ad littora classis
 Attulit auectas, ingentia pondera, prædas.
 Hic vbi sortiti victores omnia Graij;

Quisq;

Quisq; datum, sua lucra, tulit, sua præmia, munus.
 Obtigit immitti donum Chryseis Attidæ.
 Hæc pater aduenit Chryses mercede redemptum
 Ingentis senior Chryses, Phœbiq; sacerdos,
 Cinctus Apollineo sacrum diademate crinem,
 Velle nitens, sceptrisq; manum sublimis, & auro.
 Multa rogans testata sacri per numina Phœbi
 Supplicibus Danaum precibus Pater agmē obibat.
 Præcipue rogat Argiua duo culmina gentis
 Ingenti genus, Attidæ; ne pignora tantis
 Cara sibi inuitare negent, aut vendere donis.
 Illius antris Argiua & balanx miserata precantē
 Annuat acceptō dimitti munere natam
 Solus in orantē durus, nec munere victus,
 Nec patris obsequio mestum lacrymantis Attidæ,
 Nec Danaum mouit, dimissum abiecit iniqua.
 Voce senem, dicitq; feror absternit ore.
 Ille querens in tanta trucidis conuicia Regis,
 Ad Phœbum indignans precibus confugit amicis
 Dira precans, Dabais, iuxta Deus excitus ira
 Spicula peccifero Danais armata veneno
 Contortis, lauroq; potens infenduit arcu.
 Ibat ouans totum late baschata per agmen
 Inimtis Libyina rucem mox, ita securim
 Castraq; congestis confusa cadauerum aceruis
 Squallenti matrem contrita, & iungere celum.
 Ignaros, quo tanta lues a namine vates
 Admonuit, ipretum Phœbi caniauis honorem.
 Certa mihi, iusentum donis auertere numen
 Rite davis, gratamq; Deo decernere cultum,
 Mens erat, indignus vero factor egit Attidæ,
 Nec timuit te uate sacum me, incesse dira
 Voce inuax, factiq; minas exple te uofantis.
 Chryseis, cumq; ad patres dimissa penates
 Conscia dicit ore Danaum canita e ætæa.
 At nulla Briseis nupex data muus Achilium

Tristis ad Argolicū trahitur modò rapta tyrannū.
 Tu mihi nūc aliquā (si qua est tibi, Diua, facultas)
 Affer opem genitrix nato, & prece numina magni
 Flecte Iouis, si qua illum vnquā tibi gratia vinxit
 Promeritis referenda tuis. nam sæpius olim
 Dum colerem tecum sedes, tua tecta, paternas
 Iactantem te multa loqui nec vana, recordor.
 Nempe, quòd infanda superūm feritate petitem
 Sola Iouem, cæli, tempestatumq; potentem
 Iuueris auxilio. sæua illum in vincula Diui
 Coegere pugnabant alij. Neptunus iniquis
 Dira fremens odijs, & Pallas, & aspera Iuno.
 Ast illum tu sola iuuas, tu vincula soluis:
 Te dace tartareo Bæareus erupit ab antro
 Agmine centeno mannum, & discrimine denso
 Telorum accinctus magni supera ardua cæli
 Concendit, Diuosq; Ioui stetit vltor in omnes.
 Nam Superi, dum sæua suo dant vincula Regi,
 Vt videre feri conspectum vltoris, & arma,
 Attoniti cecidere metu. nempe ille paternam
 Virtutem exuperat, strictos ipse acrior enses
 Vibrare, & manuum fortes agitare cateruas.
 Ille acies inter superas adstare Tonanti
 Gestibat, vultuq; Deos arcere minaci.

Hęc insta meminisse Iouem; tantisq; redemptum
 Officijs, fida genitrix prece numen adora,
 Et genibus te prona manu superingere tactis;
 Me iuuet auxilio, & nostrum ne linquat iuultum
 Dedecus ipse animum Phrygio, viresq; tyranno
 Addat, vt ad puppes, & ad vltima littora Graios
 Victor agat profugos, crepidisq; interritus instet,
 Et misero felix Argiua det a gmina letho.
 Hęc Danaos fortuna beet: sic regnet Atrides.
 Iple sui iudex tandem sibi criminis esto,
 Discat & aduersi monitus discrimine fati,
 Qualem Graiorum procerum quo læserit ausu.

Hic

Hic Thetis auditum nati miserata dolorem
 Ingemit, & lacrymis lacrymât e, & voce secuta est.
 Nate quid, heu, tantis iactandum casibus vnquã
 Infelix peperit genitrix, aut vbera foui?
 At miser vt iaceas fatis data præda caducis,
 Auspicijs vtinam belli melioribus vsum
 Aspicerem, & merito lætum te Martis honore.
 Nunc tua præcipites voluantur fata per annos
 Prona nimis labi, atq; vrgentibus acta periculis.
 Nulla tibi aduersæ parcat vis improba sortis.
 Heu mala te vexant nostri fatalia partus.
 Ominis infausti pignus mihi, nate, fuisti.
 At Iouis ætherium magni penetrare subibo;
 Quæq; rogas, illum lacrymis, & voce rogabo,
 Si vocem ille sua nostram dignabitur aure,
 Et facilis nostris hæc annuet omnia votis;
 Optatis euenta tuis felicia poscam.
 Interea ne quis belli te prouocet ardor
 E castris exire tuis, aut relinquere puppes.
 Ne dextra, ne Marte tuo dignare Pelasgos.
 Iratus fuge congressum, fuge nomen Achiuûm.
 Nunc pater omnipotens cælo degressus ab alto
 Hæsternâ iam luce, Deûm toto agmine septus
 Oceanum longe, &, Vulcania regna, potentes
 Æthiopes adiit, Regis conuiuia superbi.
 Bissenos non ante dies patria astra reuifet.
 Tunc illum ætheriam ad sedem sublimis adibo.
 Quæ cupis, exposcam supplex, & rite prehendam.
 Sanctum affusa genu, submissoq; ore precabor.
 Spero equidem venia non me dimittet inani.
 Sic effata, refert gressum, natumq; relinquit
 Solantem ereptæ lacrymis fata aspera nuptæ.
 Interea Chrysam emenso tenet equare puppis
 Qua comes aduectq; Chryseidis ibat Vlisses,
 Centenûm voriuua ferens armenta iuuenicum.
 Iam socij portum ingressi, postquam alta residet

Vela manū contracta suaq; in sede lotantur;
 Impulsam ad littus remis. virgere carinam;
 Demissum acclinant malum, faciliq; rudentum
 Deposita tractū longo strauerē sedili.
 Iacta ratem sistit fixo grauis anchora morsu,
 Vincitaq; littoreo religatur ab aggere puppis.
 Cerratim egressi sicca potiuntur arena;
 Exponunt patrijs primum Chryseida terris;
 Inde pium voto missum pecus, incluta Phœbe
 Munera: tum sacras productam sistit Vllies.
 Ante aras patri natam, & sic voce profatur.

Regius huc heros, Danaūq; potēs Agamēnon
 Nos venisse iubet, magnoq; hæc munera Phœbe
 Afferis, natamq; tibi, tua gaudia, reddi.

Illius hæc sacrandæ Deo venit hostia voto,
 Ut tandem in mīeros parcat scuire Pelasgos,
 Quos vna sub clade omnes, iam dericit Otco.

Hæc ait, & lætam læto dat habere parenti.
 Protinus instituunt aras, circumq; frēquentes
 Assistunt ruit ad factos numerosa bidentum.
 Turba tocos, crebris resonat mugitibus æther.
 Tuñ manibus lymphæ dantur, deuotaq; flammis
 Extrapiant, salsaq; molas, aspergine fundunt.
 Ingegninat supplex palmas, & sideta Chryses.
 Voce ferit, votisq; Deum compellat amicus.

Phœbe potēs laculis, iusto qui numina magnæ
 Imperium Chryse torques, & rite ructis.

Cyllæūq; genus, Tenediq; inuocabile regnum;
 Si precibus modo tacta meis, tua numina nostrū
 Turati decus, & tanto potuerit Pelasgos:

Proterere exitio: rursus mihi vota secundo
 Hæc precor euentū firmes, & numine decto.
 Diue tuum Danaïs, si fas, auerte furorem.

Parce malis tandem, & venia dignare precantes.

Audijt orantem, & precibus Deus anant equis
 Ve fatis insultum votis, & adorea prunis.

Liba sacris iniecta ; retro ceruicibus actis
 Auersas iugulo pecudes tenere supino .
 Sanguineum infosso luctantia guttura ferro
 Flumen agunt: raptò nudantur viscera tergo.
 Auulsæ cumulum fibræ conduntur in vnum .
 Tum femora excipiunt , sectisq; omienta lacertis
 Ingeminant circum, & duplici velamine cōdunt.
 Quæ senior postquam virgis adolenda paratis
 Imposuit; liquidi fundit libamina Bacchi.
 Scabant accincti , & manibus verua apta tenebāt
 Ante senem iuuenes, promptiq; ad sacra ministri.

Postquā exen ptæ focus, imponitur hostia mēsis
 Discumbunt, festaq; dapes cinxere corona.
 Cetera quæ superant sectis è cruribus exta
 Cæduntur ferro, verubusq; affixa cremantur:
 Tum mensis illata, famem expleuere secundam.
 Postquā epulas populata fames, iāq; omnis edēdi
 Pulsus amor; famuli assurgunt, & vina repostis
 Inuergunt pateris . spumant onerata Lyæo
 Pocula, & vndanti circum creuere corona .
 Vt laticum libatus honos , simul hausta supinant
 Pocula conuiuæ; & pleno merguntur in auro.
 Hinc pnbes Argiua sacros simul ore dedere
 Dona Deo, cantus; lætum pæana frequentes
 Ingeminant, gaudentq; diem integrare canendo.
 At Deus iratam solatus carmine mentem
 Argolico, lætum reuocat iam pectus ab ira.
 Iam caput Oceano, recidiuaq; lumina Phœbus
 Condere, & temensum properabat claudere cælū.
 Detuncti sacris iuuenes, quæ nexa rudentum
 Vincula littoreo retinent à stipite puppim ,
 Hic placidam nuda carpunt sub nocte quietem ,
 Duraq; proiectis posuere cubilia membris .
 At primis vbi iam radijs. Aurora retexit
 Læta diem, pelago reduces Argiua remenso
 Castra petunt. Phœbus vētos, cursumq; ministrat.
 Ere .

Erectum statuunt malum, sublataq; curas
 Pandunt vela sinu, passis quæ cornibus, alæ
 Iam Zephyris intenta tument, sonat ære ruentis
 Vnda ratis, fractoq; illisa refinditur æstu.

Vt socias ventum ad classes, & littora Troiæ,
 Iam siccam ex undis inscendit puppis arenam
 Certatim subducta manu, tractuq; rudentum,
 Fuleraq; subieciunt imæ transuersa carinæ

Littoream sedem, solidoq; cubilia fando
 Diuersi sua quisque viri ad tentoria tendunt.

Pelides (neque enim irarū medicabile vulnus)
 Mœstus adhuc adytis castrorum, aut arce carinæ
 Regali septum sese tenet, illa parenti

Cura Ducis nec bella sequi, nec fœdera Graiū
 Quamquam animo vetitā pugnā suspirat anhelos
 Pressus & indomito gestit sub pectore Mauors.

Ducta per exactos postquam numerauerat orbem
 Bissens Aurora dies; perire arduus arcem

Iuppiter ætheriam, & media inter millia Diuum
 Stipatus graditur, patriumq; inscendit Olympū.

Quem Thetis, è patris reditū speculata profundo
 Materna perit; natura haud oblita gementem.

Illi n alios ultra Superos, supraq; nitenti
 Offendit solio sublime, & iudica nutu.

Agmina sicentem, attolentemq; ardua celsos
 Ora supercilios, & pedibus rutila astra prementē.

Olli se coram supplex Dea sistit, & altum
 Asequitur destra mentum, & æuaq; verendum.

Prona genu contingit, & hæc prece fatur amica.
 Magne parēs, si notus amor, mea si qua iuuandi

Cura tui, testata olim inter sæua Deorum
 Præ hæc nunc memori tibi me commendat egētē;

Hoc sine me votis à te sperare secūdis,
 Quod cupio, stat nostra tuo fiducia nutu.

Est mihi mortales inter, medioq; furentem
 Turbine fatorum casuro labilis æuo.

Filius, haud hominum cuiquam violentius instat
 Parca manu præcepis, atque vltima pensa volutat.
 Hunc ferus imperio Danaûm regnator Arrides.
 Vi premit infanda respectum, & laudis egentem.
 Abstulit en illi victricis præmia dextræ,
 Dona viri, raptumq. dolo prædatus honorem.
 Tu decus hoc illi instaure da versa Pelasgum
 Fata ruant, Phrygiusq. illos certamine Mauors
 Haftenus infractos victricibus urgeat armis.
 Dum meritas nato laudes, & iusta reponant
 Dona meo. Dixit, proffoq. hic ore quieuit.
 Tardus ad hæc arcana diu responsa moratur
 Iuppiter, & pressis suspensus vocibus hæret.
 Diua preces exorsa nouas, ignara remitti,
 Nec potis è genibus tandem discedere tactis,
 Aut reuocare manû, aut pronû diuellere pectus;
 Instat adhuc, vnoq. urget sermone silentem.
 Rumpe precor responsa Pater, promissaq. tandem
 Certa refer: quid verba timent erumpere, si mës
 Cedendi secura tibi, secura negandi?
 Nunc alios inter Diuos mea numina quantum
 Contemnas, aperi; atq. animum testare latentẽ.
 His pater exarsit dictis, ac talia demum
 Orsa refert. Non digna rogas, incurrere sæuas
 Coniugis intensæ nimium me cogis in iras.
 Illa furens vitra mores, vitra ausa Deorum
 Non assueta odijs in me, non parcere probris.
 Sæpe, quòd occulto complecti numine Troas,
 Arguit insanis mecum congressa querelis,
 E temerè infandis onerat mihi vocibus aurem.
 Mitte preces, teq. hinc celeri procul eripe gressu,
 Non oculo secura Deæ, vultumq. videbis.
 Nec renuo: quæcumque rogas, hæc numinis esto
 Cara mei: non vlla precum spes vana tuarum.
 Ne dubita, meus ecce tibi certissimus obses
 Nutus erit, neque enim æternæ mihi verius vltû

Indicium fidei, simul hæc; simul ardua magnum
 Lumina dant nutum, & prono se vertice fundunt
 Ambrosiæ super ora comæ, cælumq; tremiscit,
 His Dea promissis cælum contenta reliquit,
 Et patrium Oceani regnum, sedemq; petiuit.
 At pater omnipotem intra penetralia gressum
 Alia mouet, simul auratis è sedibus omnes
 Assurgunt superi, medianq; ad limina ducunt,
 Et celeri occursum vestigia tarda corônant.
 Vix pater æterni solium premit altus Olympi;
 Cùm Iuno (cui visa Thetis, suspectaq; Regis
 Consilia, & tacitam Diuæ congressus ad aurem)
 Importuna Iouem, solitisq; armata querelis
 Aggreditur, fidensq; tacentem his increpat orsis.
 Quis tua, quis Diuûm petijt consulta repertos
 Ingeniose doli? semper larebrosa volutat
 Mens tibi, quod tacitus mecum conferre recuses.
 Me sine congressu misces arcana remoto.
 Ast ego nil vsquam audiri, nil digna moneri.
 Cui pater omnipotens Tantum te fidere, Iuno,
 Et sperare nefas, mea te ad consulta vocandam
 Omnia, vel tacito quicquid sub pectore versem
 Vulgandum, aut facili tecum sermone serendum.
 Ne tantum confide, licet mihi proxima sancto
 Fœdere connubij, & cultu dignanda iugali.
 Nota quidem quæcunque velum, vulgataq; Diuis
 Accipies vna ante alios. nam prima Decorum,
 Prima hominû, semper nostræ tu conscia mentis.
 Que tamē haudquaquã alloquio cōcredita Diuû
 Arcano tacitus mecum sub pectore seruem;
 Hæc alto sine corde premam, nec querere tenta,
 Neu cupida venare meos indagine scensus
 Cui Dea. Te nequam hæc fari? te rumpere tales
 Ore sonos? quid enim? nil vnquã audere rogando
 Assueram, aut cupidè mentem tentare profundã.
 Omnia versabas animo consulta quieto.

Nec

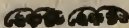
Nec tua congressu turbata silentia nostro.
 At mihi nunc suspecta senis Dea nata marini,
 Alloquijs quæ mane tuis inhiabat ad aurem.
 Illa tuam vereor ne mentem in deuia flectat
 Consilia, & fando pectus mutabile verset.
 Aspexi, cum te genibus submissa prehensis
 Oravit, dictisq; aurem pulsauit amicis.
 Quin etiam blando nutum sermone redemit
 Læta tuum, ni vana reor: tuq; omnibus illam
 Prodige promissis dignaris, & omnia cedis.
 An longo non illa precum luctamine vicit,
 Vt votis optata suis contingat Achilli
 Gloria, sed Graiæ pereant, te vindice, turmæ?
 Ille sub hæc. Sæpèrne oculis penetrabile nostrum
 Pectus erit vesana tuis? nil te ista iuuabit
 Sedulitas armata dolis. hoc scilicet vnum
 Proficis, vt nostrum tua prouocet ira furorem,
 Longius eq; meo te semper amore reagem.
 Hoc ego si iubeo, fatisq; hic terminus hæret.
 Sederit hæc animo (quid enim?) sententia nostro.
 Tu ne vltra subside animis nimis ausa, querelis
 Pone modum, & tacito tandem requiesce sedili.
 Ne manuum si forte mearum allisa furori,
 Auxilium multata voces, nec viribus vllis
 Eripiare mihi, non vllò robore Diuum.
 Dixit. at illa metu semotam absterrita sedem
 Sponte, inuita petit. puido tumor ore refedit.
 At superum subitus turbata per argimina maris
 Exoritur. fandi princeps Iunonia proles
 Hæc prior accenso Vulcanus pectore fatur,
 Suadet enim genitricis amor. Quo nostra tumultu
 Tecta fremunt? quanto miscemur turbine rerum?
 Quis ferat hæc Diuum, aut animis hæc audiat æ-
 Vos hominū bello tantum, fatisq; moueri? (quis,
 Hem, noua contristat nostras discordia mensas,
 Nec iam vltra genialis honos, nec læta voluptas
 Cara

Cara parens, nato si fas parere monenti, (tem.
 Hoc moneo, quāquā & memorē, nec mētis egē-
 Da facilem te grata Ioui, leniq; iubentem.
 Prosequere obsequio genitorem, atq; aure secūda;
 Ne pater immani rursus fremat excitus ira,
 Et lætas nobis epulas turbatus acerbet.
 Ille Deos nutu, si vellet, & æthera fundo
 Eruat, & patrijs iam nos detrudat ab astris.
 Nempe illi suprema Deūm, rerumq; potestas.
 Ergo illum placidis mulce lætissima dictis.
 Iam sua conuertet reuocatum ad gaudia pectus.

Hæc ait, & mœstæ magnum cratera parenti
 Obtulit, & manibus surgens onus iugerit aureū.
 Omnia lætitiæ cedant: fors, inquit inertes
 Læua animos victrix onerat. ne mæsta dolori
 Succumbas, rapido pectus licet igne calescat.
 Te nollem irati flentem sub verberare patris,
 Audire, & vani frustra miserescere fletus.
 Nil ope, nil opera profim. nimis arduus illi
 Est furor, occursum non eluctabilis villo.
 Nam tibi subsidio quondam cum forte gementi
 Accurro, & miseram tento miseratus opem vi;
 Ille furens animis, & iniqua percitus ira
 Arreptum pede me supera deiecit ab aula.
 Quo procul ad terras lapsus reuolutus agebar,
 Alta pererrato dimensus inania cælo.
 At postquam mihi longa dies expleta cadendo,
 Phœbus vt occiduos iam gurgite mersus Ibero
 Soluit equos, noctemq; dies iam lapsa vocarat:
 Lemniacas cecidi tandem delapsus ad oras.
 Cūm tenuem haurirem aurai spirabilis vmbra,
 Atq; animam pulsu traheret labor altus hiantem,
 Illic me celeres cælo excepere ruentem
 Sinties, & nostro metam posuere labori.
 Sic ait, at læto mæstum Saturnia Iuno
 Explicuit risu vultum, natiq; superbium

Agnoscit munus, pateramq; haud lenta capessit,
Ille coronatos largo iam nectare Diuis
Præbebat calices, dextraq; exorsus ab alta
Pocula præportans, lætum celer agmen obibat,
Ingentem exonerans haustu cratera frequenti.
Hic superis iucunda nouus per gaudia risus
Exoritur, lætoq; fremunt conuiuia lusu,
Dum Vulcanus obit mensas, & ritè ministrat
Nectareos larices, & pocula sedulus vrget.
Ergo hilares instant epulis, & gaudia longo
Festa dies cursu labentibus integrat horis.
Delius in medio fidicen modulamira, pulsus
In numerum fidibus, varia discriminat arte,
Et citat Aonias ad carmina læca sorores,
Mutantes varium alterno certamine cantum.
At postquam sua cuiq; dapum saturata cupido,
Lumina cum Phœbus clauso labentia mundo
Occulit, & fessas prono citat æthere bigas:
Alma quies oculis nutu blandita soporo,
Iam tacitos arctè Diuos complexa tenebat,
Dulciaq; infudit languentibus otia membris,
Lapsantes iam somno artus ad nota reportant
Limina, quæ cultu extruxit laqueata superbo
Ignipotens, olim sedes dum condit Olympi,
Et nauim ingenium solido molitus in auro
Distinctum egregia calauerat arte laborem.
Huc notos adiere toros, fusiq; sopore
Condunt per tacitam nutantia lumina noctem,
Ipse pater superum primos intra alta recessus
Tecta petit, solitæ sacrum penetrabile quieti.
Inscenditq; torum, atq; alto se condit in auro.

CONSTANTII
PVLCHARELLII
E SOCIETATE IESV.
HOMERICÆ ILIADOS.

LIBER SECVNDVS.

V M Superis longas altos sopor
integrat horas
Lentaq; iam latè cæcis anima-
lia terris
Ducunt sopito nocturna silen-
tia cælo:
Iuppiter insomni curarum in-
dagine mentem.

Exercet dubius rerum; quâ mutet Achilli.
Indecorem fortunam, & læsum instauret honorẽ,
Multaq; Graiorum sæuo data millia letho
Sternat, & Argolicam confundat tunere classem.
Hæc agitans fusca lethalem in veste ministrum
Alloquitur Somnũ, & tacitas iubet ire per auras.
Vade: acies, inquit, monitor vesæue malorum
Labere ad Argolicas, & Attidæ ad limina regis,
Et refer hæc fidis mandata celerrima dictis,
Instruat Argiuas acies, effusaq; totis
Castra det agminibus Troianum inuadere regẽ.

Nunc

Nunc Phrygiam vastare urbē, nunc milite campos
 Sternere, nunc omnes Marti dare tēpus habenas.
 Discordes requiesse Deos, cessisse precanti
 Omnia Iunoni iustantum numina Diuūm,
 Vltima passuros fatorum incommoda Troas.

Dixit, at ille citis liquidum secat aera pennis:
 Nec mora, Dardanios fines, Argiuq; castra
 Graiugenūmq; petit per amica silentia regem.
 Mollibus in stratis alta iam nocte sepultum.
 Cui tacitam sistit se lethifer ales ad aurem,
 Longæuum simili mentitus Nestora vultu,
 Nestora, delicto venerandum nomen Atridæ.

Hūc simulans, regē alloquitur Quid fusus inertī
 Membra toro, tam longa trahens obliuia rerum
 Securam ignauo traducis pectore noctem?

Nulla Duci sat tuta quies; nec regia multūm
 Ad consulta viget tardo mens nupta soporī.
 Da Superūm monitis aurem. tibi nuncius arce
 Mittor ab ætheria, summi regnator Olympi,
 Cui numiūm de te pietas agit anxia pectus,
 Hæc iubet. Instructas campis immitte cohortes:
 Iam vicina dies, qua Dardana mœnia victor,
 Et magnum Priami possis euertere regnum.
 Lis cecidit pacata Deūm, quos Diua precando
 Flexit in auxilium Danaūm concurrere Iuno.
 Imminet Idæo clades suprema tyranno
 Ab Ioue, qui Teucros diro iam destinat Orco.
 Ergo oculis cūm pulsa quies, excita resoluet
 Pectora; ne tantis mentem piger exue curis.

Dixit, & in cælum refugas celer extulit alas.
 Atrides tali delusus imagine, vanum
 Lætus in euentum curas intendit inanes,
 Ingentesq; animo spes irritus haurit auaro.
 Iam Phrygas euersos credit, iam mœnia Troiæ
 Dirura, Dardanio tandem data vincula Regi.
 Demens, nec dubia librat formidine mentem.

Nescius ætherij quò tandem accepta parentis.
 Iussa fluant, quas ille vices, quæ fata volutet.
 Ille quidem Graio, & Troiano sanguine campos.
 Mergere Dardanos, confusaq; castra parabat:
 Cùm sopor excussus regi. iam plurima mentem,
 Cura subit dubium, & diuinæ vocis imago.
 Obuersans animo memores circumsonat aures.
 Ut stetit, arrestusq; toro subsedit in aureo
 Fulgentem tunicam pulchros superinduit artus,
 Undantemq; sinu chlamydē: vinctum inde decoro
 Molle pedes habitu, & vestigia tegmen honestat.
 Hinc habilem summo gladium suspendit ab armò
 Distinctam bullis rutilo fulgentibus auro.
 Sceptra dehinc regnis quondam dominata pater-
 Nec varias sortita vices mutabilis æui, (nis,
 Attolens dextra, camposq; ingressus aperto,
 Vicinam ad classem socium contendit Achilium.
 Iam lucem matura Ioui, & cælestibus almam
 Nanciat Oceano surgens Titonia coniux.
 Protinus accinctos lituo iubet ille ministros.
 Concilium magnum, & lectos accire Pelasgos,
 Ergo omnes vox vna mouet: ruidare citatum
 Agnæa, & ingenti littus fremit omne catæua.
 Puppis erat primas inter non vltima classes,
 Dardana qua tetigit longæuns littora Nestor:
 Huc lecti Danaum proceres, huc ductor Atrides.
 Conueniunt cupidas tum Rex ita fatur ad aures.
 Vas mihi dilecti, pubes generosa, Peisigi
 Fas audire, quid hæc moneat noua noctis imago,
 Quæ mihi nocturno sese obtulit obuia monstro.
 Indærat simili longæuum Nestora vultu
 Par oculis, par illa genis, & corpore toto
 Germanum referens habitum, letamq; senectam,
 Impleuit tacitam dictis mihi talibus aurem,
 Siccine sopitus longæ teris otia noctis
 Atride? consulta breues regalia somnos,

Et vigiles polcunt animos. quid inertia tantum
 Agmina Dardanijs cessas immittere campis?
 rumpe moras, & sæua citas ad prælia turmas
 Præcipitans, duris Martem calcaribus vrge. (pus
 Nunc Phrygium vastare, solum, nunc perdere tem-
 Pergama, & Idæum bello prosternere regem.
 ipse tuam Iouis imperio demissus ad aurem (det
 Nūcius hæc moneo. nimis illum antiqua remor-
 Cura tui. ne iussa piger caelestia differ.
 Diuisi quondam studia in contraria Diui
 unonis precibus litem posuere sequestræ,
 Sæuaq; Troianæ molitur funera genti
 Iuppiter. hæc alto serua memior indita cordi.

Dixit, & humanam liquit cum voce figuram.
 At mea discusso soluuntur lumina somno.
 Ergo ope conandum summa, tantum edere si qua
 Detur opus. cunctas acies ad bella ciendum.
 ipse quidem refugos bello discedere Graios
 Dum iubeo, reditumq; paro; vos tendite contra
 Optatam prohibere fugam, vos arma capestant,
 Vincite consilio, & mecum pugnate monendo,
 Meq; adeo monitis victum concedere vestris
 Cogite, ne mea se flectant ad iussa cohortes.
 Hæc ait, & solium tacitus premit. inde secundos
 Nestor ad affatus, Pylia cui sceptrum phalangis,
 Iurgit, & hæc senior fandi doctissimus inquit.

Argolici proceres, Regum genus, inclyta Martis
 Gloria, si quis erat media de gente Pelasgum,
 Talia quem tali monuissent somnia monstro,
 Credo equidẽ, poterat nequicquã hæc vîsa videri.
 At Regem, qui laude viros superminet omnes,
 Nil temere portenta monent. ergo omnibus vnũ
 Nunc opus vegendum, manibusq; & pectore toto
 Tentandum iam si qua via est, qua concita fuis
 Agmina se castris arment, pugnamq; laceessant.
 Hæc ait, & subito primus vestigia gressu

FRONT-

Prompta mouet . quæ tota cohors excita loquētis
 Voce, subit gressu . neq; enim parere recusant
 Sceptrigeri reges . it pleno murmure cætus .
 Quale fremunt, cōferta globo cūm examina dēso
 Certantum luctantur apum se fundere, saxo
 Lapso cauo, semperq; nouis è millibus agmen
 Aggeritur, glomeratq; ingentes turba racemos.
 Hinc volitans confusa, noui flotentia veris
 Germina delibans, campos populatur apricos.
 Haud aliter fremit, & castris effusa relictis
 Proccedit numerosa phalanx . hi puppibus altis
 Egressi properant : alij tentoria plenis
 Agminibus fusi relinquunt, & littora complent.
 Pama volans acies latè Iouis ales obibat,
 Conciliū acciri, lectos ad Martia cogi
 Terra patres . densum positis immurmurat agmen
 Sedibus exceptum, & strepitu succussâ resultat
 Terra . fremunt pleno stipata sedilia cætu.
 Stant circum accincti lituis, qui certa silendi
 Præconēs dant signa nouem, & consulta quietos
 Expectare iubent regum, & iam parcere linguis.

Postquam sopito requierunt murmure turbæ,
 Regnator Danaūm Atrides, quem copia fandi
 Prima vocat, surgit medius, cui nobilis alto
 Dextra micat sceptro, naua quod sedulus arte
 Fecerat Ignipotens, rutiloq; incenderat aura .
 Post illud magno munus dedit esse Tonanti .
 Parrhasio dehinc ille Deo concessit habendum .
 Is Pelopi, regiq; Pelops dedit inclytus Atreo.
 Atreus hoc regni venerandum in sine Thyesta
 Liquerat, ille autem regi regnator Atridæ
 Tradiderat nato genitor, quo rite subactis
 Iura ferens populis regnum proferret auitum .

L A V S D E O .

BONONIÆ, MDCLI.

Apud HH. de Ducia.

Superiorum permissu.

MONOGRAM

And the
of the

